

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**HUZUREVİ BAHÇELERİNDEKİ ÇEVRESEL MEMNUNİYET
DÜZEYLERİNİN VE ÇEVRESEL TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

DOKTORA TEZİ

Peyzaj Yüksek Mimarı Emine TARAKCİ EREN

**TEMMUZ 2018
TRABZON**

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**HUZUREVİ BAHÇELERİNDEKİ ÇEVRESEL MEMNUNİYET
DÜZEYLERİNİN VE ÇEVRESEL TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Peyzaj Yüksek Mimarı Emine TARAKCİ EREN

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“DOKTOR (PEYZAJ MİMARLIĞI)”
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 29.05.2018
Tezin Savunma Tarihi : 13.07.2018**

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Mustafa VAR

Trabzon 2018

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında
Emine TARAKCI EREN Tarafından Hazırlanan

HUZUREVİ BAHÇELERİNDEKİ ÇEVRESEL MEMNUNİYET
DÜZEYLERİNİN VE ÇEVRESEL TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

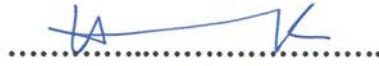
başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 28/06/2018 gün ve 29983781sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
DOKTORA TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Mustafa VAR

Üye : Prof. Dr. Hikmet YAZICI

Üye : Prof. Dr. T. Hakan ALTINÇEKİÇ

Üye : Prof. Dr. Abdullah KELKİT

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Sema MUMCU

Prof. Dr. Sadettin KORKMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

‘Huzurevi Bahçelerindeki Çevresel Memnuniyet Düzeylerinin ve Çevresel Tercihlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma’ adlı bu tez çalışması KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında Doktora Tezi olarak hazırlanmıştır.

Tez hazırlama sürecimde, yoğun ve yorgun olduğum zamanlarda destek ve ilgi gördüğüm yanımda olduklarını hissettiğim değerli insanlara teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Öncelikle doktora danışmanlığımı üstlenerek, anlattıkları, eleştirileri, fikirleri ile bana yön veren değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Mustafa VAR’a tez sürecim boyunca bana gösterdiği ilgi ve yönlendirmeleri için teşekkür ederim.

Her zaman kendisinden destek gördüğüm, eleştirileri ile tezime katkıda bulunan Sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Sema MUMCU’ya teşekkürlerimi sunarım. Yoğunluğu arasında bana zaman ayıran ve tezime katkıda bulunan sayın hocam Prof. Dr. Hikmet YAZICI’ya teşekkür ederim. Ayrıca tez çalışmam süresince bana sürekli destek olan, beni motive eden değerli hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Son olarak bütün eğitim hayatım boyunca her durumda bana destek olan, ilgileriyle ve varlıklarıyla beni mutlu eden, her zaman başarılarımın sebebi olan tüm aileme ve özellikle de yorgun ve üzgün zamanlarımda beni neşelendiren, yüzümü güldüren, enerji kaynağım oğlum Osman Emir EREN’e teşekkür ederim.

Emine TARAKCI EREN
Trabzon, 2018

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Doktora Tezi olarak sunduğum ‘‘Huzurevi Bahçelerindeki evresel Memnuniyet Düzeylerinin ve evresel Tercihlerinin Belirlenmesi zerine Bir Araştırma’’ başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Mustafa VAR’ın sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuarlarda yaptığımı/yaptırıldığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 13/07/2018

Emine TARAKCİ EREN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	IX
SUMMARY	X
ŞEKİLLER DİZİNİ	XI
TABLolar DİZİNİ.....	XIII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş	1
1.1.1. Problemin Tanımı ve Çalışmanın Amacı	7
1.1.2. Yaş Kavramı ve Türkiyede Yaşlı Nüfus.....	9
1.1.3. Yaşlılık Kavramı ve Kuramları	12
1.1.4. Yaşlılık Dönemi Problemleri.....	14
1.1.5. Yaşlılık Döneminde Zihinsel Süreçler.....	20
1.1.6. Yaşlılık Dönemindeki İhtiyaç ve Beğeniler	22
1.1.7. Yaşlılık Döneminde Çevresel Memnuniyet ve Tercih	31
1.2. Huzurevleri	38
1.2.1. Huzurevi Bahçeleri	41
1.2.2. Huzurevi Bahçelerinin İşlevleri.....	44
1.2.4. Huzurevleri ve Bahçeleri İçin Konum Belirleme Kriteri	49
1.2.5. Huzurevi Binaları İçin Yapı Türü Seçim Kriteri	50
1.2.6. Huzurevi Bahçelerindeki Çevresel Öğelerin Tasarım Kriteri	50
1.2.7. Bahçelerdeki Yatay ve Düşey Sirkülasyon Elemanlarının Tasarım Kriteri.....	51
1.2.8. Sosyal Etkileşim Alanları Tasarım Kriteri	52
1.2.9. Huzurevi Bahçelerinde Yapısal ve Bitkisel Elemanlar	52
1.3. Bitkilendirme Tasarımı.....	54
1.3.2. Bitkilendirme Tasarımının İnsanın Fiziksel ve Psikolojik Sağlığı Üzerine Etkileri.....	59
1.3.3. Bitkilendirme Tasarımı ile Terapi	60
1.4. Çalışmanın Varsayımları	61

2.	YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	63
2.1.	Araştırma Tasarımının Geliştirilmesi	63
2.2.	Birinci Aşama; Çalışma Alanının Seçilmesi ve Tanımlanması.....	65
2.3.	İkinci Aşama; Örneklemin Büyüklüğü.....	66
2.4.	Üçüncü Aşama: Çevresel Memnuniyet Düzeyini Belirleme.....	67
2.4.1.	Çevresel Memnuniyet Düzeyini Belirlemeyi Amaçlayan Anket Formunun Hazırlanması	68
2.5.	Dördüncü Aşama: Çevresel Tercihi Belirleme.....	72
2.5.1.	Çevresel Tercihi Belirlemeyi Amaçlayan Anket Formunun Hazırlanması	74
3.	BULGULAR.....	76
3.1.	Huzurevlerine İlişkin Bulgu ve Değerlendirmeler	76
3.1.1.	Artvin Naime İsmail Yılmaz Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler	76
3.1.2.	Artvin Murgul Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler.....	78
3.1.3.	Giresun Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler	80
3.1.4.	Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler	82
3.1.5.	Rize Fındıklı Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler	84
3.1.6.	Trabzon Çamlık Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler.....	86
3.1.7.	Trabzon Köşk Huzurevi 'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler	88
3.2.	Huzurevlerine İlişkin Genel Değerlendirme Sonuçları	90
3.3.	Tüm Huzurevi Sakinlerinin Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	96
3.4.	Çevresel Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesine İlişkin Verilerin Değerlendirilmesi	98
3.4.1.	Bireye Ait Özelliklere İlişkin Bulgular.....	98
3.4.1.1.	Bireyin Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular	98
3.4.1.2.	Bireyin Psiko-Sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular	99
3.4.1.2.1.	Her Bir Huzurevinde Bireylerin Psiko-Sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular	101
3.4.2.	Çevrenin Özelliklerine İlişkin Bulgular.....	103
3.4.2.1.	Çevrenin Mevcut Fiziki Özelliklerine İlişkin Bulgular	103
3.4.2.1.1.	Çevrenin Mevcut Fiziksel Özelliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Faktör Analizi Bulguları	104
3.4.2.1.2.	Her Bir Huzurevinde Çevrenin Mevcut Fiziksel Özelliklerine İlişkin Bulgular	106

3.4.2.2.	Çevrenin İşlevlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Faktör Analizi Bulguları	108
3.3.2.2.1.	Her bir Huzurevi Bahçesinde İşlevlerin Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	110
3.4.3.	Bireye ve Çevreye Ait Özelliklerin Birbirine Etkisine İlişkin Bulgular.....	112
3.4.3.1.	Çevreye Ait İşlevlerin Bireye Ait Psiko-Sosyal İhtiyaçlar Üzerine Etkisine İlişkin Bulgular	112
3.4.3.1.1.	Bahçelerin İşlevlerine Ait Faktörlerin, Yaşlıların Psiko-Sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Faktörlere Etkisine İlişkin Bulgular	114
3.4.3.2.	Çevreye Ait Mevcut Fiziksel Özelliklerin Bireye Ait Psiko-Sosyal İhtiyaçları Üzerine Etkisine İlişkin Bulgular	119
3.4.3.2.1.	Bahçelerin Fiziksel Özelliklerine Ait Faktörlerin, Yaşlıların Psiko-sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Faktörlere Etkisine İlişkin Bulgular	120
3.5.	Çevresel Tercihin Belirlenmesine İlişkin Verilerin Değerlendirilmesi	125
3.5.1.	Uzman Grup ile Yapılan Ankete İlişkin Bulgular	125
3.5.2.	Çevresel Tercih Anketine İlişkin Bulgular	127
3.5.2.1.	Form Özelliği ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular	128
3.5.2.2.	Her Bir Huzurevinde Bitkilerin Form Özelliğine İlişkin Elde Edilen Bulgular	132
3.5.2.3.	Otsu ve Odunsu Bitkiler ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular	134
3.5.2.4.	Her Bir Huzurevinde Otsu ve Odunsu Bitkilere İlişkin Elde Edilen Bulgular	137
3.5.2.5.	İğne ve Geniş Yapraklı Bitkiler ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular.....	138
3.5.2.6.	Her Bir Huzurevinde İğne ve Geniş Yapraklı Bitkilere İlişkin Elde Edilen Bulgular	141
3.5.2.7.	Soğuk ve Sıcak Renkli Çiçeklere Sahip Bitkiler ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına ilişkin Elde Edilen Bulgular.....	142
3.5.2.8.	Her Bir Huzurevinde Bitkilerin Çiçek Rengine İlişkin Elde Edilen Bulgular	145
3.5.2.9.	Ölçü Özelliği ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular	146
3.5.2.10.	Her Bir Huzurevinde Bitkilerin Ölçülerine İlişkin Elde Edilen Bulgular	150
3.5.2.11.	Doku Özelliği ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular	152
3.5.2.12.	Her Bir Huzurevinde Bitkilerin Dokularına İlişkin Elde Edilen Bulgular	156
3.5.3.	Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular	158

3.5.3.1.	Bitkilerin Yapısal ve Görsel Özelliklerine Göre Sıfat Çiftlerine İlişkin Yapılan Değerlendirmeler	158
3.5.3.2.	Huzurevlerine Göre Sıfat Çiftlerine İlişkin Yapılan Değerlendirmeler	162
3.5.3.3.	Yaşlıların Demografik Özelliklerine Göre Sıfat Çiftlerine İlişkin Yapılan Değerlendirmeler	164
4.	TARTIŞMA.....	173
4.1.	Birinci ve İkinci Aşamaya İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma Alanı ve Örneklem Seçilmesi	174
4.2.	Üçüncü Aşamaya İlişkin Bulguların Tartışılması: Çevresel Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesi.....	176
4.2.1.	Bireyin Psiko-Sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	176
4.2.2.	Çevrenin Mevcut Fiziksel Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması	177
4.2.3.	Çevrenin İşlevlerine İlişkin Bulguların Tartışılması	178
4.2.4.	Birey ve Çevreye İlişkin Bulguların Tartışılması.....	180
4.3.	Dördüncü Aşamaya İlişkin Bulguların Tartışılması: Çevresel Tercihin Belirlenmesi.....	182
4.3.1.	Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulguların Tartışılması	185
5.	SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	187
6.	KAYNAKÇA	197
7.	EKLER	215
ÖZGEÇMİŞ		

Doktora Tezi

ÖZET

HUZUREVİ BAHÇELERİNDEKİ ÇEVRESEL MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN VE
ÇEVRESEL TERCİHLERİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Emine TARAKCİ EREN

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Mustafa VAR
2018, 214 Sayfa, 97 Sayfa Ek

Bu çalışmada, huzurevi bahçelerinde kurum sakinlerinin çevresel memnuniyet düzeyleri ve çevresel tercihlerini belirlemek amacıyla; dört aşamalı bir araştırma yöntemi geliştirildi. Birinci ve ikinci aşamasında çalışma alanı ve örneklem seçimi yapıldı. Buna göre Doğu Karadeniz Bölgesindeki huzurevlerinden, Artvin Murgul, Şavşat Naime İsmail Yılmaz Huzurevi, Giresun Huzurevi, Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi, Rize Fındıklı Huzurevi, Trabzon Çamlık Huzurevi ve Trabzon Köşk Huzurevleri seçilmiştir. Belirlenen bu yedi huzurevi sakinleri arasından tabakalı ve rastlantısal örnekleme ile 130 katılımcı seçilmiştir. Üçüncü ve dördüncü aşamada ise, huzurevi sakinlerinin kurum bahçelerinden duydukları memnuniyet düzeyini ve çevresel tercihlerini belirlemeye çalışılmıştır. Herbir huzurevi bahçesinin fiziksel özellikleri ve işlevleri bağlamında katılımcıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine bağlı olarak çevrelerine karşı duydukları çevresel memnuniyet düzeyinin herbir huzurevinde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çevresel tercihlerini belirlemek için ise, bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerini yansıtan fotoğraflar gösterilerek hangilerini daha çok beğendikleri ve tercih ettikleri daha sonra da zihinsel süreçlerine göre nasıl anlamlandırdıkları sorgulanmıştır. Sonuç olarak huzurevi sakinlerinin kurum bahçelerinde form açısından sarkık formlu, gövde açısından otsu gövdeli, yaprak özelliği açısından iğne yapraklı, çiçek rengi açısından sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri, ölçü açısından yerörtücü bitkileri, doku özelliği açısından da orta dokulu bitkileri daha çok beğendiklerini ve tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bitkileri anlamlandırırken en çok kullandıkları sıfat çiftleri ise düzensiz-düzenli, karmaşık-sade, bunaltıcı-huzurverici çıkmıştır. Kurum bahçeleri tasarlanırken huzurevi sakinlerinin bu beklentileri karşılanırsa çevresel memnuniyet düzeyleri ve çevresel tercih düzeyleri artacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Huzurevi, Huzurevi Bahçesi, Çevresel Memnuniyet, Çevresel Tercih.

PhD. Thesis

SUMMARY

A STUDY ON THE DETERMINATION OF ENVIRONMENTAL SATISFACTION LEVELS
AND PREFERENCES IN NURSING HOME GARDENS

Emine TARAKCİ EREN

Karadeniz Technical University
Institute of Natural
Landscape Architecture Department
Supervisor: Prof. Dr. Mustafa VAR
2018, 214 Pages, 97 Pages Appendix

In the present study, a research methodology that included four stages was developed in order to determine the environmental satisfaction levels and preferences of residents about nursing home gardens. In the first and second research phases, the study area and the sample were selected. Thus, Artvin Murgul, Şavşat Naime İsmail Yılmaz Nursing Home, Giresun Nursing Home, Ordu Ahmet Cemal Mağden Nursing Home, Rize Fındıklı Nursing Home, Trabzon Çamlık Nursing Home and Trabzon Köşk Nursing Home located in Eastern Black Sea Region, Turkey were selected. One hundred and thirty participants were selected with stratified and random sampling methods among the residents of seven nursing homes identified. In the third and fourth phases, the satisfaction levels and environmental preferences of elderly residents on the institution gardens were determined. It was found that the environmental satisfaction level of each participant differed based on the level of satisfaction of their psychosocial needs due to the physical characteristics and available functions of each nursing home garden. In order to determine their environmental preferences, the photographs that reflected the structural and visual characteristics of plants were presented, and participants were asked which ones they liked and preferred and how they interpreted these plants in their mental processes. Thus, the nursing home residents stated that they liked and preferred pendulous plants based on form, herbaceous plants based on the plant stem, coniferous plants based on the foliage, plants with warm-colored flowers based on the flower color, groundcover plants based on size, and medium-textured plants based on the texture properties in the institution gardens. The most used attribute pairs when describing the plants were irregular-regular, complex-simple, overwhelming-comforting. Environmental satisfaction and environmental preference levels of nursing home residents would improve if the institution gardens meet the above-mentioned expectations of the residents.

Key Words: Elderly, Nursing Home, Nursing Home Garden, Environmental Satisfaction, Environmental Preference.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Araştırma modeli kavramları	3
Şekil 2. Araştırmanın teorik çatkısı	9
Şekil 3. En yüksek nüfus oranına sahip ilk üç ülke	10
Şekil 4. En yüksek ve en düşük nüfus oranına sahip ilk üç il	11
Şekil 5. Türkiyede illere göre yaşlı nüfus oranı	11
Şekil 6. Yaşlılık dönemi sorunları	19
Şekil 7. Algısal seçimi etkileyen değişkenler	21
Şekil 8. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi	24
Şekil 9. Lang (1987) insan ihtiyaçları hiyerarşisi ve tasarım ilişkisi	26
Şekil 10. Yaşlılık dönemi ihtiyaçları	29
Şekil 11. Araştırma modeli kapsamında kurgulanan aşamalar	64
Şekil 12. Üçüncü aşamaya ait detaylar	68
Şekil 13. Dördüncü aşamaya ait detaylar	73
Şekil 14. Çalışma kapsamında ele alınan huzurevlerinin toplam ve mevcut kapasiteleri	91
Şekil 15. Bahçelere ait işlevlerden duyulan memnuniyetin, yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarından duydukları memnuniyete etkisi	114
Şekil 16. İşlevlere ait faktörlerin ihtiyaçların karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi kavramsal model	116
Şekil 17. İşlevlere ait faktörlerin rahatlık ihtiyacının karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi kavramsal model	117
Şekil 18. İşlevlere ait faktörlerin huzur ihtiyacının karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi kavramsal model	118
Şekil 19. İşlevlere ait faktörlerin aidiyet ihtiyacının karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi kavramsal model	118
Şekil 20. Bahçelere ait fiziksel özelliklerden duyulan memnuniyetin, yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarından duydukları memnuniyete etkisi	120
Şekil 21. Bahçenin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisi kavramsal model	122
Şekil 22. Bahçenin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların rahatlık ihtiyacından karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisi kavramsal model	123
Şekil 23. Bahçenin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların rahatlık ihtiyacından karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisi kavramsal model	124

Şekil 24.	Bahçenin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların aidiyet ihtiyacının karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisi kavramsal model	125
Şekil 25.	Sütun formunu, huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi.....	130
Şekil 26.	Sarkık formunu, huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi.....	130
Şekil 27.	Dağınık formunu, huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi.....	131
Şekil 28.	Yuvarlak formunu, huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi.....	132
Şekil 29.	Otsu bitkilere özgü huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi.....	136
Şekil 30.	Odunsu bitkilere özgü huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi.....	137
Şekil 31.	İğne yapraklı bitkilere özgü huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi.....	140
Şekil 32.	Geniş yapraklı bitkilere özgü huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi	141
Şekil 33.	Sıcak renkli çiçeklere sahip bitkilerin huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi	144
Şekil 34.	Soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilerin huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi	145
Şekil 35.	Yerörtücü bitkilerin huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi.....	148
Şekil 36.	Çalılarının huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi	149
Şekil 37.	Ağaçların huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi	150
Şekil 38.	Kaba dokulu bitkilerin huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi	154
Şekil 39.	Orta dokulu huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi.....	155
Şekil 40.	İnce dokulu huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi.....	156

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Kullanıcı gereksinimleri ve bu gereksinimlere karşılık gelen sıfatlar	30
Tablo 2. Çevresel memnuniyet düzeyinin belirlenmesi ile ilgili geliştirilen çatkı	32
Tablo 3. Bireye ve çevreye özgü özellikler.....	33
Tablo 4. Çevresel tercihin belirlenmesi ile ilgili geliştirilen çatkı	36
Tablo 5. Farklı araştırmacılara göre çevre tercih ve değerlendirilmesinde mekâna ait özellikler	37
Tablo 6. Türkiye’de bulunan huzurevlerinin sayıları kapasiteleri ve doluluk durumları.....	40
Tablo 7. Bahçelerin işlevleri	47
Tablo 8. Huzurevi bahçelerinin mekânsal özellikleri	48
Tablo 9. Huzurevi bahçelerindeki üniteler.....	51
Tablo 10. Araştırmada incelenen bitki özellikleri.....	58
Tablo 11. Araştırma kapsamında ele alınan huzurevleri.....	65
Tablo 12. İllere göre (örneklem büyüklüğü).....	67
Tablo 13. Araştırma kapsamında ele alınan sosyo-demografik özellikler.....	70
Tablo 14. Araştırma kapsamında ele alınan psiko-sosyal ihtiyaçlar.....	70
Tablo 15. Araştırma kapsamında ele alınan huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri	71
Tablo 16. Araştırma kapsamında ele alınan huzurevi bahçelerinin işlevleri	72
Tablo 17. Ankette yer alan bitkilere ait özellikler	74
Tablo 18. Artvin Naime İsmail Yılmaz Huzurevi özellikleri	77
Tablo 19. Artvin Murgul Huzurevi özellikleri.....	79
Tablo 20. Giresun Huzurevi özellikleri.....	81
Tablo 21. Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi özellikleri.....	83
Tablo 22. Rize Fındıklı Huzurevi özellikleri	85
Tablo 23. Trabzon Çamlık Huzurevinin özellikleri	87
Tablo 24. Trabzon Köşk Huzurevinin özellikleri	89
Tablo 25. Huzurevi kodları	90
Tablo 26. Huzurevlerinin komşuluk grubunda bulunan işlevler.....	91
Tablo 27. Huzurevi bahçelerindeki sirkülasyon elemanları.....	92
Tablo 28. Huzurevi bahçelerindeki açık ve yeşil alanlar	93
Tablo 29. Huzurevi bahçelerindeki donatı ve yapısal peyzaj elemanları	94

Tablo 30.	Huzurevi bahçelerindeki bitki taksonları.....	94
Tablo 31.	Çalışma kapsamında ele alınan tüm huzurevlerindeki mevcut kişilerin sosyo-demografik özellikleri	97
Tablo 32.	Her bir huzurevinden ankete katılan yaşlıların kişisel bilgileri	98
Tablo 33.	Psiko-sosyal ihtiyaçlara ilişkin faktör grupları ve analizleri	100
Tablo 34.	Her bir huzurevinde bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin faktörlerin ortalamaları	101
Tablo 35.	Her bir huzurevinde bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	102
Tablo 36.	Huzurevi sakinlerinin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin alt faktörlerin ortalama grupları.....	103
Tablo 37.	Çevrenin mevcut fiziksel özelliklerine ilişkin faktör grupları ve analizleri	105
Tablo 38.	Her bir huzurevi bahçesinin mevcut fiziksel özelliklerine ilişkin faktörlerin ortalamaları	106
Tablo 39.	Her bir huzurevinde fiziksel özelliklere ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	107
Tablo 40.	Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özelliklerine ilişkin alt faktörlerin ortalama grupları	107
Tablo 41.	Çevrenin işlevlerine ilişkin faktör grupları ve analizleri	109
Tablo 42.	Her bir huzurevi bahçesindeki işlevlerin yerine getirilmesine ilişkin faktörlerin ortalamaları	110
Tablo 43.	Her bir huzurevinde bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	111
Tablo 44.	Huzurevi bahçelerinden beklenen işlevlere ilişkin alt faktörlerin ortalama grupları.....	112
Tablo 45.	Huzurevi bahçelerinin işlevselliği ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi arasındaki korelasyon analizi.....	113
Tablo 46.	Bahçelerin işlevselliğinin yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine etkisine ilişkin regresyon tablosu.....	113
Tablo 47.	Huzurevi bahçelerinin işlevleri ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular.....	115
Tablo 48.	İşlevlere ait faktörlerin yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin memnuniyete regresyon tablosu	115
Tablo 49.	İşlevlere ait faktörlerin, ihtiyaçlara ait faktörlere etkisine ilişkin regresyon tablosu	116

Tablo 50.	Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özellikleri ile yaşlıların bahçelerdeki psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi arasındaki korelasyon analizi.....	119
Tablo 51.	Bahçelerin fiziksel özelliklerinin yaşlıların ihtiyaçlarına etkisine ilişkin regresyon tablosu.....	119
Tablo 52.	Huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular.....	120
Tablo 53.	Bahçelerin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarından duyulan memnuniyete etkisine ilişkin regresyon tablosu.....	122
Tablo 54.	Bahçelerin mevcut fiziksel özelliklerine ait faktörlerin, ihtiyaçlara ait faktörlere etkisine ilişkin regresyon tablosu.....	123
Tablo 55.	Uzman gruba ait sosyo-demografik özellikler.....	126
Tablo 56.	Uzman grubun yaptığı değerlendirmeye ilişkin bulgular.....	127
Tablo 57.	Bitkilerin formlarına ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları.....	129
Tablo 58.	Her bir huzurevinde bitkilerin formlarına ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları.....	132
Tablo 59.	Her bir huzurevinde bitkilerin formlarına ilişkin yapılan değerlendirmelerin ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	133
Tablo 60.	Her bir huzurevinde bitkilerin formlarına ilişkin yapılan değerlendirmelere ilişkin ortalama grupları.....	134
Tablo 61.	Gövde özelliğine ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları.....	135
Tablo 62.	Her bir huzurevinde bitkilerin formlarına ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları.....	137
Tablo 63.	Her bir huzurevinde bitkilerin gövdelerine ilişkin yapılan değerlendirmeler arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	138
Tablo 64.	Her bir huzurevinde bitkilerin gövdelerine ilişkin yapılan değerlendirmelere ilişkin ortalama grupları.....	138
Tablo 65.	İğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları.....	139
Tablo 66.	Her bir huzurevinde iğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları.....	141
Tablo 67.	Her bir huzurevinde iğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmeler arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	142
Tablo 68.	Her bir huzurevinde iğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalama grupları.....	142

Tablo 69.	Bitkilerin çiçek renklerine ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları	143
Tablo 70.	Her bir huzurevinde sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları.....	145
Tablo 71.	Her bir huzurevinde sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilere ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	146
Tablo 72.	Her bir huzurevinde sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalama grupları	146
Tablo 73.	Bitkilerin ölçülerine ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları	147
Tablo 74.	Her bir huzurevinde yerörtücü, çalı ve ağaçlara ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım skalası değerlendirmelerin ortalamaları	151
Tablo 75.	Her bir huzurevinde yerörtücü, çalı ve ağaçlara ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	151
Tablo 76.	Her bir huzurevinde yerörtücü, çalı ve ağaçlara ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalama grupları	151
Tablo 77.	Bitkilerin dokularına ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları	153
Tablo 78.	Her bir huzurevinde kaba, orta ve ince dokulu bitkilere ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım skalası değerlendirmelerin ortalamaları	157
Tablo 79.	Her bir huzurevinde bitkilerin dokularına ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	157
Tablo 80.	Her bir huzurevinde bitkilerin dokularına ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalama grupları	157
Tablo 81.	Bitkilerin yapısal ve görsel özellikleri açısından sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları.....	160
Tablo 82.	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerine göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	161
Tablo 83.	Huzurevlerine göre sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları	163
Tablo 84.	Huzurevlerine göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	163
Tablo 85.	Huzurevi sakinlerinin cinsiyetlerine göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız t testi analizi sonuçları	165

Tablo 86. Huzurevi sakinlerinin medeni durumlarına göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız t testi analizi sonuçları	166
Tablo 87. Huzurevi sakinlerinin gelir durumlarına göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız t testi analizi sonuçları	167
Tablo 88. Huzurevi sakinlerinin kurumda kalış şekillerine göre sıfat çifti değerlendirmelerinde fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız t testi analizi sonuçları	168
Tablo 89. Huzurevi sakinlerinin yaşlarına göre sıfat çifti değerlendirmelerinde fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları	169
Tablo 90. Huzurevi sakinlerinin eğitim durumlarına göre sıfat çifti değerlendirmelerinde fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları	171

1. GENEL BİLGİLER

Herkes uzun yaşamayı ister, ancak kimse yaşlanmayı istemez... J. Swift

1.1. Giriş

İnsanoğlunun doğa, yeşil ya da bitki ile iç içe bulunmaktan psikolojik ve fiziksel açıdan çeşitli faydalar elde ettiği tarih boyunca sürekli ortaya atılan bir görüş olarak karşımıza çıkmaktadır. 21.yy'da hızla artan kentleşme ve yeşil alanların özellikle kentlerden ve günlük yaşamdan kaybolması, yeşil alanlara ve insan yeşil alan ilişkileri konusuna ilgiyi arttırmış, bu konudaki bilimsel araştırmalar da son 30 yıl içinde önemli ölçüde gelişme göstermiştir (Özgüner 2004; Aydemir 2004).

İnsanlar için doğa ve yeşil alanlarla iç içe yaşamanın potansiyel faydaları çevresel psikolojisi üzerinde çalışanlar tarafından araştırılmış ve doğa ile birlikteliğin insan psikolojisi üzerinde olumlu etkileri olduğu görüşü yaygın olarak kabul görmüştür (Gold, 1977; Ulrich ve Addoms, 1981; Beer, 1990; Kaplan, 1992). İnsanların doğa ve yeşil alanlar ile direkt olarak iç içe olmaları yanında çiçekleri seyretme veya bir pencereden ağaçlara bakma gibi doğayı ve yeşili sadece seyretme yoluyla da ondan çeşitli faydalar elde ettikleri, hatta bu tür alanların yakında mevcut olduğunun ve istenildiğinde kullanılabilmesinin bilinmesinin bile insanlara çeşitli psikolojik faydalar sağladığı belirtilmektedir (Kaplan 1980; Ulrich ve Parson, 1992; Kaplan, 1992).

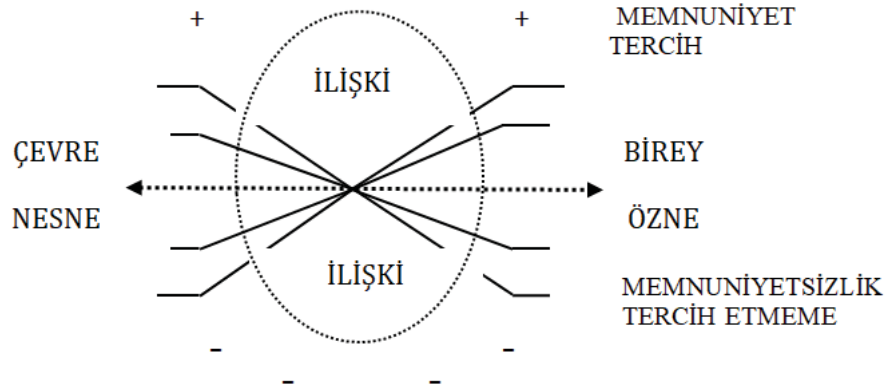
Parkların, yeşil alanların insanlar için önemi daha çok rekreasyonel ve sosyal aktivitelerle ilişkilendirilse de, insanların doğa ve bitkiler ile görsel temele dayanan pasif ilişkilerden de önemli ölçüde psikolojik faydalar elde edebileceği belirtilmektedir (Ulrich ve Addoms, 1981; Dick ve Hendee, 1986; Harrison vd., 1987; Burgess vd., 1988; Stoneham vd., 1994; Coley vd., 1997; Burgess vd., 1998; Dunnet ve Qasim, 1998; Yılmaz vd, 2017).

Yeşil alanların ve bitkilerin insanlar üzerindeki etkilerine ilişkin araştırmalar, bu alanların kullanımına, kullanım şekline ve insanlar üzerine etkilerine işaret ederken, bunların sahip olması gereken nitelik ve niceliklere ilişkin çok net kriterler ortaya koyamamışlardır. Bu çalışmanın amacı, yaşlılara özgü tasarlanan açık yeşil alanlarda ve tasarımlarında, kullanılan peyzaj elemanlarının, bilhassa bitkilerin yapısal ve görsel

karakter özelliklerinden (bitki formu, gövdesi, dokusu, yaprağı, yaprak ve çiçek rengi) yaşlıların neleri daha çok tercih ettiğini ve memnuniyet duyduğunu derinlemesine ele almaktır. Böylece yeşil alanların ve onu oluşturan bitkilerin hangi özelliklerinin yaşlılara psikolojik ve sosyolojik faydalar sağlayacağını, seçim ve kompozisyonlarında ne tür kriterlerin esas alınabileceğini saptamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda; ‘yaşlılar için tasarlanan açık yeşil alanların ve özellikle de bitkilerin hangi özelliklerinin yaşlıların ihtiyaçlarına hizmet ettiği, bunu hangi özelliklerle sağladığı, hangilerinin ihtiyaçların karşılanmasında yetersiz kaldığı veya hangi özelliğinin yanlış seçiminden kaynaklandığını belirlemek’ bu çalışmanın öncelikli hedefi olmuştur.

Bu doğrultuda araştırma, ‘yaşlılara özgü açık ve yeşil alanların (Bitkilendirme tasarımlarının) başarısını değerlendirirken ne tür kriterlerin esas alınabileceğini saptamayı amaçlamaktadır. Bu noktada insanla çevresi arasındaki etkileşim anahtar rol oynamaktadır.

İnsan ve çevre arasındaki ilişkiyi tanımlayan Altman (1976)’a göre; insan ve çevre arasındaki karşılıklı çift yönlü bir etkileşim vardır. Çevre insanı etkilerken, insanın da çevreyi etkilediği savını savunmuştur. İmamoğlu (1979) ise; insanların çevrelerini şekillendirirken, çevrelerinin de insanları şekillendirdiğini belirtmiştir. Yani insan ve çevre ilişkilerini araştıranlara göre, bireye özgü niteliklerle, çevreye özgü özellikler birbirinden soyutlanamamıştır. Aslında bu ilişki (birey) özne ve (çevre) nesne ilişkisidir (Şekil 1). Bu araştırmada geliştirilen model de, çevrenin fiziksel özellikleri, insanların öznel ve zihinsel özellikleri bağlamında değerlendirilmekte, sonuç olarak memnuniyet ve tercih ya da memnuniyetsizlik ve tercih etmeme davranışında bulunmaktadır. Çevrenin fiziksel özellikleri; konumu, hizmet özelliği, kapasitesi, ulaşımı, komşuluk grubu, bahçesindeki yapısal ve bitkisel elemanları ve huzurevi bahçelerinin işlevleri (fiziksel, ekolojik, rekreasyon, psikolojik, estetik, sosyolojik ve terapatik) olarak belirlenmiştir. Bireylerin öznel özellikleri ise, yaşlıların demografik özellikleri ve psiko-sosyal ihtiyaçları ve beklentileridir.

Şekil 1. Araştırma modeli kavramları

Bu çalışma kapsamında ele alınacak çevre; huzurevi bahçeleridir. Bahçe denilince şüphesiz akla gelen en önemli öğeler bitkilerdir. Bahçelerin kendilerinden beklenen fonksiyonları yerine getirmesi büyük ölçüde bitkilerin ekolojik, işlevsel, anlamsal ve estetik açıdan amacına uygun olarak taksonlarının seçilmesi ve doğru bir şekilde kompozisyonlarının yapılmasına bağlıdır. Bu araştırmada geliştirilen modele göre, bitkilerin yapısal özellikleri (gövdesi, yaprağı, çiçeği ve meyveleri) ve yapısal bölümlerin görsel özellikleri (formu, ölçüsü, rengi ve dokusu), yaşlıların öznel ve zihinsel özellikleri bağlamında değerlendirildiğinde yaşlıların tercihlerinin ne olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Gubrium (1973)'te, çevre ve birey arasındaki etkileşimin, yaşanan yaşlanma sürecini etkilediğini belirtmiştir (Hooyman ve Kiyak, 2005). Yani, çevre değişkenlerindeki değişiklik; örneğin yapısal ya da bitkisel öğelerdeki değişiklikler, yaşlanma sürecini etkilemektedir. Fiziksel yetersizlikler ya da engeller yaşlıları sosyal hayattan geri çekilmeye zorlamaktadır. Çevresel kısıtlar bireysel gereksinimleri de değiştirmektedir (Canatan, 2008). Örneğin yaşlılarda ortopedik rahatsızlıklar diğer yaş gruplarına oranla daha sık görülmektedir (Kılıç vd., 2015). Açık ve yeşil alanlarda tekerlekli sandalye kullanan bir birey için uygun bir rampa çözümü tasarımcı tarafından düşünülmemişse bu kullanıcı çevreyi dilediği gibi kullanamayacaktır. Ya da söz konusu çevre, bir açık yeşil alan, birey de, yaşlı bir kullanıcı ise, açık yeşil alanın topografik olarak çok eğimli bir alan olması da kısıtlayıcı faktör olacaktır. Bitkisel elemanlar açısından örneklendirecek olursak; huzurevinde kalan yaşlıların boş vakitleri, evlerinde yaşayan yaşlılara göre oldukça fazladır. Hangi bölge ve hangi iklim koşullarında olursa olsun boş vaktini bahçede geçirmek isteyen bir huzurevi sakininin oturma için tercih edebileceği yerlerden biri; bir

ağaç gölgesidir. Çünkü ağaç o anda güneş, rüzgâr veya yağmur gibi birçok iklimatik faktörden korunmuş ve korunaklı huzurlu bir ortam sunmaktadır. Bu tür kullanımların tüm bahçeler de özel bir yeri vardır (Ayaşlıgil, 1987). Ayrıca ağaç ve çalıların dalları arasında birçok hayvan dolaşmaktadır. Birçoğu gövde ve dal oyuklarına yuva yapmaktadır. Aynı şekilde açan çiçeklerin görsel ve kokusal olarak bahçelerin peyzaj değerini artırdığı yapılan birçok çalışma ile ortaya koyulmuştur. Örneğin ıhlamur ağacı çiçeğinin açtığındaki kokusu, binlerce arıyı çeken mor salkım çiçekleri ya da çiçeklerle kaplanmış kiraz ağacının bahçeye kazandırdığı estetik değer oldukça yüksektir (Ayaşlıgil, 1989). Bu sebeptendir ki, huzurevi sakinlerinin mutluluklarının ve huzurevi çevrelerinden duydukları memnuniyetin artırılmasında bahçelerin yapısal özelliklerinin yanında kullanılan bitkilerin yapısal bölümlerinin (çiçek, yaprak, gövde ve tohum) ölçü, doku, renk ve kokusunun da büyük bir önemi vardır. Ağaçlar ve çalılar bahçelerin değişmez yeşil mimarisinin en dominant ve gerekli elemanlarıdır.

Bitkilerin kokusal özellikleri, tüm insanlarda olduğu gibi yaşlı bireyler üzerinde duyuların uyarılmasına, zihinsel ve ruhsal iyiliğe, rekreatif etkinliklere ve sosyal etkileşime katılmaya ve içsel huzur ve mutluluğa katkıda bulunmaktadır. Renk özellikleri de bireyleri ne hissettiğini etkileyen bir faktördür (Schweitzer vd., 2004). Psikolojik etkilerine göre; sıcak renklerin bireyler üzerinde dikkat çekme, heyecanlandırma, neşelendirme, dinamizm sağlama, metabolizmayı hızlandırma gibi etkiler sağlarken; soğuk renkler, sakinleştirici, güven artırıcı, huzur, düzen, ferahlık, özgürlük gibi etkiler sağladığı bulunmuştur (Tyson, 1998; Becer, 1999; Whitehouse vd., 2001; Rook vd., 2003; Uçar, 2004;).

Bu nedenle, bitkileri bir mekânda kullanabilmek için, her bitkinin sahip olduğu özelliği göz önünde bulundurmak ve tasarımda bu özelliğe göre değerlendirmek gerekir. Bunun için, bitkilerin tasarıma temel oluşturan yapısal bileşenlerini (Gövde ve habitus, gövde kabuğu, dal, sürgün ve tomurcuklar, yaprak, çiçek, meyve, kozalak ve tohum) ve bunların oluşturduğu görsel kalitelerini (Çizgi, ölçü, biçim-form, renk, doku) iyi tanımlamak gerekir.

Özbilen (1983)'te insanı iki sistem olarak tanımlamıştır. Özellikleri, etkinlikleri, ihtiyaçları ve davranışları ile açık sistem; algılama ve biliş süreçleriyle kapalı sistemdir. İnsan, bu kapalı ve açık sistemleri ile çevreye maruz kalmaktadır. Sonuç olarak ihtiyaç dürtüleriyle insanın algısı etkilenmekte, biliş oluşmakta ve çevreye davranışlarıyla tepki (tercih etme, tercih etmeme, memnuniyet ya da memnuniyetsizlik duyma) göstermektedir.

Araştırmanın bundan sonra gündeme gelen sorular şunlar olmuştur;

1. Yaşlıların açık yeşil alanlardaki ihtiyaçları nelerdir?
2. Yaşlılara özgü açık yeşil alanların işlevleri nelerdir?
3. Yaşlılar nasıl ve ne tür açık yeşil alanlar kullanırlar?
4. Nasıl çevrelerde ya da açık yeşil alanlarda zamanlarını etkin biçimde kullanabilirler?
5. Bireylerle ilişki kurabilme ve toplumda kaybettikleri rolleri geri kazanmaları için nasıl çevreler ya da açık yeşil alanlar tasarlanmalıdır?
6. Yaşlılara özgü açık ve yeşil alanlarda ne tür bitkiler ve bitkilendirme kompozisyonları oluşturulmalıdır?
7. Yaşlılara özgü açık ve yeşil alanlarda bitkilerin hangi özellikleri hangi tasarım ilkelerine göre tasarlanmalıdır?
8. Bunlar çevresel tasarıma ağırlıklı olarak bitkisel tasarıma nasıl yansıtılmalıdır? Hayatından ve yaşadığı çevreden memnun yaşlılar olunabilmesi için çevrelerin ya da açık yeşil alanların nasıl olması gerekir?

Peyzaj mimarları tasarımla ilgili diğer disiplinlerden ekolojik bir altlık üzerinde, canlılar ile iletişim içerisinde ve özellikle canlı bitki materyallerine tasarımları içinde yer vermeleri ile ayrılırlar. Farklı bitki türlerinin yer aldığı bir peyzaj projesinde peyzaj mimarından beklenen, bitkilerin ekolojik istekleri gözönünde bulundurularak yapısal ve görsel özelliklerini etkin şekilde kullanıp o alana en uygun bitkilendirmeyi yapmasıdır. Böylece insanların fizyolojik, psikolojik, estetik ihtiyaç ve beğenilerine cevap verebilen çevreler açık yeşil alanlar tasarlamasıdır. İnsanların davranışlarının altındaki nedenleri bulmaya çalışan psikoloji bilimine göre ise ihtiyaç ve beğeniler; insandan insana, toplumdan topluma farklılık göstermektedir. İhtiyaç ve beğenileri doğrultusunda yaptığı peyzaj tercih ve değerlendirmeleri de etkilenmektedir (Gibb, 2001). Kişinin duyguları, korkuları, kaygıları, vb. özellikleri psikolojisini etkilemekte, böylelikle peyzaj tercihleri de etkilenmektedir (Ulrich, 1983; Kaplan ve Kaplan 1989; Ronnberg 1998).

Bu bilgiler doğrultusunda; denek grup seçilirken Türkiye nüfus yapısı incelenmiş, yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranının giderek arttığı gözlenmiştir. Yaşlı kişilerin sayısı ve oranının arttığı ülkemizde, yaşlıları ilgilendiren her türlü çalışmanın ve araştırmanın artması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra yaşlı insanların örneklem grup seçilmesinin diğer bir nedeni de, yaşlıların ihtiyaçlarının genellikle ya önemsenmemesi ya da yeteri kadar karşılanmamasıdır (Hough and Barrett, 1987; Fog and

Fulton 1994; Estepa, 1999, Tufan, 2003). Bu sebeple araştırmada örneklem grup yaşlılar seçilmiştir.

Yaşlı ve çevresi arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışan sosyal-çevresel teoriye (Gubrium, 1973) göre ise yaşlının etkinlik kapasitesi, birey olarak potansiyel lusn belirleyen bir kaynaktır. Yaşlılar aktivitelerini ne kadar yerine getirirse moralleri de o kadar yüksek olacaktır. Sosyo-evresel teoriye göre çevrenin ne anlam ifade ettiği, yaşlının hangi sosyal durumda etkinlik gösterdiği ile ilgilidir. Yaşlının potansiyel etkinlik beklentileri, bir durumdan diğerine değişmektedir. Heterojen çevrelerde (her yaştan kişilerin bulunduğu) yaşlının sosyal içeriği, homojen çevrelerde (sadece aynı yaşta ki kişilerin bulunduğu çevreler) göre daha yüksek olur. Etkinlik kaynaklarının eşit olduğu durumlarda heterojen yaş dağılımı varsa yaşlının morali daha yüksek olur. Yaşlı kendini daha iyi hisseder (Gubrium, 1973).

Etkinlik kuramına göre (Activity Theory) (Hooyman ve Kiyak, 2005) bireyin olumlu benlik algısını sürdürebilmesi yaşlılık nedeniyle kaybetmek zorunda kaldığı rolleri ve statüleri edindiği yeni rollerle yer değiştirme becerisine bağlıdır. Yaşlıların yeni roller içine girme gereksinimlerini karşılamaları için uygun evre (yer seçimi, yakın komşuluk ilişkileri, çevresel tüm faktörler gibi) ve yeşil alan koşullarının (rneğin alçak kaldırımlar, uygun eğimli yollar, kaygan olmayan zeminler, uygun bitklendirmeler vb) oluşturulmasına bağlıdır (Durak, 2013). Bu çalışmanın savlarında biri; ‘Huzurevi bahçe tasarımları huzurevi sakinlerinin psiko-sosyal ihtiyaçlarına göre tasarlanır ve etkinlikler artırılırsa, aktivitelerin bireylerin psikolojik açıdan iyi olmaları, yaşam memnuniyetlerinin artması, yalnızlıklarının azalması, günlük aktivitelerinin artırılması ve sosyalleşmelerinin artışı sonunda çevresel memnuniyet düzeylerinin de artacağı’ dır.

Yaşlılık süreciyle birlikte yaşlı kullanıcıların gereksinimlerinde değişimler görülmektedir. Fizyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerin de meydana gelen bu değişimler, onların açık yeşil alan beklentilerini de etkilemektedir (Lyons 1983; Zube 1983; Bosselmann1987). Ayrıca yaşlı kullanıcıların yaşı (genç yaşlılık, orta yaşlılık, ileri yaşlılık), cinsiyeti, medeni durumu, geliri, yaşam standartları, coğrafi konumu (kent, kır) gibi özellikleri de gereksinimlerini etkilemektedir (Rodin 1981; Lyons 1983; Zube 1983; Ory, 1992; Foot 1996).

1.1.1. Problemin Tanımı ve Çalışmanın Amacı

Tüm dünyada ve ülkemizde yaşlı nüfusta gözlenen artış sosyal refahın ve yaşlıya sunulan hizmetlerin artması gerekliliğini ortaya koymuştur. Kentleşme olgusu; geniş ailenin çekirdek aileye dönüşmesine, kırsal bölgelerden kentsel bölgelere göçe, kadının çalışma hayatına girmesine, geleneksel kültür ve değerlerdeki değişimlere ve sonuç olarak yaşlının aile içindeki eski rolünü yitirmesine neden olmuştur. Yaş saygınlık sağlayan bir öge olmaktan çıkmıştır. Kuşaklar arasındaki farklılıklar nedeniyle de normal şartlarda ailelerin üstlenmesi gereken yaşlılara bakım görevini, toplum üstlenmiştir. Çözüm olarak bireylerin yaşam standartlarını korumayı ve yükseltmeyi amaçlayan hizmetlerin tümünü içeren huzurevleri (ya da bakım ve rehabilitasyon merkezleri, yaşlı hizmet merkezlerinin) açılmasına ihtiyaç duyulmuştur (www.ehy.gov.tr). Yaşlılar üzerine yapılan çalışmaların çoğu sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmetler, ev ekonomisi, geriatri, halk sağlığı, hemşirelik vb. alanlarda olduğu tespit edilmiştir. Mekânsal açıdan yaşlıların beklentilerini araştıran çalışmalarda genellikle mimari ya da iç mimarisi alanındadır. Peyzaj mimarlığı açısından bu konuya ilişkin araştırmanın çok fazla olmadığı görülmüştür. Pek çok açık veya yeşil alanın mekânsal nitelik ya da niceliklerinin insanlar üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri çok sayıda çalışmaya konu olmuştur. Ancak huzurevlerinin açık mekân ve çevrelerinin mekânsal niteliklerinin yaşlıların sosyal, psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarına bağlı olarak yeterli olup olmadığı, kullanıcılar üzerindeki etkisi, beklentilerini karşılamakta yeterli olup olmadıkları, kuruluş amaçlarına tam anlamıyla hizmet edip edemediklerine dair kapsamlı çalışmaların yapılmadığı görülmüştür. Bu açıdan bu konudaki eksikliklerden hareketle bu tez çalışmasında huzurevlerinde yaşayan yaşlıların çevrelerinden duydukları memnuniyet ya da memnuniyetsizlik düzeyleri ve çevresel tercihlerinin özellikle de bitkisel tercihlerinin neler olduğunun belirlenmesine karar verilmiştir. Tamamıyla yaşlılara özgü mekânlar olan; huzurevleri ve açık mekânları çalışma alanı olarak belirlenmiştir.

‘Türk yaşlısının yaşamını zorlaştıran nedenlerden biri de yaşlılığın koşullarına uygun bir çevrede yaşamaması ve yaşlıları dikkate alan bir yeşil alan düzenlemesinin bulunmamasıdır. Türkiye’deki binaların birçoğu, yaşlıları ve engellileri dikkate alarak inşa edilmemiştir. Sokaklar, caddeler, meydanlar, parklar ve diğer açık ve yeşil alanlar da aynı şekildedir. Yaşlıların bedensel ve sosyal ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tasarlanan binaların çevresinde, onların günlük ihtiyaçlarını rahatça karşılamalarına yardımcı ve

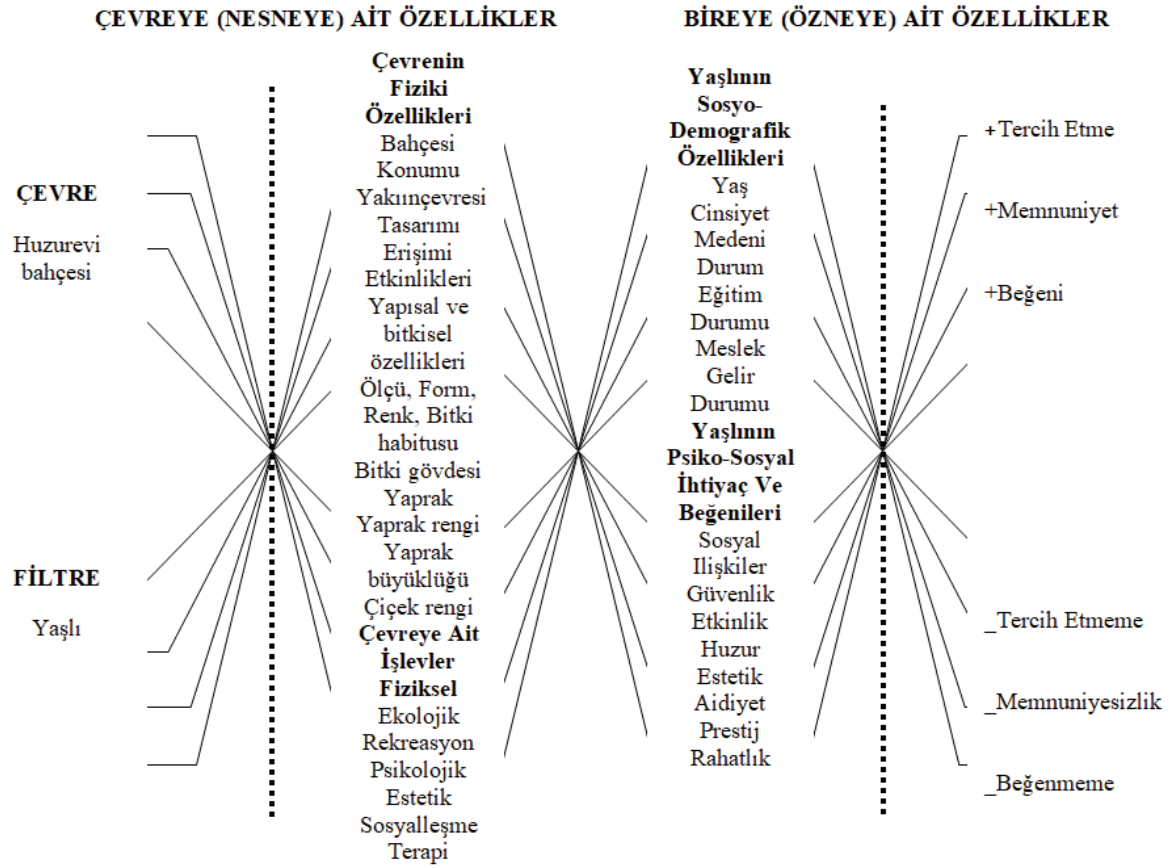
destek olmalıdır. Yaşlıyı sosyal yaşamdan soyutlayan binalarda ve çevrede yaşayan yaşlılara, sokaklarda pek rastlanamamasının nedenlerinden biri de budur' (Tufan, 2003).

Özetle bu çalışmada; yaşlı kişilerin, huzurlu bir çevrede yaşantılarını devam ettirmesi fiziksel ve ruhsal açıdan iyi olmaları, yaşam memnuniyetlerinin artması, yalnızlıklarının azalması, aidiyet duygularının artması, sosyal ilişkilerinin geliştirilmesi ve günlük aktivitelerinin artması huzurevi çevrelerinin, açık yeşil alanların tasarımlarının özellikle bitkisel tasarımlarının kullanıcılara uygunluğu ve kullanıcıların bu alanlardan duydukları memnuniyet düzeyleri ve çevresel tercihleri araştırılacaktır. Bu doğrultuda;

Çalışmanın amacı:

- Huzurevi sakinlerinin yaşadıkları huzurevi bahçelerinden duydukları çevresel memnuniyet düzeyleri ve onlara özgü tasarlanmış bu çevrelerin özellikle de bitkilerin (bitki) ve bunların bir araya geliş şekillerinin yaşlı kullanıcıların zihinsel (algısal ve bilişsel) süreçlerine bağlı olarak analiz etmek ve değerlendirmektir. Bu süreçlere bağlı olarak sonuçtaki davranışının; yani çevresel tercihinin ne olduğu ve nedenleri
- Huzurevi bahçesi ve yakın çevresinin mevcut fiziksel özelliklerinin ve işlevlerinin, bireylerin psikolojik açıdan iyi olmalarına, yalnızlıklarının azalmasına, günlük aktivitelerinin artırılması ve sosyalleşmelerine etkisi ve sonuç olarak çevresel memnuniyet düzeylerinin artışı etkileyip etkilemediği?
- Yaşlılar ve çevreleriyle etkileşimlerini araştırmak ve bu çevrelerinin, bitkilerinin özellik ve niteliklerinden yararlanarak, yaşlıların tercihlerini yaparken nelere önem verdikleri? Bitkisel tasarım kriterlerinin neler olması gerektiği?
- Bu çalışmalar sonucunda yaşlıların çevresel tasarıma ilişkin beğeni ve çekincelerinin tasarım kararlarına katılması amaçlanmıştır.

Çalışmanın amaçları kapsamında öne çıkan başlıklar ve teorik katkıları Şekil 2'deki gibidir.

Şekil 2. Araştırmanın teorik çatkısı

Araştırmanın sorun alanı ve amaçları belirlendikten sonra öne çıkan en önemli kavramlar yaş, yaşlı ve yaşlılık kavramları olduğundan araştırma bu kavramlar ile devam etmiştir.

1.1.2. Yaş Kavramı ve Türkiyede Yaşlı Nüfus

Yaş basitçe ele alındığında, doğuştan beri geçen ve her yıl birimi ile ölçülen zamanı ifade eder. Ancak yaşla meydana gelen değişimler ve aynı yaştaki bireyler arasındaki farklılıklar yaş kavramının önemini vurgular niteliktedir. Rybash, Roodin ve Hoyer (1995) yaş kavramını kronolojik, biyolojik, psikolojik ve toplumsal olarak kavramsallaştırmışlardır (Terzi, 2013).

Kronolojik yaş; bireyin doğumundan itibaren geçen zamandır. Biyolojik yaş; içinde bulunan biyolojik basamağın zaman birimi olarak gösterilmesidir. Bireyin bedenine yaşam tarzına ve genetik yapısına ve tıbbi geçmişine bağlı olan yaşıdır. Psikolojik yaş; bireyin

beklenmedik olaylarla çevresel zorluklarla başa çıkabilme, onları karşılayabilme yeteneği psikolojik yaş ile ilişkilidir. Sosyal yaş; bireyin kronolojik yaşına uygun olarak toplumsal yaşamda yerine getirmesi beklenen rollere ne derece uyma davranışı sergilediğini ifade eder. Sonuç olarak bireyin kronolojik yaşı her zaman biyolojik, psikolojik ve sosyal yaşı ile aynı değildir. Bu araştırma kapsamında üzerinde durulan yaş ölçütü kronolojiktir.

Çalışma alanı olarak belirlenen huzurevlerinde; yaşlılar kronolojik yaş ölçütüne göre kabul almaktadır. Ancak psikolojik ve toplumsal yaşta bu araştırma da önemlidir. Çünkü çevresel faydalar ya da zararlar psikolojik ve toplumsal yaşı etkilemektedir. Huzurevlerinde yaşayan yaşlılar, yaşlı popülasyonu içerisinde en hassas gruptan biri olduğu için, bu grubun psikolojik ve toplumsal yaşı zaten ailesi ile birlikte yaşayan yaşlılardan farklı olacaktır. Kurumda kalan yaşlıların bu eksiklerinin çevrelerindeki peyzaj düzenlemeleri ile azaltılabilmesi için bu çalışma yapılmaktadır.

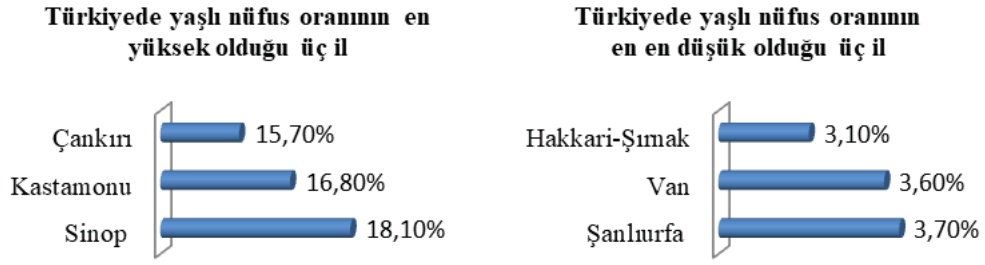
Türkiyede yaşlı nüfus incelendiğinde, 2015 istatistiklerine göre yaşlı nüfus oranı %8,2 dir. Yaşlı nüfus (65 ve daha yukarı yaş) 2015 yılında 6 milyon 495 bin 239 kişi olmuştur. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 2014 yılında %8 iken 2015 yılında %8,2'ye yükselmiştir. Yaşlı nüfusun %43,8'ini erkek nüfus, %56,2'sini kadın nüfus oluşturmaktadır. Dünya nüfusunun 2015 yılında %8,5'ini yaşlı nüfus oluşturmaktadır. En yüksek yaşlı nüfus oranına sahip ilk üç ülke sırasıyla %30,4 ile Monako, %26,6 ile Japonya ve %21,5 ile Almanya olmuştur. Türkiye bu sıralamada 167 ülke arasında 66. sırada yer almaktadır (Şekil 3).

En yüksek yaşlı nüfus oranına sahip ilk üç ülke

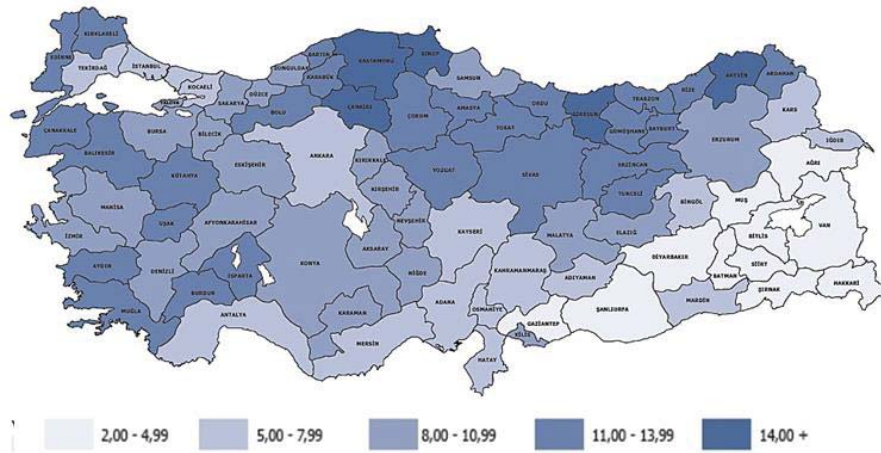
Şekil 3. En yüksek nüfus oranına sahip ilk üç ülke (TÜİK, 2018).

Türkiyede yaşlı nüfus oranının en yüksek olduğu il Sinop ilidir. Yaşlı nüfus oranı %18,1 dir. Bu ili %16,8 ile Kastamonu ve %15,7 ile Çankırı izlemektedir. Yaşlı nüfus oranının en düşük olduğu iller ise %3,1 ile Hakkâri ve Şırnak illeridir. Bu illeri %3,6 ile Van ve %3,7 ile Şanlıurfa illeri izlemektedir (TÜİK,2018) (Şekil, 4).

Şekil 4. En yüksek ve en düşük nüfus oranına sahip ilk üç il (TÜİK, 2018).

Birleşmiş milletlerin tanımına göre bir ülkedeki yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranının %8 ile %10 arasında olması o ülke nüfusunun ‘yaşlı’, %10’un üzerinde olması ise ‘çok yaşlı’ olduğu anlamına gelmektedir. Ülkemizde yaşlı nüfus, diğer yaş gruplarındaki nüfuslara göre daha yüksek bir hızla artış göstermektedir. Küresel yaşlanma süreci olarak adlandırılan ‘demografik dönüşüm’ sürecinde olan Türkiye, oransal olarak yaşlı nüfus yapısına sahip ülkelere göre genç bir nüfus yapısına sahip görülmekte, mutlak yaşlı sayısı oldukça fazladır. Bu dönüşümde nüfusun yaş grupları yapılanması şekil değiştirmekte, ölümlülük ve doğurganlıkta azalma ile birlikte doğumdan sonra beklenen yaşam süresinde artış olmakta ve çocuk ve gençlerin nüfus içindeki oranı azalırken yaşlıların toplam nüfus içindeki oranı artış göstermektedir. Bu bilgilerden hareketle Türkiye nüfus profiline bakıldığında, Yaşlı (65 ve daha yukarı yaş) nüfus oranı 2013 yılında %7,7 iken nüfus projeksiyonlarına göre 2023 yılında %10,2, 2050 yılında %20,8, 2075 yılında ise %27,7’ye yükseleceği tahmin edilmektedir. Dünyada da birçok ülkede durum benzerdir (TÜİK, 2018)

Şekil 5. Türkiyede illere göre yaşlı nüfus oranı (TÜİK, 2018).

Dünya ve Türkiye’de yaşlı nüfusta böylesine bir artış varken yaşlı insanları ilgilendiren her türlü konunun da hassasiyetle üzerinde durulması gerekmektedir.

1.1.3. Yaşlılık Kavramı ve Kuramları

Yaşlılığı açıklamak üzerine literatür de oldukça fazla kuramsal çalışma vardır. İlişik kesme, etkinlik, rol bırakma kuramları bunlardan bazılarıdır. İlişik kesme/geri çekilme/kopma kuramı (Disengagement Theory)’na göre, yaşlılık denilen olgu aslında bir bireyin geri çekilme sürecidir (Cumming ve Henry 1961; Aslan 2004; Onur 1991). Bu süreci, yaşlı huzurevinde yaşamak zorunda kalıyorsa yaşamdan, çevresinden ve insanlardan tamamen kopabilmektedir. Bu nedenden dolayı onların yaşamdan geri çekilmesini beklemek yerine doğayı deneyimleyebilecekleri ve zaman geçirmekten mutlu olacakları ve işe yaradıklarını hissedecekleri hatta kendilerini evlerinde gibi hissedebilecekleri çevreler tasarlamak zorunlu ve çok önemlidir.

Etkinlik kuramı (Activity Theory)’na göre ise; yaşlı kişiler sürdürdükleri aktiviteler ile yaşamdan daha fazla doyum elde edebilmektedirler (Lehr, 1994; Biçer 2002; Havighurst 1961; Havighurst, Neugarten, Tobin 1968; Onur 1991). Etkinlik Teorisine göre, yaşlının etkinlik durumunu önceki yaşam biçimi, sosyoekonomik durumu ve sağlık düzeyi belirlemektedir. Yaşlılar fiziksel etkinlikleri azalırken toplumsal olarak da bir uzaklaşma yaşarlar ve kendi iç dünyalarına çekilirler. Yaşlıların katıldığı etkinlikler diğer kullanıcı gruplarına göre farklılık gösterir. Türkiye’de yapılan çalışmalarda; yaşlı kullanıcılar daha çok seyir, sohbet, gezinti gibi pasif etkinliklerde bulunduğu tespit edilmiştir (Kerem vd., 2001). Bu nedenle açık ve yeşil alanlarda yaşlılara pasif etkinlik yapmak için imkânlar sunan mekânlar tasarlanmalıdır. Örneğin bitkilerin görsel ve yapısal özelliklerinden faydalanılarak oluşturulan canlı görünümün yaşlılara seyir imkânı sunarken psikolojik açıdan huzur verir. Çevrede bulunan renkler ve ışık insanların psikolojileri üzerinde önemli bir role sahiptir. İnsanların üzerinde değişik renklerin etkileri belirlenmiştir (Bell, 2004; Whitehouse vd., 2001).

Rol bırakma kuramı (Role Exit Theory) ise, Blau tarafından yaşlanan bireyin yetişkinlik kimliğinin kendinde var ettiği birçok değeri yitirdiği şeklinde tanımlanmıştır (Onur, 1991; Emiroğlu, 1995). Huzurevindeki yaşlılar için bu değer kaybı, ailesiyle birlikte yaşayan yaşlılara göre misliyle daha fazla yaşanacaktır. Çünkü yaşlı bireylerin birçoğu aile içindeki üstlendikleri rollerden tutun da tüm yaşamı boyunca biriktirdikleri değerleri geride

bırakıp huzurevlerinde farklı bir rol üstlenmektedirler. Kimi bireylerde bu roller çok değişirken kimilerinde daha az olabilmektedir. Bu durum ayrıca, rollerin kaybı ya da azalması ile ilgili olup, bireyi toplumsal açıdan yararlı kılan olanaklarını da giderek azaltır (Fortinash ve Holoday-VVorret 1999). Bu durum ise yaşlı bireyin güvenlik, saygı, sevgi, ait olma ve tanınma gibi gereksinimlerini tehdit etmektedir (Feldman 1985; Onur 1991, Ryan 1999; Stuart ve Sanden 1987; Zanden 1998). Bu değişimin onların psikolojileri üzerinde yarattığı olumsuzlukları giderebilecekleri yeni uğraşlara yeni rollere ihtiyaç duyabileceklerdir. Bu sebeple huzurevi çevrelerinin onlara farklı etkinlik alanları sunması önemlidir. Süreklilik kuramı (Contunuity Theory) hayatın sürekliliğine vurgu yapar, hayatın her aşaması insanı bir diğer aşamaya hazırlaması gerçeğini savunur (Atchley, 1989). Toplumsal değiş tokuş kuramı (Social Exchange Theroy) na göre ise yaşlı bireyin toplumsal konumunun zayıflaması daha az doyum yaşaması ve giderek ilişkilerden kendini çekmesi şeklinde tanımlamıştır (Gıtmez, 2000). Yapılan çalışmalarda huzurevlerindeki bireylerin, birbirleriyle sohbet ya da iletişim kurmaktan pek hoşlanmadıkları belirlenmiştir. Bu yüzden huzurevlerindeki bireylerin davranışları toplumsal değiş tokuş kuramının yaşandığını destekler durumdadır.

Yaşlılık, insanın doğumuyla başlayan ve ölümüne kadar devam eden hayatın son evresidir. İnsan organizmasının dış uyarıcılara yeterince uyamaması ve karşılık verememesi halidir. Yaşlanma bir taraftan insanın iş verimini azaltarak ruhi ve fiziki dengesinin bozulmasına sebep olurken, diğer taraftan sosyal ve fiziki çevreden de önemli ölçüde etkilenmektedir (Doğan, 2007).

Yaşlılıkla ilgili toplumsal kalıplaşmış yargılar ve yanlış inanışlar vardır. ‘Yaşlılığın gelişim süreci yoktur ve yaşlılık, sona ölüme yaklaşma anlamı taşır’ inanışı bunlardan bir tanesidir. Oysa yaşlılık diğer dönemler gibi bir değişim ve gelişim sürecidir. Yaşlı bireyler sonu beklemek yerine, bireysel ve toplumsal açıdan önemli rolleri üstenererek, yaşamın önceki dönemlerindeki aktiviteleri sürdürebilir ya da alternatifler yaratabilir. Yeni nesillere bilgi ve birikimlerini aktarabilir (Durak, 2004). Geleneksel toplumlarda yaşlılardan bilgelikleri nedeniyle yararlanılmakta ve böylece yaşlının sosyal statüsünün daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Esasen bizim toplumumuzda da 20. yy sonuna kadar bu şekilde iken 21. yy artık değişmeye başlamıştır. Huzurevlerinin yer seçiminde bu tarz resmi kurumların (örneğin, çocuk esirgeme kurumu gibi) bir arada olduğu bir kampüs şeklinde olması hem yaşlılar hem de çocuklar için faydalıdır. Yaşlının gence deneyim aktarması,

gencin yaşlıyı yenilemesi olasıdır. Gencin bedensel enerjisi, dinamizmi, yaşının bilgeliği ile bütünleşerek daha üretken ve yaratıcı toplumlar oluşur.

Yaşlılar üretim dışı kalmış pasif kişiler değildir. Dünyada birçok yaşlı aktif şekilde yaşamına devam etmektedir. Altmış yaş üstü yabancı turistler bunların en iyi göstergesidir (Durak, 2004). Ancak bizim toplumumuzda bireylerin artan boş vakitlerine rağmen azalan maddi gelirleri sağlıklarının bozulması ve çevrelerin onların kullanımına uygun olmaması gibi sebeplerden dolayı dünyadaki yaşlılar gibi aktif olarak yaşlanamamaktadır. O halde kurumda kalan yaşlıların en azından bahçe kullanımlarını artıracak olanaklar sunulurken, kurum içinde aktif yaşlılıkları desteklenmelidir. Kurum bahçelerinde hobi bahçeleri tasarlanarak isteyen yaşlılar için boş vakitlerini değerlendirebilecekleri alanlar olmalıdır. Bu bahçelerin bitki yetiştiriciliği ile ilişkili sunduğu etkinlikler sayesinde ruhsal ve fiziksel iyileşme, yaşam kalitesini yükseltme, çevreyi güzelleştirme konularında önemli katkıları olduğu farklı araştırmalarla saptanmıştır (Menninger ve Pratt, 1957; Chaplin, 1973; Riordan, 1983; Ulrich, 1984; Dehart ve Relf, 1990; Ulrich vd., 1991; Scarfone, 1996; Marcus ve Barnes, 1999; Ulrich, 2001; Zeisel, 2001; Söderback vd., 2009).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) sınıflamasına göre yaşlılık 4 grupta incelenmektedir, orta yaş (45-59yaş), yaşlı (60-74 yaş), ileri yaş(75-89yaş), ihtiyarlık (90 ve üstü) (Onat, 2005). Bu araştırmada dünya sağlık örgütünün yapmış olduğu sınıflamada esas alınarak çalışma kapsamında 60 yaş ve üzeri yaşlılar değerlendirmeye alınmıştır.

1.1.4. Yaşlılık Dönemi Problemleri

Yaşlılık sorunları farklı meslek disiplinlerine göre farklı başlıklarda toplanmaktadır. Sosyal, zihinsel, psikolojik, biyolojik, ekonomik ve barınma sorunları bunlardan bazılarıdır (Şekil 6).

Bu sorunlar birbirinden ayrılrsa da esasen birbirleriyle çok yakından ilişkilidir. Örneğin biyolojik rahatsızlıklar romatizma, kalp damar hastalığı, beş duyuadaki azalma sonucunda bireyin kendi kendine yaşayamaması sorununu ortaya çıkarır. Yani bireyin kendini toplumdan geri çekmesi yani sosyal sorununu oluşmasına sebebiyet verir.

1. Biyolojik problemler; Yaşlılık döneminde birey iletişim kurmada bazı toplumsal zorluklarla karşılaştığı gibi, fiziksel yönden de bazı gerilemeler yaşamakta ve bu gerilemeler bireylerin sağlıklı iletişim kurmalarına engel olmaktadır. Dil ve konuşma ile iletişim kurabilme yetisi her yaştan insan için çok önemli bir özelliktir ve hasarlanması

durumunda bireyin tüm yaşamı etkilenebilir. Bireyin dış dünya ile iletişim kurmasını sağlayan duyma, görme ve işitme organlarında yaşlandıkça gerileme görülmektedir. Bu gerileme ileri yaştaki bireylerin toplumsal bütünleşme ile ilgili sorunlar yaşaması sonucunu doğurmaktadır.

Yaşlanma ile birlikte yakın objeler üzerinde odaklanmada yetersizlik, ışığa uyumda azalma meydana gelir. Görme keskinliğinde azalma meydana gelebilir. Genellikle esas nedeni genetikdir, iklim koşulları da ortaya çıkma yaşını etkileyebilir (Karadeniz ve Dedeli, 2007).

İleri yaş bütün organ sistemlerinde yapısal ve fonksiyonel değişiklikler ve bunun sonucunda da aerobik kapasite, kas kuvveti ve kas kitlesindeki azalma ile ilişkilidir. Bu değişiklikler fonksiyonel kapasiteyi bozar ve disabiliteye neden olur. Yaşlılarda sağlığı korumak ve aktif yaşam tarzını korumak için fiziksel aktivite ve egzersizin yönü gittikçe daha büyük önem kazanmaktadır. Egzersizin vücuttaki yaşla ilgili değişiklikleri engellemede etkili olduğu bulunmuştur. Eldeki bulgular egzersizin vücut kompozisyonunu geliştirdiği, kas kuvvetini, düşmeleri, diyabet ve koroner arter hastalığı riskini, eklem ağrısını ve depresyonu azalttığını, yaşam kalitesini arttırdığını ve yaşam süresini uzattığını göstermektedir (Cindaş, 2001). Bu bilgilerden hareketle doğanın biyolojik sorunlara sunabileceği çözümler huzurevi bahçelerinde yaşlılara sunulmalıdır. Örneğin görme yetilerindeki azalmalar için aydınlatma ve ışık kullanımına özen gösterilmelidir. Aydınlatma denilince ilk akla gelen yapay aydınlatmalardır. Ancak doğal aydınlatma yani gün ışığının mekânların daha kolay algılanabilmesine katkısı oldukça fazladır. Gün ışığının doğru kullanılması ile kullanıcılara konforlu bir görüş alanı sağlanabilir. Günışığının, dış mekân kalitesini artırıcı özelliği olduğu ve kullanıcıların etkinliklerini desteklediği, insan sağlığını olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Cimcöz, 2001). Dış mekân da iç mekân gibidir. Farkı dış mekânlarda doğa gereği olan her şeyi iç mekânda cansız olarak yaratmaktır. Gün içinde bitkilerin boşluklarından geçen doğal ışığın oluşturduğu gölgeler dış mekâna estetik değer katacaktır. Dış mekândaki ses ise hareket eden havadır. Hava dış mekânda bulunan elemanlar tarafından değiştirilerek insan kulağına farklı şekillerde gelir (Leland, 2006). Kimi zaman bir yaprak hışırtısı kimi zaman ise suyun akışı şeklindedir. Çoğu zaman mekânların sessizliği insanı kendi iç sesine döndürmektedir ki böylesi bir durum huzurevlerinde istenen bir durum değildir. Çünkü huzurevi sakinleri iç dünyaları karmaşıktır. Çoğu kez mekânda duyulan bir ses, ya da sessizlik kişiyi geçmişte yaşanan başka mekânlara, zamanlara gönderir. Bütün algılananlar bir anda kokusuyla,

tadıyla, sesiyle bütünleşir. Aslında ses, koku, tat ve doku, mekânı yanlarında taşımaktadır. Mutlaka hemen herkesin kokusu ve sesiyle unutamadığı bilincine çakılmış ve belki de bünyesine işlemiş bir mekânı vardır (Gezer, 2008). Huzurevi sakinlerinin unutamadığı mekânlar ise önceden yaşadıkları evleri ya da bahçeleridir. Bu sebeple huzurevi bahçelerinin onlara eski yaşantılarını, özlem duydukları mekânları anımsatır şekilde tasarlanması çok önemlidir. Bahçede kullanılacak bir bitki onlara eski yaşantılarına ait anılarını anımsatabilir. Bu yüzden çevresel çalışmalar açısından yaşlıların biyolojik sorunları önemlidir.

2. Zihinsel problemler; bellekte zayıflama, düşünme ve problem çözme gibi zihinsel yetilerde azalma ile kendini gösteren demans ya da bunama, yaşlılarda daha sıklıkla görülmektedir. Ancak, her yaşlının bunaması söz konusu değildir. Demans bir sendrom adıdır. Bellek ve bir ya da daha fazla bilişsel fonksiyonda ilerleyici kayıpla karakterize edilmiştir. Dil, görsel tanıma, uzamsal beceriler, soyut düşünme, yargılama, gündelik yaşam aktivitelerinde bozulmaya yol açar (Erden Aki, 2013). Bu sebeple araştırma kapsamında demans hastalığı olan yaşlılar çalışma dışı tutulmalıdır.

Yaşlıların zihinsel süreçlerine bakıldığında gençlik dönemine kıyasla problem çözmede bir yavaşlama olduğu, ancak yaşantıların birikiminden doğan tecrübenin verdiği avantajdan dolayı zihinsel kapasitenin anlamlı bir kayba uğramadığını ortaya koyulmuştur (Schai, 1980). Örneklendirmek gerekirse bitkilerin doğal döngüsüyle insan gelişimi oldukça benzerlik gösterir (Kaplan, 1984). Çiçeklerin büyümesi ve olgunlaşması, sonbaharda yaprakların dökülmesi yaşlı insanlara günlerin hızla geçtiğini hatırlatmaktadır (McDowell, 1997). Bu durum insanların bilişsel süreçleriyle ilgilidir. Doğal bir süreç olan bitkinin büyüüp olgunlaşıp sonra kuruması olayı insan zihnine kayıt edilme şekline göre davranışını etkilemektedir. Örneğin bazı insanlar bunu kendi hayatına benzeterek ömrünün çok kısa olduğunu düşünebilmektedir.

Yaşlanmayla birlikte yetilerde azalma sonucu beş zihinsel beceri alanında da gerileme görülür. Bunlar; sözel anlam, mekan oryantasyon, tümevarımsal yargılama, hesaplama ve kelime akıcılığıdır. Yaşlı bireyler, bilgi işlemede uzun zamana ihtiyaç duyarlar. En belirgin değişim düşünce hızının yavaşlamasıdır. Dolayısıyla, bilişsel işlevlerle ilgili boyutlarda (tanıma, isimlendirme, dikkatin verimli yöneltilmesi, soyut düşünme, yargılama, sentez yapma, planlama) daha fazla zamana ihtiyaç duyarlar. Bununla birlikte bir işi başarmak için gerekli kaynaklara sahiptirler (Tutar ve Yılmaz, 2005).

Yaşlı bireylerde beynin duyuları kaydetme (sensory register) gücü ve duyarlılığı orta yaşlara göre nispeten azalır. Bununla baş etmek için yaşlılar diğerleriyle konuşurken yavaş konuşmalarını isteyebilir. Konuşan kişiye daha uzun ve dikkatli bakma isteği duyabilirler. Duyusal keskinlik (sensory acuity) ise yaşlılarda daha fazla azalır. Yaşlı bireylerde bilişsel işlevlerin değerlendirilmesinde; ışık, gürültü, sıcaklık, vb. fiziksel şartlar kontrol edilmeli, hastalığı olan yaşlı bireylere özel düzenlemeler yapılmalıdır (Durak, 2010).

3. Sosyal problemler; bunlar aile, kültür ve toplum yapısına bağlı sıkıntılardır. Bu problemler arasında ailenin çekirdek aileye dönüşmesi, eşlerden birinin hayata veda etmesi, çocukların yaşlı ebeveynlerine bakma olanaklarının azalması, kadının iş hayatına girmesi vb. sayılabilir. Gittikçe daha az sayıda çocuğa sahip olma ve çocuklara uzaklık sorumluluklarını yükleneyecek kimsesi olmayan yaşlı oranının daha da yükselmesine yol açmıştır (Öztop, 2006; Sarı, 2009; Moissidis, 2005).

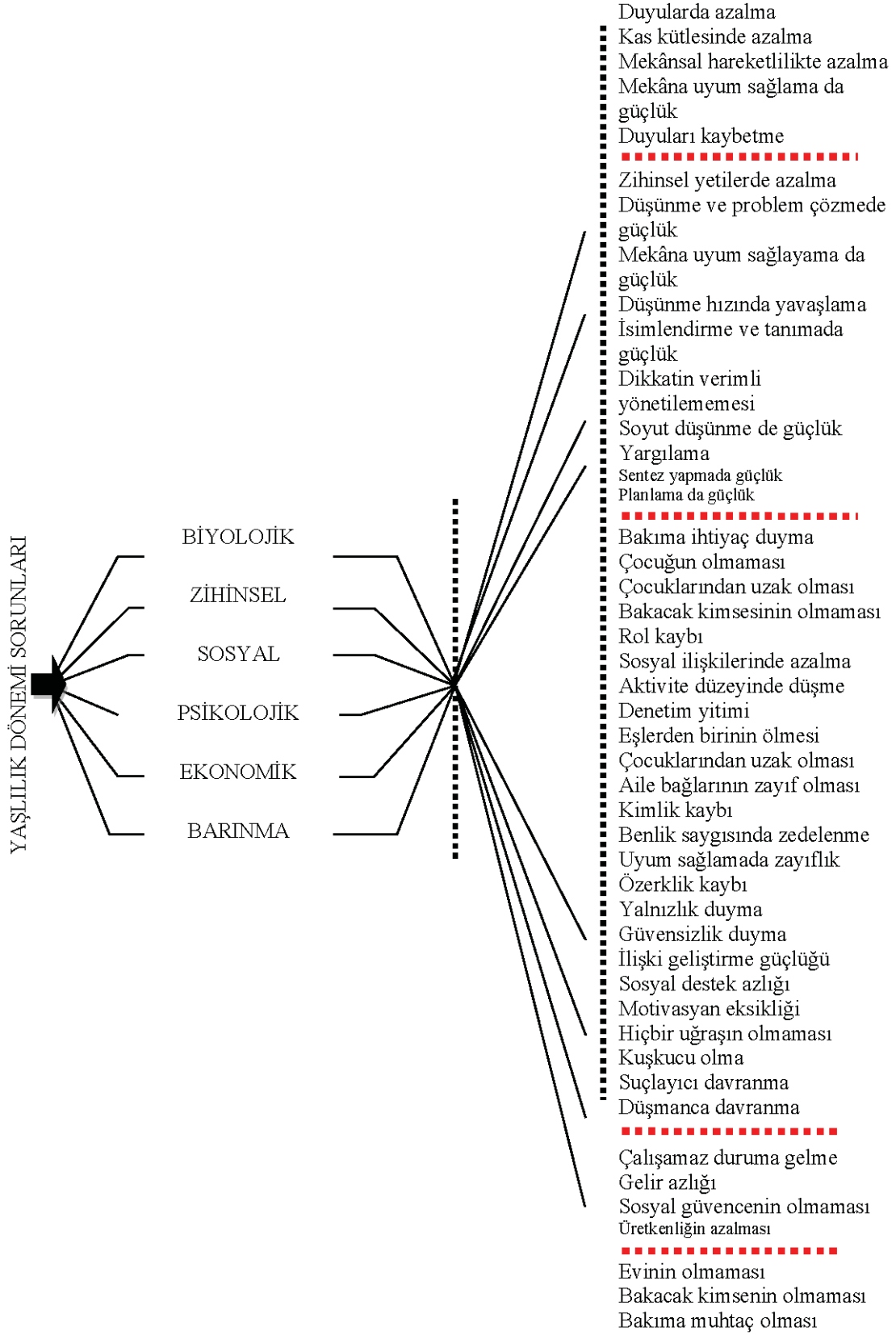
4. Psikolojik problemler; Bugüne kadar huzurevi sakinleriyle gerçekleştirilen birçok araştırmanın sonucu doğrultusunda, huzurevlerindeki yaşlıların yaşadıkları psikolojik sorunlar aşağıda sunulduğu biçimde özetlenebilir (Terakye 1989; Lehr 1990, Barker ve Johnson 1990, Thoma 1991, Jolley vd., 1998). Kimlik duygusu ve benlik saygısında zedelenme, uyum sağlama yeteneğinde zayıflama, toplumsal rollerden uzak kalma zorunluluğu nedeniyle belirli işlevlerin kaybı, sosyal ilişkilerde azalma, genel aktivite düzeyinde düşme, geleceğe yönelimde sınırlanma, bilişsel yetilerde gerileme (daha iyi eğitim görmüş yaşlılarda bu soruna daha az rastlanıyor), özerklik kaybı, denetim yitimi duygusudur. Kurumdaki sosyal ilişkiler, duygusal yaklaşım, aktivite seçeneklerinin çokluğu sorunları azaltmaktadır.

Ülkemizde gerçekleştirilen çeşitli araştırmalarda da yaşlıların psikolojik sorunlarına ilişkin saptamalar yapılmıştır. Adana Huzurevinde 1992'de yapılan çalışmada, huzurevindeki yaşlıların üçte birinin kendilerini yalnız hissettiği, yaklaşık yarısının egzersiz yapmadığı saptanmıştır. Ekici ve Ünal (1992) tarafından yapılan Gaziantep Huzurevi çalışmasında, huzurevinde yaşayan yaşlıların evlerinde yaşayanlara göre daha fazla psikolojik belirti gösterdikleri, bu farkın paranoid belirtiler açısından anlamlı düzeye eriştiği gözlenmiştir. Araştırmacılar bu sonuçları, huzurevinde kalan yaşlıların daha güvensiz, kuşkucu, suçlayıcı, düşmanca duygularla yüklü olabilecekleri ve sevdiklerinden uzak olup, yeni insanlarla sıcak ve yakın ilişki geliştirme güçlüğü, sosyal desteklerin azlığı gibi faktörlerle yorumlamışlardır. Ankara Seyranbağları Huzurevinde yapılan bir çalışmada, huzurevinde yaşayanların %38'inde motivasyon eksikliği ve yarısında boş

zamanlarını değerlendirememeye saptanmıştır (Kırdı vd.,1992). İzmir Huzurevinde gerçekleştirilen bir başka çalışmada da huzurevindeki yaşlıların %75'inin hiç bir uğraşı olmadığı, yalnızca radyo dinleyip TV izledikleri gözlenmiştir (Fadıloğlu vd., 1992).

5. Ekonomik problemler; emekli olma ya da çalışamaz duruma gelme, gelirin azalması, yaşlı bireyi ek gelir sağlamadaki (sağlık sorunları yoksa) geçici ya da sürekli yeni iş olanakları aramaya yöneltmektedir (Emiroğlu, 1989). Ancak işsizliğin sorun olduğu ülkemizde tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi yaşlıların istihdamı kolay değildir, hatta olanaksızdır. Sosyal güvencesi olmayan yaşlı bireyin çalışma gücünü kaybetmesi halinde yaşlılıkla ilgili sorunlar daha da büyümektedir (Emiroğlu, 1989). Aile yapısının değişmesiyle yaşlı bireylerin aile içinde etkin olduğu rollerini kaybetmesi (Kaya, 1999), kişiler arası ilişkilerin kısıtlanması, emeklilik, üretkenliğin ortadan kalkması, gelir azalması gibi değişiklikler maddi ve sosyal sorunları yaratmaktadır (Akdemir, 1997).

6. Barınma problemleri; ekonomik yönden geliri kalmayan ve sosyal destekten yoksun, yalnız yaşayan ya da kendilerini güvende hissetmeyen yaşlı sayısı giderek artmaktadır. Yaşlının bulunduğu toplumdan ve ailesinden izole kopmuş olması, korunma ve bakım isteğini ortaya çıkarmakta, buna bağlı olarak da yaşlıların barınma problemi önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Sarı vd., 2009)(Şekil 6).

Şekil 6. Yaşlılık dönemi sorunları

Sonuç olarak yaşlı bireylerin zihinsel ve fiziksel durumlarını etkileyen problemler; temelde zihinsel yetersizliğe dayanmaktadır (Gilleard, 1982). Zihinsel kayıplar vücuttaki diğer tüm organları etkileyip beraberinde yeni sorunları getirmektedir (Dirik, 2006). Fiziksel sorunları artmaya başlayan yaşlılar, artık içinde buldukları depresif halin sebeplerini yaşadıkları fiziksel problemlere dayandırarak, depresif eğilimlerini daha da artırmaktadırlar (Gottfries, 1997). Aslında çoğu zaman yaşlı insanların yaşadıkları problemlerin asıl kaynağı itilmişlikten, terkedilmişlik, yalnızlıktan kaynaklanan toplumdan yalıtılma duygusudur (Moissidis, 2005). Özellikle huzurevlerinde kalan yaşlılar toplumdan soyutlanmakta, yaşadıkları mekânlara aidiyet, yaşadıkları mekânları sahiplenme duyguları gitgide azalmaktadır (Sarı vd., 2009).

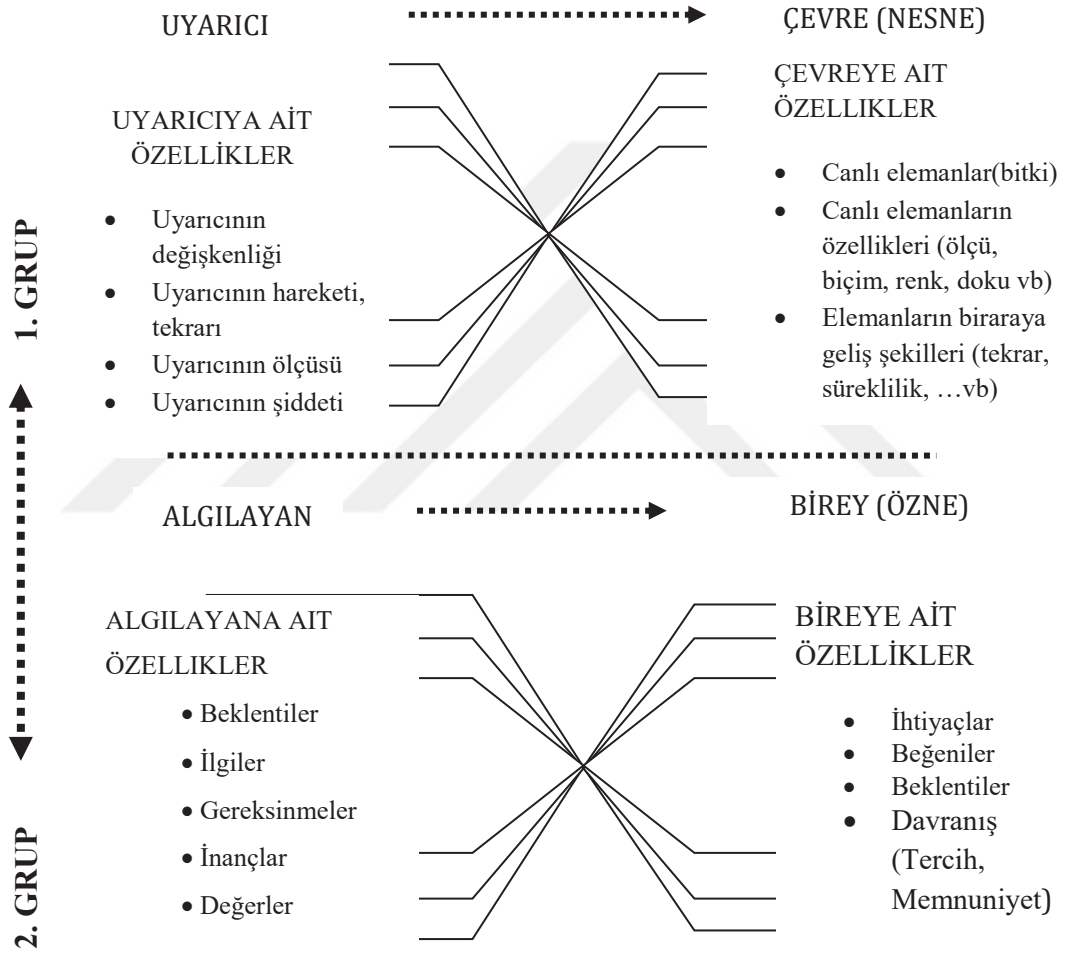
Yaşadıkları mekânların fiziksel eksiklikleri ile daha da artan bu olumsuz ruh hali (Pinto, 2000; Chiang, 2000), yaşlı insanların zihinsel ve ruhsal yapılarını daha da etkileyerek, yansımaları olan fiziksel rahatsızlıkların artmasına sebep olabilmektedir (Sarı, 2009). Bu sebeple huzurevi bahçelerinin; yaşlılar açısından memnuniyet duyacakları alanlar olarak tasarlanması aslında onların biyolojik, psikolojik, sosyal ve zihinsel birçok sorununa da çözüm getirecektir.

Araştırmanın amaçlarından biri peyzaj elemanlarının ve bunların bir araya geliş biçimlerinin yaşlı kullanıcıların zihinsel (algısal+bilişsel) süreçlerine bağlı olarak analiz edip değerlendirmek olduğundan yaşlılıkta zihinsel yetilerdeki değişimler araştırma için önemli bir konudur. Bu sebeple çalışmanın bir sonraki bölümünde yaşlı insanların zihinsel yani algısal ve bilişsel süreçlerine yer verilmiştir.

1.1.5. Yaşlılık Döneminde Zihinsel Süreçler

Bireylerin zihinsel süreçleri algısal ve bilişsel süreçlerini kapsamaktadır. Algılama, herhangi bir nesneyi, olayı, ilişkiyi görmektir, duymaktır, hissetmektir. Kısacası beş duyu ile dış dünyadan bilgi edinme sürecidir. Anlık değerlendirme olan algı sürecinin; insanın bilgi birikiminden, bellek ve zihinsel işlemlerinden, bilinç düzeyinden, bilinçaltından, dikkatinden, amaçlarından etkilenip değişebilmektedir. Bu özelliklerin her biri bir filtre olarak kabul edilirse, bunlar kişiden kişiye, toplumdan topluma değişebilir (Cüceloğlu, 2010). Yani yaşlı bir kullanıcı ile yaşlı olmayan kullanıcılar arasında algılama farkları olması muhtemeldir.

Algı duyudan farklıdır. Algılama anında beyin, bireyin içinde bulunduğu durumdan beklentilerini, geçmiş yaşantılarını, diğer duyu organlarından gelen başka duyuları, toplumsal ve kültürel etkenleri hesaba katar. Gelen duyuları seçme, bazılarını ihmal etme, bazılarını kuvvetlendirme, arada olan boşlukları doldurma ve beklentilere göre anlam verme bu aşamada yapılır' (Cüceloğlu, 2010). Algısal seçimi etkileyen değişkenler iki gruptur. Bu grupların birincisi uyarıcı yani çevre, ikincisi algılayan yani bireydir (Şekil 7).

Şekil 7. Algısal seçimi etkileyen değişkenler

Duyu organlarının beyine ilettikleri duygular basittir, algılama ise geçmiş öğrenme ve deneyimlerimizin de işin içine girdiği son derece karmaşık bir süreçtir. Biliş ise, algıların zaman boyutunda birikmesi sonucunda oluşur. Bilinen ve bilinçaltı öğrenmeler yoluyla oluşur ve uzun dönem bellekten bilgiler geri çağırılır. Bilme etkinliği olan biliş;

bilgilerin kazanılması, düzenlenmesi olup, uzun yıllar bu süreç üzerinde kabaca durularak, bazı sınırlamalar ve sınıflamalar yapılmıştır (Neisser, 1967).

Bu bilgiler doğrultusunda bu tezde geliştirilen modelle; çevrenin yani huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri, bireyin yani yaşlıların özellikleri bağlamında değerlendirilip sonuç olarak huzurevi bahçelerinden duydukları çevresel memnuniyet düzeyini ve çevresel tercihini belirlemek amaçlanmıştır.

Son yıllarda ise kent plancılarının, peyzaj mimarlarının üzerinde durduğu çevresel biliştir. İnsanın yaşamı boyunca çevreden bilgileri nasıl aldığını, sınıflandığını, depo ettiğini, kaydettiğini, koruduğunu, geri çağırdığını, unuttuğunu ve tüm zihinsel süreçlerini içerip, davranışlarını nasıl etkilediğini belirlemektedir. Bu bilgilerden hareketle; yaşlı kullanıcıların yaşamları boyunca çevreden birçok bilgi alıp bunları depolayıp, kaydetmişlerdir. Dolayısıyla bu sürecin, davranışlarını ne yönde etkileyeceği ve çevresel tercihlerine ne şekilde yansıtacağı araştırmak, bu çalışmanın amaçlarından bir tanesidir.

Örneğin ormanlar sonbahar mevsimi hariç genellikle sakinliği çağrıştırmaktadır, ancak sonbaharda kızaran ve sararan yapraklar ateşi ya da yangını da çağrıştırmaktadır. Sonuç olarak bu gibi peyzaja ve çevreye özgü değerlendirmeler yapılırken bireyin zihinsel süreçleri, yani yaşamı boyunca çevreden aldığı bilgileri nasıl kaydedip koruduğu ile ilişkilidir.

Bu bilgilerden hareketle; herhangi bir tasarım için ilkeler aynıdır. Ancak tasarımın kim için ve nerede yapıldığı farklılık gösterebilmektedir. Ayrıca bireylerin tercihleri de farklıdır. Bu farklılığa sebep olan en etkin faktör ihtiyaç ve beğenilerdir. Bu yüzden yaşlıların huzurevi bahçelerindeki çevresel memnuniyet düzeyleri ve tercihleri araştırmanın esas amacı olduğundan, yaşlı insanların peyzaj tercih ve değerlendirmelerinde en etkin değişken olan 'ihtiyaç ve beğeni' konuları ile araştırma devam etmiştir.

1.1.6. Yaşlılık Dönemindeki İhtiyaç ve Beğeniler

İnsan ihtiyaçlarının kavramsallaştırılması ve onlara yüklenen önem, giderek farklılaşmış ve genişlemiştir. Bununla birlikte, en genel anlamda ihtiyaçlar, çoğunlukla bireyin tabi olabileceği bir yoksunluğun, eksikliğin ve dengesizliğin giderilmesi sürecinde gerekli olanlardır (Soper, 1981; Doyal ve Gaugh, 1991; Slater, 1997).

Her insanın farklı yoğunlukta ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlar zaman ve çevresel faktörlerle değişir. Buradaki çevre; fiziksel çevre, insanüstü çevre, kişisel çevre, toplumsal

çevre, olabilir (Gür, 1996). Bu nedenle, iki farklı insan aynı ortamda tamamıyla farklı davranabilir (Ülgen, 1997). Bu çalışmada ele alınan çevre huzurevi bahçeleri ve fiziksel özellikleridir.

İhtiyaç, insan doğasında var olan bir etmenin eksikliğinin hissedilmesi sonucu oluşan, kişiden kişiye değişiklik gösteren biyolojik, fiziksel ve psikolojik olabilen örüntülerdir. Bu ihtiyaçlar hava, su, yiyecek, uyku, barınma vb. ihtiyacı gibi fizyolojik ya da sevgi, şefkat, korunma, başarı, öğrenme, dostluk vb. ihtiyacı gibi psikolojik de olabilir (Budak, 2003). Sevme, sevilme, toplumsal kabul, tanınma, bağlılık, güvenlik, başarılı olma, güç kazanma, kendini gerçekleştirme gibi ihtiyaçlar da psikolojik ihtiyaçları oluşturur (Oksal, 1986). İnsan bu ihtiyaçlarını gidermek amacıyla harekete geçer. Yani ihtiyaçlar insanı hedefe doğru yönlendiren gücü oluşturur. İhtiyaçların her insanda farklı olması, kişisel farklılıkların ve davranış farklılıklarının oluşmasına neden olmaktadır. Psikolojide ihtiyaç kavramı, insanın gelişimi ve çevresiyle uyumsal ilişki kurabilmesi için gerekli önemli koşulların eksikliği anlamında kullanılmaktadır (Bayrnur, 1994). İhtiyaç, olan ile olması gereken arasındaki farka işaret eder. Genel anlamda ihtiyaç bireyde gerginliğe neden olan, güdülenmeyi başlatan bir kavramdır. İhtiyaç karşılandığında, bireyde döngüsel olarak tekrar eksiklik meydana gelinceye kadar gerginlik geçici olarak ortadan kalkar ve birey doyuma ulaşır ve rahatlar.

Murray (1938)'e göre, ihtiyaç kendi başına güç oluşturan varsayımsal yapılardır. Bunların amaçları vardır ve bireyi harekete geçirerek bu amaçlara yöneltirler. İhtiyaçların bir kısmı fizyolojik süreçlerden kaynaklanır, bir kısmı ise çevre uyaranları tarafından belirlenir. Bunlara duygular eşlik ederler. Englar (2009) ve Murray (1938)'te psikolojik ihtiyaçları, beyne baskı yapan uyarıcılar olarak ele almıştır.

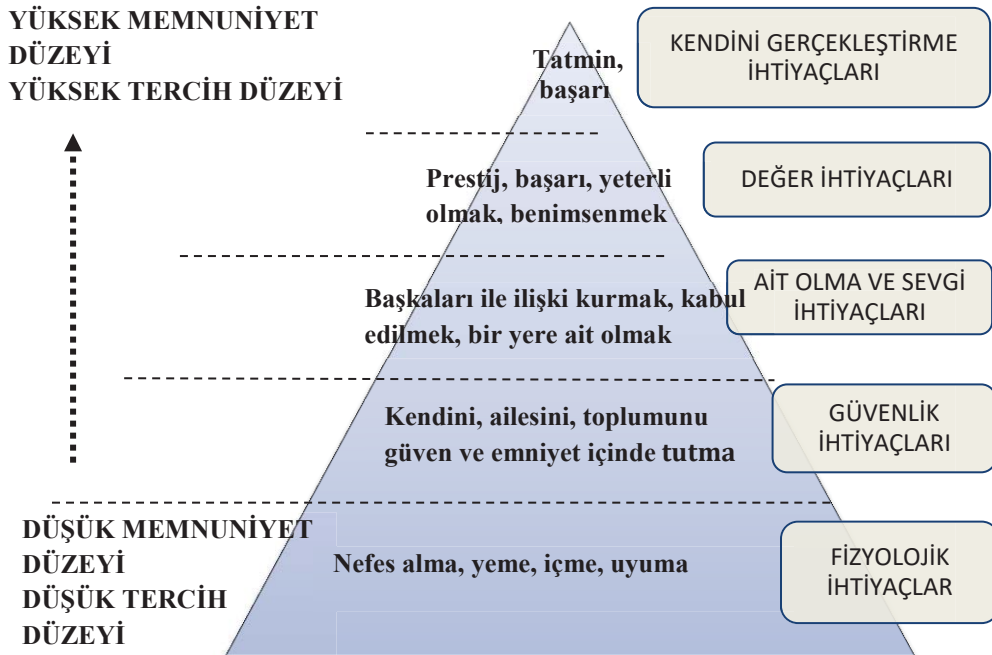
İhtiyaçlar konusu ile ilgilenen bir başka kuramcı olarak Glasser, tüm insanlarda var olduğunu ileri sürdüğü beş temel ihtiyacı sıralamıştır. Bunlar, hayatta kalma, ait olma/sevgi, güç, özgürlük ve eğlenme ihtiyaçlarıdır (Rapport, 2007). Glasser'a göre bu temel ihtiyaçlar evrenseldir ve insanlar bu ihtiyaçları belirli yollarla karşılamayı öğrenebilirler. Belirli bir ihtiyaç karşılanmaz ya da ihtiyaçlar arasında bir çatışma oluşur ise, bireyin davranışını karşılanmayan ihtiyaçlar yönlendirmektedir (Harvey ve Retter, 2002).

Psikologların çoğu insan ihtiyaçları araştırmalarından kaçınmaktadır, bunun pek çok sebebi vardır. Bunların bir kısmı Kurt Lewin (1951) tarafından ortaya konmuştur. Lewin (1951)'e göre pek çok ihtiyaç, özel ve farklılaşan istekler doğrultusunda ortaya çıktığından

araştırılmaları oldukça zordur. Ancak tasarımların fonksiyonel ve tanımlanabilir olabilmesi için bu ihtiyaçları gruplama ya da kategorileme yapılabilir (Lang, 1994; Düzenli, 2010).

Tasarımcılar (Alexander, 1969; Peterson, 1969; Mikellides, 1980) tarafından pek çok model ortaya konmuştur (Lang, 1994). Bu modeller birbirleriyle örtüşür ancak hepsi insan yaşamının farklı bir yönünü vurgular. Abraham Maslow'un 'insan ihtiyaçları hiyerarşisi' (Maslow, 1987) modeller içinde en baskın olanıdır.

Maslow'un ihtiyaç hiyerarşisine bakıldığında fiziksel ihtiyaçların birincil ihtiyaçlar olduğu görülmektedir. Bunlar; beslenme, giyinme, barınma, dinlenme, hareket etme, üreme... vb dir. İkincil ihtiyaçlar emniyet ve güvenlik ihtiyaçları; korku, baskı, tehlikeden uzak olma ve güven duyma gibi gereksinimlerdir. Üçüncü olarak ait olma ve bağlanma ihtiyacı; bir gruba katılma, sevilme ihtiyacı. Dördüncü, saygınlık ve prestij ihtiyaçlarıdır. Bunlar; bir birey ve diğerleri tarafından değer verilmesini isteme, farkına varılma, onaylanma arzusu. Beşinci, kendini gerçekleştirme ihtiyacı; önemli bir işi başarmanın sonucunda gelen kişisel doygunluk ve tatmin gibi gereksinimler (Maslow, 1987) (Şekil 8).

Şekil 8. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi

Bu araştırma da yukarıda belirtilen ihtiyaçlar huzurevlerindeki yaşlılar açısından değerlendirildiğinde; en üst düzeyde karşılanan ihtiyaçların fiziksel ihtiyaçlar olduğu söylenebilir. Çünkü günümüzde huzurevleri ve diğer kurumların barınma, beslenme gibi

hizmetleri oldukça iyi koşullarda gerçekleştirilmektedir. Koşullar eskiye oranla büyük ölçüde iyileştirilmiştir. Ancak güven duygusu, ait olma ve sevgi gibi ihtiyaçları, yani psikolojik ve sosyal ihtiyaçları kişinin zihinsel süreçleriyle ilgili olduğundan bunların karşılanması ve giderilmesi daha güçtür. Zaten ihtiyaç kuramcılarının görüşlerine genel olarak bakıldığında da, temel fizyolojik ihtiyaçlar karşılandığında insanlar ikincil, üçüncül ya da diğer ihtiyaçlarının eksikliğini hissedebilir.

Prohansky (1974)'te ise ihtiyaçları ikiye ayırmıştır, birincil ihtiyaçlar insanın fizyolojik ve biyolojik ihtiyaçlarıdır. İkincil ihtiyaçlar ise insan psikolojisini ve psikolojik ihtiyaçlarını içerir.

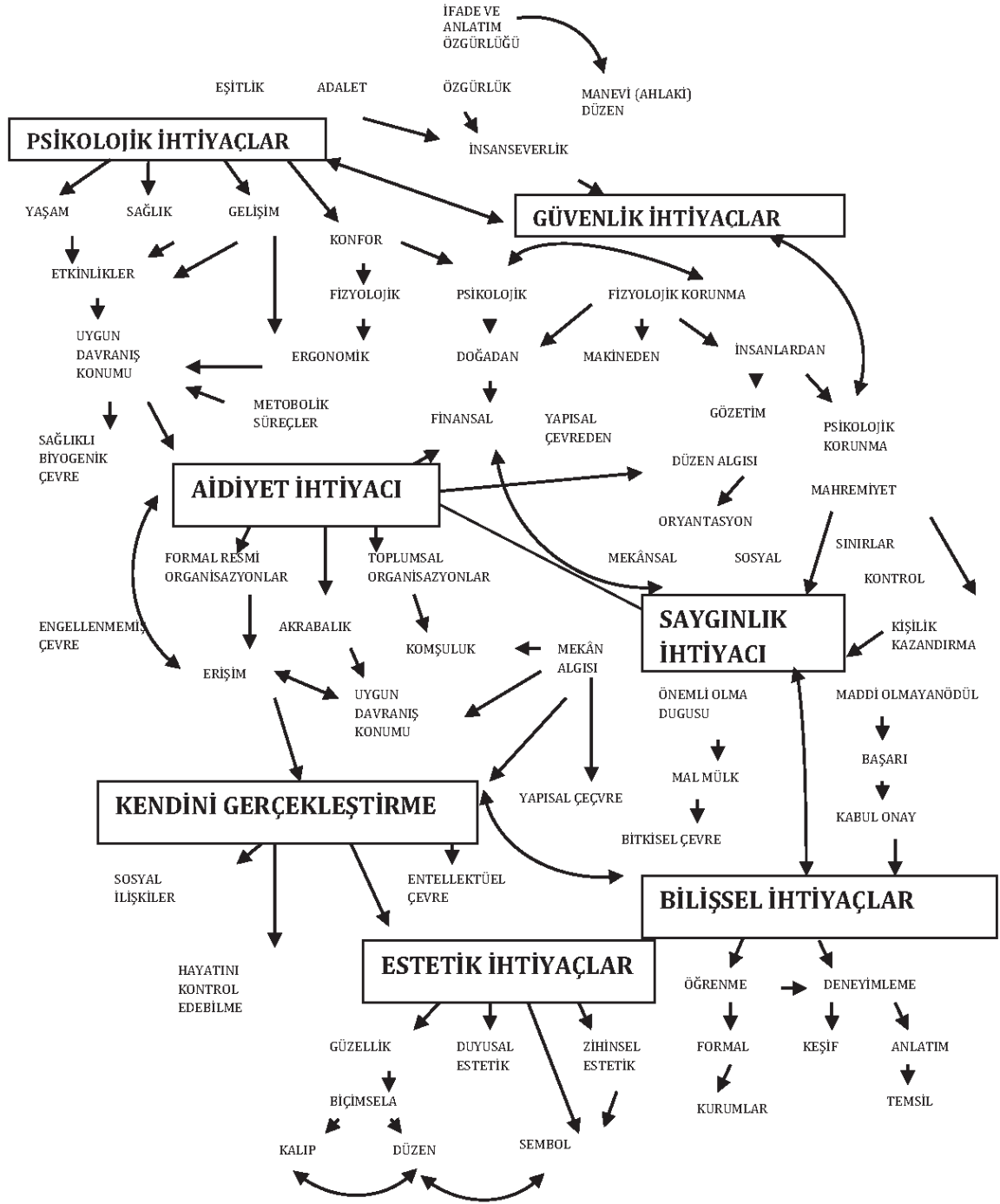
Kaplan ve Kaplan (1989)'a göre ise insanların iki önemli bilişsel ihtiyacı olduğunu ileri sürmüştür. Bunlar katılım ve anlaşılabilirlik. Kaplanlara göre katılım ve anlaşılabilirlik eş zamanlı ihtiyaçlardır, insanlar çevreleriyle meşgul olmak istedikleri gibi etraflarında neler olup bittiğini de anlamak isterler (Campell, 1994).

Genel olarak insan ihtiyaçlarından sonra yaşlıların ihtiyaçları konusunda özele inilirse; yaşlılar insanlar arasında özel gruplardır. Diğer özel gruplar ise engellilerdir. Bu bireylerin duygusal, fiziksel ve bilişsel bir takım engelleri vardır. Bu sebeple yaşlılar ve engellilerin, günlük yaşamları ciddi derecede kısıtlanır ve diğer bireylerden ayrılırlar. Bu sebeptendir ki yaşlıların fizyolojik, güvenlik emniyet, ait olma, bağlanma, vb ihtiyaçları diğer bireylerden daha farklıdır.

İnsan olarak zaten birçok gereksinimlerle doğarız. Bu gereksinimlerden biri bağımlı olmak, diğeri bağımsız olmaktır. Bu iki gereksinim birbirine iki zıt kutup oluşturur (Cüceloğlu, 2002). İnsanların yetmiş yaşını aştıktan sonra karşılanmasını istedikleri ihtiyaçlarının, önem sırası değişebilir.

Bu ihtiyaçları şu başlıklar altında ele alabiliriz. 1. Saygı görme, kendini kontrol edebilme, 2. Hoşlanılan ve memnunluk veren etkinliklerde bulunma, 3. Topluma katkıda bulunan birey olma, 4. Genç insanlarla iletişime devam etme, 5. Fiziksel ve zihinsel açıdan sağlıklı bir hayat sürme (Klavuz, 2002). Bireyler her zaman başkasının sohbetine ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaç yaşlılık döneminde giderek artmaktadır.

Yaşlanma bireyin çevreye uyum yeteneğinin azalmasıdır (Tarcher, 1991). Yaşlanan birey çevreye uyamadığına göre, sağlıklı yaşlanma için, fiziksel, biyolojik ve sosyo-kültürel çevrenin yaşlının özelleşen gereksinimlerine göre düzenlenmesi gerekmektedir (Çamur ve Vaizoğlu, 2012) (Şekil 9).

Şekil 9. Lang (1987) insan ihtiyaçları hiyerarşisi ve tasarım ilişkisi (Düzenli, 2010).

Yaşlılar fizyolojik ve psikolojik yönden pek çok kayba uğradıklarından bağımlı duruma gelmektedirler (Emiroğlu, 1995). Bu tür sorunları fazlasıyla yaşayan yaşlılar için okumak, oyun oynamak, dans etmek, spor yapmak, bahçeyle ilgilenmek, seyretmek, sohbet etmek gibi ihtiyaçlar, olduklarından daha fazla şey ifade eder (Gottlieb, 2003; Selekler, 2007).

'Kentleşme ve yaşlılara sunulan hizmetler' (1999) isimli çalışmada, özellikle kurumsal yapılarda yaşayan yaşlıların eksikliğini duyduğu en belirgin ihtiyacı; % 95 ile sevgi ilgi, hoşgörü, sosyal ve kültürel faaliyetlerin eksikliği olduğu çıkmıştır. Araştırma, kurumlardaki yaşlıların yalnızlık duygusunu giderecek ev ve aile ortamı hissini verecek düzenlemelerin yapılması gerekliliğini vurgulamıştır (Durgun ve Tümerdem, 1999).

Güler vd. (2009)'da yaşlıların günlük yaşantılarını sürdürmede zorlandıklarını ve bu konuda başkalarının yardımına gereksinim duyduklarını bulmuştur. Subaşı (2008)'de gelişmiş ülkelerde; huzurevlerinde yaşayan 65 yaşın üzerindeki yaşlıların yaklaşık %25,0'ının banyo yapma, giyinme, yemek yeme, hareket etme gibi günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirme sırasında başka kişilere bağımlı oldukları belirtmiştir. Ülkemizde ise, Arslan ve Gökçe-Kutsal (2009)'da huzurevlerinde yaşayan yaşlıların %31,0'ının günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirmede engele sahip olduklarını ortaya koymuştur. Hastanede farklı kliniklerde yatan 65 yaş ve üzerindeki kronik hastalığı olan yaşlıların günlük yaşam aktivitelerinin etkilenme durumunu araştırmaya yönelik yapılan bir çalışmada, yaşlıların %25,0'ının banyo yapma, giyinip soyunma ve tırnaklarını kesme gibi aktiviteler nedeni ile başkasına bağımlı oldukları ortaya çıkmıştır (Biçer ve Atalay, 2008). Kerem vd. (2001)'de ev ortamında yaşayan yaşlılar arasında yaptıkları çalışmada ise yaşlıların %6,0'ının beslenmede, %6,0'ının hijyen sağlamada, %24,0'ının yürümede, %22,0'ının merdiven inip çıkma gibi günlük yaşam aktivitelerinde kişi yardımına ihtiyaç duyduklarını belirlemişlerdir. Gökdoğan vd. (2008)'de kronik hastalığı olan yaşlıların evde bakım gereksinimlerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada yaşlıların %30'unun öz bakım, hareket etme ve günlük işlerinde yardıma gereksinimlerinin olduğunu saptamışlardır.

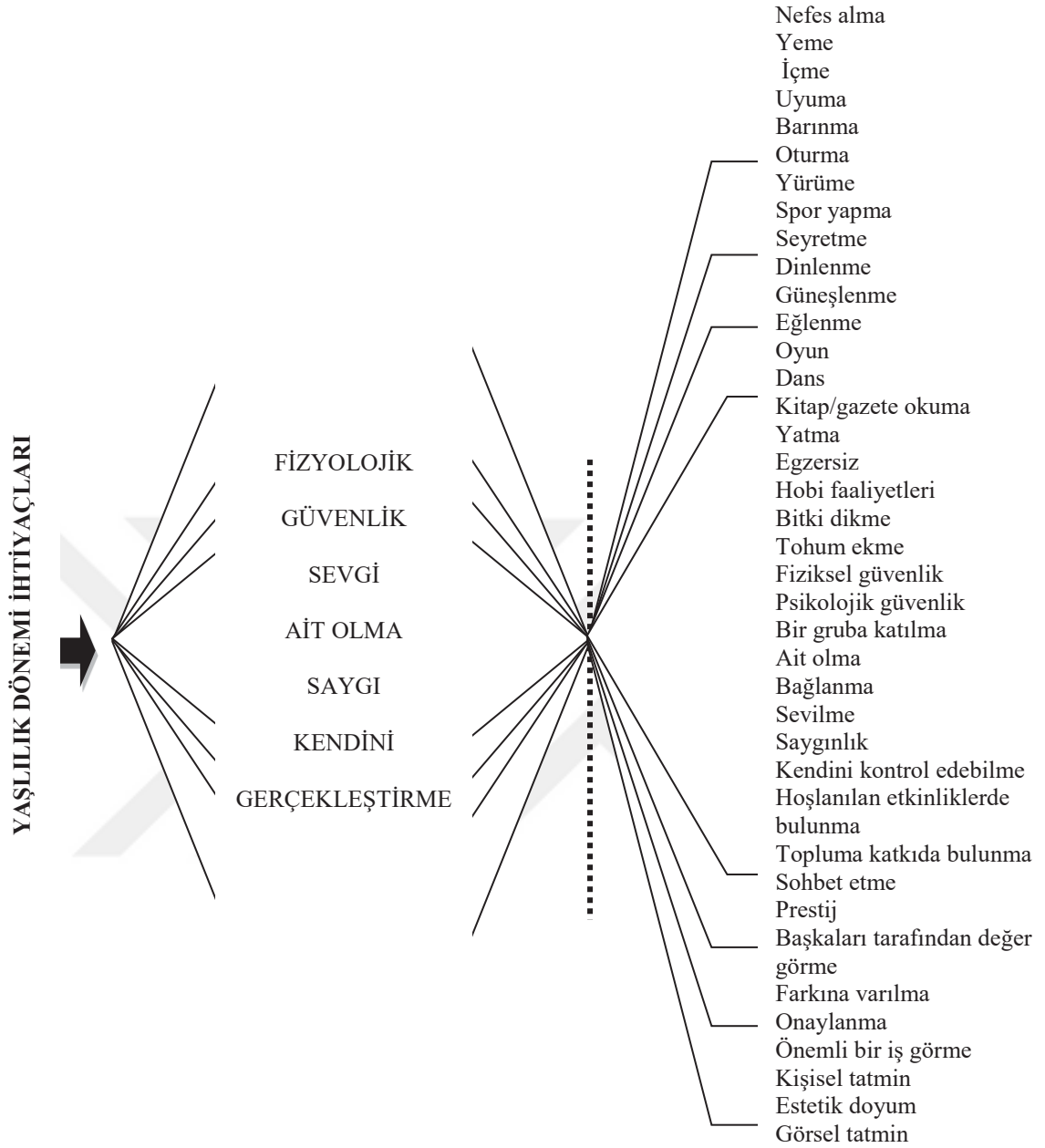
Yaşlı insanların herkes gibi temiz hava ve güneş ışığına ihtiyacı vardır (Lovering 1984). Yaşlanmayla birlikte fiziksel yeteneğin azalması sonucu çevre ve doğaya temas zorlaşmaktadır. Bu nedenle yaşlı kullanıcıların kolayca ulaşabilecekleri doğal alanlar oluşturularak yaşlıları toplumla bütünleştirmek gerekir. Yaşlı bireylerin gereksinimlerinin saptanması ve bu gereksinimler ışığında sorunların iyi tanımlanması, tasarlama sürecinde ilk adım olmalıdır.

Bahçeleri doğanın bir parçası haline getirmek yaşlılara yardım etmek ihtiyaçlarını karşılamak için bir yoldur. Kuş seslerini dinlemek, gezinti yapmak için bahçeler düzenlenmelidir. Bahçeler hoş ve tanıdık duygular oluşturacak şekilde tasarlanırsa huzurevi sakinlerinin aidiyet duygularını geliştirmek için yardımcı olabilir. İyi yaşlanma

bilinci geliştirme ve sağlıklı yaşlanma için; fiziksel aktiviteler; yürüme, bisiklete binme, bahçe işleri, dans, balık tutma, hafif ev işleri, su içi hafif aktiviteler, yürüme, koşma, tenis, eğimli zeminlerde yürüme, voleybol, yoga duyu algı motor gelişimini arttıran, sosyal yaşamı destekleyen programlardır (Kayıhan, 2001). Güneşlenme; yeterli güneş görme. Yaşlı nüfusta yeterli yararlanma oranı genç nüfusa göre düşük olup, vitamin d eksikliği yaygındır (Aydın, 2006).

Güvenli ortam oluşturma; güvenlik, ait olma ve kendini gerçekleştirme gibi psikolojik ihtiyaçların tatmin edici şekilde karşılandığı mekânlar, duygusal refahın esasını oluşturmaktadır. Kazalara yol açabilecek koşullar dikkate alınarak tasarım yapılmalıdır. Aynı zamanda ergonomik faktörler de göz önünde bulundurulmalıdır. Zeminler, aydınlatmalar, donatılar yaşlı kullanıcılara uygun olmalıdır. Bireysel hareketlilikleri için engelsiz bir çevre olumsuzlukları ortadan kaldırabilir (Kalınkara, 2005).

İnsan ve mekân ilişkisinin temelinde de mekânı kendine mesken edinme yani sahiplenme duygusu belirir. Kendini birine ya da bir yere ait hissetmeyen, o yere yabancılaşan insanın temel güdüsü orayı terketmektir. Bu anlamda aidiyet ya da ait olma ihtiyacı insanları mekâna ve sosyal ilişkilere bağlama potansiyelinin yanında, belli bir yerde olma fikrini ve/veya özlemine duygusal olarak yaratır. Mekânın bu duygusal çekimi köken veya kökensizliği vurgulayarak varolur (Lovell, 1998). Huzurevi sakinlerinin birçoğunun sorunu kurumda kendilerini evinde gibi hissetmemeleri yani kuruma ait hissetmemeleridir. Bu yüzden ortaya çıkan karşılanamayan psikolojik ve sosyal ihtiyaçları vardır. Sonuç olarak ihtiyaçları karşılanamayan yaşlılar çevrelerinden memnuniyet duymazlar ve mutsuz olurlar (Şekil 10). Yani huzurevi sakinlerinin çevrelerinde duydukları memnuniyet düzeyleri ile aidiyet duyguları arasında doğru orantı vardır. Çevrelerinden ne kadar memnun ise o kadar huzurevine ait hisseder. Bahçeyi kullanır. Diğer yaşlılarla bir araya gelir.

Şekil 10. Yaşlılık dönemi ihtiyaçları

Yaşlılar fizyolojik ve psikolojik yönden pek çok kayba uğradıklarından bağımlı duruma geldiklerinden (Emiroğlu, 1995) bu bağımlılık, yaşlıların yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir (www.sm.gov.tr). Sonuç olarak mekân tercihleri ve mekândan duydukları memnuniyet düzeyleri de etkilenmektedir. Bu çalışmada huzurevinde kalan yaşlıların huzurevi bahçelerindeki çevresel memnuniyet düzeyleri ölçülürken ihtiyaç ve beklentilerine göre belirlenecektir. Literatür taraması sonucunda, huzurevi bahçelerindeki sorunları, beklentileri, istekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda bir ölçek hazırlanarak

kullanıcılara uygulanması planlanmıştır. Böylece huzurevi bahçelerinde yaşlıların ihtiyaçlarına bağlı olarak memnuniyet düzeyleri belirlenmesi hedeflenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Kullanıcı gereksinimleri ve bu gereksinimlere karşılık gelen sıfatlar

Psiko-sosyal ihtiyaçlar	
SIFATLAR	
Sosyallik	Sosyal anlamda sıcak Sosyal iletişim
Güvenlik	Güvenli Güçlü
Etkinlik	Aktif Pasif Hobi Sosyalleşme
Huzur	Huzur Samimi sıcak Çevresiyle uyumlu Mutlu olunan
Güzellik	Güzel Çirkin Özgün Doğal Yapay Bakımlı Temiz Estetik İtici
Ait olma	Aidiyet Mekâna bağlılık Yabancılaşma Sahiplenme
Prestij	Gösterişli Etkileyici İlgi çekici Görkemli
Rahatlık	Konforlu Ferah Aydınlık İşlevsel kullanışlı Geniş büyük rahat Düzenli

Lewin, 1951; Alexander 1969; Peterson 1969; Mikellides 1980; Lang 1994; Maslow 1987; Prohansky 1974; Campell 1994; Lang 1987; Emiroğlu 1995; Cüceloğlu 2002; Klavuz 2002; Özkan 1997; Sungur ve Çağdaş, 2003.

1.1.7. Yaşlılık Döneminde Çevresel Memnuniyet ve Tercih

Bir peyzaj ile ilgili memnuniyet, tercih ve değerlendirme, çevrenin fiziksel özellikleri ile bireysel tepkileri içeren nesne-özne etkileşiminde gerçekleşen bir olgudur (Pikora vd., 2003; Tekel ve Özalp, 2016). Diğer bir tanıma göre, peyzajın içinde bulunan tasarım elemanlarının, değişkenlerinin ve bunların yan yana geliş biçimlerinin de gözlemci üzerindeki etkisidir (Kalın, 2004). Bir başka deyişle bir takım ölçütlerin ne oranda karşıladığının sorgulanmasıdır. Bu ölçütler ise birey ve çevreye ait olmak üzere ikiye ayrılır. Bireye ait olanlar sosyo-demografik ve öznel özellikler ile zihinsel (algısal ve bilişsel süreçleri) süreçleridir. Çevreye ait olanlar ise fiziksel, biçimsel/estetik ve işlevsel/fonksiyonel ölçütlerdir. Çevresel memnuniyet, bireyin öznel ve zihinsel özellikleri ile çevrenin ölçülebilir fiziksel özelliklerini değerlendirmesidir. Bireyin çevresini öznel olarak değerlendirmesiyle çevresinden duyduğu memnuniyeti ölçmek mümkün olmaktadır (Bonnes ve Bonaiuto, 1995; Ibem vd., 2013). Memnuniyet düzeyi, mevcut fiziksel ve sosyal koşullardan bireyin öznel ve zihinsel süreçleri arasındaki uyumdan etkilenmektedir (Elder vd., 2003; Canter, 1999; Preiser ve Vischer, 2005; Humphreys, 2005; Amerigo ve Aragonés, 1997; Manzo ve Perkins, 2006; Evans vd., 2002; Schaefer-McDaniel, 2009; Schootman vd., 2007; Spokane vd., 2007; Wells ve Harris, 2007; Adriaanse, 2007; Bonaiuto vd., 1999; Galster ve Hesser, 1981; Handal vd., 1981; Austin vd., 2002; Coley vd., 1997; Schaefer-McDaniel, 2009; Schootman vd., 2007). Bu bağlamda bu araştırmada huzurevi bahçelerinden duyulan memnuniyet düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir model geliştirilmiştir. Bu model de çevresel memnuniyeti etkileyen faktörler şunlardır;

- Bireyin öznel ve zihinsel özellikleri; yaşlıların sosyo-demografik özellikleri ve psiko-sosyal ihtiyaçları ve beklentileridir.
- Çevrenin fiziksel özellikleri; huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özellikleri ve işlevleridir (Christensen vd., 1992; Evans vd., 2002; Spokane vd., 2007; Wells ve Harris, 2007; Handal vd., 1981; Wright ve Kloos, 2007).

Bu çalışma kapsamında çevresel memnuniyeti ve tercihi etkileyen iki önemli faktör olarak belirlenen çevre ve birey; birbirinden soyutlanamamıştır. Bunun nedeni, bireyin fiziksel çevresiyle karşılıklı olarak sürekli ilişki içinde olmasıdır. Bireyin özellikleri, etkinlikleri, ihtiyaçları, beklentileri, davranışları ve (algılama+biliş) zihinsel süreçleriyle çevreyle yüz yüze gelmektedir. Sonuç olarak ihtiyaç dürtüleriyle algısı etkilenmekte, biliş

oluşmakta ve çevreye davranışlarıyla tepki (tercih etme, tercih etmeme) göstermektedir (Özbilen, 1983).

Birey ve çevre ilişkisinde bireyin çevresel memnuniyet ve tercihini etkileyen faktörlerden; bireye ait olanlar zihinsel süreçleri ve öznel özellikleridir. Ancak çevreye ait olan özelliklerden, bireyin çevresel memnuniyet ve tercihinde etkili olanlar ise genellikle mevcut fiziksel özelliklerin yanında işlevleridir (Tablo 2). Aslında çevre kavramı da farklı meslek disiplinlerine göre farklı şekillerde açıklanmaktadır. Coğrafyacılar için toprak yüzey biçimleri, mimarlar için yapıların tümü, toplumbilimciler için bireyin etrafını saran her şey, psikologlar için bireyin iç dünyası, geçmişi (Gür, 1998), peyzaj mimarları için yapılar dışındaki her şey, bitki örtüsü, fauna, topoğrafya, iklim, bireyin oluşturduğu her şeyi ifade eder.

Tablo 2. Çevresel memnuniyet düzeyinin belirlenmesi ile ilgili geliştirilen çatki

Bireyin (ÖZNEYE AİT) Özellikleri	Çevrenin (NESNEYE AİT) özellikleri
Yaşlı sosyo-demografik özellikleri	Huzurevi bahçelerin fiziksel özellikler
Yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçları	Huzurevi bahçelerinin işlevleri
Çevresel Memnuniyet Düzeyi	

Keul (1989), çevresel memnuniyet kavramını, gerçekte yaşanan yere ait olmayan, çevreye yönelik değişkenlerin karmaşık bütünü olarak nitelemekte ve memnuniyet düzeyini beklentiler ve çevrenin algılanış şekli ile belirlendiğini belirtmektedir. Ayrıca, memnuniyetin iç mekânla sınırlı kalmayıp, yaşanan yerin dışı, bölge, semt ve komşuluk gibi öğeler ile birlikte ele alınması gerektiğini ifade etmektedir (Çerçi, 1997).

Kullanıcı memnuniyeti, yaşanan yer ve çevrenin pek çok özelliğini kapsayan önemli bir kavramdır. Çevresel konfor, iklimik özellikler, aydınlanma ve gün ışığından yararlanma gibi özellikler kullanıcı memnuniyetini etkileyen faktörlerdir. Yaşanan yerin sokak ile ilişkisi, otopark alanının yeterliliği, taşıt-yaya ilişkileri, yapının konumu ve doğal çevre elemanlarına ulaşım kolaylığı gibi dış faktörlerde yaşanan yerden memnuniyetini etkilemektedir (Perez vd., 2001; Philips vd., 2005).

Her çevrenin onu tanımlayan bileşenleri (canlı ve cansız elemanlar) vardır. Çevre, bu bileşenlerin; biçim doku ve renk özelliklerinin bir araya geliş ürünüdür. Bu bağlamda çevre bileşenlerinin (bitkiler, oturma birimleri, örtüler, teraslar, verandalar, yollar, patikalar,

rampalar, merdivenler vb.) bir araya geliş kalıplarının tanımlanması, çevrenin algılanmasında ve değerlendirilmesinde sonuç olarak bu alanlardan memnuniyet duyulup, tercih edilip edilmemesinde son derece önemlidir (Dede, 1997; Şentürer, 1997; Kalın, 2004).

Bireyin bir çevre için yaptığı değerlendirme bireyin çevreden aldığı fiziksel özelliklere dayalı olduğu kadar aynı zamanda bireyin öznel ve zihinsel özelliklerine (yaş, cinsiyet, ihtiyaç ve zihinsel vb.) de bağlı olduğu vurgulanmıştır. Değerlendirme sürecinde bu bakımdan, birden çok değişkenin eşzamanlı girdi olarak kullanılması söz konusudur. Tablo 3' te çevre ve bireye ait bu özellikler ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri özetlenmiş ve şemalaştırılmıştır.

Tablo 3. Bireye ve çevreye özgü özellikler

Bireye (Özneye) Özgü Özellikler ve ihtiyaçlar		Çevreye (Nesneye) Özgü Nitelikler		
Fizyolojik	Barınma	Yağış	İklimsel özellikler	
	Konfor	Sıcaklık		
	Süreklilik	Nem		
	Kalıcılık	Rüzgâr		
Güvenlik	Can ve mal güvenliği	Işık	Fizyografik özellikler	
	Mahremiyet	Topoğrafya		
	Kalabalık duygusunun önlenmesi	Bakı		
	Yalnızlık duygusunun önlenmesi	Yükselti		
Ait olma	Egemenlik alanının berlenmesi	Ana ulaşım akslarına uzaklık	Sirkülasyon elemanları	
	Yol bulma	Alana ulaşan taşıt yolu		
	Kolay yönlendirme	Mekân içi yollar		
	Sosyalleşme	Giriş		
Saygınlık	Ortak mekânları kullanma	Otopark	Konumsal özellikler	
	Toplumsal etkileşim kurma	Mekân içi etkinlik alanları		
	Yer ile özdeşleşme	Kentsel		
	Aidiyet	Kırsal		
Özgerçekleştirim	Kendileme	Kent merkezine yakınlık	Bitki örtüsü/fauna	
	Yabancılaşma	İlçe merkezine yakınlık		
	Kimlik- benlik- ayrıcalık	Doğal		
	Bir sınıfa ya da gruba ait olma	Kültürel		
Özgerçekleştirim	İmgelenebilirlik	Ağaç, çalı, yerörtücü	Yakınlık ilişkileri	
	Algılanabilirlik	Meydan		
	Toplumsal örgütlerde yer alma	Cami		
	Katılımcı olmak	Hastane		
Özgerçekleştirim	Üretken olmak	Okul		
	Dinamiklik	Konut		

Tablo 3'ün devamı

Bireye (Özneye) Özgü Özellikler ve ihtiyaçlar		Çevreye (Nesneye) Özgü Nitelikler		
Estetik doyum	Biçimsel estetik	Fiziksel işlev	İşlevler	
	Nesnenin ölçüsü	Ekolojik işlev		
	Dokusal özellikler	Rekreasyonel işlev		
Yaş	Çocuk	Estetik işlev	Mevcut yapılar	
	Genç	Terapi işlevi		
	Yetişkin	Sosyolojik işlev		
Cinsiyet	Yaşlı	Idari bina	Donatı	
	Kadın	Huzurevi		
	Erkek	Güvenlik		
Eğitim durumu	Hiç okula gitmemiş	Spor alanı	Zemin özellikleri	
	Okur-yazar değil	Çocuk oyun alanı		
	Okuryazar	Oturma grubu		
	İlkokul	Oturma birimi		
	Ortaokul	Örtü elemanı		
	Lise	Çöp kovası		
	Üniversite	Aydınlatma		
Lisanüstü	Yön levhası			
Medeni durum	Evli	Kaygan		
	Bekâr	Eğimli		

Bir çevrenin değerlendirilmesi ve ondan memnuniyet duyulması kurulan bu duyumsal, duygusal süreçleriyle başarılıdır. Çevrenin görülebilir yüzeyleri, görsel algılama ve insan duyu ve düşüncesinde 'biçim/estetik' olarak tanımlanır. İnsan 'biçim/estetik' yoluyla algılandığı, kavradığı ve yorumladığı çevre ile iletişim kurarken onun taşıdığı ifade, görsel nitelik yolu ile beğeni duygusuna ya ulaşır ya da ulaşmaz (Şentürer, 1997). Ya da çevrenin mevcut fiziksel ve işlevleri kişiye ait beklenti ve ihtiyaçlar doğrultusunda yorumlanır, değerlendirilir ve memnuniyet duyar ya da duymaz.

Çevre niteliklerinin algılanması sonucunda belirli seçimler yaparak davranışlarda bulunma ve belirli kararlar verme süreci olarak tanımlayabileceğimiz çevresel değerlendirme sürecinde, birey estetik tavır takınarak çevresinden haz alır. Algılanan çevrenin, normlar, fikirler, standartlarla değerlendirildiğini belirten Rapoport, bunların değişebildiğini de savunmaktadır.

Simon Bell (1996)' da, insanların tercihinde etkili olan çevresel değişkenleri sayı, pozisyon, yön, oryantasyon, ölçü, form, aralık, tekstür, yoğunluk, renk, zaman, ışık, görsel kuvvet ve dinginlik olduğunu belirtmiştir. Görsel tasarım için elemanlar ise nokta, çizgi, düzlem, kitle, yoğunluk ve açıklık olduğunu belirtmiştir. Bu elemanların organizasyonunda

amaç çeşitlilik, birlik sağlamak olduğunu ve bunu yakınlık, kapalılık, süreklilik, benzerlik ve şekil-zeminle sağlanabildiğini vurgulamıştır. Böylece mekânsal yapı da denge, heyecan, ritim, proporsiyon ve ölçeğin sağlanabileceğini belirtmiştir.

Doğal çevrelerin tercihi ile ilgili yapılan çalışmaların birçoğunda estetiğin tercihi etkilediği bulunmuştur. Roger Ulrich (1983)'de insan ihtiyaç, beklenti ve tercihlerinin tümünü birden etkileyen sekiz görsel özellik olduğunu belirtmiştir. Bunlar;

1. Karmaşıklık; birbirine benzemeyen ve büyük ölçüde birbirinden bağımsız olan elemanların fazla olması
2. Gruplandırılmış ya da organize edilmiş elemanlar ile model oluşturma
3. Yapısal özellikler ile odak oluşturma
4. İyi tanımlanmış derinlik ya da ferahlık seviyesinin orta ya da yüksek düzeyde olması
5. Zemin yüzey dokusunun hareket için elverişli ve homojen olması
6. Gizli tehlike ya da tehdit içermesi
7. Peyzajın bir bilgi içermesi, vista olması
8. Suyun varlığı, estetik hoşluk ve huzur çağrıştırır.

Yaşam için önemli olan amaçları Jacobs ve Appleyard (1996); yaşayabilirlik, kimlik ve kontrol, fırsatlara erişim, hayal gücü ve sevinç, gerçeklik ve anlamlılık, kamusal yaşam ve açık toplum, kendine güven ve adalet kavramları olarak varsaymaktadır. Dolayısıyla, değişen mekânlarda kullanıcı istekleri ve memnuniyeti doğrultusunda, kentsel yaşamın birincil amacı olan yaşayabilirlik kavramının geliştirilmesi gerekmektedir. Tercih, kişinin “beğenme” temelli deneyimi ile ilişkili bir düşüncedir. Tercihlere ilişkin çalışmaların ortak amacı belirli bir çevrenin estetik değerinin ya da kalitesinin belirlenmesidir (Galindo ve Rodriguez 2000).

İnsanın evrimsel süreci göz önüne alındığında, tercihler ve memnuniyet düzeyleri temel gereksinimlerle yakından ilişkilidir. Bir başka deyişle tercih edilen veya memnuniyet duyulan çevreler insanın daha etkin olduğu ve gereksinimlerinin en fazla karşılandığı mekânlar olacaktır (Kaplan ve Kaplan 1978).

Bilişsel psikologlar Kaplan ve Kaplan'a göre, insanların mekândan duydukları memnuniyetleri ve tercihlerini öngören bir model ortaya koymuştur. Teorinin temeli insanın mekândan duydukları memnuniyetin ve tercihlerinin evrimsel süreci ile ilişkili olduğu görüşüne dayanır. Bu görüşe göre, insanlar kolay anlaşılabilir, kendileri ile ilişkili bilgi sağlayan (yön bilgisi, yiyecek bilgisi gibi) mekânlar ararlar (Ungar 1999; Kaplan ve

Kaplan, 1998). Farklı araştırmacılara göre çevresel memnuniyet ve tercihi belirleyen mekânsal kavramlar/değişkenler şu şekildedir; tutarlılık/uygunluk (coherence), okunaklılık (legibility), karmaşıklık (complexity), gizemlilik (mystery) tir.

evre, değişik peyzaj alanlarından oluşur. Topografik koşullar, farklı fonksiyonlar, kullanım desenleri, bitki örtüsü vb. gibi karakterleri olan alanlardır (Hornbeck 1973; Jones ve Jones 1977). İnsanların içinde yaşadığı yapay fiziksel çevrenin biçimsel ya da işlevsel amaçlarla düzenlenmesi ve bu amaç doğrultusunda yapılan tasarım yaşam alanlarının belirli amaçlarla düzenlenmesinde yaşayanların memnuniyeti ve isteklerine uygunluğun sağlanması da ve tercihlerinde etkili olmaktadır.

Bireylerin znel kişisel özellikleri ve zihinsel süreçleri çevresel tercihlerini ve çevreden beklentilerini belirlemektedir. Bireylerin beklentilerine ve ihtiyaçlarına göre değişim gösteren çevresel özellikler, bireylerin öznel kişisel özellikleriyle olan etkileşimi sonucunda çevresel memnuniyet kavramı ortaya çıkmaktadır. Çevresel memnuniyet genel olarak yaşamdan memnuniyet ve kişilerin zihinsel özelliklerine göre de değişebilmektedir. Kısaca, evresel memnuniyeti; bireylerin öznel ve zihinsel özellikleri, çevresel tercihleri ise çevrenin fiziksel özellikleri belirlemektedir.

Çevresel memnuniyet ve tercih çalışmalarıyla ilgili literatür çalışmaları kapsamında araştırmada çevresel memnuniyet düzeyinin belirlemesini amaçlayan bir model ortaya koyulmuştur (Tablo 4). Bu model de yine bireye ve çevreye (bitkilere ait özellikler) ait olan özelliklerden oluşmaktadır. Çünkü evresel tercihte, bireyin tercihlerini çevrenin özellikleri tayin etmektedir. Bu alışma kapsamında da evre olarak nitelenen bitkilerdir. Bitkilerin yapısal ve görsel özellikleridir. Araştırma kapsamında incelenen özellikler; bitki formu, ölçüsü, yaprak ve iek rengi, dokusu, gövdesi ve yaprağıdır.

Tablo 4. Çevresel tercihin belirlenmesi ile ilgili geliştirilen atkı

Bireye (ÖZNEYE) ait özellikler	evreye (NESNEYE/Bitkiye) ait yapısal ve görsel zellikler
Yaşlı sosyo-demografik zellikleri	Yapısal zellikler(gövde, yaprak, iek, meyve. vb)
Yaşlı znel ve zihinsel zellikleri	Görsel zellikler(form, ölçü, renk, doku)
Çevresel tercih	

Bu çalışmada literatür araştırmasında, yaş, yaşlı, yaşlılık, yaşlılık dönemi sorunları, zihinsel süreçleri ve ihtiyaçları, yaşlılar ve çevreleri, yaşlıların çevresel memnuniyet ve

tercihi kavramları incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Bu inceleme ve değerlendirmeler sonucunda ortaya yaşlıların çevresel tercihleri ve huzurevlerindeki çevresel memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi hakkında bir yaklaşım konmuş olup bu yaklaşımın değerlendirilmesinde literatür çalışmasında ortaya çıkan farklı parametreler dikkate alınmıştır.

Farklı araştırmacılara göre çevre tercih ve değerlendirilmesinde mekâna, çevreye ya da çevresel bir bileşene ait özellikler Tablo 5' de özetlenmiştir. Araştırmanın bir sonraki aşamasında huzurevlerindeki yaşlıların bitkisel tercihlerinin belirlenmesinde oluşturulan anlamsal farklılaşım skalası ölçeğinde Tablo 5' de özetlenen kavramlar etkili olmuştur.

Tablo 5. Farklı araştırmacılara göre çevre tercih ve değerlendirilmesinde mekâna ait özellikler

Kaplan, 1979	Tutarlılık (Coherence), Karmaşıklık (Complexity), Okunaklılık (Legibility), Gizem (Mystery)
Lang, 1988	Duyusal Estetik (Sensory Aesthetic), Memnuniyet (Pleasurableness), Renk (Color), Koku (Odors), Ses (Sounds), Doku (Texture) Biçimsel Estetik (Formal Aesthetic) Biçim (Shape), Ritim (Rhythms), Karmaşıklık (Complexities), Dizi (Sequences)
Gibson, 1977	Olanaklılık (Affordances)
Appleton, 1975	Okunaklılık (Legibility), Güvenlik (Safety), Yenilik (Novelty), Belirsizlik (Ambiguity)
Hubbard ve Kimball, 1917	Mystry /Gizem
Kaplan ve Kaplan, 1982	Gizem (Mystry), İlgi/İlişki (Involvement)
Greenbie, 1981	Tarafsızlık (Neutrality), Huzur (Serenity)
Berleant, 1988	Simetri (Symmetry), Geometrik Denge (Geometric Balance), Armoni (Harmony), Anıtsallık (Monumentality)
Oostendop ve Berlyne 1978; Groat 1995; Nasar 1989	Doğallık (Naturalness), Tutarlılık (Coherence), Düzen (Order), Uyumluluk (Compatibility), Karmaşıklık (Complexity)
Appleton 1975	Görsel hâkimiyet, korunma (Prospect-Refuge)
Kaplan ve Herbert 1988	Aşinalık (Familiarity)
Wohlwill 1968	Karmaşıklık (Complexity)
Ulrich 1977, Kaplan ve Kaplan 1975, Wendt 1972	Karmaşıklık (Complexity), Tutarlılık (Coherence), Gizem (Mystry)
Collins 1971, Hershberger 1969, Kasmar 1970	Güzel-Çirkin (Beautiful-Ugly), Çekici-İtici (Attractive-Unattractive), Güzel Renkli-Çirkin Renkli (Good Colors-Bad Colors), Güzel Stil-Çirkin Stil (Good Style-Bad Style), Temiz-Pis (Neat-Messy)
Ward ve Russell 1981	Doğallık (Naturalness), Ölçek (Scale), Açıklık (Open), Kapalılık (Enclosed), Kara (Land), Su (Water)
Herzog, 1988	Tutarlılık (Coherence), Ferahlık (Spaciousness), Karmaşıklık (Complexity), Gizem (Mystry), Doku (Texture), Aşinalık (Identifiability/Familiarity)
Nasar vd., 1983	Açıklık (Openness), Kapalılık (Enclosure)
Lozano, 1974	Monoton (Monotonous), Gruplaşmak (Regimented), Kaotik (Chaotic), Karışık (Confused), Dengeli (Balanced), Temiz (Clear), İlginç (Interesting), Dramatik (Dramatic),

Tablo 5'in devamı

Ittelson, 1973	Gizem (Privacy), Bölgesellik (Territoriality), Estetik (Aesthetic), Tercih (Preference)
Kasmar, 1970	Organizasyon (Organization), Aydınlatma (Lighting), Sıcaklık (Temperature), Havalandırma (Ventilation), Ölçü (Size)
Zehner, 1970	Yoğunluk (Density), Ulaşılabilirlik (Accessibility)
Altman, 1976	Gizem (Privacy), Bölgesellik (Territoriality)
Prohansky vd., 1970	Bağlantı Kolaylığı (Ease), Rahat (Comfortable), Güvenli (Secure), Aydınlık (Light), Havadar (Airy), Renkli (Colorful), Geniş (Roomy), Tenha (Solitude), Samimi (Intimacy), Anonimlik (Anonymity), Korunmuş (Reserve)
Flawell, 1963; Laurendeau ve Pinard, 1970	Hiyerarşi (Hierarchization), Dengeleme (Equilibration), Entegrasyon (Integration), Konsolidasyon (Consolidation), Koordinasyon (Coordination)
Piaget ve Inhelder, 1969	Kombinasyon (Combination), Geri Dönüştürülebilirlik (Reversibility), Birleşebilirlik (Associativity)
Inhelder, 1965	Hareketli (Mobile), Esnek (Flexible), Dönüştürülebilir (Reversible)
Piaget ve Inhelder, 1967	Yakınlık (Proximity), Ayırma (Separation), Açık (Open), Kapalı (Closed)
Lowenthal, 1976	Genişlik (Vastness), Şaşkınlık (Astonishment), Bereket (Plentitude), Uyumsuzluk (Incongruity), Melankoli (Melancholy)
Lowenthal, 1976	Ölçü (Size), Yabanilik (Wildness), Şekilsizlik (Formlessness), Aşırılık (Extremes)

1.2. Huzurevleri

60 yaş ve üzeri yaştaki kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı olarak faaliyet yürüten sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Bunlar huzurevleri, yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri, yaşlı hizmet merkezleridir. Tanımları ise şu şekildedir.

Yaşlı; 60 yaş ve üzerindeki sosyal ve/veya ekonomik yönden yoksunluk içinde olup, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç olan kişidir (URL-1,2018).

Huzurevi; 60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşudur (URL-1,2018).

Yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri; Yaşlı kişilerin yaşamlarını sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmeleri amacıyla, kendi kendilerini idare edebilecek şekilde rehabilitasyonlarının sağlandığı, tedavisi mümkün olmayanların ise sürekli olarak özel bakım altına alındığı yatılı sosyal hizmet kuruluşudur (URL-1,2018).

Yaşlı hizmet merkezi; Yaşamını evde ailesi, akrabalarıyla veya yalnız sürdüren sağlıklı yaşlılar ile demans, Alzheimer vb hastalığa olan yaşlıların yaşam ortamlarını iyileştirmek, boş zamanlarını değerlendirmek, sosyal, psikolojik ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasında yardımcı olmak, rehberlik ve mesleki danışmanlık yapmak, kendi imkânlarıyla karşılamakta güçlük çektikleri konular ile günlük yaşam faaliyetlerinde destek hizmetleri vermek, ilgilerine göre faaliyet grupları kurarak sosyal faaliyetler düzenlemek suretiyle sosyal ilişkilerini zenginleştirmek, aktivitelerini artırmak ve gerekli olduğu zamanlarda aileleri ile dayanışma ve paylaşma sağlanarak yaşlının yaşam kalitesini arttırmak amacıyla gündüzlü bakım hizmeti sunan kurumlardır (URL-1, 2018).

Yaşlıların bakımlarını gerçekleştirebilecek, onları rahat ettirebilecek, fiziki ve ruhi sağlıklarının korumak ve devam ettirmek, sosyal ilişkilerini geliştirmek, sağlık, huzur ve güven içerisinde bir hayat sürdürmelerini sağlamak amacıyla, yaşlılara kurum hizmeti verilmektedir. Yönetmelik hükümleri gereğince kurum bakımı yatalak olmayan, sürekli tıbbi tedavi gerektirmeyen, günlük ihtiyaçlarını kendi kendine karşılayabilen, akli dengesi yerinde 60 ve daha yukarı yaşlıların bakımını sağlamayı amaç edinmektedir (URL-2, 2018).

Kurum birçok yönden evden daha konforlu olmasına karşılık, kurumda kalan yaşlıların problemlerinin arttığı görüşü yaygınlık kazanmaktadır. Buna karşılık günümüzde kurumlara olan ihtiyaç da ortadadır. Yaşlının kurumda kendini itilmiş ve terk edilmiş görmesi kendisini olumsuz yönde etkilemektedir. Birçok fiziki ve ruhi özelliklerini kaybeden yaşlı, daha çok çevreye uyum bakımından zorluklar çekmektedir. Böyle olunca bireysel değişim, çevre değişmiş ve kişinin fiziki olarak değişmiş en çok yaşlıları etkilemektedir. Diğer taraftan insan biyolojik, fiziki ve düşünce açısından önemli değişikliklere uğrarken, bu faktörlerin değişiminde çevrenin önemli rol oynadığı kabul edilmektedir (Lawton, 1980). İnsanın hayatı boyunca psikolojik iç çevre ve somut gözükebilen dış çevreyle karşı karşıya olduğu bilinmektedir. İnsanlar yaşayabileceği çevreyi kendisi seçme ve değiştirme yeteneğine sahiptir (Lawton, 1980). Buna karşılık insanın değiştirdiği çevrelerde mutlu ya da gerilimli hayat sürdürme imkânı kendi elinde olmayabilir. Yaşlı insan, hayatını başlamış olduğu ve halen devam ettirmekte olduğu çevrede geçirmeyi tercih etmektedir. Yaşlı yaşadığı bölgelerde çeşitli zorluklar içerisinde olmasına rağmen hayatının sonuna kadar alışageldiği yerde kalmak istemektedir (Onur vd., 1970). Bu durumda yaşlıları yeni ortamda hayat şartları ve yaşama standartları daha iyi

olmasına karşılık, genellikle eski çevrelerini herhangi bir yeni ortama tercih ettikleri söylenebilir.

Sonuç olarak giderek yaşının aleyhine oluşan değişimler karşısında, yaşlıya yönelik sosyal hizmetlerin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması önem kazanmaktadır. Bütün değişme ve gelişmelerin sonucunda Türk toplumunun alışık olmadığı, ancak büyük kentlerimizde ihtiyaç haline gelen kurum bakımı gündeme gelmiştir. Kurum bakımının aile ortamını sağlaması mümkün olmamakla beraber, yaşlıya beslenme, barınma, koruma, tıbbi destek bakımından standart imkân sağlaması tartışılmaz hale gelmiştir (Doğan, 2008).

Günümüzde huzurevi kuruluşları, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir. Buraya bağlı olmayan özel huzurevleri de bulunmaktadır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu önemli ölçüde huzurevi hizmeti vermektedir. Bu huzurevlerinin kapasitesi giderek artmaktadır (yaklaşık 4.000 kişiye hizmet etmektedir). SHÇEK'e bağlı huzurevlerinin bazıları ücretli, bazıları ücretsizdir. SHÇEK' in dışında diğer bakanlıklara bağlı huzurevi, belediyelere ait huzurevi, dernek ve vakıflara ait huzurevi, gerçek kişilere ait huzurevi ve 6 adet azınlıklara ait huzurevi bulunmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6. Türkiye'de bulunan huzurevlerinin sayıları kapasiteleri ve doluluk durumları

Türü	Sayı	Kapasite	Doluluk
Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne Bağlı Huzurevleri	106	11732	10688
Diğer Bakanlıklara Bağlı Huzurevleri	2	566	566
Belediyelere Ait Huzurevleri	20	2 013	1409
Dernek ve Vakıflara Ait Huzurevleri	32	2720	1904
Azınlıklara Ait Huzurevleri	7	961	673
Özel Huzurevleri	128	6304	4413

Huzurevlerinin kuruluş tarihlerine baktığımızda azınlıklara ait olanların beş tanesi 1900 lerden önce kurulduğu, bir tanesi 1937'de kurulduğu dikkati çekmektedir. Türk huzurevlerinin ise 1950'lerden sonra kurulmaya başladığı, 1970'lerde çoğaldığı ve 1980'lerden sonra huzurevleri sayısında hızla bir artış gösterdiği dikkati çekmektedir. Netice olarak 21. yy başında ülkemizde nüfus yapısı göz önüne alındığında kurumsal bakıma muhtaç yaşlılar her geçen gün biraz daha artmaktadır. Kurumda kalan yaşlıların olumsuz etkilenmelerinin önemli bir nedeni de kendi ailesinden ayrı kalmasıdır. Yaşlılar için olumsuz etki yapan faktör, soyutlanmış olmaktır. Ayrıca evde kalan yaşlılar, onu

seven anlayan kişilerle kalmanın meydana getirdiği güven duygusunu hisseder, kurumda kalan yaşlılar ise bunun güvensizlik hisseder (Baycın, 1984).

1.2.1. Huzurevi Bahçeleri

Yaşlıların serbest zamanlarını değerlendirmesinde kurum ve kuruluşlara görevler düşmektedir. Anayasamızın 2. Maddesinde devletin diğer özellikleriyle birlikte ‘bir sosyal hukuk devleti olduğu, 41. Maddesinde ‘ailenin korunması’, 61. Maddesinde ise ‘yaşlıların devletçe korunacağı’ hükümleri yer almaktadır. Yaşlılıkta ortaya çıkan sağlık sorunları ve beş duyunun duyarlılığındaki yaşa bağlı bozulmalar, fiziksel güçsüzlük, geleceğe yönelik beklentilerin azalması, ilgilenilen faaliyetin biçimini ve bağlanma derecesini etkiler. Bunun yanı sıra emeklilikle artan serbest zaman değerlendirmeleri için yeni düzenlemeler yapılmasına ihtiyaç vardır. Yaşlılıkta yan uğraşlar hayatı daha yaşanır ve zevkli hale getirebilir (Tufan, 2007). Bu nedenle çeşitli kurum ve kuruluşların yaşlıların boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilecekleri bahçeler, hobi faaliyetlerini geliştirici etkinliklerin gerçekleştirilebileceği, sanatla ilgilenenler için sergi alanlarına yer verilmelidir. Yaşlılara her türlü hizmette yaşlıların heterojen yapısı dikkate alınmalıdır. Bölgelere göre eğitim ve ekonomik durumları farklılık gösterecektir. Buna bağlı olarak ihtiyaçlara önem verilmelidir (Tufan, 2007).

Huzurevlerindeki yaşlıların serbest zamanlarını etkin bir biçimde değerlendirebilmeleri için huzurevi bahçelerinin çok amaçlı tasarlanması ve açık yeşil alan (ya da bahçe) kavramının yaygınlaşması önemlidir. Bu alanlarda yaşlılar diğer yaş gruplarıyla birlikte olması bir şeyler paylaşması da önemlidir. Böylece; ailelerinden uzak olmalarına rağmen toplumdan soyutlanmamış olurlar. Huzurevlerinin dış mekânları tasarlanırken yaşlıların toplumsal yaşama daha fazla katılımını sağlamak ön plana alınmalıdır. Bu amaçla, onların sosyal, sportif, sanatsal ve hobi çalışmalarının yapabileceği bir çevre düzenlenmesi yapılmalıdır (İlgar, 2008).

Yaşlıların barınma ve bakım ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli rol oynayan bakımevleri, Türkiye’de kültürel farklılıklara bağlı olarak sık tercih edilen bir çözüm değildir. Bununla birlikte günümüz yaşam koşullarının neden olduğu yaşam tarzlarındaki değişim, Türkiye’de de resmi ve özel bakımevlerinin sayısının gün geçtikçe artmasına neden olmuştur. Ancak mekânsal organizasyon açısından irdelendiğinde ülkemizde başarılı örnek sayısı oldukça kısıtlıdır. ‘Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon

Merkezleri Yönetmeliği' (2001) incelendiğinde iç mekânda ortak kullanım ve özel kullanım alanlarına ilişkin bazı ilkeler yer almakla birlikte, bahçe tasarımı ya da aktivitelerine ilişkin herhangi bir yaklaşım bulunmamaktadır. Oysa kurumda kalan yaşlıları iç mekânda geçirdikleri zaman kadar bahçede de zaman geçirmektedir. Dış mekân da zaman geçirmenin yaşlılarda yaşam kalitesini ve çevresel memnuniyet düzeyini doğrudan etkilediği konusu yeni olmamakla birlikte, özellikle son zamanlarda sıklıkla gündeme gelmektedir (Rodiek ve Schwarz 2006; Erol ve Kaymaz 2014; Oğuz vd 2010; Bulut ve Göktuğ, 2006; Kiyota, 2009; Lee, 2003; Battisto, 2004; Malavası, 2004; Rockaway, 1991; Lyle,1985; Moore,1989; Ulrich,1991; Kaplan, 1992; Kaplan ve Kaplan 1991). Bu çalışmanın hipotezi de, özellikle bahçede bitkilerle daha yakından ilgilendikleri uğraştıkları etkinliklerin huzurevi sakinlerinin çevresel memnuniyet düzeyini artırdığıdır.

Ulrich (1991)'de, dış mekânlardaki su ve bitki gibi doğayı temsil eden elemanlarla karşılaşmanın stresten kurtulma ve iyi hissetme gibi etkileri olduğunu bulmuştur. Bahçelerde ya da açık mekânlardaki su öğelerinin, insanlarda duygusal hisler çağrıştırdığı tespit edilmiştir. Su, insanoğlunun yaradılışından bu yana en değerli, en gerekli ve en önemli kaynaklardan biridir. Bu nedenle suyun tüm yaş grupları ve özellikle yaşlı insanlar için özel bir yeri vardır. Su her renge, her şekle ve her tada bürünebilir. Akış hızı farklı farklıdır. Köpüren, fışkıran, dökülen ya da durağan olarak karşımıza çıkan su elemanları; tüm canlılar için karşı konulamaz bir çekiciliğe sahiptir (Simonds, 1993). Loomis (1987)'de yüksek hızla akan suların insanların memnuniyet düzeyini artırdığı ancak yine de mekândaki aktivitelere de bağlı olduğunu belirlemiştir.

Suyun çekici özelliği, mimaride fiziksel görüntüsü, doğal ve sembolik anlamıyla mekâna zenginlik katmaktadır. Hem işlevsel hem de estetik gereksinimlerin sağlanmasında etkili rol oynamaktadır. Akustik, yansıtıcı, serinletici, ferahlatıcı ve rahatlatıcı özellikleri ile mekânda akmakta olan suyun sesi, çekici etkisiyle mekânda özgün bir yapı oluşturmaktadır. Ayrıca geceleri havuz, çeşme gibi çeşitli su ve aydınlatma elemanları mekâna çekicilik kazandırmaktadır (Rubenstein, 1992). Suyun, tarihi bahçelerin hemen hepsinde değişik ölçeklerde bulunduğu söylenebilmektedir. Çünkü iyi tasarlanmış su, insanın hem gözüne hitap eden hem de kulağına seslenen bir zevk ve dinlenme kaynağı olmuştur (Uzun, 1999).

Özetle bahçe ya da açık ve yeşil alan kullanımının ya da bahçelerde kullanılan su ve bitkisel elemanların yaşlı bireylerde olduğu kadar tüm yaş gruplarından bireylerin sağlığı üzerine etkileri birçok araştırmanın konusu olmuştur. Özellikle doğal peyzaj elemanlarının

(su, bitki...vb.) mekânda varlığının insanın fiziksel ruhsal sağlığını iyileştirici ve yenileyici etkileri olduğu ileri sürülmektedir (Ulrich 1983, Kaplan vd., 1998, Herzog vd., 2003, Simonic 2006). Tarih boyunca, hasta bireylerin iyileştirilmesinde bahçelere büyük önem verilmiştir (Ulrich, 2002). Özellikle doğanın terapatik değeri, bahçelerin kullanılması ile keşfedilmeye başlanmıştır. Terapi amaçlı bitkilerin kullanılması çok eski bir yöntem olmakla birlikte günümüzde artık çalışmalarla yararları kanıtlanmıştır (Olszowy, 1978; Chiang, 2000; Gaudet, 1993; Belkin 1993).

Doğal çevrelerde zaman geçirmek, zihinsel yorgunluğu azaltarak, bireylerin etkinlik kapasitesini artırmaktadır (Berman vd., 2008). Bu mekânlar aynı zamanda stresin azaltılmasında rol oynayarak bireyin psikolojik ve fizyolojik performansını da artırmaktadır (Ulrich vd., 1991). Japonya'da Takano vd. tarafından 2002 yılında gerçekleştirilen bir araştırmaya göre yaşam çevrelerinin yürüme mesafesi yakınında yeşil alan bulunan kişilerin yaşamlarının uzadığı belirlenmiştir (Sugiyama ve Thompson 2007). Dış mekânda zaman geçiren yaşlı bireylerin uyku düzenlerinin iyileştiği, daha az ağrı şikayetinde buldukları, üriner sistem rahatsızlıklarına daha az rastlandığı, demans ve Alzheimer rahatsızlıklarının semptomlarını yavaşlattığı da literatürde yer almaktadır (Zeisel vd., 2003, Fujita vd., 2006, Connel vd., 2007, Jacobs vd., 2008). Su ögesi de, yeşil ögeler gibi doğanın en değerli en gerekli ve en önemli kaynaklarıdır. Su ögesi, insanlar için yaşamı arındırmak, tazelemek ve güç vermek gibi sembolik anlamlarda ifade eder. Su elemanları da geçmişten günümüze tüm bahçelerde küçük ya da büyük farklı şekil ve boyutlarda, farklı işlevlerle yerini almıştır. Çünkü su insanların hem gözüne, hem ruhuna hem de kulağına hitap eden bir peyzaj ögesidir (Düzenli, 2003).

Sugiyama ve Thompson (2007)'de yaşam çevrelerinin kalitesi ile yaşlı bireylerin sağlığı arasında doğru orantılı bir ilişki bulmuşlar ve destekleyici çevrelerde yaşayan yaşlı bireylerin daha çok fiziksel aktiviteye (yürüyüş vb.) katıldıkları sonucuna ulaşmışlardır. Sugiyama ve Thompson (2007)'de aynı zamanda, yaşam çevrelerinin kalitesinin yalnızca fiziksel aktivitelere katılımı teşvik etmenin yanı sıra bireylerin beraber zaman geçirebilmelerine ve sosyal hayata dâhil olmalarına olanak sağladığını da vurgulamışlardır. Dış mekânda zaman geçirmenin yanı sıra, iç mekândaiken algılanan dış mekânın özelliklerinin de sağlık ve yaşam kalitesi üzerine doğrudan etkisi bulunmaktadır. Kaplan (2001), pencereden görülen manzara ile psikolojik sağlık ve yaşamsal alandan memnuniyet arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürüttüğü araştırmasının sonucunda iç mekândan

görülen yeşil alanlar ve doğal peyzaj elemanlarının psikolojik sağlık ve memnuniyet hislerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmıştır.

Özetle bahçeler onu kullanan insanlara işlevleri sayesinde birçok yarar sağlamaktadır. Bahçe mekanlarının fiziksel, estetik, psikolojik, rekreasyon, terapatik ve ekolojik...vb işlevleri kullanıcıların bu alanlardan duydukları memnuniyetlerini etkilemektedir. Araştırmanın amaçlarından en önemlisi yaşlıların huzurevi bahçelerinden duydukları memnuniyet düzeylerini belirlemek olduğundan araştırma huzurevi bahçelerinin işlevleri ile devam etmiştir.

1.2.2. Huzurevi Bahçelerinin İşlevleri

İyi planlanmış ve tasarlanmış bahçelerin, özellikle doğal elemanların ağırlıklı olduğu bahçelerin kullanıcılar üzerinde çok yönlü olumlu etkisi vardır. Tarih boyunca insanlar, kentler büyüyüp insanların kır ve doğa ile bağlantısı zayıflayınca, yeşili bahçe mekânlarında yaşatmaya çalışmışlardır. Mekânlar artık yapı ağırlıklı olmaya başladığından, insanlar yapı ve sert zemin ağırlıklı yerlerde saksı içinde de olsa bitkilere yer vererek doğaya özlem aşılmaya çalışılmıştır (Mumford, 1961). Çünkü yeşil elemanların, bahçelerin kullanıcı üzerinde çok yönlü olumlu etkisi/işlevleri vardır (Givoni, 1991; Nyhuus ve Thoren, 1992; Taylor vd., 1998; Szacki, 2001; Filkobski vd., 2016; Sakıcı ve Var, 2014; Scheromm, 2015; Bengtsson ve Grahn 2014; Adevi ve Lieberg, 2012). Bunlardan bazıları; fiziksel, ekolojik, rekreasyonel, psikolojik, estetik, terapatik ve sosyolojik işlevlerdir.

Ulrich vd. (2008) ile Währborg vd. (2014)' de yaptıkları çalışmalarda bahçelerin rehabilitasyon, iyileştirme ve terapi için bir kaynak olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalar, diğer şeylerin yanı sıra, sağlık hizmeti sunan mekânlar ile bahçeleri mutlaka ilişkilendirmek ve bağlantılarının güçlendirilmesi gerektiğini savunmuştur. Dünyadaki şehirlerin giderek yoğunlaşıyor ve kirleniyor olması sebebiyle makro ölçekte yeşil alanlar mikro ölçekte ise bahçeler, çevre ve insan için fiziksel açıdan dengeleyici birer unsurdur(Blanco vd., 2009; Breuste vd., 1998; Marzluff vd., 2001; Berkowitz vd., 2003). Fiziksel işlevler ekolojik işlevleri etkilemektedir (Pauleit ve Duhme, 2000; Whitford vd., 2001; Turner vd., 2005). Öyle ki, bahçeler ve yeşil alanlar sayesinde çevre ve insanlara sağlanan ekosistem hizmetleri, bu alanların fiziksel yönleriyle de ilgilidir (Groot vd.,

2002). Aynı zamanda insan sağlığını ve canlı yaban hayatı popülasyonlarının sürdürülebilmesi için önemlidir (Tzoulas vd., 2007).

İklim değişikliği bağlamında, yeşil alanlar, iklim deşarjı olan şehirlerde bu etkilerin azaltılması açısından merkezi bir rol oynayabilir (Gill vd., 2007). Yeşil alanların karbon emisyonundaki rolü, şehirlerde üretilen karbondioksit emisyonlarına kıyasla daha az olsa da (Nowak, 1994; McPherson, 1998), kentsel yeşil alanlar enerji tüketimini ve dolayısıyla iklimlendirme ihtiyacını azaltarak karbondioksit emisyonlarını azaltabilir. Bahçeler ya da yeşil alanlar, insanlara doğa ile temas kurmaları için sağladıkları fırsatlar nedeniyle de çok önemlidir.

Doğaya temas sayesinde anti-sosyal davranışlar (Kuo ve Sullivan, 2001) ve stres azalmakta (Ulrich, 1984; Ulrich vd., 1991), dikkat toplama artmakta (Kaplan ve Kaplan 1989) ve insanları daha iyi hissetmeleri yönünde psikolojik yararlar sağlamaktadır. Kişinin kendi kendini rehabilite etmesine katkı sağlar (Korpela vd., 2001; Hartig vd., 2003; Korpela ve Ylén, 2007; Van Den Berg vd., 2007). Doğayla olan temastan kaynaklanan psikolojik faydalara ilaveten, obezite ile ilgili sorunların azaltılması (Sağlık Bakanlığı, 2004), artan ömür (Takano vd., 2002) gibi doğrudan fiziki sağlık yararları da vardır (Pretty vd., 2006; Vries vd., 2003; Maas vd., 2006). Sosyal refah açısından kentsel yeşil alan sosyal etkileşime ve insanları bir araya getirmeye katkıda bulunur, saldırganlık ve şiddet gibi olumsuz sosyal davranışları azaltır, bir yer edinme duyusuna katkıda bulunur ve sosyal uyumun geliştirilmesinde ve tanımlanmasında önemli rol oynamaktadır (Newton, 2007). Kentsel yeşil alanların bu psikolojik, fiziksel ve sosyal sağlık etkileri onları halk sağlığı tedariki için önemli bir bileşen yapmaktadır (Henwood, 2003; Newton, 2007).

2009 yılında S. Kouraö vd. tarafından gerçekleştirilen 'Kentsel Çevrede Yaşlı İnsanlar İçin Bitki Yetiştiriciliği Terapisinin Kullanımı' konulu çalışmada; Japonya' da bakım evinde kalan yaşlılara, iki aylık süreler içinde düzenli olarak beş defa bitki yetiştiriciliği faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Yaşlılar her bir terapi faaliyeti öncesi ve sonrasında değerlendirmeye alınmış ve tüm bahçe terapisi faaliyetlerinin, beş duyardan en az dördünü canlandırdığı tespit edilmiştir. Bahçe terapisi etkinlikleri kapsamında yapılan tüm el işi uygulamaları ve bitki yetiştirme faaliyetlerinin felç, ruhsal bozuklukları, akinezi, bağımlılık ve eklem hareket açıklığı üzerinde etkili olması beklenmiştir. Ayrıca el işi uygulamaları, terapilerinin oturma pozisyonundaki denge kaybının ve bunamanın azaltılması; bitki yetiştirme faaliyetlerinin ise osteoporoz ve spastisite üzerinde etkili olabileceği düşünölmüştür. Terapi bahçeleri yaşlı kişilerin toplumsal yaşama daha etkin bir

şekilde katılabilmeleri adına oldukça önemlidir. Ancak bu bahçelerin kullanıcı grupları üzerinde istenilen etkiyi yaratması ve sürdürülebilir olması için tasarım kriterleri çerçevesinde oluşturulması önem arzeder. Terapi bahçeleri hitap ettikleri yaş grupları ve bu kişilerin fiziksel ve psikolojik durumlarına göre farklılıklar göstermektedir. Örneğin çocuklar için tasarlanacak olan bir terapi bahçesinde keşfetmenin ve oyun oynamanın özgürlüğü esas iken yaşlı kişiler için tasarlanan bir terapi bahçesinde ise sessizlik ve sakinlik esas olacaktır. Bunun yanı sıra, terapi bahçelerinde uyulması gereken bazı genel tasarım ilkeleri vardır. Tasarımcı estetik kaygılardan çok, kullanıcı gereksinimlerine uygun mekân tasarımı ön plana çıkmaktadır.

Yaşlıların birbirleriyle, aile üyeleriyle ve yardımcı personel ile zaman geçirecekleri ortak alanların oluşturulması sosyalleşme açısından oldukça önemlidir. Gürültü ve dikkat dağıtıcı elemanlar en aza indirilmelidir. Bahçelerindeki alanların kolayca anlaşılabilmesi için tasarımda sadelik oldukça önemlidir. Bahçelerden yararlanan birçok insanın stresle başa çıkmaya çalıştığı göz ardı edilmeden tasarımda bahçede kullanıcıların rahatlamaları amaçlanmalıdır. Yaşlılar için görmeleri ve algılamaları daha kolay olan sıcak renkler (kırmızı, turuncu, sarı) kullanılmalıdır. Duyuları ve hafızayı canlandırmak için farklı yaprak, doku, form ve kokuları olan bitkilere yer verilmelidir. Yapılan araştırmalar, yaşlı kişilerin gençliklerinde yaygın kullanılan bitkileri içeren bahçeleri tercih ettiklerini ve bu bitkileri yetiştirmekten zevk adıklarını göstermektedir. İyi tanımlanmış yürüme yolları ile algılanması kolay bir düzen yaratılmalıdır. Yaşlı kişiler için gerekli yönlendirmelerin yapılması ve yürüme yolları genişliğinin tekerlekli sandalye kullanımı için uygun olması önemlidir. Bahçede, sırt ve kol dayanakları olan oturma birimleri kullanılması yaşlı kişiler için önemlidir. Ayrıca sandalye ve masaların renginin zemin malzemesinden farklı olması yaşlı kişiler tarafından daha rahat algılanmalarını sağlayacaktır.

Yani mekânın işlevleri ve kullanıcı özellikleri arasında karşılıklı bir ilişki vardır. Değişen kullanıcı özelliklerine bağlı olarak bahçelerin işlevlerini başarı il yerine getirmesi kullanıcıya fayda sağlamaktadır. Bu çalışma bağlamında düşünüldüğünde, huzurevi bahçeleri tasarlanırken düşünülmesi gereken en önemli norm 'yaş' ve yaşa bağlı değişen 'ihtiyaç'lardır. Günümüzde bahçelerin işlevleri ile ilgili çeşitli yaklaşımlar ileri sürülmüştür. Bunlardan bazıları Tablo 7'de özetlenmiştir.

Tablo 7. Bahçelerin işlevleri

Fiziksel işlev	Bahçeler fiziksel açıdan doluluk-boşluk dengesini sağlar (Aydemir, 1999; Değirmencioğlu,1998). Ayrıca fiziksel açıdan yapıların insanı ezen etkisini yumuşatır, insan ile yapı arasında ölçüsel bir denge kurulmasına katkıda bulunur (Gül ve Küçük, 2001).
Ekolojik işlev	Bahçeler çok sayıda mikroklimalar oluşturarak kullanıcıya iklimin getirdiği olumsuz etkileri (soğuk ve sıcak) azaltır (Atalay, 2008; Şahin, 2010). Bahçeler flora ve fauna için sığınma alanı sağlamakta, türlerin çeşitliliğini ve doğal ortam çeşitliliğini kapsayan biyolojik çeşitlilik yaratmaktadır (Urge, 2004). Bahçelerdeki yapısal elemanlar doğal elemanlara göre genelde üç kat daha fazla ısı tutar. Yapıların oluşturduğu engel nedeni ile doğal hava akımı engellenmiş olur. Yeşil alan ve bahçeler bu olumsuz etkileri azaltır (Göksu, 1993). Böylece kullanıcı için konfor koşulları açısından olumlu etki sağlar (Aydemir, 1999). Ayrıca bahçelerde ağaçların; hava kirliliğini önleme, sıcaklığın dengelenmesi ile enerji tasarrufu, nem saklama, gürültüyü azaltma (Cepel, 1988; Walker, 1991), rüzgâr, toz ve sera etkilerini azaltma (Akbari, 2001, Novak ve Crane 2002), ışık yansımalarını önleme (Heisler, 1986; Walker, 1991; Heisler ve Grant 2000) gibi ekosisteme katkıları vardır.
Rekreasyonel işlev	Bahçeler, bireyin ve toplumun aktif ve pasif rekreasyonel gereksinimlerinin karşılanması için olanaklar sunar (Şahin ve Barış, 1998). Bahçeler, her yaştaki insanların eğlenme dinlenme, oyun spor gibi faaliyetlerine olanak tanımakla birlikte, insanları bir araya getirerek boş zamanlarını etkin biçimde kullanma imkânı sağlamaktadır (Atalay, 2008). Bahçeler, oyun, spor, dinlenme gibi örgütlenmiş ve düzenlenmiş işlevlere açık mekânlar sağlar (Aydemir, 1999). Sağlıklı yaşam şeklinin düzenlenmesine yardım eder. Bahçeler, rekreasyon için anahtar rol oynar, insanların iş ve günlük hayatında yaşam kalitesini artırır. Sosyal katılımı artırır, kullanıcıya kültürel ve sosyal olaylar için buluşma yeri sağlar. Eğitim kaynağı olarak çevresel eğitim ve hayat boyu öğrenme sağlar ve ekolojik ve çevresel süreçlerin daha iyi anlaşılmasını geliştirir (Urge, 2004).
Psikolojik işlev	Günümüzde insanlar yoğun yapılaşma içinde doğadan kopmaktadır. Bahçeler ve yeşil alanlar insanların psikolojik gereksinimlerine olanak sağlayarak onların doğaya yakınlaşmalarını sağlarlar (Kuter, 2007). Yeşil alanlar doğayı insanlara taşır, insana huzur, canlılık, dinlenme hissi verir, dolayısıyla kentlinin psikolojik doyumunu artırır. Hatta ‘yeşil’ zihinsel ve ruhsal dolmuş istasyonu olarak tanımlanmaktadır (Ladermann ve Trachsel, 1968).
Estetik işlev	Bahçeler ve yeşil alanlar farklı biçimlerde oluşturulmasıyla mekânların biçimlenişini ve görselliğini etkilemektedir. Özellikle açık alanlarda gösterişli mekânlar tasarlanması estetik değerinin artmasını sağlayabilmektedir. Katı kütlelerin yoğun olduğu alanlarda açık alanlar mekânı parçalayarak yaratacakları mekânlar üzerinde etkili olabilmektedir (Atalay, 2008). Bahçelerde yer alan yapısal ve bitkisel materyalinin ölçü, form, doku, renk özelliklerinden faydalanılarak oluşturulan armonik veya kontrast görünüm, yeşil alanların mekan özelliklerini kuvvetlendirerek insanları cezbedici bir estetik varlık olarak değer taşımaktadırlar (Tercan, 1994). Ayrıca bahçelerdeki bitkilerin estetik, perdeleme, sınırlama, mekân oluşturma, yönlendirme, gölgeleme, vurgu, güvenlik gibi olumlu etkileri vardır (Leszczynski, 1999; Aslanboğa, 2002; Moore, 2002).
Sosyolojik işlevi	Bahçelerin kullanımı, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip insanlar arasındaki sosyal iletişimi de artırmaktadır. İnsanların ortak olarak kullandığı yeşil alanlar, sosyal bağları geliştirmektedir (Chiesura, 2004). Doğa bilincinin gelişmesini sağlar (Yıldızcı,1982).

Tablo 7'nin devamı

Terapatik işlevi	<p>Doğaya temas sayesinde anti-sosyal davranışlar (Kuo ve Sullivan, 2001) ve stres azalmaktadır (Ulrich, 1984; Ulrich vd, 1991).</p> <p>Dikkat toplama artmaktadır (Kaplan ve Kaplan 1989).</p> <p>İnsanları daha iyi hissetmeleri yönünde psikolojik yararlar sağlamaktadır.</p> <p>Kişinin kendi kendini rehabilite etmesine katkı sağlamaktadır (Korpela vd., 2001; Hartig vd., 2003; Korpela ve Ylén, 2007; van den Berg vd., 2007).</p> <p>Bir yer edinme duygusuna katkıda bulunur ve sosyal uyumun geliştirilmesinde ve tanımlanmasında önemli rol oynamaktadır (Newton, 2007).</p> <p>Duyu organlarını canlandırır (Koura vd., 2009).</p> <p>Bahçe terapisi etkinlikleri kapsamında yapılan tüm el işi uygulamaları ve bitki yetiştirme faaliyetlerinin felç, ruhsal bozuklukları, akinezi, bağımlılık ve eklem hareket açıklığı üzerinde etkili olmaktadır (Koura vd. 2009).</p> <p>Ayrıca el işi uygulamaları, terapilerinin oturma pozisyonundaki denge kaybının ve bunamanın azaltılması; bitki yetiştirme faaliyetlerinin ise osteoporoz ve spastisite üzerinde etkili olmaktadır.</p> <p>Terapi bahçeleri yaşlı kişilerin toplumsal yaşama daha etkin bir şekilde katılabilmeleri sağlar.</p>
-------------------------	---

Araştırma Türkiye'deki huzurevleri ile ilgili genel bilgilerden sonra çalışma kapsamında özele inerek huzurevi bahçelerinin mekânsal özellikleri konusyla devam etmiştir.

1.2.3. Huzurevi Bahçeleri Mekânsal Özellikleri

Yaşlılar için tasarlanmış huzurevlerinde, en kritik yaklaşım, yaşlının 'kendi evinde' olma hissini vermek; fizyolojik, psikolojik ve sosyo-ekonomik gereksinimlerinin karşılandığı sağlıklı bir çevre oluşturmaktır. Yaşlı bireyin yaşadığı çevrede, bina- kullanıcı memnuniyetini belirleyebilmek amacıyla yürütülen sistematik bir çalışmada, çeşitli gereksinimler tespit edilmiştir (Tablo 8).

Tablo 8. Huzurevi bahçelerinin mekânsal özellikleri

Fiziksel Konfor	<p>Isıtma</p> <p>Aydınlatma</p> <p>Gürültü</p> <p>Rutubet</p> <p>Havalandırma</p>
Güvenlik	<p>Mekân içerisindeki tehlikeler</p> <p>Çevreleyen riskler</p>
Yakınlık ve Ulaşılabilirlik	<p>Yapı içerisinde mekân düzenlemeleri</p> <p>Komşu yapılarla mekân düzenlemeleri</p> <p>Arzu edilen servislere erişim</p>
Mahremiyet ve Etkileşim	<p>Oda ve bina ile</p> <p>Toplum/ çevre ile</p>

Tablo 8'in devamı

Tercih ve Memnuniyet	Bir dizi aktivitenin sağlanması Bir dizi etkileşimin sağlanması
Kişiselleştirme ve Kontrol	Kişisel yaşam alanı Güvenlik bakımından control
Yapı türü ve Tercih	Ev imajının benimsenmesi (ev gibi, samimi, sıcak, geniş) Düşük yoğunluk'tur

Mimari programlamada mekân kurgusunun yaşlı kullanıcı gereksinimlerine göre dönüştürülmesi sonucu, yaşlılık kurumlarında farklı yaklaşımlar göze çarpmaktadır. Türkiye'de yaşlılık kurumlarında geçerli olan tasarım kriterleri, 'Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği' kapsamında standartlaştırılmıştır (Url-6, 2014). Mimari program, kurgu, kullanıcı beklentileri, davranış kalıpları bağlamında tipolojiler incelenip, mimari programdaki tasarım kriterleri tanımlanmıştır.

1.2.4. Huzurevleri ve Bahçeleri İçin Konum Belirleme Kriteri

Yer seçimi yapılırken dikkat edilmesi gereken en hassas nokta, yaşlı bireylerin daha önce sahip olduğu yaşamlarından kopmalarına engel olacak bir çevrenin olmamasıdır. Çeşitli nedenlerle kent dışının tercih edilmesi, yaşlının hem toplum hem de aile üyeleri ile ilişkisini zedeleyecektir. Toplumsal izolasyonun getirdiği memnuniyetsizlik kaçınılmaz olacaktır (Türel, 1996). Tercih edilen alanların, şehir merkezine yakın olması istenmektedir. Park, kütüphane, sinema, alışveriş merkezi, okul gibi toplumsal servislere ve ulaşım olanaklarına kolay erişilebilir olması, dış çevreyle bağlantılı olması açısından önem taşımaktadır. Kentin gelişimiyle ortaya çıkan kayıp alanlar, çok amaçlı yüksek katlı yapıların bir bölümü, katlı kavşakların ayağı veya ortaya çıkardığı artık mekânlar, kentin canlılığını yitirmiş eski merkezleri, geleneksel doku içerisinde restore edilmiş binalar, kent ölçeğindeki parkların girişleri, geniş araziye sahip resmi kurumların bahçeleri huzurevleri ve yaşlı bakımevleri için kullanıma açılabilir (Alkan, 2008). Böylelikle, hem alanın güvenliği ve gece yaşatılması, kayıp alanların değerlendirilmesi, hem de yaşlıların gün boyu canlı ve hareketli bir manzaraya sahip mekânları daha fazla tercih etmesi konusunda avantaj sağlamaktadır. Kent merkezine uzak ise, ulaşım ağının geniş olduğu yerde, toplu konut alanlarıyla birlikte yer alabilir. Yerleşim yerinin topografik eğimi, yaşlıların fiziksel

rahatsızlıkları nedeniyle önemli olduğu için, rampayı ve merdivenleri en aza indirecek kadar düz olmalıdır (Akbay, 1998).

1.2.5. Huzurevi Binaları İçin Yapı Türü Seçim Kriteri

Yönetmelikte belirtilen 'kuruluşun bölüm ve birimlerinin ev ve aile ortamı anlayışı içerisinde düzenlenmesi' kriteri, yaşlının kendini evinde hissedebilmesini önemsemektedir. Yapıların, zorunluluk yoksa az katlı olması, geniş toplanma alanlarına sahip olması yaşlı birey bakımından önemlidir (Pakdil, 1992). Yapı türü bu çalışma kapsamında değerlendirilmeyecek olsa da çevreyi yapısız değerlendirmekte sağlıklı olmayacaktır. Bu sebeple en genel haliyle yapı seçiminden dikkat edilecek hususlar belirtilmiştir.

1.2.6. Huzurevi Bahçelerindeki Çevresel Öğelerin Tasarım Kriteri

İyi kurgulanmış bahçe veya avlu, yoğun etkileşimsel alanlar olarak yaşlıların sosyalleşmelerine katkıda bulunmakta, psikolojik olarak olumlu yönde etkilemektedir (Özkan, 1997).

Yönetmelikte geçen "ihata duvarıyla çevrili bahçenin, çeşitli mekânsal deneyimlerin kazanılması amacıyla çıkıp dolaşabilecekleri, spor ve rehabilitasyon amaçlı kullanabilecekleri nitelikte düzenlenmesi beklenmektedir. Rekreasyon alanları, kolay ulaşılabilir olmalı ve iyi aydınlatılmalıdır. Açık yeşil alanlar ile ana bina ya da üzeri kapalı bir mekân arasında maksimum 60 m mesafe olmalıdır. Dış rekreasyon alanlarının kış ve sonbaharda, mümkün olduğunca güneş görmesi istenir. Böylece, kar ve buz birikimi engellenmiş olur. Buna rağmen, yazın gölgenin sağlanması beklenmektedir. Yaşlıların bahçe içerisinde rahatlıkla dolaşabilmeleri için, uygun malzeme tercih edilmeli ve çevresel düzenlemeye özen gösterilmelidir. Peyzaj tasarımında çeşitli ünitelerin mekân içerisine yerleştirilmesi, yaşlı bireylerin aktivitelere katılımını arttırmaktadır (Bozar, 2003).

Tablo 9. Huzurevi bahçelerindeki üniteler

Dinlenme amaçlı üniteler	Oturma grupları Gölge elemanları Açık çim alanlar
Görsel etki yaratacak üniteler	Su gösterileri Evcil hayvanlar Dış mekân mobilya tipleri Bitkilendirme Plastik objeler
Pasif rekreasyon amaçlı üniteler	Ziyaretçi kabul yerleri Piknik üniteleri Kır kahvesi Müzik
Tedavi amaçlı üniteler	Fizik tedavi üniteleri ve beden eğitimi için ayrılan açık alan Acil yardım (Hemşire)birimi
Spor üniteleri	Açık mekân spor aletleri Yüzme havuzu
Hobi üniteleri	El işleri için mekân Bitki ve tohum ekip dikme için mekân Hayvanlarla ilgilenilecekleri birimler
Sosyal amaçlı üniteler	Açık mekân toplanma alanları

Yaşlıların yeşille ilişkileri üzerine yapılan araştırmalarda, aynı kalan ağaçlar yerine psikolojik gelişimleri açısından ilgi ve uğraşı edinmeleri amacıyla süs ağaçlarını benimsedikleri belirtilmektedir (Danışoğlu, 1996). Yaşlılar durağan bir görüntüye bakmaktansa, görüş alanında hareketli bir ortamın olmasını tercih ederler. Bu nedenle kentsel alanlarda sıkışık trafik güzergâhları, yaya yolları, çocuk ve okul bahçeleri, otoparklar yaşlılar için tasarlanan mekanlar için uygun mekanlardır (Alkan, 2008).

1.2.7. Bahçelerdeki Yatay ve Düşey Sirkülasyon Elemanlarının Tasarım Kriteri

Yaşlı bireyin fizyolojik ve psikolojik gereksinimleri göz önünde bulundurularak merdivenler ve rampalar yaşlı bireylerin rahatça kullanabileceği nitelikte olmalıdır. Mekanlar arası bağlantı ve geçiş imkanı veren, yatay sirkülasyon elemanlarından olan merdivenler ve rampalar yaşlıların geçişleri esnasında yorulmamaları ve sıkılmamaları için uzun tutulmamalıdır. Bahçe içerisinde herbir birine erişim yaşlı birey için önemlidir. Kolay erişilebilirlik bakımından bahçenin düşey sirkülasyon alanlarının sınırlı tutulmasının uygun olduğu belirtilmektedir. Yaşlanma sürecinde görülen gerileme, mekân algısının zayıflamasıyla karışıklığa neden olmaktadır. Yaşlı bireylerin, mekânları karıştırmamaları için farklı alanlarda farklı renklerin kullanılması önerilmektedir (Pakdil, 1992).

1.2.8. Sosyal Etkileşim Alanları Tasarım Kriteri

Sosyal aktivite alanları, yaşlı bireylerin birlikte vakit geçirdikleri, yemek yedikleri, çeşitli aktivitelerde buldukları, ziyaretçileriyle buluştukları, tasarımcısı tarafından sınırları çizilmiş veya spontane oluşan mekanlardır. Bunlar, oturma alanları, dinlenme köşeleri, yemek yeme alanları, hobi alanları, spor alanları, çok amaçlı açık mekânlardır. Olanaklar dâhilinde, yaşlıların müzik, tiyatro, resim, el sanatları gibi çeşitli etkinliklere katılabilecekleri açık mekânlar da oluşturulmaktadır.

1.2.9. Huzurevi Bahçelerinde Yapısal ve Bitkisel Elemanlar

Literatür taraması yapılırken, özel olarak huzurevi bahçelerindeki yapısal ve bitkisel elemanlar başlığına pek rastlanmıştır. Bu yüzden ilk olarak bizim kültürümüzde bahçelerde kullanılan yapısal ve bitkisel elemanlar hakkında bilgi verilmiş daha sonra özele inilerek huzurevi bahçesi için yapısal ve bitkisel elemanlar konusunda çıkarımlar yapılmıştır.

Bahçelerde kullanılan yapısal elemanlar, ekolojik şartlara ve bölgenin geleneksel özelliklerine ve bahçeyi kullanacak kişilerin sosyo-ekonomik durumuna bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Fakat genel olarak bahçelerde bulunan yapısal bahçe elemanları; oturma birimleri, bahçe duvarları, su elemanları, kapılar, merdivenler, gezinti yolları vb. şeklindedir (Şahin ve Erol, 2009). Farklı işlevlere sahip binaların bahçelerinde bulunan öğeler aynı olabilir. Yani bunlar; kapı, duvar, aydınlatma, örtü, havuz.vb gibidir. Ancak bu elemanlar bahçenin ait olduğu bina işlevine ve kullanıcılarına göre özel olmalıdır. Bir çocuğun ya da bir yetişkinin kullanacağı oturma elemanı ölçülerinin aynı olaması mümkün değildir. Buna göre bahçelere ait bileşenleri, huzurevleri ve yaşlı kullanıcılar için özelleştirmek gerekir.

Huzurevi bahçelerinde bu elemanlar tasarlanırken özellikle oturma birimlerinin ergonomik olmalarına hassasiyetle yaşlı ergonomisine uygun olmasına dikkat edilmelidir. Bahçe duvarları önemlidir. Çünkü huzurevlerinde kalan yaşlılar, yakınlarından farklı sebeplerden dolayı ayrılmıştır. Buna birde kurumun yüksek geçirgen olmayan duvarlarla çevresinden izole edilmesi yaşlıların psikolojilerini olumsuz etkileyebilir. Çünkü duvarlar ya da diğer ayırıcı bileşenlerle mekânlar birbirinden ayrılmaktadır. Burada duvarların simgesel anlamları yaşlılar için etkileyici olabilir. Yani toplumdan izole edilmişlik hissi bu tür elemanların doğru seçimiyle azaltılabilir. Marcuse (1999)'da sınır elemanları duvarların

“kişiler ve aktiviteler arasındaki, toplum içi ve toplumlar arası veya kişiler ve gruplar arasındaki bölümlenmeleri sağladığını belirtmiştir. Bu yüzden duvar iki boyutlu bir çizgiden fazlasıdır. Bitkisel elemanlarla birlikte tasarlanan duvarlar estetik ve psikolojik açıdan yaşlılar için ideal olabilir.

Bahçelerin diğer bir elemanı su ise; peyzaj tasarımının önemli öğelerinden biridir ve her zaman memnuniyetle karşılanmaktadır (Gençtürk, 2006). Bu nedenle huzurevi bahçelerinin ortak kullanım alanlarında da sıklıkla kullanılmalıdır. İnsanoğlunun en önemli yaşam kaynağı olan su, peyzaj tasarımında yer alabilecek önemli bir öge olmuştur. Su, terapi edici özelliği ile bulunduğu mekanda insanları rahatlatıcı, stresten uzaklaştırıcı etkiye sahip olmuştur. Çeşitli biçim ve ölçülere sahip dış mekânlarda kolaylıkla uygulanabilecek kadar esnek bir malzeme olarak kullanılmaktadır; küçük boyutlu kullanımlarda bile ilgi odağı oluşturmaktadır. Peyzaj tasarımında kullanılacak en hareketli ve heyecan verici öğelerden biridir (Rees ve May, 2002).

Yaşlı kullanıcılar bağımsız hareket kabiliyeti kısıtlı olan ve bu nedenle bağımsız hareket edebilmesi için açık ve kapalı alanlarda, donatılarda özel fiziki düzenlemelere gereksinim duyan kişilerdir. Bu yüzden huzurevi bahçelerindeki yollar, merdivenler, rampalar yaşlılara yönelik tasarlanmalıdır. Huzurevlerindeki dış mekânların fiziksel açıdan yeterlilikleri yaşlıların sosyal yaşama katılmalarına, birbirleriyle sosyalleşmelerine de fayda sağlayacaktır. Bahçe içinde farklı etkinlik alanlarını birbirine bağlayan gezinti yolları aynı zamanda yürüyen kişiyi yönlendiren, gezdiren, dinlendiren, hareket ettiren alanlardır. Yaşlı kullanıcıların da rahatlıkla kullanabilmesi için bu yolların standartlara uygun genişlikte ve yol güzergâhındaki eğimli alanlarda tekerlekli ya da otomatik sandalyenin rahatlıkla inip çıkabileceği rampalardan (max %5) oluşması gerekir. Bahçelerdeki merdivenler zaman zaman yaşlılar için engel olabilmektedir. Bu nedenle mümkün olduğu kadar merdiven yerine rampa kullanılmalıdır. Ancak zorunlu olarak merdiven yapılması halinde yükseklik ve genişlikleri standartlara uygun olmalıdır. Yollar, rampa ve merdivenler dolaşmayı kolaylaştırıcı olmalı ve her tür hava koşulunda tehlikesizce kullanılabilmelidir. Yüzey kaplaması olarak da iklim koşulları, kullanım yoğunluğu dikkate alınmak koşulu ile pürüzlü, kaymaz malzeme seçilmelidir. Bunlar; Termo plastik poliüretan, alüminyum ve paslanmaz çelikten üretilen hissedilebilir yüzeyler, beton plak-granit-bazalt plakla kaplamalar, ahşap, çakıldır. Yollar boyunca tehlikeli olacak her türlü düzensizlikten kaçınılmalı, tüm yollarda yeterli aydınlatma elemanı olmalıdır (Çelik vd., 2015).

Genel olarak bizim kültürümüze ait bahçelerde bitkisel materyallerin kullanımları incelendiğinde ise, bitkilerin türü ne olursa olsun soliter olarak kullanımının yaygın olduğu, bitkilerin birbirlerine çok bitişik dikilmedikleri görülmektedir (Wallace, 2007). Göçebelikten kalma bir alışkanlıkla, bitkilerin gökyüzünü kapatacak şekilde sık dikilmediği, güneş ışıklarının bahçeye tam ulaşması için gölge vermeyen ağaçları tercih ettikleri belirtilmektedir (Ayvazoğlu, 1995). Güneşlenme huzurevlerindeki yaşlılar içinde oldukça önemli bir ihtiyaçtır. Çünkü yaşlılarda en çok görülen rahatsızlıklardan biri de metabolik kemik rahatsızlıklarıdır. Bu hastalık da D vitamini eksikliği yani güneş ışınlarından az faydalanma yanında bir takım beslenme eksiklikleri sebebiyle olur. En azından bahçelerde yaşlılar için güneşlenmelerine olanak sağlayan bitkilendirme ve bitki türü tercihleri, onların sağlıkları yönünde de olumlu etki yapacaktır.

1.3. Bitkilendirme Tasarımı

Çağlar boyunca bitkiler özellikle fonksiyonel yönde kullanılmış, insanın yaşamında önemli bir yer tutmuştur. Tarih öncesi uygarlıklarda bitkiler genellikle yiyecek ya da yakacak olarak kullanılmıştır. Bitkilerin büyümesi, ölmesi yeniden gelişmesi bir bakıma yaşamın temelini teşkil etmiştir. Eski çağlarda ve hatta günümüzde bitkiler zaman zaman kutsal sayılmıştır. Bazı bitkilere tapılmış, bazı özel günlerde bu bitkilere hediyeler sunulmuş, eğlenceler ve şenlikler bu bitkilerin yanında yapılmıştır. Bazı dinlerde bitkilerin olduğu yerlerde tapınaklar bile yapılmıştır. Özellikle firavun inciri en gözde bitkilerden bir tanesidir. Hurma, zeytin, asma ve mimoza gibi bitkilerin meyvesinden, gölgesinden, odunundan veya liflerinden dolayı zaman zaman kutsal sayılmışlardır. Bugün bile birçok toplumda bazı bitkilerin kutsal kabul edilir. İskoçya’da üvez denilen bitkinin kötü ruhları uzak tuttuğuna inanılır. Ortaçağda özellikle hristiyan Avrupa ülkelerinde beyaz kokulu zambak saflığı simgelemiştir. Bitkilerin simgesel bir takım değerleri vardır. Uzakdoğu ülkelerinde çam, bambu ve erik üçlüsü bir arada kullanılırsa, soğuk mevsimin üç arkadaşını temsil eder. Eğer çam ile bambu birlikte kullanılırsa uzun ömrü temsil eder. Erik ve kirazlar baharın müjdeleyicisi olarak kabul edilirler. Ayrıca mimaride bezeme elemanı olarak da kullanılmaktadırlar. Yapılar, kolonlar, gösterişli kısımlarda özellikle defneler, nilüferler ve akantuslar kullanılmıştır. Toplumların tarım toplumundan kentleşmeye doğru değişimi söz konusu olunca da bitkilerin kullanım biçimlerinde de değişim olmaya başlamıştır (Akdoğan, 1990).

Bitkiler saksılardan en geniş kullanım alanlarına kadar peyzaj mimarisinin en önemli canlı materyalleridir. Bir santimden yüz metreye kadar boylanabilen 1 asır bazen 2 asır yaşayabilen deniz seviyesinden 7, 8 bin metreye kadar yayılış gösterebilen elemanlardır. Peyzaj mimarları ise doğal faktörlerle estetik kaygıyı birleştirerek bitkiler ile güzel kompozisyonlar ortaya koymaktadır. Doğal faktörler, güneş, yağış, toprak... vb. gibi bilinmesi gereken özelliklerdir (Var, 1998).

Bitki kompozisyonu veya bitkilendirme tasarımı bir saksı ölçeğinden park ölçeğine kadar tüm ölçekleri içine alan bilimsel bir yaklaşımdır. Bitki kompozisyonu sanatsal bir işlemdir. Zira yalnız fonksiyonlar ve tekniklere bağlı olarak değil bitkinin formu, dokusu, rengi ve diğer özellikleri açısından en güzeli, en iyiyi seçmektir. Ayrıca bitkilendirme tasarımı bir doğa olayıdır. Yani bilim ve sanatla ilgili olarak ortaya koyulan düzenlemeler doğal süreçlerin etkisi ile yeni bir düzenleme olarak ortaya çıkmaktadır. Başka bir ifade ile bitkilendirme tasarımı, insan ile tabiat, sanat ile bilim arasındaki en doğru en etkili en devamlı ilişkiyi kurma işlemidir. Bitki materyalinin seçimi ve düzenlenmesinde en etkili faktörler şunlardır; spesifik yerel ve kültürel şartlar, toprak, drenaj, rüzgar, günlük güneş değişimi, gürültü, yağışlar, sıcaklıktır. Bitkilendirme tasarımında bitki düzenleme ilkeleri, estetik ve fonksiyonel ilkelerdir. Estetik ilkeler; renk, doku, form, egemenlik, denge, ışık, gölge vb. dir. Fonksiyonel ilkeler ise bitkilerin hangi fonksiyonlarına bağlı olarak kullanıldıkları, kötü görüntü perdeleme, estetik kullanım, vurgu oluşturma, yapıları tamamlama, erozyon kontrolü, hareketi yönlendirme, ışığı perdeleme, gürültüyü kontrol etme, iklim kontrolü bakımından, gölge temini için, rüzgâr perdeleme, havayı filtreleme vb. dir (Acar, 2016).

Form, ister boylu bir ağaç, isterse otsu veya yarı odunsu bir bitki olsun, bir bitkiye karşıdan baktığımızda gördüğümüz genel görünüm bitkinin formudur. Yani, bir bitkinin formu onun şekli ve ölçüsü ya da üç boyutlu özelliğidir. Uzaysal boşlukta bitkinin en yüksek noktası tepe sürgününden en aşağıda noktası toprakla birleştiği yere kadar olan bölümü formudur. Bitkiler; tepe tacı, gövdesi, yaprakları ve diğer vejetatif organları ile ilginç bir yapı ortaya koymaktadır. Oluşan bu yapı, bir bitkinin 'ana karakteri' ni veren en önemli özelliğidir. Bitkilerde form; yuvarlak, sütun, piramit, sarkık ve manzara gibi bitki formuna bağlı ifadelerle tanımlanabileceği gibi, tepe tacının dar veya geniş, dallanmanın yukarıdan aşağıya bütün veya parçalı, dallarının aşağıya sarkık veya yukarıda olması gibi ifadelerle de tanımlanabilmektedir. Bu çalışma kapsamında bitki formu dört şekilde ele alınmıştır. Bunlar yuvarlak, sütun, sarkık ve dağınık formlardır. Katılımcılarla yapılan

görsel ankette bu dört bitki formuna ilişkin görsellerden hangi ağaç formunu daha çok tercih ettikleri sorgulanacaktır. Yuvarlak formu bitkiler, mutlak olmamakla birlikte genellikle dairemsi bir form gösterirler. Kompozisyonlarda mimari etkileri vardır. Bu etkiyi güçlendirmek için form özelliğini vurgulayacak şekilde kullanılmaları gerekir. Sarkık formu bitkiler doğada çok az rastlanan formları temsil ederler. Bu gibi bitkilerin kitleler halinde kullanılması etkilerini zayıflatır. Sarkık formlar alışık olmadığımız bir form olduğu için bu özellikleri bitkiyi ilginç kılar. Bu formlar genellikle insanlarda hüznün ve melankoliyi çağrıştırır (Var, 1998).

Ölçü özelliği bitkiler tarafından son derece çeşitlilik gösteren ve zaman boyut içerisinde sürekli değişen peyzaj öğeleridir. Plan anlatımlarında daire şeklinde olan bitkiler, 10-15 cm çaptan 40-50 m çapa kadar değişiklik gösterirler. Düşeyde ise 5-10cm den başlar ve 100 m ve daha fazla boynalabilirler. Bitkinin büyüme oranı ile en son alacağı boy ve çapın iyi bilinmesi gerekmektedir. Ölçü bitkilendirme tasarımında kitle-boşluk ilişkisinin belirlenmesinde etkilidir. Peyzaj tasarımının ana strüktürünü materyalin ölçüsü belirler. Bu yüzden bitkinin düşey ve yatay düzlemde ortaya koydukları hacmin etkisi ölçüyü ortaya çıkarır. Bitkiler ölçü açısından 7 grup içerisinde değerlendirilir. Yerörtücüler, bodur çalılar, küçük çalılar, orta boylu çalılar, büyük boylu çalılar, küçük ağaçlar ve büyük ağaçlardır. Yerörtücüler, toprak yüzeyine yakın türlerdir. Çalılar, 30 cm den 7 m ye kadar boylanabilen Odunlaşmış ince gövdeli, çoğunda birden çok gövdeli bitkilerdir. Büyük ağaçlar, 10 m ve daha fazla boylanabilen bitkileri içerir (Karaşah ve Var, 2012). Bu çalışma kapsamında ölçü özelliği üç grupta ele alınmıştır. Bunlar; yerörtücüler, çalı ve ağaçlardır. Yerörtücü, çalı ve ağaçların olduğu fotoğraflar yaşlılara gösterilerek hangisinin daha çok beğenildiği ve tercih edildiği araştırılmıştır. Her bir gruba ait fotoğraf anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmiştir.

Renk, peyzajda bitkilerin en önemli ve en çarpıcı özelliklerindedir. Doğadaki renkler genellikle yeşil ve yeşilin tonlarıdır. Baskın olarak bitkilerin yapraklarında görülen renk etkisi, çiçek, meyve ve kabukta da etkilidir. Peyzaj mimarı bitkinin durağan rengi dışında değişik mevsimlerdeki renk değişimlerini de iyi bilmesi ve kullanması gerekir. Doğada güneş ışınlarının cisimler üzerine çarpması ve yansması ile gözümüzde meydana gelen duyumların her birine renk denilmektedir. Güneş ışınlarının ışık prizmasına gelmesiyle ışık dağılır ve diğer tarafta gökkkuşağı renkleri oluşur. Renk soğurma veya yansıtma ile sonuçlanan bir olaydır. Bitkilerde de bu olay aynı olmaktadır. Eğer yaprak yüzeyine düşen ışık absorbe ediliyorsa renk siyaha giderken, yansıtma arttıkça da renk

beyaza gider. Işınlr renkleri oluşturur. Bunların karışımları da renk tonlarını oluşturur. Karışımındaki ana rengin kalitesi yoğunlukla belirlenir. Bitki yaprakları sarı-yeşil, kırmızı-yeşil arasında değişiklik gösterir. Bunun da sebebi bitkiler yeşil rengi veren klorofilin belli zamanlarda bazı pigmentlerle yer değiştirmesi olarak ifade edilmektedir. Renkler sıcak ve soğuk renkler olmak üzere iki kısımda incelenmektedirler. Sıcak renkler sarıdan kırmızıya, soğuk renkler yeşilden maviye olarak sınıflandırılmaktadırlar. Renkler kendi içinde de tamamlayıcı ve benzer olmak üzere iki düzende grafike edilmektedirler. Bitki renklerinin birde insanlar üzerine psikolojik etkileri vardır. Renk insan psikolojisi üzerinde en etkili olan önemli ve gerekli bir ifade türüdür. Bir nesneyi yalnızca rengiyle algılayabildiğimizi düşündüğümüzde tasarımla beraber doğru orantılı algılayıp tasarımı ifade edecek unsurlar arasına ilave etmek gerekecektir. Renkler insanlar üzerinde duygu ve hisleri harekete geçirir. Duygulardaki farklılıktan dolayı farklı renklerin insanlar üzerindeki etkileri de farklı olmaktadır. Bu etkileri bazı renklerde şöyle sıralamak mümkün olabilmektedir. Kırmızı, kuvvetli hareketli ve dinamik bir renktir. Uzun süre seyredildiğinde korku ve endişe verici olabilmektedir. Bu nedenle özellikle hastane bahçelerinde büyük gruplar halinde alandaki hâkim renk olarak kullanmak sakıncalıdır. Bununla beraber çok etkili bir vurgu rengidir. Sarı, sevinç uyandırıcı, ferahlatıcı, rahatlatıcı bir renktir. Sürekli seyredildiğinde insanda olumlu etkiler bırakabilir. Koyu sarı renkler hastalık, kıskançlık ve güvensizlik duygusu artar. Turuncu, fazla dinamik bir renk değildir. Sıcak ve ferah bir duygu uyandırır ancak uzun süre seyredildiğinde rahatsızlık verebilir. Soğuk renkleri daha çok soğuk iklim bölgelerinde kullanılması önerilir. Bu renklere sahip mekânlar ve objeler olduğundan daha uzakta algılanabilir. Erguvani renkleri, gösterişli zengin etkileyici bir özelliğe sahiptir. Tehlike ve cesareti çağrışım yapar. Mavi, sınırsızlığın ve sonsuzluğun simgesi olan bir renktir. Serinlik ve ferahlık duygusu uyandırır. Koyu mavi iyi bir fon olup özellikle parlak sıcak renklere çok iyi bir fon etkisi yapar. Samimiyet ve ümit çağrışımı yapar. Yeşil, dinlendirici sükûnet ve ferahlık verici bir renktir. Hayatı ve canlılığı ifade eder. Dini duygular, inanç, iman, ölmezlik ve ümit çağrışimleri yapar. Özellikle çim yeşili dinlendirici bir etki yapar. Beyaz, olumlu ve pozitif bir etki yaratır. Doğruluk ve temizliği hatırlatır. Gri, huzur verici bir renktir. Sükûnet tevazu ve temkin çağrışımı yapar (Düzenli vd, 2018). Bu çalışma kapsamında renk, çiçek rengi olarak ele alınmıştır. Yaşlılarla yapılacak görsel ankette çiçek rengi olarak sıcak ve soğuk renk tonlarında olan bitkilerin fotoğrafları gösterilerek hangisini tercih ettikleri sorgulanmıştır. Ayrıca her bir fotoğraf anlamsal farklılaşım skalası yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Doku (tekstür), peyzaj mimarlığında yapılan tasarımın kalitesini en fazla etkileyen özelliklerin başında bitki dokusu gelmektedir. Bitkilerin formlarını belirleyen çizgilerden başlamak üzere yaprakları, yaprağın ölçüsü, formu, dokusu, dalların gövdeye dizilişleri, bitkilerin genel dallanması vb., çizgisel özellikler bitkilerde dokuyu oluşturur. Yaprığın basit, parçalı, bileşik, dilimli, dişli, damarlı ya da az damarlı olması ya da sert, yumuşak, buruşuk, düzgün, cilalı, mat, tüylü veya tüysüz olması bitkide doku özelliğinin çeşitliliğini artırır (Tarakci Eren ve Var, 2016). Bu çalışmada bitkilerin doku özelliği üç grupta incelenmiştir. Kaba, orta ve ince dokulu olmak üzere üç farklı doku özelliğine sahip bitkilerin fotoğrafları kullanıcılara sorgulanmış, hangisini beğendikleri ve ayrı ayrı her birini de değerlendirmeleri istenmiştir.

Bu araştırmada incelenen diğer bir bitki özelliği ise gövde özelliğidir. Bitkilerde gövde, bitkinin odunsu veya otsu olmasına göre farklılık gösteren bir bileşendir. Odunsu bitkilerde gövde, her yıl gelişerek kalınlaşan, toprak seviyesinden itibaren ana ve yan dallar ile sürgünleri, sürgünler üzerinde yaprak, çiçek, meyve gibi organları taşıyan uzun ömürlü odunlaşmış bir organdır. Otsu bitkilerde ise, bir yıl veya bir vejetasyon döneminde gelişen, yaprak, meyve ve çiçekleri oluşturan ve bu süre içinde ölen kısa ömürlü bir organdır (Var, 1998). Buna göre çalışmada otsu ve odunsu bitki türlerini içeren iki görsel yaşlı kullanıcılara sorularak en çok hangisini beğendikleri ve her bir fotoğrafı da ayrıca anlamsal farklılaşım tekniği ile değerlendirmeleri istenmiştir. Çalışma kapsamında incelenen bitki özellikleri tablo 10' da verilmiştir.

Tablo 10. Araştırmada incelenen bitki özellikleri

Araştırmada İncelenecek Olan Bitkilere Ait Yapısal ve Görsel Özellikler	
Form	Sütun
	Sarkık
	Dağınık
	Yuvarlak
Ölçü	Yerörtücü
	Çalı
	Ağaç
Çiçek Rengi	Sıcak renkler
	Soğuk renkler
Doku	İnce
	Orta
	Kaba

Tablo 10'un devamı

Araştırmada İncelenecek Olan Bitkilere Ait Yapısal ve Görsel Özellikler	
Gövde	Otsu
	Odunsu
Yaprak	Iğne
	Geniş

Bitki renklerini sıcak ve soğuk renkler olarak sınıflandırabiliriz. Sıcak renkler, daha dikkat çekicidir. Herhangi bir alanda kullanıldığında o alanı olduğundan yakın gösterir.

1.3.2. Bitkilendirme Tasarımının İnsanın Fiziksel ve Psikolojik Sağlığı Üzerine Etkileri

Farklı bitki tasarımlarının insan psikolojisi üzerinde değişik etkileri olduğu eski çağlardan beri bilinmektedir. 1700'lü yıllarda değişik peyzajların insanların ruhsal dünyasında sevinç, üzüntü, melankoli, şaşkınlık vb. hisleri uyandırdığı çeşitli çalışmlar ile ortaya koyulmuştur. Bu tarihlerden itibaren yapılan düzenlemelerde peyzajın bu etkilerinden yararlanılmaya başlanmıştır (Akdoğan, 1990).

Çinliler 1772 yılında peyzajı neşeli, efsanevi ve acayip olarak üçe ayırmışlar. 19 yy.'da ağaçların dış görünüşlerini, bunların birbirileri ile oluşturdukları kompozisyonları ciddiyet, hürriyet, eğlence, dostluk, soğukluk, cesaret gibi duyguları ortaya çıkardığı görülmüştür. Hastaların bu tip peyzajlarda iyi olacağına dair ciddi araştırmalarda bulunmuşlardır (Akdoğan, 1990).

Günümüzde yapılan çalışmalarda ise doğaya temasın, en azından insan sağlığını olumlu etkilediği tespit edilmiştir. Dikkat artışı, dikkat dağınıklığı olan çocukları iyileştirdiği, kaygı bozukluğunun iyileşmesi, yaşlılardaki hareket kabiliyetini artırdığı, kan basıncını düşürdüğü, anksiyeteye iyi geldiği, duygusal ve bilişsel gelişim sağladığı tespit edilmiştir (Frumkin, 2001; Moore, 1981; Taylor vd. 2001; Takano, 2012; Heerwagen, 1993; Diette vd. 2003; Kaplan ve Kaplan, 1995).

Ulrich (1983)'te, görsel simülasyonlar ile yapılan çalışmasında, deneklere bir sürü farklı peyzajlar göstererek psikolojik ve fiziksel etkilerini incelemiştir. Velarde vd., (2007), peyzaj görünümünün sağlık etkilerini araştırmışlardır. Görülen peyzajların, insanların estetik beğeni, sağlık ve refah gibi birçok açıdan etkilediğini öngörmüş ve bu öngörülerini yaptıkları çalışmada sınımışlardır. Farklı peyzajlara ait görünümleri katılımcılara

sorgulayarak katılımcılar üzerindeki sağlık etkilerini analiz etmişlerdir. İlk aşamada, farklı peyzaj görünümlerinin insanların sağlığı üzerine yaptıkları etkileri literatürden araştırıp, bu araştırmaların sonuçlarını incelemişlerdir. Bu çalışmaya göre, 'kentsel' ve 'doğal' olarak sınıfladıkları peyzaj görünümlerini kıyaslamış, doğal görünümlerin insan sağlığı açısından daha olumlu etkileri olduğunu bulmuşlardır. İnsan sağlığında, stres ve zihinsel yorgunluktan kısa sürede kurtulma, fiziksel olarak kısa sürede iyileşme, refah düzeyinde iyileşme olarak sınıflamışlardır. Çalışmada insan sağlığını olumlu ya da olumsuz etkileyen peyzaj görünümlerinin nicel özelliklerini de belirlemeyi amaçlamıştır.

Peyzaj ile insan sağlığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi giderek önem kazanmaktadır. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne göre; (Avrupa Konseyi, 2000) peyzaj, 'bireysel ve toplumsal refahın ana unsuru' olarak belirtilerek, peyzajı koruma, yönetim ve planlamayı teşvik etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (1946) sağlığı, yalnızca fiziksel sağlık olarak değil, zihinsel ve sosyal refah iyiliği olarak da tanımlamıştır. Peyzaj ve sağlık arasındaki bu öngörü, bu konuda araştırmacıları çalışma yapmaya yönlendirmektedir. Farklı peyzaj görünümlerinin ve peyzaj unsurlarının fiziksel ve psikolojik sağlığa katkısı bu konuda faydalı yeni tasarım çözümleri sağlamak gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Doğanın ya da doğal peyzajların insan sağlığı üzerine etkileri her zaman olumlu değildir. Frumkin (2003; 2005) ve Morris (2003)'te gerçekleştirdikleri çalışmalarında; doğanın olumsuz etkilerine değinmişlerdir. Zehirli bitkiler, vahşi hayvanlar, fırtınalar, sel, çığ ve çöller bunlardan bazılarıdır. Bunlar, insan sağlığı için tehlike oluşturabilmektedir.

1.3.3. Bitkilendirme Tasarımı ile Terapi

Terapi veya iyileştirme merkezlerinde yapılması gereken bazı düzenlemeler vardır. Terapist, klimatolog ve nöropatolog gibi üç ayrı bilim dalından oluşan bir grupta bitkiler ve tasarımlar üzerinde yaptığı çalışmalarda, peyzaj, bitkilendirme, terapi ve iyileştirme arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Terapi ve iyileştirme merkezlerinde seçilen aynı psikolojik ve fiziksel rahatsızlığı olan hastalara, dinlendirici ve tahrik edici peyzajlar gösterilerek hastalardaki değişimler kaydedilmiştir. Bu araştırmaya göre, dinlendirici peyzajları gören ve deneyimleyen hastaların kalp atışı, kan içerisindeki alyuvarların değişimleri ve solunumları tahrik edici peyzajlara göre farklı olduğu gözlenmiştir (Var, 1998).

Örneğin ağaçlar ve çalılarla çevrelenmiş rijid özellikteki açık alanlar etrafları daha gevşek ve pitoresk formlu bitkilerle kuşatılmış mekanlara göre hareket yönünden davet edicidir. Aynı şekilde geometrik silüetli ağaç ve çalı grubu hareketleri disipline ederken informal silüetler daha serbest olma eğilimi yaratırlar. Hafif dokulu bitki, sık dokulu fon önüne dikildiğinde daha etkili aydınlık ve ferah algılanır. Piramit veya sütun formlu bitki gruplarında yükseklik kavramı güçlüdür. Buna karşın şemsiye formlu ağaç gruplarında dikkat dağılır. Bu nedenle rahatlık verici dinlendirici bir etki yaratır. Piramit formlu bir grup bitki insanda sağlam, kararlı ve güven duygusu yaratırken, dağınık formda bir grup bunun tam tersi etki yapabilir. Sıkı, masif yuvarlak taçlı ağaç grubu mükemmellik duygusunu çağrıştırırken, bunun tersine sarkık formlu ağaçlar karamsarlık ve melankolik hisler çağrıştırır. Kompozisyonlarda, armoni sadece simetrik düzenleme ile elde edilmez. Asimetrik düzenleme ile de armoni sağlanabilir. Pitoresk habitusları nedeni ile bu türlü asimetrik gruplar tazeleyici ve neşe veren atmosferler yaratır. Büyük ağaç gruplarının bir peyzajdaki silüetleri özellikle çok etkilidir. Eğer silüet geniş yatay bir çizgi özelliği gösteriyorsa insan üzerinde huzur verici sakinleştirici etki yapar (Var, 1998).

1.4. Çalışmanın Varsayımları

Bu tez çalışmasında, insan ve çevre arasındaki ilişkiyi, özne ve nesne ilişkisi olarak benimsemiş ve bunun için çevrenin yani nesnenin hangi özellikleri ile insanın yani bireyin hangi özelliklerinin birbiriyle nasıl ilişkilendiği ve sonuçta oluşan davranışın, memnuniyet ve tercihin oluşmasındaki etkileri incelenmiştir.

Çevresel memnuniyet ve tercih; insan ve çevre etkileşimini, özne ve nesne düzeyinde kuran ve ilişki sonucunda çevrenin nesnel özelliklerini bireyin öznel özellikleri bağlamında değerlendirilmesi ile ortaya çıkan davranıştır.

Bu çalışmada kurgulanan model bağlamında, çevresel memnuniyet, çevrenin fiziksel ve işlevsel özelliklerinin bireyin psiko-sosyal ihtiyaçları bağlamında değerlendirilmesi ile ortaya çıkan bireye özgü bir davranıştır. Bu doğrultuda, çevresel memnuniyet düzeyini yüksek düzeyde sağlayan huzurevi bahçelerinin fiziksel ve işlevsel özellikleri ile bireyin psiko-sosyal ihtiyaçlarının neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Çevresel tercih için kurgulanan model ise, nesnenin yani bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinin bireyin öznel özellikleri bağlamında değerlendirilmesi ile ortaya çıkan bireye özgü bir davranıştır. Bu doğrultuda, çevresel tercih düzeyini yüksek düzeyde sağlayan bitkilerin yapısal ve

görsel özellikleri nelerdir belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu durumda huzurevi sakinlerinin huzurevi bahçelerinden duydukları çevresel memnuniyeti düzeyi ve çevresel tercihi; huzurevi sakinlerinin öznel ve zihinsel özelliklerine ve huzurevi bahçelerinin özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Bu temel varsayımla birlikte özelde şu varsayımların sınanması amaçlanmıştır;

Hipotez 1: Her bir huzurevinde kullanıcıların psiko-sosyal ihtiyaçların karşılanmasından ve bahçelerin mevcut fiziksel özelliklerinden duydukları memnuniyet düzeyleri farklıdır.

Hipotez 2: Bahçelerin mevcut fiziksel özelliklerinden ve işlevlerinden duyulan memnuniyet düzeyi ile kullanıcıların bu bahçelerdeki psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi arasında ilişki vardır.

Hipotez 3: Bahçelerin mevcut fiziksel özelliklerinden ve işlevlerden duyulan memnuniyet düzeyi arttıkça kullanıcıların bu bahçelerdeki psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi de artar.

Hipotez 4: Bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerine bağlı olarak kullanıcıların çevresel tercihleri ve zihinsel süreçlerine bağlı olarak anlamlandırmaları farklılık gösterir.

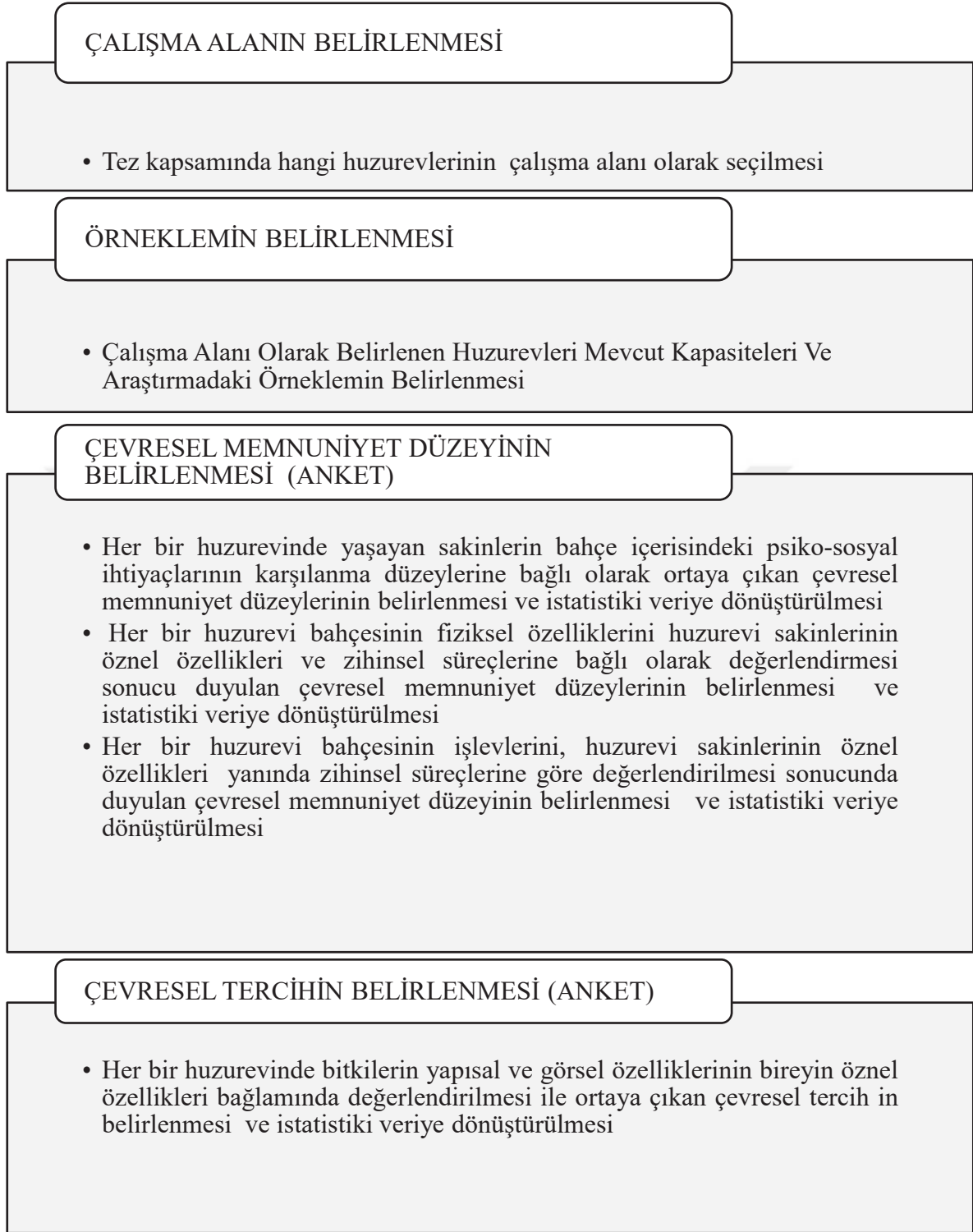

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Araştırma Tasarımının Geliştirilmesi

Huzurevlerindeki yaşlıların huzurevi bahçelerinden duydukları çevresel memnuniyet düzeylerini belirlemek ve daha sonra bahçedeki çevresel bileşenlerden özellikle bitkilerin yapısal ve görsel özellikleri bakımından yaşlıların tercihlerini belirlemek, bu çalışmada temel amaçtır. Yaşlı kullanıcıların huzurevi bahçelerinde çevresel memnuniyet düzeylerinin yüksek olması kullanıcıların gereksinimlerini karşılamakta ne kadar başarılı olduğunu, ayrıca mekânın fiziksel özellikleri bakımından yeterli ve işlevsel açıdan da başarılı olduğunun göstergesidir. Böylece huzurevi bahçe mekânlarının nesnel fiziksel özellikleri açısından başarılı ve yeterli, huzurevi sakinlerinin öznel kişisel özellikleri ve zihinsel süreçleri bağlamında daha çok tercih etmesi ve memnuniyet duyması beklenir. Bu bağlamda huzurevi bahçelerinden yaşlı bireylerin duydukları çevresel memnuniyet düzeyleri ve bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinden hangilerini daha çok tercih ettiklerinin belirlenmesi araştırma tasarımının genel çerçevesini belirlemiştir (Şekil 11). Bu çalışmada huzurevi bahçelerinde çevresel memnuniyetinin düzeylerinin ve çevresel tercihlerinin belirlenmesi şu temel aşamaları kapsamı planlanmıştır;

- Her bir huzurevinde yaşayan sakinlerin bahçe içerisindeki psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerine bağlı olarak ortaya çıkan çevresel memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi
- Her bir huzurevi bahçesinin fiziksel özelliklerini huzurevi sakinlerinin öznel özellikleri ve zihinsel süreçlerine bağlı olarak değerlendirmesi sonucu duyulan çevresel memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi
- Her bir huzurevi bahçesinin işlevlerini, huzurevi sakinlerinin öznel özellikleri yanında zihinsel süreçlerine göre değerlendirilmesi sonucunda duyulan çevresel memnuniyet düzeyinin belirlenmesi
- Her bir huzurevindeki huzurevi sakinlerinin, bitkilerin görsel ve yapısal özelliklerinin çevresel tercih düzeylerinin belirlenmesi (kullanıcıların zihinsel süreçlerine göre)

Şekil 11. Araştırma modeli kapsamında kurgulanan aşamalar

Her uygulama aşaması için amaca en uygun olan veri toplama yöntemi seçilmiştir. Her aşamanın amacı ve elde edilmeye çalışılan bilgi göz önünde bulundurularak, araştırma

modelinde çok yöntemli bir yaklaşım sergilenmiştir. Böylece yöntemlerden birinin güçlü yönünün diğerinin zayıflığını gidermesi sağlanmıştır.

2.2. Birinci Aşama; Çalışma Alanının Seçilmesi ve Tanımlanması

Yaşlıların huzurevi bahçelerindeki çevresel memnuniyet ve tercihlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmanın için Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan yer alan huzurevlerinde yapılması hedeflenmiştir. Seçilen huzurevlerinin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olması şartı aranmıştır. Bunun nedeni en yetkili mercii olması ve en fazla sayıda huzurevini ve dolayısıyla da en fazla kullanıcı sayısını bünyesinde barındırmasıdır. Bakanlığa bağlı Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan 596 kişi kapasiteli toplam 7 huzurevi bulunmaktadır (Tablo 11).

Tablo 11. Araştırma kapsamında ele alınan huzurevleri

Kod	İli	Huzurevi adı	Mevcut	Normal bakım	Özel bakım
1	Artvin	Artvin Naime-Ismail Yılmaz Huzurevi	32	21	11
2	Artvin	Artvin Murgul Huzurevi	40	28	12
3	Giresun	Giresun Huzurevi Yaşlı Bakım ve R.M.	72	44	27
4	Ordu	Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi	157	135	22
5	Rize	Fındıklı Huzurevi Yaşlı Bakım ve R.M.	52	22	30
6	Trabzon	Trabzon Huzurevi Yaşlı Bakım ve R.M.	170	23	147
7	Trabzon	Trabzon Köşk Huzurevi	73	67	6
	Toplam		596	340	256

Çalışmanın yürütüleceği kurumlardaki, örneklem grubuna bağlı olarak sağlık durumları sebebiyle özel bakım ihtiyacı olan yaşlılar değilde sağlıklı yaşlılar araştırma kapsamında örneklem olarak seçilmiştir. Çünkü örneklem grubu bağımsız ve yarı bağımlı, kendilerine yetebilen, sözel iletişim kurabilen, demansı olmayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden yaşlılardan oluşmaktadır. Örneklem grubu bağımsız ve yarı bağımlı bireyler seçilmesinin nedeni huzurevi bahçelerini daha iyi deneyimleyebilmeleri, mekâna ilişkin yorumlarının ve beklentilerinin daha fazla olmasının beklenmesidir. Bağımlı bireylerin yaşamlarını genellikle odalarında ya da bakım ünitelerinde geçirmeleri, bu nedenle huzurevi bahçelerini kullanamamaları, yaşamdan beklentilerinin ve hayata bakışlarının sağlıklı insanlara göre çok daha farklı olması nedeniyle bu grup çalışma alanının dışında

tutulmuştur. Bu sebeple anket, bölgede bulunan 7 huzurevindeki, özel bakıma ihtiyaç duyan yaşlılar çalışma dışı bırakılmış, sağlıklı yaşlılar ile gerçekleştirilmiştir.

2.3. İkinci Aşama; Örneklem Büyüklüğü

Örneklem, bir evrenden örnekleme yöntemlerinden yararlanılarak seçilen ve evrendekilere aynı özellikleri taşıyan daha küçük gruplardır.

Örneklemden elde edilecek sonuçlara dayanılarak evren için tahminde bulunulur. örneklem seçimi için rastlantısal, sistematik, küme veya tabakalama yöntemiyle yapılabilir (Büyüköztürk vd., 2013). Tez çalışması kapsamında kullanılan örnekleme yöntemi rastlantısal ve tabakalı örnekleme yöntemidir. Tabakalı örneklemin belirlenmesinde cinsiyet faktörü baz alınmıştır.

Örneklem büyüklüğünü saptamada aşağıdaki formül kullanılarak toplam örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır (Can, 2016).

N: Toplam huzurevi kapasitesi 596 (20 Eylül 2017 tarihli kurumların kendilerinden elde edilen verilerden).

Z: Güvenirlilik düzeyi (%99 güvenirlilik=2,58)

P: Olayın gerçekleşme olasılığı (0,5)

Q: Olayın gerçekleşmeme olasılığı (1-0,5=0,5)

D: Kabul edilen hata payı (%10 hata payı =0,1)

n: Örneklem sayısı

$$n = \frac{Z^2 \times N \times P \times Q}{(N-1) \times D^2 + Z^2 \times P \times Q} = 130$$

Huzurevi bazında örneklem büyüklüğü, yine 20 Eylül 2017 tarihli kurumların kendilerinden elde edilen verilerden huzurevi kapasiteleri temel alınarak, aşağıda belirtilen formül ile belirlenmiştir.

N: Toplam huzurevi kapasitesi (596)

n: örneklem sayısı (130)

N il: İldeki toplam huzurevi kapasitesi

n il: ildeki örneklem sayısı

$$n_{il} = \frac{n \times N_{il}}{N}$$

Anket çalışması Doğu Karadeniz Bölgesindeki huzurevlerinde yapıldığı için her il için denek sayısı yukarıdaki formülle hesaplanmıştır. Bu ankette bitkisel tercihle ilgili bölümler olduğu için Doğu Karadeniz Bölgesi içerisinde bitkisel açıdan benzerlik gösteren iller Trabzon, Rize, Artvin, Giresun ve Ordu illeri çalışmaya dâhil edilmiş, Bayburt İli çalışmada değerlendirmeye alınmamıştır. Ayrıca Bayburt İlindeki huzurevi hizmet türü olarak yaşlı bakım ve rehabilitasyon amaçlıdır. Bazı illerde iki huzurevi olduğu için (Trabzon ve Artvin) bu şekilde toplamda bir sayı belirlenmiş ve yaşlıların akıl ve ruh sağlıkları, bağımlı, demansı yüksek, iletişim sorunu olan, işitme sorunu olan ve ankete katılmak istemeyen yaşlılar elimine edilmiştir (Tablo 12). Yeterli denek sayısına ulaşamayan durumlarda kurumda kalma süresi göz ardı edilmiştir.

Tablo 12. İllere göre (örneklem büyüklüğü)

İL	KAPASİTE	N	(Z=%99, D=%10)
Artvin	72	15	
Giresun	72	15	
Ordu	157	35	
Rize	52	12	
Trabzon	243	53	
Toplam Huzurevi:7	596	130	

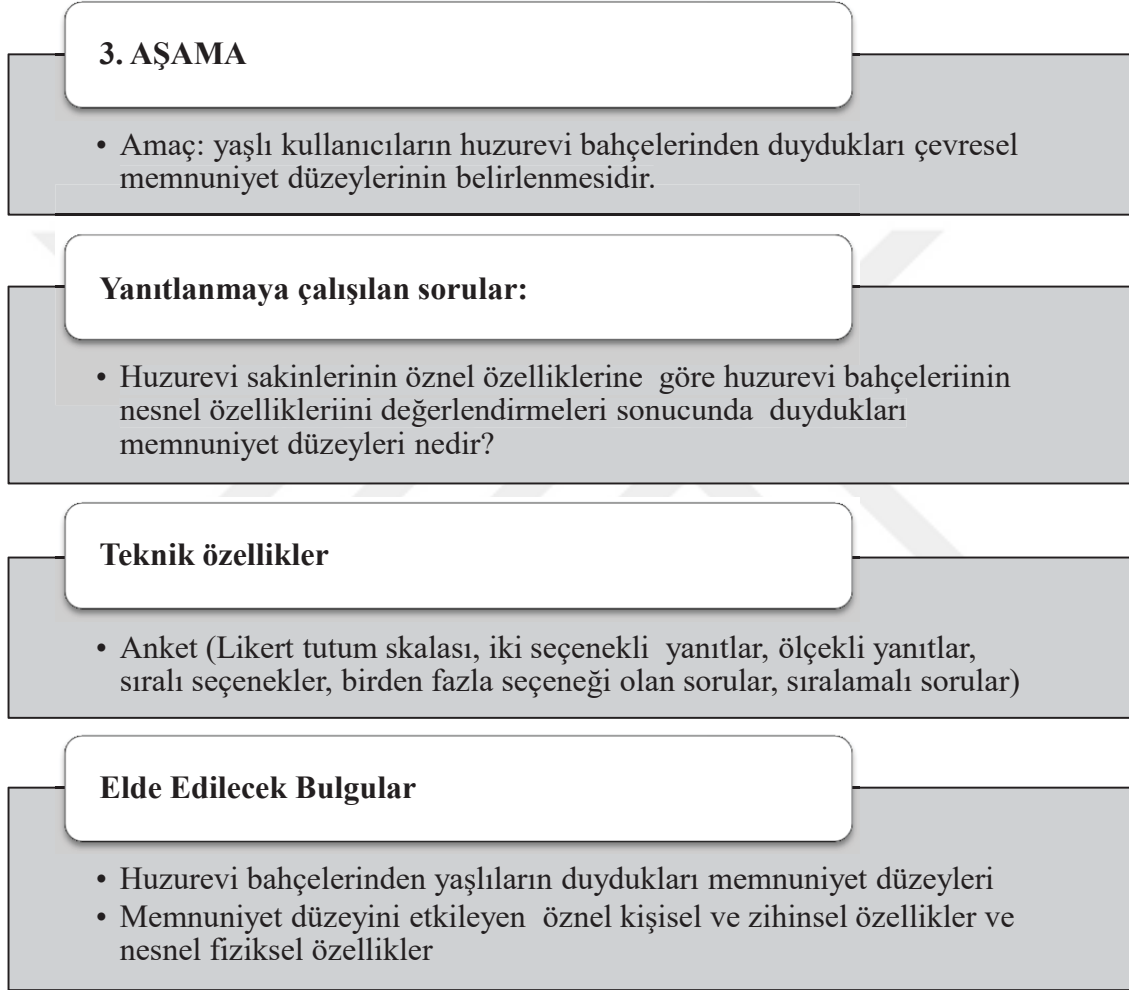
Örneklemin belirlenmesinde kullanılan yöntem cinsiyet faktörüne bağlı tabakalı örneklem ve rastlantısal örneklemedir. Buna bağlı olarak anketin kaç kadın ve kaç erkeğe uygulanacağı hesaplanmıştır. Ancak sağlık problemleri ve az sayıda kadın olması nedeniyle eksik kalan denek sayısı erkek yaşlılardan tamamlanmıştır.

Anket çalışması yüz yüze anket tekniği kullanılarak, sohbet havasında, bahçe, oda, toplantı salonu ve çay odası gibi bölümlerde gerçekleştirilmiştir.

2.4. Üçüncü Aşama: Çevresel Memnuniyet Düzeyini Belirleme

Huzurevi bahçelerinde yaşlıların psiko-sosyal gereksinimlerinin, bahçelerin işlevlerini ve fiziksel özelliklerinin yeterlilikleri, karşılanması ya da karşılanmaması durumu farklı çevresel memnuniyet düzeylerini ortaya çıkarır. Dolayısıyla hangi ihtiyaç, işlev ve fiziksel özelliklerin karşılandığı mekânlarda memnuniyet düzeylerinin ne olacağını

belirlemek için anket yöntemi kullanılmıştır. Çevresel memnuniyet düzeylerinin belirlenmesinde etkili olan sosyal ve psikolojik gereksinimler ve bahçelerin mevcut fiziksel özellikleri ve işlevleri literatür taraması ile saptanmış çevrelere ilişkin duydukları memnuniyet düzeylerini belirlemeyi amaçlayan ifadelerde bu ihtiyaçlar likert tutum skalası ile sorgulanmıştır (Şekil 12).

Şekil 12. Üçüncü aşamaya ait detaylar

2.4.1. Çevresel Memnuniyet Düzeyini Belirlemeyi Amaçlayan Anket Formunun Hazırlanması

Çevresel memnuniyet düzeyini belirlemek için düzenlenen anket formu 5 bölümden oluşmaktadır (Ek-1). Anket formu ilk olarak bireye yani özneye ve çevreye yani nesneye

ait özellikler olarak ikiye ayrılmıştır. Anket formu, bireye ve çevreye ait olmak üzere ikişer alt bölüme ayrılmıştır. Bunlar;

- A. Bireye ait özellikler
  - 1. Sosyodemografik özellikler
  - 2. Psiko-sosyal ihtiyaçlar
- B. Çevreye ait özellikler
  - 1. Mevcut fiziksel özellikler
  - 2. İşlevler

A Bölümün birinci kısmında, ankete katılan huzurevi sakinlerinin sosyo-demografik özelliklerini belirlemeyi amaçlayan sorulardır. İkinci kısmında ise, anket katılımcılarının huzurevi bahçelerinde psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları çevresel memnuniyet düzeyini ölçmeyi amaçlayan sorulardır. Bu bölümde çevresel memnuniyeti ya da memnuniyetsizliği tanımlayan değerlerden, 1 ve 2 değerleri olumlu, 3 nötr, 4 ve 5 değerleri olumsuz değerlerdir. Yani ankette yaşlıların bahçede gereksinim duydukları sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarına karşılık gelen ifadelerin, katılımcılar tarafından değerlendirilmesi sonucu çıkan 1 ve 2 değerleri ihtiyaçların başarıyla yerine geldiği ve çevresel memnuniyet düzeyinin arttığı sonucunu, 3 fikri olmadığı, 4 ve 5 değerleri ise memnuniyet düzeyini düşürdüğü sonucunu gösterir.

B bölümün birinci kısmında, huzurevi sakinlerinin bahçelerdeki mevcut fiziksel özelliklerden duydukları memnuniyet düzeyini belirlemek için sorular vardır. Aynı zamanda bahçelerden beklentilerini belirlemek içinde iki seçenekli, ölçekli, sıralamalı ve sıralı sorular vardır. Bu bölümde çevresel memnuniyeti ya da memnuniyetsizliği tanımlayan değerlerden, 1 ve 2 değerleri olumlu, 3 nötr, 4 ve 5 değerleri olumsuz değerlerdir. Yani değerlendirme sonucu çıkan 1 ve 2 değerleri huzurevi sakinlerinin ilgili mevcut fiziksel özellikten memnun olduğu sonucunu 3 fikri olmadığı, 4 ve 5 değerleri memnun olmadığı sonucunu göstermektedir. İkinci kısmında ise, huzurevi bahçelerinin işlevlerin fonksiyonelliği sonucunda kullanıcıların duydukları memnuniyet düzeyini belirlemeyi amaçlayan sorulardır. Bu soruların, katılımcılar tarafından değerlendirilmesi sonucunda çıkan 1 ve 2 değerleri işlevlerin başarıyla yerine geldiği ve çevresel memnuniyet düzeyinin arttığı sonucunu, 3 fikri olmadığı, 4 ve 5 değerleri ise memnuniyet düzeyini düşürdüğü sonucunu gösterir.

Huzurevi bahçelerinden duyulan çevresel memnuniyet düzeyinin belirlenmesine yönelik geliştirilen anket formunda bulunan sorular, modelin içerdiği özellikleri

açıklayacak nitelikte hazırlanmıştır. Bu özellikleri açıklayan soru grupları aşağıda belirtilmiştir (Tablo 13, 14, 15, 16).

a) Bireye ait özellikler

I. Yaşlı sosyo-demografik özellikleri

Tablo 13. Araştırma kapsamında ele alınan sosyo-demografik özellikler

Yaş
Cinsiyet
Medeni durum
Eğitim durumu
Meslek
Gelir durumu
Kalış şekli
Kalış süresi

II. Yaşlı psiko-sosyal ihtiyaçları

Tablo 14. Araştırma kapsamında ele alınan psiko-sosyal ihtiyaçlar

Sosyal ilişkiler	Huzurevi bahçesi beni ve burada kalan diğer arkadaşları bir araya getirerek bizlere sıcak bir ortam sağlar (sosyal anlamda sıcak)
	Huzurevi bahçesi bana ve burada kalan diğer sakinlere çeşitli imkanlar sunarak bizleri biraraya getirerek sosyalleşme ve iletişim kurma imkanı verir (sosyal iletişim)
Güvenlik	Huzurevi bahçesi güvenlidir, bahçe de kendimi güvende hissedirim (güvenli)
Etkinlik	Huzurevi bahçesini aktif etkinlikler için kullanırım (aktif etkinlik)
	Huzurevi bahçesini pasif etkinlikler için kullanırım (pasif etkinlikler)
	Huzurevi bahçesini hobi etkinlikleri için kullanırım (hobi etkinlikleri)
Huzur	Huzurevi bahçesi bana huzur verir (huzur)
	Huzurevi bahçesi çevreyle uyumludur (çevresiyle uyumlu)
	Huzurevi bahçesi bizlere samimi bir ortam sunar (samimi)
	Huzurevi bahçesi bana mutluluk verir (mutluluk)
Estetik	Huzurevi bahçesi kendine has ve farklıdır (özgün)
	Huzurevi bahçesi çekici ve güzeldir (çekici, güzel)
	Huzurevi bahçesi itici ve çirkindir (itici, çirkin)
	Huzurevi bahçesi bize doğal ortamlar sunar (doğallık)
	Huzurevi bahçesi bize doğal olmayan yapay ortamlar sunar (yapaylık)
Aidiyet	Huzurevi bahçesi bakımlıdır (bakımlı)
	Huzurevi bahçesi temizdir (temiz)
	Kendimi huzurevi bahçesinde evimde gibi hissedirim (aidiyet)
	Huzurevi ve bahçesinde kendimi yabancı gibi hissediyorum (yabancılaşma)

Tablo 14'ün devamı

Prestij	Huzurevi bahçesi gösterişlidir (gösterişli)
	Huzurevi bahçesi etkileyicidir (etkileyici)
	Huzurevi bahçesi ilgi çekicidir (ilgi çekici)
Rahatlık	Huzurevi bahçesi konforludur (konforlu)
	Huzurevi bahçesi ferahdır (ferah)
	Huzurevi ve bahçesi aydınlıktır (aydınlık)
	Huzurevi ve bahçesi kullanışlıdır (kullanışlı)
	Huzurevi ve bahçesi rahattır (rahat)
	Huzurevi ve bahçesi düzenlidir (düzenli)

b) Çevreye ait olan özellikler

I. Huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri

Tablo 15. Araştırma kapsamında ele alınan huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri

Huzurevi ve bahçesinin konumu
Biçimlenişi
Yakın komşuluk ilişkileri
Şehir merkezine yakınlığı
İçerdiği mekânlar
Bahçede yer alan yapısal elamanlar
Bahçede yer alan bitkisel elemanlar
Huzurevinin nerde olmasını istediği
Huzurevine hangi sıklıkla çıktığı
Huzurevi dışına çıktığında hangi faaliyetleri yaptığı
Huzurevi bölümlerinden en çok hangisinden memnun olduğu
Mevcut huzurevi çevresinden memnuniyet düzeyi
Huzurevinin şehir merkezine uzaklığından duyulan memnuniyet düzeyi
Huzurevine nelerin yakın olmasını istediği
Huzurevi bahçesinde hareketlerini kısıtlayan engeller
Bahçeyi diğer kişilerle ile kullanmaktan duyduğu memnuniyet düzeyi
Bahçeyi neden kullandığı
Bahçede olmasını istedikleri donatılar
Bahçede olmasını istedikleri etkinlik mekânları
Bahçeyi nasıl değerlendirdikleri
En çok kullandıkları açık yeşil alanlar
Huzurevi bahçesindeki mekânları kullanırken rahatsız olunan durumlar
Huzurevi bahçelerinden beklentileri

II. Huzurevi bahçelerinin işlevleri

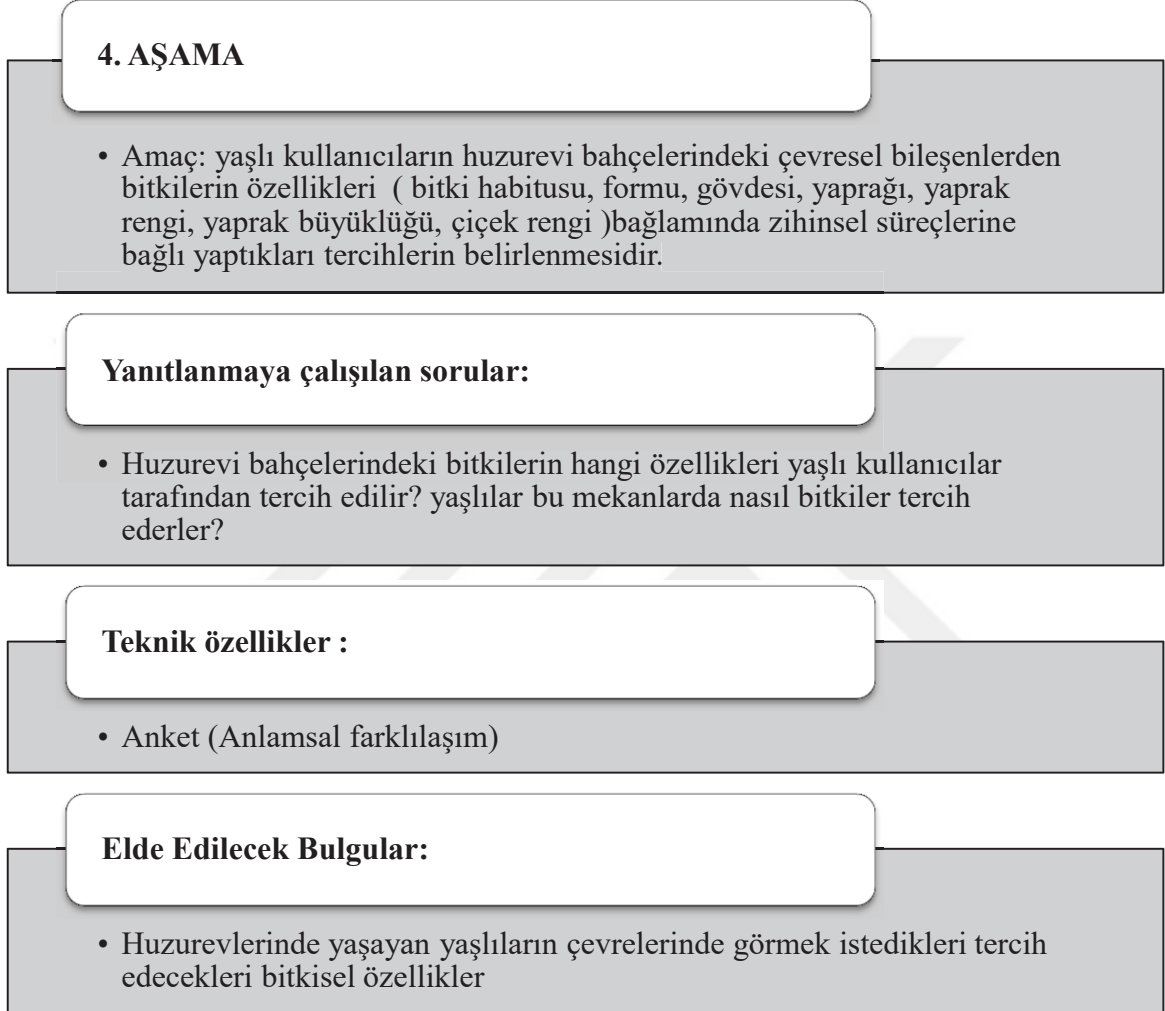
Tablo 16. Araştırma kapsamında ele alınan huzurevi bahçelerinin işlevleri

Fiziksel işlev	Huzurevi bahçesi binaya göre küçüktür.
	Huzurevi bahçesi binaya göre büyüktür.
Ekolojik işlev	Huzurevi bahçesindeki bina ve yeşil alanlar birbirine göre büyüklük açısından dengeli ve iyidir.
	Huzurevi bahçesinde doğaya ait bitkiler ve hayvanlar vardır.
	Bahçe de çeşitli bitkiler vardır.
	Huzurevi binasında sıcaktan ya da soğuktan bunaldığımda bahçe bana ideal bir ortam sunar.
	Bahçede temiz hava alabileceğim alanlar vardır.
	Bahçede rutubet ve nemden kurtulabileceğim alanlar vardır.
	Bahçede rüzgârdan korunabileceğim alanlar vardır.
	Bahçede güneşlenebileceğim alanlar vardır.
Rekreasyon işlevi	Bahçede gürültüden uzaklaşma imkânım vardır.
	Bahçede aktif etkinlikler için mekânlar vardır.
	Bahçede pasif etkinlikler için mekânlar vardır.
	Bahçe de hobi etkinlikleri için mekânlar vardır.
	Bahçede spor etkinlikleri için mekânlar vardır.
	Bahçeyi kurumda kalan 55 yaşından 100 yaşına kadar herkes kullanabilir.
Psikolojik işlev	Kurumda kalan herkes bahçedeki tüm etkinliklere katılır.
	Hepimiz sosyal bir takım olaylarda bahçede toplanır ve etkinlik yaparız.
	Bahçe de zaman geçirerek çevre ve doğayla ilgili bilgiler edinirim.
Estetik işlev	Bahçedeki doğa ve yeşil alanlar bana huzur, neşe, canlılık verir.
	Bahçedeki doğa ve yeşil alanlar tüm sıkıntı, stresimi alır.
	Bahçe sayesinde kurum daha da güzelleşir.
Sosyolojik işlev	Bahçedeki renk renk bitkiler kurumu daha gösterişli yapar.
	Bahçedeki şekil şekil bitkiler ve değişik hayvanlar sayesinde kurum daha canlı görünür.
Terapatik işlev	Bahçe, kurumda kalan okumuş okumamış, 55 yaşından 100 yaşına kadar, kadın erkek tüm herkes tarafından sosyalleşmek (konuşmak, oturmak, dinlenmek... vb) için kullanılır.
	Bahçede yeşil ve doğayı gördüğümde öfkeli ve kızgınsam bu hislerim azalır.
	Bahçede kendimi daha mutlu daha sakin daha huzurlu hissedirim.
	Hasta olduğumda bahçede zaman geçirmek hastalığıma iyi gelir.
	Bahçe sayesinde kurumu kendi evim gibi hissedirim, burada kalanlarla daha iyi vakit geçiririm.
	Bahçe deki renk renk bitkiler, kuş sesleri, çiçek kokuları sayesinde gözlerim, kulaklarım, tüm duyularım canlanır.
	Bahçe de tohum ekerken ya da fidan dikerken kendimi daha zinde hissedirim.
	Bahçe de kurumda kalan diğer kişilerle daha çok vakit geçirmek isterim.

2.5. Dördüncü Aşama: Çevresel Tercih Belirleme

Huzurevinde kalan yaşlıların çevrelerinde ne tür bitkiler görmeyi istediklerinin belirlenmesine yönelik geliştirilen anket formu görsel anket formu şeklinde hazırlanmıştır. Ankette yer alan görsellerin belirlenmesi için uzman grupta ön anket yapılmıştır (Ek-2). Böylece yaşlılarla yapılacak ankette kullanılacak fotoğraflar belirlenmiştir. Ankette yer alan fotoğrafların içeriği; bitkilerin yapısal ve görsel özellikleridir. Bitkilerin form

özelliğini yaşlı kullanıcılara dört grupta sorgulanmıştır. Sütun, sarkık, dağınık ve yuvarlak form özelliği gösteren bitkilerin olduğu dört fotoğraftan en çok hangisini beğenip tercih ettikleri ve tercih sebebi yaşlılara sorulmuştur (Şekil 13).

Şekil 13. Dördüncü aşamaya ait detaylar

Ayrıca her bir forma ait bitki fotoğrafını anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmişlerdir. Aynı şekilde bitkilerin ölçü özelliği yaşlı kullanıcılara üç grupta sorgulanmıştır. Yerörtücü, çalı ve ağaç ölçülerinde bitkilere ait fotoğraflardan en çok hangisi beğenip tercih ettikleri, sebebi ve ayrı ayrı her bir fotoğrafı da anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirmeleri istenmiştir. Bitkilerin renk özelliği çiçek rengi olarak çalışmada incelenmiştir. Çiçek rengi, sıcak ve soğuk renklerden oluşan iki ayrı fotoğraf

yaşlılara gösterilip hangisini daha çok beğendiği ve tercih ettikleri belirlenmiştir. Ayrıca tercih sebepleri sorgulanmış, her bir fotoğrafı da ayrıca anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmeleri istenmiştir. Bitkilerin doku (kaba, orta, hafif), gövde (otsu ve odunsu) ve yaprak (iğne ve geniş) özellikleri de aynı şekilde yaşlılara sorgulanmıştır (Tablo 17).

Tablo 17. Ankette yer alan bitkilere ait özellikler

Bitki formu	Piramit
	Sarkık
	Dağmık
	Yuvarlak
Gövde	Otsu
	Odunsu
Yaprak	İğne Yaprak
	Geniş Yaprak
Çiçek rengi	Soğuk Renk
	Sıcak Renk
Ölçü	Ağaç
	Çalı
	Yerörtücü
Doku	Kaba
	Orta
	İnce

2.5.1. Çevresel Tercih Belirlemeyi Amaçlayan Anket Formunun Hazırlanması

Anlamsal farklılaşım ölçeği, yaşlılar tarafından tercih edilen ve edilmeyen bitkisel özelliklerin belirlemek amacıyla tercih edilmiştir. Anket formundaki bitkilerin özelliklerine ait fotoğraflara 30 kişilik uzman gruba (mimar, peyzaj mimarı) ön anket yapılarak karar verilmiştir (Ek 2). Uzmanların bitkilerin özellikleri ile ilgili yapacakları değerlendirme de doğru sonuçlar elde edebilmek için, bitkilerin hangi özelliklerin sorgulanmak istendiği hakkında açıklamalar ankete eklenmiştir. Görsel değerleri ölçmek amacı ile anlamsal farklılaşım tekniği kullanılmıştır (Osgood, 1975). Anlamsal farklılaşım tekniği, anlamsal özellikler ile bitkiler, bitkilerin özelliklerinin algılanması durumunu ortaya koymak için kullanılabilir (Acar vd., 2003). Bu tekniğe göre fotoğrafların değerlendirilmesi için 14 adet birbirine zıt sıfat çifti seçilmiştir. Bunlardan sıkıcı-ilginç, sıradan-özgün, etkilenmemek-etkilenme, itici-çekici, çirkin-güzel, bunaltıcı-huzur verici, algılanması güç-algılanabilir, mutluluk verici-mutsuzluk verici, yapay-doğal, monoton-hareketli, yorucu-dinlendirici,

düzensiz-düzenli, karmaşık-sade, bakımsız-bakımlı sıfat çiftleri deneklerin bitkisel özelliklerin zihinsel süreçlerine bağlı olarak değerlendirmesinde kullanılmıştır. Kullanıcılardan, gösterilen fotoğraflar için anket formu üzerinde her bir sıfat çifti için -2, -1, 0, 1, 2 puanlarından birini vererek değerlendirme yapmaları istenmiştir. Anketlerin bilgisayar ortamına aktarılmasında değerlendirilmenin daha kolay olabilmesi için 1, 2, 3, 4, 5 rakamlarına çevrilmiştir (Ek 3).

3. BULGULAR

3.1. Huzurevlerine İlişkin Bulgu ve Değerlendirmeler

Huzurevi bahçelerindeki çevresel memnuniyet düzeyleri ve çevresel tercihleri belirlenme konulu tez çalışması kapsamında, seçilen huzurevlerinde incelemeler yapılmış, mevcut duruma ilişkin bulgular elde edilmiştir. Huzurevi bahçelerine ait peyzaj projeleri kurumlardan elde edilememiştir. Bu nedenle çıkarılan plan şemaları, yerleşim planları yerinde gözlem çalışmaları yapılarak çizilmiştir. Yakın komşuluk ilişkileri, bahçelerdeki mekânsal bileşenler (yapısal ve bitkisel) belirlenmiştir.

3.1.1. Artvin Naime İsmail Yılmaz Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler

Artvin Naime İsmail Yılmaz Huzurevine ait incelemeler sonucunda değerlendirmeler yapılarak tabloya aktarılmıştır. Tablo 18'de kurum, yerleşim bilgileri ve çevre tasarımı bakımından değerlendirmeleri verilmiştir.

Artvin Naime İsmail Yılmaz Huzurevi, Artvin Kenti, Şavşat İlçesi, Yavuzköy köyünde bulunmaktadır. 52 kişilik kapasiteyle 2014 yılında faaliyete geçen huzurevinin doluluk oranı çalışmanın yapıldığı tarihte 32 kişi, % 61 oranında doluluk göstermektedir. Huzurevinde kalan yaşlıların 9'u kadın, 23'ü erkektir. Günümüzde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, engeli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir. Artvin'in Şavşat ilçesinde olduğu için, Artvin merkezine uzaklığı 73 km Şavşat İlçe Merkezine ise, 5 km uzaklığındadır. Huzurevinin ilçe merkezi ile bağlantısı huzurevi servisiyle sağlanmaktadır. Kış aylarında aşırı kar ve buzlanma sebebiyle yaşanan ulaşım güçlüğü kurum çalışanları tarafından ifade edilmiştir.

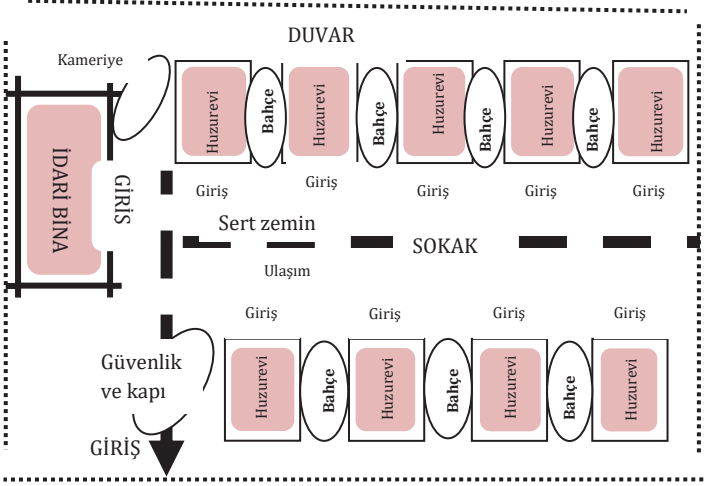
Kurumun yakın komşuluk grubu incelendiğinde ise, konut ve otlak alanların olduğu belirlenmiştir. Kurum ve bahçesi yaklaşık 4700 metrekare alan üzerine kurulmuş ve 1700 metrekaresi binadır. Bu huzurevini diğerlerinden ayıran en önemli özelliği Türkiye'deki ilk sokak tipi huzurevi olmasıdır. İki katlı 9 ayrı konuttan oluşmaktadır. Tüm binalar yöreye özgü Şavşat Evinden esinlenilerek ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Konutlar, iki sıra halinde ve arasında bulunan bir sokak şeklinde tasarlanmıştır. Huzurevi yerleşkesi

içerisinde idari bina ile güvenlik ve giriş ünitesi yer almaktadır. Huzurevine 2017 Eylül ayında gidildiğinde bahçesi için peyzaj projesinin ihalesinin yeni gerçekleştiği belirtilmiştir. Huzurevi bahçe mekânı içerisinde giriş ve güvenlik ünitesi, idari bina, otopark, kamelya, oturma birimleri, aydınlatma, çöp kovaları, sert-yumuşak zeminler, araç yolu, duvar vardır. Bahçede bulunan bitki türü ise; *Pinus nigra*, *Juglans regia* 'dır.

Tablo 18. Artvin Naime İsmail Yılmaz Huzurevi özellikleri

HUZUREVİ KODU 1	
HUZUREVİ ADI NAIME-İSMAIL YILMAZ HUZUREVİ	
KURUM BİLGİLERİ	
İL	ARTVİN
İLÇE	ŞAŞAT
HİZMET ÖZELLİĞİ	HUZUREVİ
FAALİYETE GEÇME Y.	2014
KAPASİTESİ	52
MEVCUT KAPASİTE	Kadın 9 Erkek 23 TOPLAM 32
DOLULUK ORANI	% 61
HUZUREVİ YERLEŞİM BİLGİLERİ	
KURUMUN YERLEŞİM KONUMU	KIRSAL
ULAŞIMI	Huzurevi servisi
KOMŞULUK GRUBU	Konut Yol Yeşil alan Mera
KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	73 km
İLÇE MERKEZİNE UZAKLIĞI	5 km
KURUM FOTOĞRAFLARI	

3.1.2. Artvin Murgul Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler

Artvin Murgul Huzurevine ait incelemeler sonucunda değerlendirmeler yapılarak tabloya aktarılmıştır. Tablo 19 'da kurum, yerleşim bilgileri ve çevre tasarımı bakımından değerlendirmeleri verilmiştir.

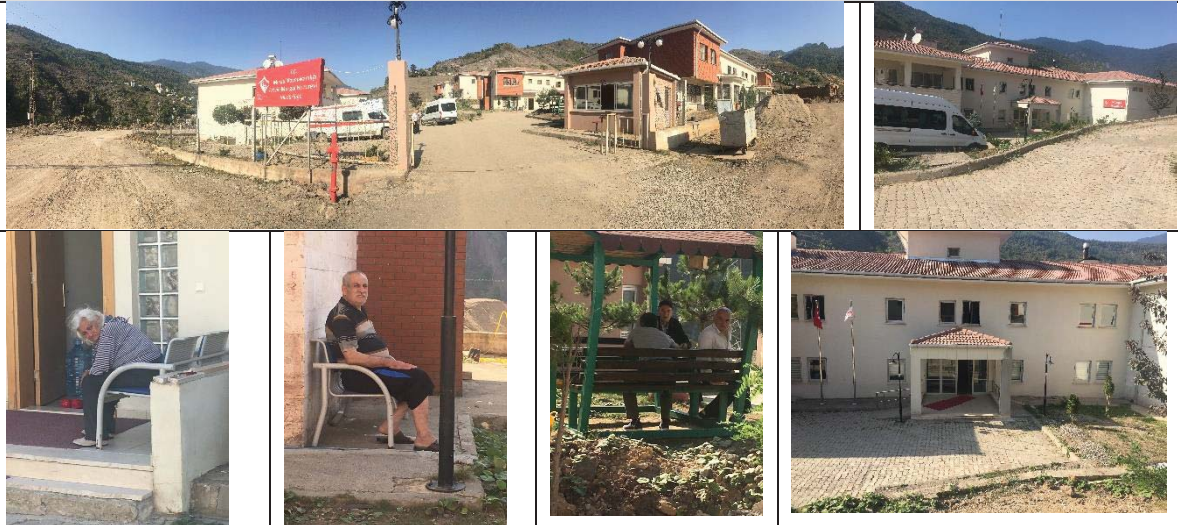
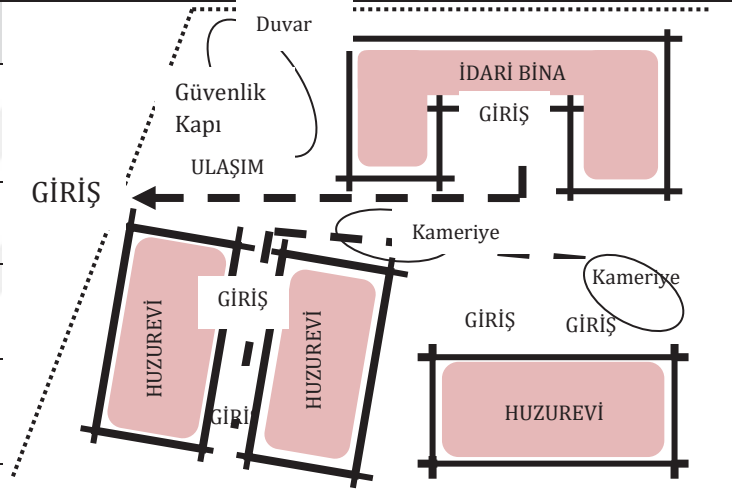
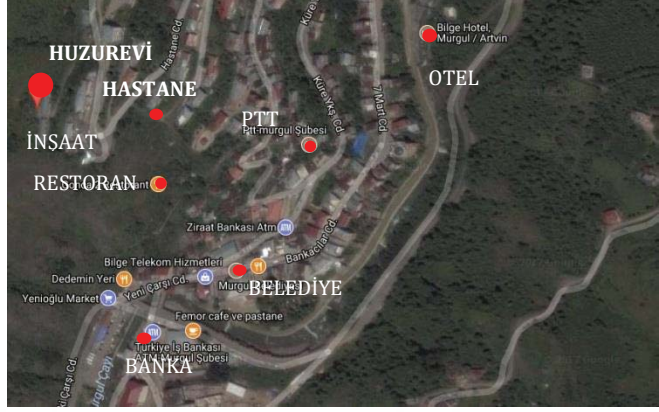
Artvin Murgul Huzurevi, Artvin Kenti, Murgul İlçesi, Küre Mahallesi, Anıt Sokakta bulunmaktadır. 48 kişilik kapasiteyle 2015 yılında faaliyete geçen huzurevinin doluluk oranı çalışmanın yapıldığı tarihte 40 kişi, % 83 oranında doluluk göstermektedir. Huzurevinde kalan yaşlıların 8'i kadın, 32'si erkektir. Günümüzde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, Engeli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir. Artvin'in Murgul ilçesinde olduğu için, Artvin merkezine uzaklığı aynı 50 km Murgul İlçe Merkezine ise, 4 km uzaklığındadır. Huzurevinin ilçe merkezi ile bağlantısı huzurevi servisiyle sağlanmaktadır. Kış aylarında aşırı kar ve buzlanma sebebiyle yaşanan ulaşım güçlüğü kurum çalışanları tarafından ifade edilmiştir.

Kurumun yakın komşuluk grubu incelendiğinde ise, inşaat sahası, hastane ve otlak alanların olduğu belirlenmiştir. Kurum ve bahçesi yaklaşık 13400 metrekare alan üzerine kurulmuş ve 1000 metrekaresi binadır. Huzurevi yerleşkesi içerisinde idari bina ile güvenlik ve giriş ünitesi yer almaktadır. Huzurevine 2017 Eylül ayında bahçesi içerisinde herhangi bir peyzaj tasarımı olmadığı görülmüştür. Ayrıca bahçe içerisinde tamamlanmayan zemin kaplamaları, yıkılmış bordürler, toprak yığınları bulunmaktadır. Birkaç ağaç fidanı dikilerek bırakılmıştır. Huzurevi bahçe mekânı içerisinde giriş ve güvenlik ünitesi, idari bina, otopark, rampa, merdiven, kameriye, oturma birimleri, aydınlatma, çöp kovaları, sert-yumuşak zeminler, araç yolu, duvar vardır. Bahçede bulunan bitki türü ise; *Acer platanoides*, *Betula litwinowii*, *Juniperus pfitzeriana*, *Robinia pseudoacacia* 'Umbraculifera', *Prunus ceracifera* 'Atropurpurea', *Pinus nigra*, *Picea pungens*, *Picea pungens* 'Glauca', *Thujo occidentalis* dir.

Tablo 19. Artvin Murgul Huzurevi özellikleri

HUZUREVİ KODU	2	
HUZUREVİ ADI	ARTVİN MURGUL HUZUREVİ	
KURUM BİLGİLERİ		
İL	ARTVİN	
İLÇE	MURGUL	
HİZMET ÖZELLİĞİ	HUZUREVİ	
FAALİYETE GEÇME YILI	2015	
KAPASİTESİ	48	
MEVCUT KAPASİTE	Kadın	8
	Erkek	32
	TOPLAM	40
DOLULUK ORANI	% 83	
HUZUREVİ YERLEŞİM BİLGİLERİ		
KURUMUN YERLEŞİM KONUMU	Kırsal	
ULAŞIMI	Huzurevi servisi	
KOMŞULUK GRUBU	İNŞAAT SAHASI HASTANE YEŞİL ALAN	
KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	48 km	
İLÇE MERKEZİNE UZAKLIĞI	4 km	
KURUM FOTOĞRAFLARI		

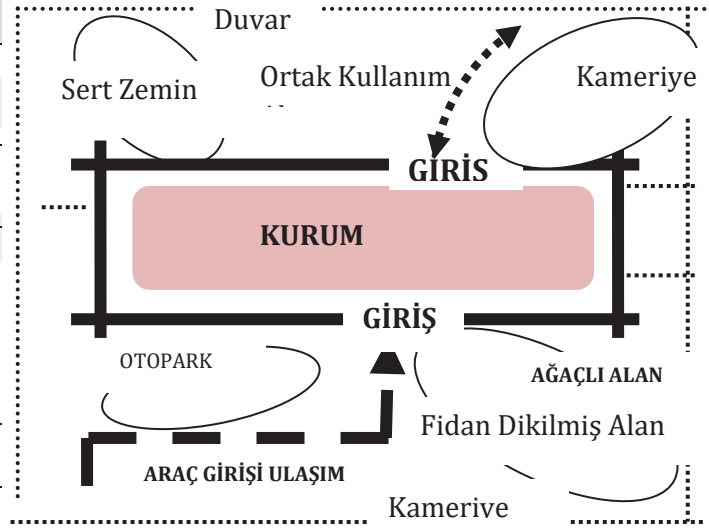
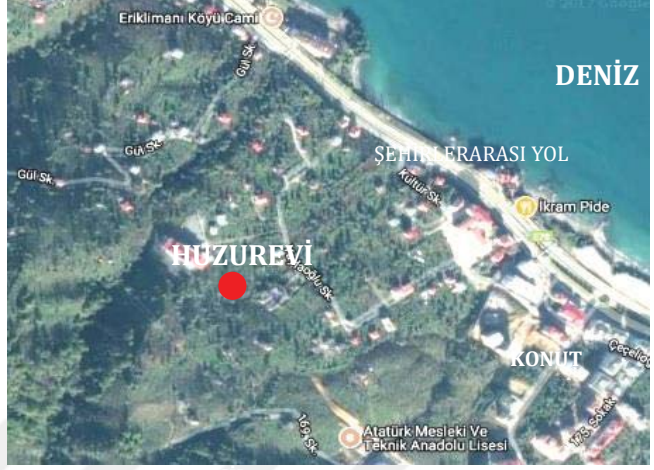
3.1.3. Giresun Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler

Giresun Huzurevine ait incelemeler sonucunda değerlendirmeler yapılarak tabloya aktarılmıştır. Tablo 20'de kurum, yerleşim bilgileri ve çevre tasarımı bakımından değerlendirmeleri verilmiştir.

Giresun Huzurevi, Giresun Kenti, Merkez İlçe, Erikliman Mahallesi, Devret Caddesinde bulunmaktadır. 76 kişilik kapasiteyle 2015 yılında faaliyete geçen huzurevinin doluluk oranı çalışmanın yapıldığı tarihte 72 kişi, % 94 oranında doluluk göstermektedir. Huzurevinde kalan yaşlıların 29'u kadın, 41'i erkektir. Bu huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon amacı ile hizmet vermeye başlamıştır. Günümüzde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, engeli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir. Giresun merkez ilçede olduğu için, Giresun merkezine ve bulunduğu ilçe merkezine uzunluğu aynı 13 km'dir. Araçla 19 dakikalık mesafede bulunan huzurevinin merkezle bağlantısı huzurevi servisiyle sağlanmaktadır. Kurumun yakın komşuluk grubu incelendiğinde ise, fındık bahçeleri, yeşil alan ve konutların olduğu belirlenmiştir. Kurum ve bahçesi toplam 7535 metrekare alan üzerine kurulmuş ve çoğunluğunu kapalı alanlar kaplamaktadır. Bahçe mekânı içerisinde kamelya, oturma birimleri, oturma grubu, aydınlatma, çöp kovaları, sert-yumuşak zeminler, araç yolu, duvar, fidan dikilmiş alanlar ve otopark vardır. Bu huzurevinin bahçesine girişte bir güvenlik ünitesi ve kontrollü bir araç girişi veya kapısı yer almamaktadır. Kurum binasının içinde, 2. katta güvenlik personeli ve personele ait bölüm bulunmaktadır. Bu binada dikkat çeken özelliklerden bir tanesi kurum binasının oldukça büyük olması ve kurumu çevresinden ayıran duvarların oldukça yüksek olmasıdır. Dört tarafında da duvarlar vardır. Bu duvarların en yüksek olduğu yerler 7 metreyi bulmaktadır. Bahçede bulunan bitki türleri ise; *Aesculus hippocastanum*, *Cedrus libani*, *Citrus limon*, *Citrus sinensis*, *Corylus avellana*, *Nerium oleander*, *Lonicera hamamelis*, *Juniperus sp.*, *Picea orientalis*, *Picea pungens* 'Glauca', *Prunus ceracifera* 'Atropurpurea', , *Rosa sp.*, *Tilia platyphyllos* 'dir.

Tablo 20. Giresun Huzurevi özellikleri

HUZUREVİ KODU	3	
HUZUREVİ ADI	Giresun Huzurevi	
KURUM BİLGİLERİ		
İL	Giresun	
İLÇE	Merkez	
HİZMET ÖZELLİĞİ	Huzurevi	
FAALİYETE GEÇME YILI	2015	
KAPASİTESİ	76	
MEVCUT KAPASİTE	Kadın	29
	Erkek	41
	TOPLAM	72
DOLULUK ORANI	% 94	
HUZUREVİ YERLEŞİM BİLGİLERİ		
KURUMUN YERLEŞİM KONUMU	Kırsal	
ULAŞIMI	Huzurevi Servisi	
KOMŞULUK GRUBU	Konut Yeşil Alan Okul CAMİ	
KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	9,6 km	
İLÇE MERKEZİNE UZAKLIĞI	9,6km	
KURUM FOTOĞRAFLARI		

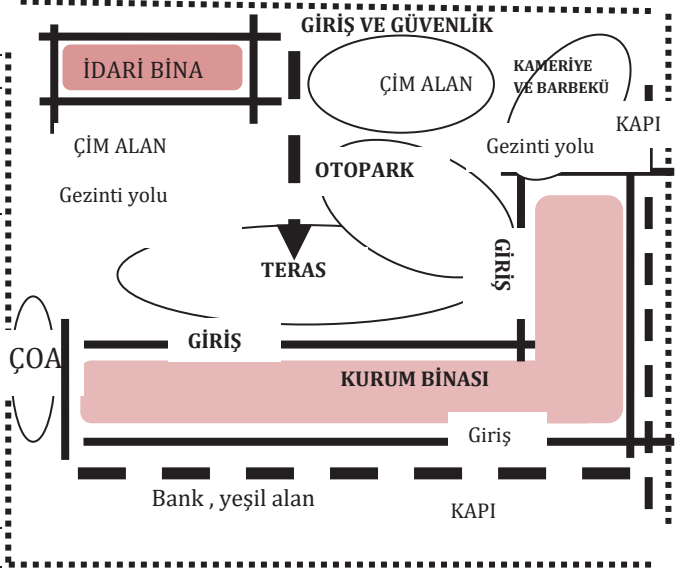
3.1.4. Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler

Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevine ait incelemeler sonucunda değerlendirmeler yapılarak tabloya aktarılmıştır. Tablo 21 'de kurum, yerleşim bilgileri ve çevre tasarımı bakımından değerlendirmeleri verilmiştir.

Ahmet Cemal Mağden Huzurevi, Ordu Kenti, Altınordu İlçesi, Akyazı Mahallesinde bulunmaktadır. 165 kişilik kapasiteyle 1992 yılında faaliyete geçen huzurevinin doluluk oranı çalışmanın yapıldığı tarihte 157 kişi, % 95 oranında doluluk göstermektedir. Huzurevinde kalan yaşlıların 41'i kadın, 116'si erkektir. Günümüzde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, Engeli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir. Ordu merkez ilçede olduğu için, ordu merkezine uzaklığı aynı 2,1 km'dir. Huzurevinin ilçe merkezi ile bağlantısı huzurevi servisiyle sağlanmaktadır.

Kurumun yakın komşuluk grubu incelendiğinde ise, cami, idari bina, deniz ve konutların olduğu belirlenmiştir. Kurum ve bahçesi toplam 14.400 metrekare alan üzerine kurulmuş ve 6000 metrekaresi binadır. Bahçe mekânı 8400 metrekare ve içerisinde giriş ve güvenlik ünitesi, idari binalar, otopark, çiçek parter, kamelya, barbekü, çocuk oyun alanı, oturma birimleri, oturma grubu, aydınlatma, çöp kovaları, sert-yumuşak zeminler, araç yolu, duvar vardır. Bahçede bulunan bitki türleri ise; *Abies subsp. nordmanniana*, *Acer negundo* 'Flamingo', *Aesculus hippocastanum*, *Agave americana*, *Betula pendula*, *Campsis radicans*, *Catalpa bignonioides*, *Cedrus libani*, *Cercis siliquastrum*, *Chamaecyparis psifera*, *Chamaecyparis lawsoniana* 'Elwoodi', *Cotoneaster frigida cornubia*, *Citrus* sp., *Cryptomeria japonica* 'Elegans', *Cupressus arizonica*, *Cupressus serpvirens* var. *Pyramidalis*, *Cydonia* sp., *Eounymus japonica* 'Aureus', *Eounymus japonica* 'variegata', *Eriobotrya japonica*, *Ficus carica*, *Hydrangea microphylla*, *Laurocerasus officinalis*, *Liquidamber stracifolia*, *Picea orientalis*, *Picea pungens* 'Glauca', *Pittosporum tobira*, *Platanus orientalis*, *Platyclusus orientalis*, *Prunus* sp., *Prunus ceracifera* 'Atropurpurea', *Pyrus* sp., *Rosa* sp., *Magnolia grandiflora*, *Malus* sp., *Morus* sp., *Nerium oleander*, *Spirea bumalda*, *Vitis vinifera*, *Trachycarpus fortuneii*, *Tilia plathypllos*, *Yucca filamentosa*, *Wisteria sinensis*' dir.

Tablo 21. Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi özellikleri

HUZUREVİ KODU	4
HUZUREVİ ADI	ORDU AHMET CEMAL MAĞDEN HUZUREVİ
KURUM BİLGİLERİ	
İL	ORDU
İLÇE	Merkez
HİZMET ÖZELLİĞİ	HUZUREVİ
FAALİYETE GEÇME Y.	1992
KAPASİTESİ	165
MEVCUT KAPASİTE	Kadın 41 Erkek 116 Toplam 157
DOLULUK ORANI	%95
HUZUREVİ YERLEŞİM BİLGİLERİ	
KUR. YER. KONUMU	Kentsel
ULAŞIMI	Huzurevi Servisi Toplu Taşıma Hattı
KOMŞULUK GRUBU	Konut Grubu Cami Çocuk Yuvası Sosyal Hizmetler Binası Okul Plaj Park Deniz
KENT MER. UZAKLIĞI	2.1km
İLÇE MER. UZAKLIĞI	2.1 km
KURUM FOTOĞRAFLARI	
	
	
	

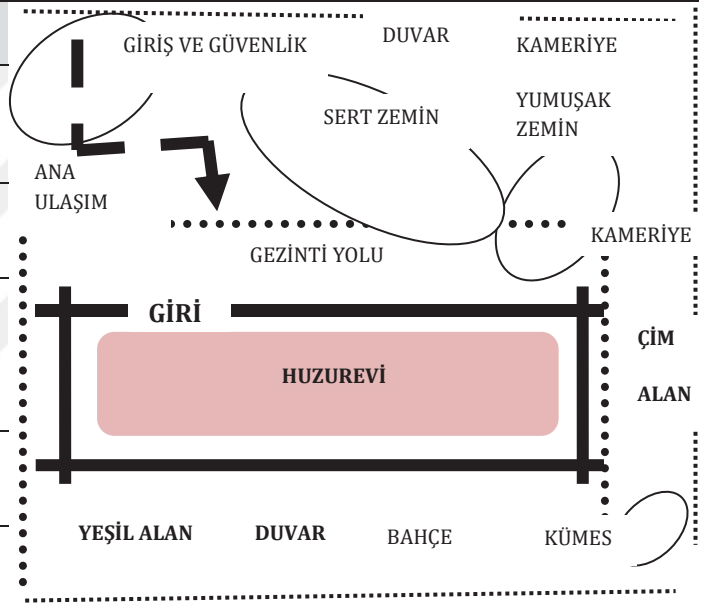
3.1.5. Rize Fındıklı Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler

Fındıklı Huzurevine ait incelemeler sonucunda değerlendirmeler yapılarak tabloya aktarılmıştır. Tablo 22 'de kurum, yerleşim bilgileri ve çevre tasarımı bakımından değerlendirmeleri verilmiştir.

Fındıklı Huzurevi, Rize Kenti, Fındıklı İlçesi, Tatlısu Mahallesiinde bulunmaktadır. 55 kişilik kapasiteyle 2011 yılında faaliyete geçen huzurevinin doluluk oranı çalışmanın yapıldığı tarihte 55 kişi, % 100 oranında doluluk göstermektedir. Huzurevinde kalan yaşlıların 26'sı kadın, 29'u erkektir. Günümüzde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, engeli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir. Rize Fındıklı ilçesinde olduğu için, Rize merkezine 62 km ve bulunduğu ilçe merkezine uzunluğu aynı 8 km'dir. Araçla ilçe merkezine 13 dakikalık, il merkezine 63 dakikalık mesafede bulunan huzurevinin ilçe merkezi ile bağlantısı huzurevi servisiyle sağlanmaktadır. Kurumun yakın komşuluk grubu incelendiğinde ise, çay bahçeleri, dere, yeşil alan ve konutların olduğu belirlenmiştir. Kurum ve bahçesi toplam 6000 metrekare alan üzerine kurulmuş ve çoğunluğunu kapalı alanlar kaplamaktadır. Bahçe mekânı 2000 metrekare ve içerisinde giriş ve güvenlik ünitesi, otopark, çiçek parter, kamelya, oturma birimleri, oturma grubu, aydınlatma, çöp kovaları, sert-yumuşak zeminler, araç yolu, kümes, duvar vardır. Bu huzurevinin bahçesine girişte bir güvenlik ünitesi ve kontrollü bir araç girişi veya kapısı yer almamaktadır. Bahçede bulunan bitki türleri ise; *Abies subsp. nordmanniana*, *Azela japonica*, *Hibiscus syriacus*, *Liquidambar straciflua*, *Magnolia grandiflora*, *Picea abies*, *Picea orientalis*, *Platyclus orientalis*, *Rosa sp.*, *Thuja occidentalis*, *Tilia platyphyllos* 'dır.

Tablo 22. Rize Fındıklı Huzurevi özellikleri

HUZUREVİ KODU	5	
HUZUREVİ ADI	Rize Fındıklı Huzurevi	
KURUM BİLGİLERİ		
İL	Rize	
İLÇE	Fındıklı	
HİZMET ÖZELLİĞİ	Huzurevi	
FAALİYETE GEÇME YILI	2012	
KAPASİTESİ	55	
MEVCUT KAPASİTE	Kadın	26
	Erkek	29
	Toplam	55
DOLULUK ORANI	%100	
HUZUREVİ YERLEŞİM BİLGİLERİ		
KURUMUN YERLEŞİM KONUMU	KIRSAL	
ULAŞIMI	Huzurevi Servisi	
KOMŞULUK GRUBU	Konut Tarım arazisi Dere Turistik tesis	
KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	62 km	
İLÇE MERKEZİNE UZAKLIĞI	8km	

KURUM FOTOĞRAFLARI

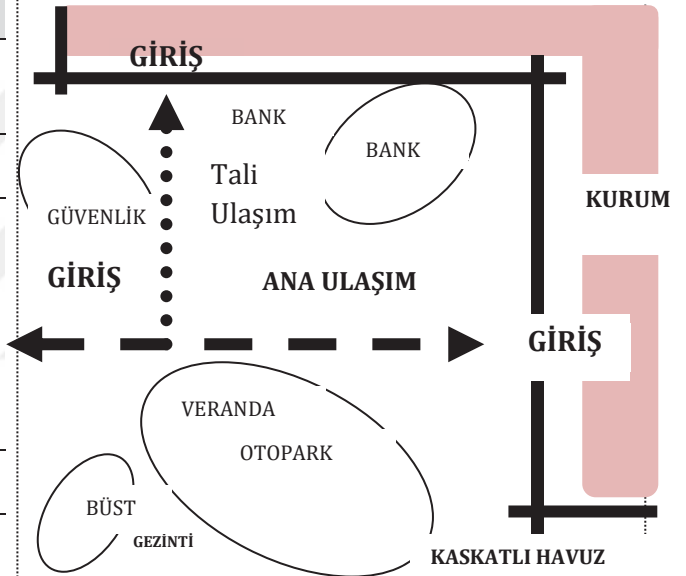
3.1.6. Trabzon amlık Huzurevi'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler

Trabzon amlık Huzurevine ait incelemeler sonucunda değerlendirmeler yapılarak tabloya aktarılmıştır. Tablo 23'de kurum, yerleşim bilgileri ve evre tasarımı bakımından değerlendirmeleri verilmiştir. amlık Huzurevi, Trabzon Kenti, Merkez İlçe, Soğuksu Mahallesi, Huzur Caddesinde bulunmaktadır. 170 kişilik kapasiteyle 1985 yılında faaliyete geçen huzurevinin doluluk oranı çalışmanın yapıldığı tarihte 170 kişi, % 100 oranında doluluk göstermektedir. Huzurevinde kalan yaşlıların 86'sı kadın, 84'ü erkektir. Diğer huzurevinde sağlıklı yaşlılar kalırken bu huzurevinde rehabilitasyon ihtiyacı olan yaşlılar kalmaktadır. Bu huzurevi ilk hizmete geçtiği tarihte (1985) yılında huzurevi olarak hizmet vermekte iken daha sonra yaşlı bakım ve rehabilitasyon amacı ile hizmet vermeye başlamıştır. Günümüzde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, engeli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir. Trabzon merkez ilçede olduğu için, Trabzon merkezine ve bulunduğu ilçe merkezine uzunluğu aynı 4,3 km'dir. Araçla 15 dakikalık mesafede bulunan huzurevinin merkezle bağlantısı, huzurevinin önünden toplu taşıma aracı ve huzurevi servisiyle sağlanmaktadır. Kurumun bulunduğu mahalle deniz seviyesinden 227 metre yksekliginde ve kurum çevresinden geçen taşıt yolları da oldukça eğimlidir. Kurumun yakın komşuluk grubu incelendiğinde ise, ocuk esirgeme ve resmi kurumların, hastane, cami ve konutların olduğu belirlenmiştir. Kurum ve bahçesi yaklaşık 8500 metrekare alan üzerine kurulmuş ve çoğunluğunu kapalı alanlar kaplamaktadır. Bahçe mekânı içerisinde giriş nitesi, güvenlik birimi, yaya girişi ve kapısı, araç girişi ve kapısı, zemin kaplamaları, otopark, merdiven, rampa, kaskatlı ss havuzu, bahçe duvarı, aydınlatma, oturma birimi, bst vardır. Bahçede bulunan bitki türleri ise; *Buxus sempervirens 'Rotundifolia'*, *Cedrus deodara*, *Cedrus libani*, *Citrus limon*, *Citrus nobilis*, *Citrus sinensis*, *Coryllus avellana*, *Cotoneaster franchetti*, *Cotoneaster horizontalis*, *Cryptomeria japonica*, *Eriobotrya japonica*, *Euonymus fortunei 'Sunspot'*, *Ficus carica*, *Hedera helix*, *Hydreangea macrophylla*, *Lauraceracus officinalis*, *Lonicera caprifolium*, *Magnolia soulangeana*, *Morus alba*, *Nerium oleander*, *Picea orientalis*, *Pinus pinea*, *Pinus pinaster*, *Platycladus orientalis*, *Pyracantha coccinea*, *Pyracantha coccinea lalendeii*, *Rosa sp.*, *Sequoia sempervirens*, *Spiraea x vanhouttei*, *Trachycarpus fortunei*, *Vitis vinifera*, *Washingtonia robusta*'dır.

Tablo 23. Trabzon amlık Huzurevinin zellikleri

HUZUREVİ KODU	6	
HUZUREVİ ADI	TRABZON ÇAMLIK HUZUREVİ	
KURUM BİLGİLERİ		
İL	TRABZON	
İLÇE	MERKEZ	
HİZMET ÖZELLİĞİ	YBRM	
FAALİYETE GEÇME YILI	1985	
KAPASİTESİ	170	
MEVCUT KAPASİTE	Kadın	86
	Erkek	84
	TOPLAM	170
DOLULUK ORANI	%100	
HUZUREVİ YERLEŞİM BİLGİLERİ		
KURUMUN YERLEŞİM KONUMU	Kentsel	
ULAŞIMI	Huzurevi servisi Toplu taşıma	
KOMŞULUK GRUBU	EĞitim kurumu Resmi kurum ocuk esirgeme kurumu Sosyal Hizmetler Hastane Cami Konut grubu	
KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	4,3 km	
İLÇE MERKEZİNE UZAKLIĞI	4,3 km	
KURUM FOTOĞRAFLARI		

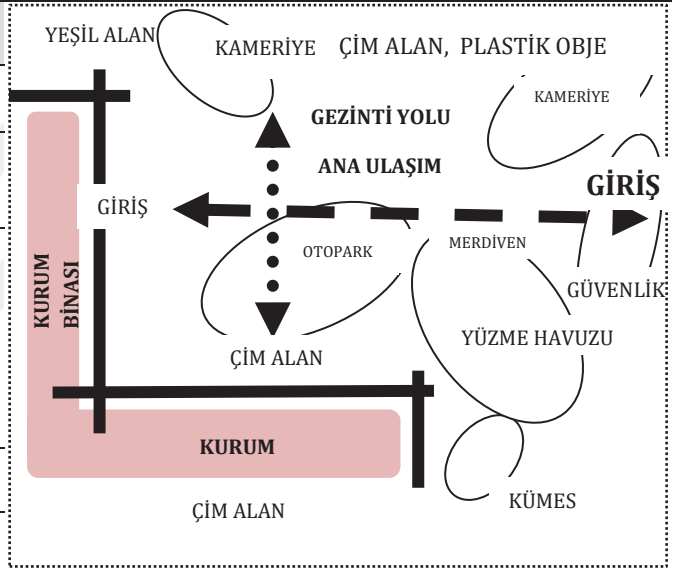
3.1.7. Trabzon Köşk Huzurevi 'ne Ait Bulgu ve Değerlendirmeler

Trabzon Köşk Huzurevine ait incelemeler sonucunda değerlendirmeler yapılarak tabloya aktarılmıştır. Tablo 24'de kurum, yerleşim bilgileri ve çevre tasarımı bakımından değerlendirmeleri verilmiştir. Köşk Huzurevi, Trabzon Kenti, Merkez İlçe, Soğuksu Mahallesi, Yarım Sakal Caddesinde bulunmaktadır. 73 kişilik kapasiteyle 2012 yılında faaliyete geçen huzurevinin doluluk oranı %100 yaşlı sayısı 73 kişidir. Huzurevinde kalan yaşlıların 20' si kadın, 53' ü erkektir. Huzurevinde hem ücretli hem de ücretsiz yaşlılar kabul edilmektedir.

Trabzon kentinde bulunan iki huzurevinden bir tanesidir. Diğer huzurevinde rehabilitasyon ihtiyacı olan yaşlılar kalırken bu huzurevinde sağlıklı yaşlılar kalmaktadır. Bu huzurevi ilk hizmete geçtiği tarihte (2012) özel yaşlı bakım evi olarak hizmet vermekte iken daha sonra aile ve sosyal politikalar bakanlığı bünyesine katılmıştır. Günümüzde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının, engeli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir. Trabzon merkez ilçede olduğu için, Trabzon merkezine ve bulunduğu ilçe merkezine uzunluğu aynı 5,1 km'dir. Huzurevinin merkezle bağlantısı, huzurevinin önünden toplu taşıma aracı ve huzurevi servisiyle sağlanmaktadır. Ancak huzurevi servisi, yönetim izni ile servis yapılmaktadır. Engeli olan yaşlılar için ulaşım servis aracı dışındaki toplu taşıma araçlarını kullanması zor olmaktadır. Kurumun bulunduğu mahalle deniz seviyesinden 377 metre yüksekliğindedir. Kurum ve çevresinden geçen taşıt yolları da oldukça eğimlidir. Bu sebeple yaya olarak yaşlıların özellikle kış ve sonbahar aylarında bu yolları kullanmasının tehlikeli sonuçları bazı sakinler tarafından eleştirilmiştir. Kurumun komşuluk grubu incelendiğinde ise, mezarlık ve konut alanları olduğu belirlenmiştir. Kurum ve bahçesi toplam 5500 metrekare alan üzerine kurulmuş ve kurum binası 4400 metrekaresini kaplamaktadır. Geriye kalan 1100 metrekare alanda ise bahçe mekânı olarak bırakılmıştır. Bu bahçe içerisinde güvenlik ve giriş, bahçe duvarı, sert ve yumuşak zemin, kamelya, yüzme havuzu, kümes, gezinti yolu, otopark vardır. Bahçede bulunan bitki türleri ise; *Araucaria heterophylla*, *Cercis siliguastrum*, *Citrus limon*, *Citrus nobilis*, *Citrus sinensis*, *Cupressus macrocarpa* 'Goldcrest', *Hedera helix*, *Laurus nobilis*, *Picea pungens* 'Glauca', *Picea pungens*, *Picea orientalis*, *Pinus pinea*, *Pinus pinaster*, *Rosa* sp., *Thuja occidentalis* 'Smarragd', *Trachycarpus fortuneii*, *Vitis vinifera*, *Washingtonia robusta* 'dır.

Tablo 24. Trabzon Köşk Huzurevinin özellikleri

HUZUREVİ KODU	7	
HUZUREVİ ADI	Trabzon Köşk Huzurevi	
KURUM BİLGİLERİ		
İL	Trabzon	
İLÇE	Merkez	
HİZMET ÖZELLİĞİ	HUZUREVİ	
FAALİYETE GEÇME YILI	2012	
KAPASİTESİ	73	
MEVCUT KAPASİTE	Kadın	20
	Erkek	53
	Toplam	73
DOLULUK ORANI	% 100	
HUZUREVİ YERLEŞİM BİLGİLERİ		
KURUMUN YERLEŞİM KONUMU	Kentsel	
ULAŞIMI	Huzurevi Servisi Toplu Taşıma Hattı	
KOMŞULUK GRUBU	Konut Grubu Mezarlık Cami Eğitim Kurumu Turistik Mekân Vali Konutu	
KENT MERKEZİNE UZAKLIĞI	5,1 km	
İLÇE MERKEZİNE UZAKLIĞI	5,1 km	
KURUM FOTOĞRAFLARI		

3.2. Huzurevlerine İlişkin Genel Değerlendirme Sonuçları

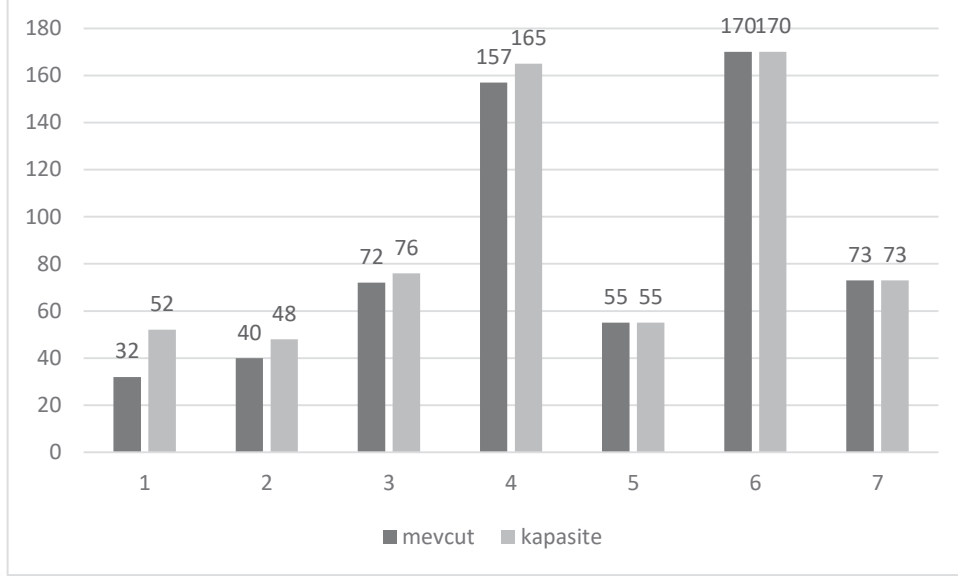
Huzurevi bahçelerinden duyulan çevresel memnuniyet düzeyi ve çevresel tercihi belirlemeyi amaçlayan tez çalışmasında memnuniyet ve tercih için ayrı ayrı model oluşturulmuştur. Daha sonra ikisi birbiri ile ilişkilendirilmiştir. Buna göre çevresel memnuniyeti belirlemek için geliştirilen modelde bireyin öznel kişisel ve zihinsel özellikleri ile ihtiyaçları, çevrenin fiziksel özellikler olarak ikiye ayrılarak incelenmiştir. Bireyin öznel kişisel ve zihinsel özellikleri ile ihtiyaçları; huzurevi sakinlerinin sosyo-demografik özellikleri ve zihinsel süreçleri ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaç ve beklentileridir. Çevrenin fiziksel özellikleri ise huzurevi bahçelerinin işlevleri ve diğer mevcut fiziki özellikleridir. Tüm bu belirlenen özellikler huzurevi sakinlerinin çevresel memnuniyet düzeyini etkilemektedir. Huzurevinin konumu, biçimlenişi, komşuluk grubu özellikleri, şehir merkezine yakınlığı, barındırdığı mekânlar ve bunların nitelikleri gibi ölçülebilir özellikleri fiziksel boyutunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda, çalışmanın yapıldığı huzurevlerine ilişkin özellikler bir önceki bölümde belirlenerek tablolaştırılmıştır.

Toplam beş il, yedi huzurevinde çalışma yapılmıştır. Bu iller sırasıyla Artvin, Giresun, Ordu, Rize ve Trabzon'dur. İnceleme yapılan huzurevleriyle ilgili değerlendirmeler tablolara aktarılırken, aşağıda belirtildiği şekilde numaralandırılarak kodlanmıştır (Tablo, 25).

Tablo 25. Huzurevi kodları

Kod	Huzurevi adı
1	Artvin Naime İsmail Yılmaz Huzurevi
2	Artvin Murgul Huzurevi
3	Giresun Huzurevi
4	Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi
5	Rize Fındıklı Huzurevi
6	Trabzon Çamlık Huzurevi
7	Trabzon Köşk Huzurevi

Toplam kapasitesi en fazla olan huzurevi 170 kişi ile Trabzon Çamlık Huzurevi, en az ise 32 kişi ile Artvin Naime İsmail Yavuz Huzurevidir (Şekil, 14).

Şekil 14. Çalışma kapsamında ele alınan huzurevlerinin toplam ve mevcut kapasiteleri

Kurum yerleşkelerinin konumları incelendiğinde ise; Ordu, Trabzon, Giresun illerindeki Huzurevleri Kentsel alanlarda, Rize ve Artvin illerindekiler Merkez İlçe dışındaki ilçelerde ve kırsal kesimde bulunmaktadır. Kentsel alanda bulunan huzurevi sakinleri kentsel mekânlara daha kolay erişebilmektedir. Şehir merkezine ulaşım tüm huzurevlerinden servisler ile sağlanmakta, Trabzon ve Ordu'daki huzurevlerinde toplu taşıma araçları vasıtasıyla da sağlanmaktadır.

Komşuluk gruplarına bakıldığında kurum yerleşkelerinin konumları itibari ile Artvin Murgul ve Naime İsmail Yılmaz Huzurevleri, Rize Fındıklı Huzurevleri ilçe ve kent merkezlerinden ayrılmış bölgelerde konumlandıkları belirlenmiştir. Trabzon, Ordu ve Giresun Huzurevleri ise komşuluk grubu açısından konut grupları ve kentsel diğer işlev alanları ile bir arada konumlanmıştır. Trabzon Çamlık Huzurevi ve Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevleri çocuk yuvası, yetiştirme yurdu ve diğer sosyal hizmet birimleri ile bir arada bulunur.

Tablo 26. Huzurevlerinin komşuluk grubunda bulunan işlevler

Komşuluk Grubu	1	2	3	4	5	6	7
Cami	-	-	-	*	-	*	*
Konut grubu	*	*	*	*	*	*	*
ASPB'a bağlı birimler	-	-	-	*	-	-	*
Kamu kurum ve kuruluşu	-	-	-	*	-	-	*

Tablo 26'nın devamı

Komşuluk Grubu	1	2	3	4	5	6	7
Sağlık kuruluşu	-	*	-	-	-	-	*
Alışveriş-yeme-içme alanı	-	-	-	*	-	-	*
Eğitim kurumu	-	-	*	-	-	-	*
Açık yeşil alan	*	*	*	*	*	*	-
Otlak alanı	*	*	-	-	-	-	-
Mezarlık	-	-	-	*	-	*	-
İdari binalar	*	*	-	*	-	-	*
Turistik tesis	*	-	-	-	-	-	-
Otel	*	-	-	-	-	-	-
Plaj, deniz	-	-	-	*	-	-	-
Dere	-	-	-	-	*	-	-
Tarım arazisi	-	*	*	-	*	*	-
İnşaat sahası	-	*	-	-	-	-	-

Huzurevlerinin sirkülasyon elemanları incelendiğinde; araştırmaya dâhil edilen tüm huzurevlerinde yol ve rampa olduğu ancak, gezinti yolu ve merdivenin bazılarında olduğu tespit edilmiştir. Tablo 27'de görüldüğü üzere Naime İsmail Yılmaz ve Murgul Huzurevlerinin bahçelerinde gezinti yolu olmadığı tespit edilmiştir. Merdiven ise sadece Naime İsmail Yılmaz Huzurevinde yoktur, diğer 6 huzurevi bahçesinde farklı şekillerde merdiven vardır.

Tablo 27. Huzurevi bahçelerindeki sirkülasyon elemanları

Sirkülasyon elemanı	1	2	3	4	5	6	7
Yol	*	*	*	*	*	*	*
Gezinti yolu	-	-	*	*	*	*	*
Merdiven	-	*	*	*	*	*	*
Rampa	*	*	*	*	*	*	*

Tablo 28'de araştırmaya dâhil edilen yedi huzurevi bahçesindeki açık ve yeşil alan türlerinden hangilerinin hangi huzurevlerinde bulunup bulunmadığına yer verilmiştir. Tabloya göre tespit edilen açık ve yeşil alan türleri, bahçeye giriş ünitesi ile başlayıp, olması gereken diğer açık ve yeşil alanlarla devam etmiştir. Yedi huzurevinin hepsinde bulunan açık ve yeşil alanlar; otoparklar, yumuşak zeminli açık alanlar, sert zeminli açık alanlar ve oturma alanlarıdır. İç avlu, yalnızca sokak tipi yerleşim alanına sahip olduğu için Naime İsmail Yılmaz Huzurevi bahçesinde vardır şeklinde değerlendirme yapılmıştır.

Ancak tam anlamıyla bir iç avlu özelliğinde değildir. Diğer huzurevlerinde yoktur. Arka bahçe ise Naime İsmail Yılmaz ve Murgul Huzurevleri hariç diğerlerinde vardır. Ancak her birindeki arka bahçeler tasarlanmış değildir. Daha çok boş bırakılmış alanlardır. Yürüyüş ve gezinti yolları sirkülasyon elemanı da olduğu için diğer başlık altında değerlendirilmiştir. Dinlenme alanı olarak nitelendirilebilecek açık ve yeşil alanlar; Ordu, Rize ve Trabzon'daki Huzurevlerinde vardır. Bahçede özellikle tasarlanmış bir yeme-içme alanı bir tek Ahmet Cemal Mağden Huzurevinde vardır. Bu alan bir barbekü alanı şeklindedir. Çocuk oyun alanı ise, Ahmet Cemal Mağden Huzurevi bahçesinde vardır. Hiç bir huzurevi bahçesinde toplu ve sosyal etkinlikler için tasarlanmış toplantı alanı yoktur. Spor alanı da sadece Ahmet Cemal Mağden Huzurevi bahçesinde vardır. Açık yüzme havuzu Trabzon Köşk Huzurevi bahçesinde vardır, diğerlerinde yoktur. Veranda ve seyir alanları ise, Giresun, Ordu, Rize ve Trabzon Köşk Huzurevlerinde vardır. Hayvan barınağı Rize ve Köşk Huzurevlerinin bahçelerinde vardır. Bitki ekip dikmek için alan, Naime İsmail Yılmaz Huzurevi bahçesinde vardır, diğer huzurevlerinin hiçbirinde yoktur (Tablo 28).

Tablo 28. Huzurevi bahçelerindeki açık ve yeşil alanlar

Bahçedeki mekânlar	1	2	3	4	5	6	7
Giriş ve güvenlik ünitesi	*	*	-	*	*	*	*
Otopark	*	*	*	*	*	*	*
Yeşil alan	*	*	*	*	*	*	*
Sert zemin	*	*	*	*	*	*	*
İç avlu	*	-	-	-	-	-	-
Arka bahçe	-	-	*	*	*	*	*
Yürüyüş alanları/gezinti yolu	-	-	*	*	*	*	*
Dinlenme alanları	-	-	-	*	*	*	*
Yeme- içme alanı	-	-	-	*	-	-	-
Barbekü alanı	-	-	-	*	-	-	-
Çocuk oyun alanı	-	-	-	*	-	-	-
Toplantı alanları	-	-	-	-	-	-	-
Oturma alanı	*	*	*	*	*	*	*
Spor alanı	-	-	-	*	-	-	-
Yüzme havuzu	-	-	-	-	-	-	*
Veranda/teras/seyir alanı	-	-	*	*	*	-	*
Hayvan barınağı	-	-	-	-	*	-	*
Bitki yetiştirme alanı/sera	*	-	-	-	-	-	-
Sigara ve oyun alanı	-	-	-	-	-	-	-

Tablo 29'da huzurevi bahçelerinde bulunan donatı ve yapısal peyzaj elemanları incelenmiştir. Buna göre, kamelya, zemin kaplamaları, aydınlatma elemanları, duvar elemanları, bank ve çöp kovaları tüm huzurevi bahçelerinde vardır. Diğer elemanların hangi huzurevi bahçelerinde yer aldığı ise tablo 29'da verilmiştir.

Tablo 29. Huzurevi bahçelerindeki donatı ve yapısal peyzaj elemanları

Donatı ve Yapısal peyzaj elemanları	1	2	3	4	5	6	7
Kamelya	*	*	*	*	*	*	*
Bank	*	*	*	*	*	*	*
Oturma grubu	*	*	*	*	*	-	*
Sert zeminler	*	*	*	*	*	*	*
Aydınlatma	*	*	*	*	*	*	*
Duvar	*	*	*	*	*	*	*
Çöp kovası	*	*	*	*	*	*	*
Yaya giriş kapısı	*	*	-	*	*	*	*
Araç giriş kapısı	*	*	-	*	*	*	*
Güvenlik birimi	*	*	-	*	*	*	*
Plastik obje	-	-	-	*	-	*	*
Yönlendirme/bilgilendirme panosu	-	-	-	-	-	-	-

Araştırmaya dâhil edilen tüm huzurevi bahçelerinde yapılan yerinde tespit çalışmalarında tespit edilen bitki taksonları ve hangi huzurevlerinde bulunduğu tablo 30'daki gibidir. Tabloya göre 54 farklı cins ve 79 tür ve bu türlerin bazılarına ait alttürler tespit edilmiştir. En az bitki Murgul ve Naime İsmail Yılmaz Huzurevlerinin bahçelerinde tespit edilmiştir. En çok bitki türü ve sayısı ise Ahmet Cemal Mağden Huzurevi bahçesinde tespit edilmiştir.

Tablo 30. Huzurevi bahçelerindeki bitki taksonları

Bitki Taksonları	1	2	3	4	5	6	7
1. <i>Abies nordmanniana</i> subsp. <i>nordmanniana</i>	-	-	-	*	*	-	-
2. <i>Acer platanoides</i>	-	*	-	-	-	-	-
3. <i>Acer negundo</i> 'Flamingo'	-	-	-	*	-	-	-
4. <i>Aesculus hippocastanum</i>	-	-	*	*	-	-	-
5. <i>Agave americana</i>	-	-	-	*	-	-	-
6. <i>Araucaria heterophylla</i>	-	-	-	-	-	-	*
7. <i>Betula pendula</i>	-	-	-	*	-	-	-
8. <i>Betula litwinowii</i>	-	*	-	-	-	-	-

Tablo 30'un devamı

Bitki Taksonları	1	2	3	4	5	6	7
9. <i>Buxus sempervirens</i> 'Rotundifolia'	-	-	-	-	-	*	-
10. <i>Campsis radicans</i>	-	-	-	*	-	-	-
11. <i>Catalpa bignonioides</i>	-	-	-	*	-	-	-
12. <i>Cedrus deodora</i>	-	-	-	-	-	*	-
13. <i>Cedrus libani</i>	-	-	*	*	-	*	-
14. <i>Cercis siliquastrum</i>	-	-	-	*	-	-	*
15. <i>Chamaecyparis lawsoniana</i> 'Elwoodi'	-	-	-	*	-	-	-
16. <i>Chamaecyparis psifera</i>	-	-	-	*	-	-	-
17. <i>Citrus limon</i>	-	-	*	*	-	*	*
18. <i>Citrus nobilis</i>	-	-	-	*	-	*	*
19. <i>Citrus sinensis</i>	-	-	*	*	-	*	*
20. <i>Cotoneaster franchetti</i>	-	-	-	-	-	*	-
21. <i>Cotoneaster horizontalis</i>	-	-	-	-	-	*	-
22. <i>Cotoneaster frigida</i> 'Cornubia'	-	-	-	*	-	-	-
23. <i>Corylus avellana</i>	-	-	*	-	-	*	-
24. <i>Cryptomeria japonica</i>	-	-	-	-	-	*	-
25. <i>Cryptomeria japonica</i> 'Elegans'	-	-	-	*	-	-	-
26. <i>Cupressus arizonica</i>	-	-	-	*	-	-	-
27. <i>Cupressus sempervirens</i> var. 'Pyramidalis'	-	-	-	*	-	-	-
28. <i>Cupressus macrocarpa</i> 'Goldcrest'	-	-	-	-	-	-	*
29. <i>Cydonia oblonga</i>	-	-	-	*	-	-	-
30. <i>Eriobotrya japonica</i>	-	-	-	*	-	*	-
31. <i>Euonymus fortunei</i> 'Sunspot'	-	-	-	-	-	*	-
32. <i>Euonymus japonica</i> variegata	-	-	-	*	-	-	-
33. <i>Euonymus japonica</i> 'Aureus'	-	-	-	*	-	-	-
34. <i>Ficus carica</i>	-	-	-	*	-	*	-
35. <i>Hedera helix</i>	-	-	-	-	-	*	*
36. <i>Hibiscus syriacus</i>	-	-	-	-	*	-	-
37. <i>Hydrangea microphylla</i>	-	-	-	*	-	*	-
38. <i>Juglans regia</i>	*	-	-	-	-	-	-
39. <i>Juniperus pfitzeriana</i>	-	*	-	-	-	-	-
40. <i>Juniperus</i> sp.	-	-	*	-	-	-	-
41. <i>Lauraceracus officinalis</i>	-	-	-	*	-	*	-
42. <i>Laurus nobilis</i>	-	-	-	-	-	-	*
43. <i>Lonicera caprifolium</i>	-	-	-	-	-	*	-
44. <i>Lonicera hamamelis</i>	-	-	*	-	-	-	-
45. <i>Liquidamber stracifolia</i>	-	-	-	*	*	-	-
46. <i>Malus</i> sp.	-	-	-	*	-	-	-
47. <i>Magnolia grandiflora</i>	-	-	-	*	*	-	-
48. <i>Magnolia soulangeana</i>	-	-	-	-	-	*	-
49. <i>Morus alba</i>	-	-	-	-	-	*	-
50. <i>Nerium oleander</i>	-	-	*	*	-	*	-
51. <i>Picea abies</i>	-	-	-	-	*	-	-

Tablo 30'un devamı

Bitki Taksonları	1	2	3	4	5	6	7
52. <i>Picea pungens</i> 'Glauca'	-	*	*	*	-	-	*
53. <i>Picea pungens</i>	-	*	-	-	-	-	*
54. <i>Picea orientalis</i>	-	-	*	*	*	*	*
55. <i>Pinus pinea</i>	-	-	-	-	-	*	*
56. <i>Pinus pinaster</i>	-	-	-	-	-	*	*
57. <i>Pinus</i> sp.	*	*	-	-	-	-	-
58. <i>Pittosporum tobira</i>	-	-	-	*	-	-	-
59. <i>Platanus orientalis</i>	-	-	-	*	-	-	-
60. <i>Platycladus orientalis</i>	-	-	-	*	*	*	-
61. <i>Pyracantha coccinea</i>	-	-	-	-	-	*	-
62. <i>Pyracantha coccinea</i> 'Lalendeii'	-	-	-	-	-	*	-
63. <i>Pyrus</i> sp.	-	-	-	*	-	-	-
64. <i>Prunus</i> sp.	-	-	-	*	-	-	-
65. <i>Prunus ceracifera</i> 'Atropurpurea'	-	*	*	*	-	-	-
66. <i>Rhododendron azelea</i>	-	-	-	-	*	-	-
67. <i>Rosa</i> sp.	-	-	*	*	*	*	*
68. <i>Robinia pseudoacacia</i> 'Umbraculifera'	-	*	-	-	-	-	-
69. <i>Sequoia sempervirens</i>	-	-	-	-	-	*	-
70. <i>Spirea bumalda</i>	-	-	-	*	-	-	-
71. <i>Spiraea x vanhouttei</i>	-	-	-	-	-	*	-
72. <i>Tilia platyphyllos</i>	-	-	*	*	*	-	-
73. <i>Thuja occidentalis</i>	-	*	-	-	*	-	-
74. <i>Thuja occidentalis</i> 'Smaragd'	-	-	-	-	-	-	*
75. <i>Trachycarpus fortuneii</i>	-	-	-	*	-	*	*
76. <i>Vitis vinifera</i>	-	-	-	*	-	*	*
77. <i>Wisteria sinensis</i>	-	-	-	*	-	-	-
78. <i>Washingtonia robusta</i>	-	-	-	-	-	*	*
79. <i>Yucca filamentosa</i>	-	-	-	*	-	-	-

3.3. Tüm Huzurevi Sakinlerinin Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Çalışma kapsamında değerlendirmeye alınan tüm huzurevlerindeki mevcut kişilerin sosyo-demografik özellikleri Tablo 31'de verilmiştir. Tablo 31 toplam 7 huzurevindeki 20 Eylül 2017 tarihli verilere göre huzurevlerinde yaşayan tüm sakinlerin, yani toplamda 596 kişinin bilgilerine göre oluşturulmuştur.

Tablo 31. Çalışma kapsamında ele alınan tüm huzurevlerindeki mevcut kişilerin sosyo-demografik özellikleri

Demografik özellikler	1	2	3	4	5	6	7
Toplam kişi	32 kişi	40 kişi	72 kişi	157 Kişi	55 kişi	170 kişi	73 kişi
Kalış süresi	1 yıl	8kişi	27 kişi	37 kişi	18 Kişi	6 Kişi	24 kişi
	2 yıl	24 kişi	13 kişi	35 kişi	39 Kişi	12 Kişi	38 kişi
	2 yıl üzeri	-	-	-	161 Kişi	37 Kişi	138 kişi
Kalış şekli	Ücretli	12 kişi	25 kişi	32 kişi	78 Kişi	24 Kişi	28 kişi
	Ücretsiz	20 kişi	15 kişi	40 kişi	79 Kişi	31 Kişi	138 kişi
Ekonomik durum	Maaşı var	12 kişi	34 kişi	32 kişi	78 Kişi	24 Kişi	28 kişi
	Maaşı yok	20 kişi	6 kişi	40 kişi	79 Kişi	31 Kişi	138 kişi
Sağlık durumu	Özel bakım	11 kişi	12 kişi	44 kişi	22 Kişi	30 Kişi	6 kişi
	Sağlıklı	21 kişi	28 kişi	27 kişi	135 Kişi	25 Kişi	67 kişi
Medeni durum	Evli	11 kişi	4 kişi	6 kişi	34 Kişi	5 Kişi	5 kişi
	Bekar	21 kişi	36 kişi	64 kişi	123 Kişi	50 Kişi	68 kişi
Eğitim durumu	Okur-yazar d.	14 kişi	11 kişi	40 kişi	71 Kişi	29 Kişi	26 kişi
	Okur-yazar	9 kişi	4 kişi	30 kişi	24 Kişi	19 Kişi	14 kişi
	İlkokul	6 kişi	18 kişi	1 kişi	45 Kişi	2 Kişi	18 kişi
	Lise	2 kişi	3 kişi	-	9 Kişi	3 Kişi	4 kişi
	Ön lisans	-	1 kişi	-	1 Kişi	1 Kişi	1 kişi
	Lisans	-	1 kişi	2 kişi	4 Kişi	1 Kişi	-
Cinsiyet	Kadın	9 kişi	8 kişi	29 kişi	41 Kişi	26 kişi	20 kişi
	Erkek	23 kişi	32 kişi	41 kişi	116 Kişi	29 kişi	53 kişi
Memleket	Ankara	3 kişi	-	-	-	1 Kişi	2 kişi
	Artvin	18 kişi	30 kişi	-	-	8 Kişi	3 kişi
	Antalya	1 kişi	-	-	-	-	1 kişi
	Ardahan	1 kişi	4 kişi	-	-	1 Kişi	-
	İstanbul	2 kişi	-	3 kişi	-	1 Kişi	2 kişi
	Balıkesir	1 kişi	-	-	-	1 Kişi	1 kişi
	İğdir	1 kişi	-	-	-	1 Kişi	-
	Yalova	2 kişi	-	-	-	-	1 kişi
	Sivas	1 kişi	-	-	-	-	1 kişi
	Osmaniye	1 kişi	-	-	-	-	-
	Şanlıurfa	1 kişi	-	-	1 Kişi	-	-
	Sinop	-	1 kişi	-	-	-	2 kişi
	Erzurum	-	1 kişi	-	-	-	1 kişi
	Kars	-	1 kişi	1 kişi	-	-	-
	Rize	-	1 kişi	1 kişi	1 Kişi	34 Kişi	38 kişi
	Trabzon	-	1 kişi	1 kişi	1 Kişi	2 Kişi	97 kişi
	Eskişehir	-	1 kişi	-	-	-	1 kişi
	Ordu	-	-	2 kişi	142 Kişi	-	7 kişi
	Giresun	-	-	52 kişi	9 Kişi	-	12 kişi
	Çorum	-	-	1 kişi	1 Kişi	-	1 kişi
	Samsun	-	-	2 kişi	-	-	1 kişi
	İzmit	-	-	1 kişi	-	-	-
	Kilis	-	-	1 kişi	-	-	-
	Bursa	-	-	1 kişi	-	-	1 kişi
	Aydın	-	-	-	-	1 Kişi	-
	Tekirdağ	-	-	-	-	1 Kişi	-
	Yaş	60-64	7 kişi	5 kişi	5 kişi	5 Kişi	2 kişi
65-69		5 kişi	9 kişi	12 kişi	23 Kişi	6 kişi	
70-74		2 kişi	13 kişi	5 kişi	26 Kişi	8 kişi	
75-79		11 kişi	7 kişi	13 kişi	39 Kişi	11 kişi	
80 ve üstü		7 kişi	14 kişi	35 kişi	61 Kişi	28 kişi	

3.4. Çevresel Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesine İlişkin Verilerin Değerlendirilmesi

Çevresel memnuniyet düzeyinin belirlenmesine ilişkin geliştirilen model doğrultusunda bireylere ait psiko-sosyal ihtiyaçları ile bahçelere ait mevcut fiziksel özellikler ve işlevler ait başlıkları altında istatistiki analizler yapılmıştır.

3.4.1. Bireye Ait Özelliklere İlişkin Bulgular

3.4.1.1. Bireyin Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Huzurevi sakinlerinin içerisinde anketlere katılan kişilerin öznel kişisel bilgileri ise Tablo 32'deki gibidir.

Tablo 32. Her bir huzurevinden ankete katılan yaşlıların kişisel bilgileri

Demografik özellikler	1	2	3	4	5	6	7
Toplam kişi	7 kişi	8 kişi	15 kişi	35 Kişi	12 kişi	12 kişi	41 kişi
Kalış süresi	1 yıl	3kişi	5 kişi	7 kişi	16 Kişi	2 Kişi	12 kişi
	2 yıl	4kişi	3 kişi	8 kişi	11 Kişi	4 Kişi	23 kişi
	2 yıl üzeri	-	-	-	8 Kişi	6 Kişi	6 kişi
Kalış şekli	Ücretli	2 kişi	3 kişi	2 kişi	7 Kişi	4 Kişi	15 kişi
	Ücretsiz	5 kişi	5 kişi	13 kişi	28 Kişi	8 Kişi	26 kişi
Ekonomik durum	Maaşı var	2 kişi	5 kişi	2 kişi	7 Kişi	4Kişi	15 kişi
	Maaşı yok	5 kişi	3 kişi	13 kişi	28 Kişi	8 Kişi	26 kişi
Sağlık durumu	Özel bakım	-	-	-	-	-	-
	Sağlıklı	7 kişi	8 kişi	15 kişi	35 Kişi	12 Kişi	41 kişi
Medeni durum	Evli	1 kişi	1 kişi	2 kişi	5 Kişi	3 Kişi	5 kişi
	Bekar	6 kişi	7 kişi	13 kişi	30 Kişi	9 Kişi	36 kişi
Eğitim durumu	Okur-yazar d.	2 kişi	-	3 kişi	5 Kişi	2 Kişi	4 kişi
	Okur-yazar	1 kişi	1 kişi	9 kişi	7 Kişi	7 Kişi	13 kişi
	İlkokul	2 kişi	2 kişi	1 kişi	15 Kişi	1 Kişi	11 kişi
	Lise	2 kişi	3 kişi	-	5 Kişi	1 Kişi	10 kişi
	Ön lisans	-	1 kişi	-	1 Kişi	-	1 kişi
	Lisans	-	1 kişi	2 kişi	2 Kişi	1 Kişi	2 kişi
Cinsiyet	Kadın	2 kişi	2 kişi	3 kişi	5 Kişi	2 kişi	4 kişi
	Erkek	5 kişi	6 kişi	12 kişi	30 Kişi	10 kişi	37 kişi
Memleket	Ankara	-	-	-	-	-	2 kişi
	Artvin	6 kişi	8 kişi	-	-	-	-
	Antalya	-	-	-	-	-	1kişi
	Ardahan	1kişi	-	-	-	-	-
	İstanbul	-	-	-	-	-	2 kişi
	Balikesir	-	-	-	-	-	1 kişi
	Sivas	-	-	-	-	-	1 kişi
	Erzurum	-	-	-	-	-	1 kişi

Tablo 32'nin devamı

Demografik özellikler	1	2	3	4	5	6	7	
Rize	-	-	-	-	12Kişi	-	2 kişi	
Trabzon	-	-	-	-	-	12 kişi	25 kişi	
Ordu	-	-	-	35 Kişi	-	-	-	
Memleket	Giresun	-	-	15 kişi	-	-	2 kişi	
	Çorum	-	-	-	-	-	2 kişi	
	Bursa	-	-	-	-	-	1 kişi	
	Aydın	-	-	-	-	-	1 kişi	
Yaş	60-64	2 kişi	3 kişi	3 kişi	7 Kişi	2 kişi	1 kişi	6 kişi
	65-69	3 kişi	1 kişi	6 kişi	14 Kişi	5 kişi	4 kişi	14 kişi
	70-74	-	2 kişi	3 kişi	5 Kişi	3 kişi	5 kişi	12 kişi
	75-79	1 kişi	1 kişi	1 kişi	7Kişi	1 kişi	1 kişi	5 kişi
	80 ve üstü	1 kişi	1 kişi	1 kişi	2 Kişi	1 kişi	1 kişi	4kişi

3.4.1.2. Bireyin Psiko-Sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular

Yedi huzurevinde araştırmaya katılan yaşlıların yaşadıkları huzurevi bahçesinde psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerine bağlı olarak çevrelerinden duydukları çevresel memnuniyet düzeyinin belirlenmesi için geliştirilen model doğrultusunda, her bir huzurevindeki bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin ifadelerle verdikleri yanıtlarına ilişkin aritmetik ortalama değerleri, ölçeğe ait genel ortalama, frekans analizleri ve faktör analizleri yapılmıştır. Burada amaç, katılımcıların buldukları huzurevi bahçelerinde psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerine bağlı olarak duydukları çevresel memnuniyeti belirlemektir.

Sosyallik, güvenlik, etkinlik, huzur, güzellik, ait olma ve prestij ihtiyaçları altında 30 ifade likert tipi ölçek kullanılarak katılımcılara uygulanmıştır. Huzurevi bahçelerinde huzurevi sakinlerinin psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerinin kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi ve kullanıcının bu konudaki memnuniyet düzeyi belirlenmeye çalışılırken düzey belirleyen değerlerden 1-2 değerleri olumlu, 3 değeri konu ile ilgili görüşü olmayan, fikir beyan etmek istemeyen ve 4-5 değerleri olumsuz değerlerdir. Yani ankette huzurevi bahçelerinde kullanıcıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı ve memnuniyet duyduğu sonucu 1 ve 2 değerleri, 4 ve 5 değerleri ise ihtiyaçların karşılanmadığı ve memnuniyetsizlik duyduğu sonucunu 3 değeri ise konu ile ilgili fikir beyan etmek istemediği sonucunu çıkarmaktadır.

İlk olarak kullanıcıların psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin sorulara ait değerlendirmeleri yapılmadan önce ölçeğe faktör analizi yapılmış ve birbirleriyle ilişkili değişkenler bir araya getirilerek kavramsal olarak alt faktörler belirlenmiştir.

Analizde varimax rotasyonlu temel bileşenler analizi uygulanmış, sonucu 0,50 den düşük faktör yükleri gizlenmiştir. Böylece 30 ifadeden faktör yükü 0,50 altında olan yedi ifade ölçekten atılmış, ölçek 23 ifadeye düşmüştür (Tablo 33). 23 ifade 3 faktör grubu altında toplanmış, bu faktörlerin toplam varyansı %52,080 çıkmıştır. Bu değer istenen %50 seviyesinin üzerindedir. Bu ölçeğin faktör analizine uygunluğunun tespiti için Kraiser Meyer Olkin (KMO) değeri 0,823 (çok iyi) ve Barlett küresellik testi χ^2 : 2,593, df: 435, $p < 0,001$ olarak tespit edilmiştir. Ayrıca elde edilen faktör gruplarının güvenilirliğini ortaya koymak için Cronbach 'ın Alpha analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine yönelik tamamının Cronbach Alpha değeri 0,925 bulunmuştur. Bu değerde istenen %70 seviyesinin üzerindedir. Ayrıca kullanıcıların değerlendirmeleri öncelikli olarak çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğine göre incelenmiştir. Bu değerlerin +1,5, -1,5, değerleri arasında dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Ek 4).

Tablo 33. Psiko-sosyal ihtiyaçlara ilişkin faktör grupları ve analizleri

Faktör grupları	Ifadeler	Faktör Yüğü	Varyans	Özdeğeri	Güvenirlilik (α)
1. Faktör	Güvenli	,672	%26,877	11,431	0,931
	Çekici ve güzel	,627			
	Doğal	,640			
	Bakımlı	,746			
	Temiz	,544			
	Gösterişli	,677			
	Etkileyici	,646			
	İlgi çekici	,684			
	Konforlu	,645			
	Ferah	,710			
	Aydınlık	,649			
	Kullanışlı	,723			
	Rahat	,757			
Düzenli	,755				
2. Faktör	Çevresiyle uyumlu	,804	%13,320	2,378	0,862
	Samimi	,822			
	Huzurlu	,762			
	Mutlu olunan	,716			
3. Faktör	Sosyal iletişim	,623	%11,882	1,815	0,498
	Aidiyet	,696			
	Yabancılaşma	,504			
	Alışma	,577			
	Sahiplenme	,662			

1. Faktör grubuna yüklenen ifadeler bakıldığında ağırlıklı olarak literatürde rahatlık ve prestij ihtiyaçların olarak tanımlanan ihtiyaçlar ile örtüştüğü için bu faktör grubu rahatlık ihtiyacı olarak isimlendirilmiştir. Bu faktör tek başına toplam varyansın %26,877'sini oluşturmakta ve 14 ifadeden oluşmuştur. Ayrıca en yüksek güvenilirlik değerine sahiptir.

2. Faktör grubuna yüklenen ifadeler ise, literatürde huzur ihtiyacı ile örtüştüğü için bu faktör grubu da huzur ihtiyacı olarak isimlendirilmiştir. Bu faktör 4 ifadeden oluşmaktadır. Bu faktör grubu toplam varyansın %13,320'sini oluşturmakta ve güvenilirlik düzeyi yüksektir.

3. Faktör grubuna yüklenen ifadeler ise literatürde aidiyet ihtiyaçları ile örtüştüğü için aidiyet ihtiyacı olarak isimlendirilmiştir. 5 ifadeden oluşmuştur ve toplam varyansın %11,882'sini oluşturmaktadır.

3.4.1.2.1. Her Bir Huzurevinde Bireylerin Psiko-Sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Bulgular

Faktör analizi sonucunda yüksek faktörlerle yüklü ifadelerin ayrı ayrı huzurevlerine göre ortalama değerleri Ek 5'te sunulmuştur. Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen faktörlerle gerçekleştirilen analizler yer almaktadır. Her bir huzurevi için, kullanıcılar tarafından yapılan değerlendirme sonucunda faktörlerin aldıkları ortalama değerler hesaplanmış ve bu ortalamaların huzurevlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anavo testi ile hesaplanmıştır (Tablo 34).

Tablo 34. Her bir huzurevinde bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin faktörlerin ortalamaları

Psiko-Sosyal İhtiyaçlar	Huzurevi Kodu							
	1	2	3	4	5	6	7	
Rahatlık(Ort)	3,28542	3,17812	3,11386	2,30780	2,76133	3,07091	2,19987	F: 9,019
Rahatlık (Ss)	,33252	,31948	,287966	,80878	,40440	,56830	,72168	Sig: ,000
Huzur (Ort)	3,14285	2,87500	2,83333	2,05000	1,77083	2,39583	2,14634	F: 4,004
Huzur (Ss)	,719622	,896421	,899735	,911124	,391069	,52719	1,02007	Sig: ,001
Aidiyet (Ort)	3,0000	3,2750	3,33330	2,62857	2,40000	2,88333	2,64878	F: 5,630
Aidiyet (Ss)	,64291	,47734	,49952	,57012	,17056	,50060	,62574	Sig: ,000

Psikososyal ihtiyaçların faktörlerinin ortalamaları incelendiğinde, en olumlu değerleri (1 ve 2 değerleri olumlu, 3 nötr, 4 ve 5 değerleri olumsuz) sırasıyla Rize Huzurevi, Trabzon Köşk Huzurevi, Ordu Huzurevi, Trabzon Çamlık Huzurevi, Giresun Huzurevi, Murgul Huzurevi ve en son olarak Şavşat Huzurevi şeklinde oluştuğu görülmektedir. Anova tablosu incelendiğinde ise, tüm değişkenler için "Sig." değeri $<0,05$ olduğu görülmektedir. Yani huzurevleri arasında psiko-sosyal ihtiyaçlar anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (Tablo 35). Bu sıralama huzurevlerinin fiziksel özelliklerinin yerinde gözlem çalışmaları sonucunda elde edilen veriler ile de örtüşme göstermektedir. Huzurevlerinin bahçelerinin fiziksel özellikleri ne kadar yeterli olursa bireylerin bahçelerindeki psiko-sosyal ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri de yüksek olacaktır.

Huzurevleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok rahatlık ihtiyacında oluşmaktadır ($F=9,019$, $p<0,01$). Huzurevleri arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçları Ek 6, 7, 8' da sunulmuştur. Tablolara göre; hangi huzurevindeki kullanıcıların ihtiyaçları arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılmıştır. Tukey HSD test sonuçları verilmiştir. Çoklu karşılaştırma tablosuna göre huzurevlerindeki yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçları; rahatlık, huzur, aidiyet ihtiyaçları bağımlı değişkeni ile ilgili ortalama farkları ve anlamlılık düzeyleri Sig. kolonundaki değerlerden elde edilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0,05'in altında olan huzurevindeki kullanıcıların ihtiyaçlarının karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Ayrıca ortalama farkların verildiği sütunda (*) imgelerinin olduğu huzurevleri, arasında 0,05 düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 35. Her bir huzurevinde bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Rahatlık	Gruplar arası	22,421	6	3,737	9,019	,000
	Gruplar içi	50,964	123	,414		
	Toplam	73,385	129			
Huzur	Gruplar arası	18,487	6	3,081	4,004	,001
	Gruplar içi	94,652	123	,770		
	Toplam	113,139	129			
Aidiyet	Gruplar arası	10,261	6	1,710	5,630	,000
	Gruplar içi	37,359	123	,304		
	Toplam	47,620	129			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 36. Huzurevi sakinlerinin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin alt faktörlerin ortalama grupları

Tukey HSD	Rahatlık			Tukey HSD	Huzur			Tukey HSD	Aidiyet		
	Subset For Alpha=0.05				Subset For Alpha=0.05				Subset For Alpha=0.05		
H	1	2	3	H	1	2	3	H	1	2	3
7	2,2003			5	1,7708			5	2,400		
4	2,3082	2,3082		4	2,0500	2,0500		4	2,6286	2,6286	
5	2,7619	1,7619	2,7619	7	2,1463	2,1463	2,1463	7	2,6488	2,6488	
6	3,0714		3,0714	6	2,3958	2,3958	2,3958	6	2,8833	2,8833	2,8833
3	3,1143			3	2,8333		2,8333	1	3,000	3,000	3,000
2	3,1786			2	2,8750		2,8750	2	3,2750		3,2750
1	3,2857			1	3,1439		3,1439	3	3,3333		
p	,307	,052	,392		,557	,223	,073		,098	,057	,388

H: Huzurevi

3.4.2. Çevrenin Özelliklerine İlişkin Bulgular

Huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri iki kısımda incelenmiştir. Bunlar: bahçelere ait 'fiziksel özellikler' ve 'bahçelerin işlevleri'dir. Bahçelerin fiziksel özelliklerini içeren anket bölümünde huzurevinin şehre uzaklığı, bahçelerdeki mekanlar, bahçedeki yapısal ve bitkisel peyzaj elemanları, bahçedeki sirkülasyon elemanları, diğer huzurevi sakinleri ile birlikte kullanmaları, kurum ve bahçesinin konum özellikleri, yakın çevresindeki işlev alanları, bahçe içindeki erişilebilirlik, kuruma şehirden erişilebilirlik, kurum bahçesi ve tasarımı vb. özelliklerinden duyulan memnuniyet düzeyi sorgulanmıştır. Ayrıca beklentilerini belirlemek adına bir kısım seçmeli soru, bir kısım çok seçenekli ve derecelendirilmiş sorular sorulmuştur. Bahçelerin işlevleri bölümünde ise fiziksel, ekolojik, rekreasyon, psikolojik, estetik, sosyolojik ve terapatik işlevleri huzurevi sakinlerine sorgulanmıştır.

3.4.2.1. Çevrenin Mevcut Fiziki Özelliklerine İlişkin Bulgular

Yedi huzurevinin her birinde anket katılımcılarının her birine yaşadıkları huzurevi bahçesindeki mevcut fiziki koşullardan memnuniyet düzeyleri ve beklentileri sorgulanmıştır. Tez kapsamında geliştirilen model kapsamında, huzurevindeki bireylerin

fiziksel koşullara ilişkin ifadelere verdikleri yanıtların aritmetik ortalama değerleri, ölçeğe ait genel ortalama, frekans analizleri ve faktör analizleri yapılmıştır. Burada amaç, katılımcıların buldukları huzurevi bahçelerinde fiziksel koşullara bağlı olarak duydukları çevresel memnuniyet düzeyini belirlemektir.

3.4.2.1.1. Çevrenin Mevcut Fiziksel Özelliklerinin Değerlendirilmesine İlişkin Faktör Analizi Bulguları

Huzurevine şehirden erişim, kurum içindeki erişim, kurum bahçesi ve konumu, huzurevinin yakın çevresindeki diğer işlev alanları, şehir merkezine olan uzaklığından, bahçenin tasarımından, içerdiği mekanlardan, bahçedeki yapısal peyzaj elemanlarından, bitkisel peyzaj elemanlarından, bahçe içindeki sirkülasyon elemanlarından, bahçenin koşullarından, diğer huzurevi sakinleri ile birlikte bahçeyi kullanmaktan, ortak mekanları kadın erkek bir arada kullanmaktan duydukları memnuniyeti ölçmek için 14 ifade likert tipi ölçek kullanılarak katılımcılara uygulanmıştır. Huzurevi bahçelerindeki fiziksel koşulların kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi ve kullanıcının bu konudaki memnuniyet düzeyi belirlenmeye çalışılırken düzey belirleyen değerlerden 1-2 değerleri olumlu, 3 değeri konu ile ilgili görüşü olmayan, fikir beyan etmek istemeyen ve 4-5 değerleri olumsuz değerlerdir. Yani ankette huzurevi bahçelerinin fiziksel koşullarından memnuniyet duyduğu sonucu 1 ve 2 değerleri, 4 ve 5 değerleri memnuniyetsizlik duyduğu sonucunu 3 değeri ise konu ile ilgili fikir beyan etmek istemediği sonucunu çıkarmaktadır.

İlk olarak bahçelerin fiziksel koşullarına ilişkin sorulara ait değerlendirmeleri yapılmadan önce ölçeğe faktör analizi yapılmış ve birbirleriyle ilişkili değişkenler bir araya getirilerek kavramsal olarak alt faktörler belirlenmiştir.

Analizde varimax rotasyonlu temel bileşenler analizi uygulanmış, sonucu 0,40'dan düşük faktör yükleri gizlenmiştir. Böylece 14 ifadeden faktör yükü 0,40 altında olan 4 ifade ölçekten atılmış, ölçek 10 ifadeye düşmüştür (Tablo, 37). 10 ifade 3 faktör grubu altında toplanmış, bu faktörlerin toplam varyansı %58,873 çıkmıştır. Bu değer istenen %50 seviyesinin üzerindedir. Bu ölçeğin faktör analizine uygunluğunun tespiti için Kaiser Meyer Olkin (KMO) değeri 0,700 ve Barlett küresellik testi x^2 : 1,577, df:91, $p < 0,000$ olarak tespit edilmiştir. Ayrıca elde edilen faktör gruplarının güvenilirliğini ortaya koymak için Cronbach 'ın Alpha analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine yönelik tamamının Cronbach Alpha değeri 0,762 bulunmuştur. Bu değerde istenen % 70 seviyesinin

üzerindedir. Ayrıca kullanıcıların değerlendirmeleri öncelikli olarak çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğine göre incelenmiştir. Bu değerlerin +1,5, -1,5, değerleri arasında dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Ek 9).

Tablo 37. Çevrenin mevcut fiziksel özelliklerine ilişkin faktör grupları ve analizleri

Faktör Grupları	İfadeler	Faktör Yüğü	Varyans	Özdeğeri	Güvenirlilik (α)
1. Faktör	Huzurevi bahçesinden memnuniyet	,983	%28,068	3,930	,990
	Huzurevi ve bahçesinin konumundan memnuniyet	,984			
	Huzurevinin yakın çevresindeki işlev alanlarından memnuniyet	,966			
2. Faktör	Şehir merkezine uzaklık	,960	%16,277	2,279	,972
	Şehirden kuruma erişilebilirlik	,967			
	Kurum bahçesindeki erişilebilirlik	,945			
3. Faktör	Bahçedeki yapısal peyzaj elemanlarından memnuniyet	,850	%14,528	2,034	,673
	Bahçedeki bitkisel peyzaj elemanlarından memnuniyet	,426			
	Bahçedeki sirkülasyon elemanlarından memnuniyet	,816			
	Bahçenin içerdiği mekânlardan memnuniyet	,577			

1. Faktör grubu altında yüklenen ifadelere bakıldığında, literatürde konumsal özelliklerle ilgili örtüşme sağladığından 'konumsal özellikler' olarak isimlendirilmiştir. Bu faktör tek başına toplam varyansın % 28,068' ini oluşturmaktadır ve üç ifadeden oluşmaktadır. En yüksek güvenirlilik düzeyine sahiptir ($\alpha=0,990$).
2. Faktör grubu altında yüklenen ifadelere bakıldığında, literatürde erişilebilirlik özellikleri ile örtüşme sağladığından 'erişilebilirlik' özellikleri olarak isimlendirilmiştir. Bu faktör grubu üç ifadeden oluşmaktadır. Toplam varyansın %16,277'sini oluşturmaktadır. Güvenirlilik düzeyi 0,972 dir.
3. Faktör grubuna bakıldığında daha çok bahçenin 'peyzaj tasarımı' ile ilgili ifadeler ile yüklenmiştir. Toplam dört ifadeden oluşmaktadır. Bu sebeple 'tasarım özellikleri' olarak isimlendirilmiştir. Toplam varyansın %14,528'ini oluşturmaktadır. En düşük güvenirlilik düzeyine sahip faktör grubudur.

3.4.2.1.2. Her Bir Huzurevinde Çevrenin Mevcut Fiziksel Özelliklerine İlişkin Bulgular

Faktör analizi sonucunda en yüksek faktörlerle yüklü ifadelerin ayrı ayrı her bir huzurevine göre ortalama değerleri Ek 10'da sunulmuştur. Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen faktörlerle gerçekleştirilen analizler yer almaktadır. Her bir huzurevi için, kullanıcılar tarafından yapılan değerlendirme sonucunda faktörlerin aldıkları ortalama değerler hesaplanmış ve bu ortalamaların huzurevlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anavo testi ile hesaplanmıştır (Tablo 38).

Tablo 38. Her bir huzurevi bahçesinin mevcut fiziksel özelliklerine ilişkin faktörlerin ortalamaları

Fiziksel özellikler	Huzurevi Kodu							
	1	2	3	4	5	6	7	
Konumsal(Ort)	2,2381	3,3750	2,6000	2,4571	2,9167	2,75	2,4146	F: 0,935
Konumsal(Ss)	,91721	1,30247	1,24212	1,26823	1,31137	1,28806	1,34119	Sig: ,472
Erişilebilirlik(Ort)	3,1429	2,8750	2,1778	2,5771	3,8889	2,3056	2,0488	F: 5,072
Erişilebilirlik(Ss)	1,21499	1,35620	1,11175	1,21291	1,02822	,96879	1,07124	Sig: ,000
Tasarım(Ort)	2,71143	3,3125	2,45	2,0286	2,1042	2,5833	2,0427	F: 4,039
Tasarım(Ss)	,90633	1,18585	,87219	,80616	,80804	,88120	,68898	Sig: ,001

Huzurevlerinin mevcut fiziksel özelliklerine ilişkin faktörlerinin ortalamaları incelendiğinde, en olumlu değerleri (1 ve 2 değerleri olumlu, 3 nötr, 4 ve 5 değerleri olumsuz) sırasıyla Köşk Huzurevi, Ordu Huzurevi, Giresun Huzurevi, Çamlık Huzurevi, Şavşat Huzurevi, Fındıklı Huzurevi en son Murgul Huzurevi şeklinde çıkmıştır. Anova tablosu incelendiğinde ise, konumsal özellikler dışındaki diğer değişkenler için "Sig." değeri $<0,05$ olduğu görülmektedir. Yani huzurevleri arasında erişilebilirlik ve tasarım özellikleri anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (Tablo 39). Konumsal özellikler açısından duyulan memnuniyet düzeyleri arasında önemli bir farklılık olmadığı görülmüştür (Sig $>0,05$).

Huzurevleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok erişilebilirlik özelliklerinden duyulan memnuniyet düzeyinde çıkmıştır (F=5,072, $p<0,05$). İkinci olarak ise tasarım özelliklerinden duyulan memnuniyette çıkmıştır (F: 4,039, $p<0,05$). Huzurevleri arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçları Ek 11,12,13 de

sunulmuştur. Tablolara göre; hangi huzurevlerinin mevcut fiziksel özelliklerinden memnuniyet duyma düzeyleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılmıştır. Tukey HSD test sonuçları verilmiştir. Çoklu karşılaştırma tablosuna göre huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özelliklerinden; konumsal erişilebilirlik ve tasarım özellikleri bağımlı değişkeni ile ilgili ortalama farkları ve anlamlılık düzeyleri Sig. kolonundaki değerlerden elde edilmiştir. Buna göre erişilebilirlik ve tasarım özelliklerinden duyulan memnuniyet düzeyleri arasında (anlamlılık düzeyi 0,05'in altında olan huzurevi bahçeleri arasında) anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Ayrıca ortalama farkların verildiği sütunda (*) imgelerinin olduğu huzurevleri, arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan konumsal özellikler açısından ise, sig değerlerinin hepsi 0,05'ten büyük çıkmıştır. Yani huzurevlerinin konumsal özelliklerinden duyulan memnuniyet düzeyleri farklı huzurevlerinde farklılık göstermez.

Tablo 39. Her bir huzurevinde fiziksel özelliklere ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Konumsal	Gruplar arası	9,233	6	1,539	,935	,472
	Gruplar içi	202,326	123	1,645		
	Toplam	211,559	129			
Erişilebilirlik	Gruplar arası	38,820	6	6,470	5,072	,000
	Gruplar içi	156,911	123	1,276		
	Toplam	195,731	129			
Tasarım	Gruplar arası	16,203	6	2,700	4,039	,001
	Gruplar içi	82,231	123	,669		
	Toplam	98,433	129			

Tablo 40. Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özelliklerine ilişkin alt faktörlerin ortalama grupları

Tukey HSD	Konumsal	Tukey HSD	Erişilebilirlik		Tukey HSD	Tasarım	
	Subset For Alpha=0,05		Subset For Alpha=0.05			Subset For Alpha=0,05	
H	1	H	1	2	H	1	2
1	2,2381	7	2,0488		4	2,0286	
7	2,4146	3	2,1778		7	2,0427	
4	2,4571	4	2,2571		5	2,1042	

Tablo 40'ın devamı

Tukey HSD	Konumsal	Tukey HSD	Erişilebilirlik		Tukey HSD	Tasarım	
	Subset For Alpha=0,05		Subset For Alpha=0.05			Subset For Alpha=0,05	
3	2,6000	6	2,3056		3	2,4500	2,4500
6	2,7500	2	2,8750	2,8750	6	2,5833	2,5833
7	2,9167	1	3,1329	3,1429	1	2,7143	2,7143
2	3,3750	5		3,8889	2		3,3125
p	,289		,193	,274		,355	,120

H: Huzurevi

3.4.2.2. Çevrenin İşlevlerinin Değerlendirilmesine İlişkin Faktör Analizi Bulguları

İlk olarak çevrenin yani bahçenin işlevlerine ilişkin sorulara ait değerlendirmeleri yapılmadan önce ölçeğe faktör analizi yapılmış ve birbirleriyle ilişkili değişkenler bir araya getirilerek kavramsal olarak alt faktörler belirlenmiştir.

Analizde varimax rotasyonlu temel bileşenler analizi uygulanmış, sonucu 0,50 den düşük faktör yükleri gizlenmiştir. Böylece 33 ifadeden faktör yükü 0,50 nin altında olan 3 ifade ölçekten ifade atılmış ölçek 30 ifadeye düşmüştür (Tablo 41). 30 ifade 3 faktör grubu altında toplanmış, bu faktörlerin toplam varyansı %57,986 çıkmıştır. Bu değer istenen %50 seviyesinin üzerindedir. Bu ölçeğin faktör analizine uygunluğunun tespiti için Kraiser Meyer Olkin (KMO) değeri 0,873 (çok iyi) ve Barlett küresellik testi χ^2 : 3,583 df: 528, $p < ,001$ olarak tespit edilmiştir. Ayrıca elde edilen faktör gruplarının güvenilirliğini ortaya koymak için Cronbach 'ın Alpha analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine yönelik tamamının Cronbach Alpha değeri 0,948 bulunmuştur. Bu değerde istenen %70 seviyesinin üzerindedir. Yani ölçeğin güvenilirliği test edilmiş ve ölçek yüksek oranda güvenli bulunmuştur. Ayrıca kullanıcıların değerlendirmeleri öncelikli olarak çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğine göre incelenmiştir. Bu değerlerin +1,5, -1,5, değerleri arasında dağılım gösterdiği tespit edilmiştir (Ek 14).

Tablo 41. Çevrenin işlevlerine ilişkin faktör grupları ve analizleri

Faktör Grupları	İfadeler	Faktör Yükü	Varyans	Özdeğeri	Güvenirlilik (α)
1. Faktör	Psikolojik1	,613	%28,611	9,442	0,955
	Psikolojik2	,709			
	Psikolojik3	,639			
	Psikolojik4	,838			
	Psikolojik5	,870			
	Terapi1	,733			
	Terapi2	,618			
	Terapi3	,718			
	Terapi4	,548			
	Terapi5	,669			
	Terapi6	,526			
	Terapi7	,797			
	Estetik 1	,829			
	Estetik 2	,810			
	Estetik 3	,800			
2. Faktör	Rekreasyon1	,762	%23,711	7,875	0,928
	Rekreasyon2	,564			
	Rekreasyon3	,724			
	Rekreasyon4	,792			
	Rekreasyon5	,768			
	Rekreasyon6	,794			
	Ekolojik1	,639			
	Ekolojik2	,696			
	Ekolojik4	,558			
	Ekolojik5	,571			
	Ekolojik6	,736			
	Ekolojik7	,674			
3. Faktör	Fiziksel 1	,566	%5,661	1,869	0,367
	Fiziksel 2	,510			
	Fiziksel 3	,727			

1. Faktör grubuna yüklenen ifadelere bakıldığında ağırlıklı terapi işlevi bunun yanında psikolojik ve estetik işlevler olarak tanımlanan ifadeler çıkmıştır. Ağırlıklı olarak terapi işlevleriyle yüklendiği için bu faktör grubu terapi işlevi olarak isimlendirilmiştir. Bu faktör tek başına toplam varyansın %28,661'ini oluşturmakta ve 15 ifadeden oluşmuştur. Ayrıca en yüksek güvenirlik değerine sahiptir.
2. Faktör grubuna yüklenen ifadeler ise, literatürde rekreasyon ve ekolojik işlevlerle örtüşmektedir. Ağırlıklı olarak rekreasyon işlevleri olduğu için bu faktör grubu da rekreasyon işlevi olarak isimlendirilmiştir. Bu faktör 12

ifadeden oluşmaktadır. Bu faktör grubu toplam varyansın %23,711 ini oluşturmakta ve güvenilirlik düzeyi yüksektir.

3. Faktör grubuna yüklenen ifadeler ise literatürde fiziksel işlevler ile örtüştüğü için fiziksel işlev olarak isimlendirilmiştir. 3 ifadeden oluşmuştur ve toplam varyansın %5,661 ini oluşturmaktadır.

3.3.2.2.1. Her bir Huzurevi Bahçesinde İşlevlerin Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Faktör analizi sonucunda yüksek faktörlerle yüklü ifadelerin ayrı ayrı huzurevlerine göre ortalama değerleri Ek 15'te sunulmuştur. Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen faktörlerle gerçekleştirilen analizler yer almaktadır. Her bir huzurevi için, kullanıcılar tarafından yapılan değerlendirme sonucunda faktörlerin aldıkları ortalama değerler hesaplanmış ve bu ortalamaların huzurevlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anavo testi ile hesaplanmıştır (Tablo 42).

Tablo 42. Her bir huzurevi bahçesindeki işlevlerin yerine getirilmesine ilişkin faktörlerin ortalamaları

İŞLEVLER	Huzurevi Kodu							
	1	2	3	4	5	6	7	
Terapi (Ort)	3,0857	3,7416	2,1955	1,6857	1,9888	1,8944	1,6243	F:48,384
Terapi (Ss)	,4954	,2838	,4439	,4361	,3937	,1958	,3378	Sig:.,000
Rekreasyon(Ort)	3,6309	3,6875	2,8777	2,1857	3,1666	3,2986	1,9227	F:24,638
Rekreasyon(Ss)	,774	,4602	,6776	,7287	,4859	,2232	,5178	Sig:.,000
Fiziksel (Ort)	3	3,125	2,7111	2,6095	3,0555	3	3,0487	F: 2,329
Fiziksel (Ss)	,8606	,3959	,6154	,6492	,2782	,5504	,6521	Sig:.,036

Anova tablosu incelendiğinde ise, tüm değişkenler için "Sig." değeri <0,05 olduğu görülmektedir. Yani her bir huzurevi bahçesinde işlevlerin yerine gelmesi anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (Tablo 43). Bu sıralama huzurevlerinin fiziksel özelliklerinin yerinde gözlem çalışmaları ve bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin elde edilen veriler ile de örtüşme göstermektedir. Huzurevlerinin bahçelerinin fiziksel özellikleri ne kadar yeterli olursa bahçelerin gerçekleştirilmesi gereken işlevleri yerine getirme düzeyi de artacaktır.

Huzurevleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok terapi işlevinde ($F=48,384$, $p<0,01$), en az ise fiziksel işlevde ($F=2,329$, $p>0,001$) oluşmuştur. Huzurevleri arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçları Ek 16, 17, 18'da sunulmuştur. Tablolara göre; hangi huzurevlerinin işlevlerini yerine getirme düzeyleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılmıştır. Tukey HSD test sonuçları verilmiştir. Çoklu karşılaştırma tablosuna göre huzurevi bahçelerinin işlevleri; terapi, rekreasyon ve fiziksel işlevleri bağımlı değişkeni ile ilgili ortalama farkları ve anlamlılık düzeyleri Sig. kolonundaki değerlerden elde edilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0,05'in altında olan huzurevleri arasında işlevlerden duyulan memnuniyet düzeyleri ve işlevlerin yerine gelme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Ayrıca ortalama farkların verildiği sütunda (*) imgelerinin olduğu huzurevleri, arasında 0,05 düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 43. Her bir huzurevinde bireylerin psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	P
Terapi	Gruplar arası	42,384	6	7,064	48,384	,000
	Gruplar içi	17,958	123	,146		
	Toplam	60,341	129			
Rekreasyon	Gruplar arası	52,204	6	8,701	24,638	,000
	Gruplar içi	43,436	123	,353		
	Toplam	95,640	129			
Fiziksel	Gruplar arası	5,268	6	,878	2,329	,036
	Gruplar içi	46,374	123	,377		
	Toplam	51,642	129			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 44. Huzurevi bahçelerinden beklenen işlevlere ilişkin alt faktörlerin ortalama grupları

Tukey HSD	Terapi				Tukey HSD	Rekreasyon				Tukey HSD	Fiziksel
	Subset For Alpha=0.05					Subset For Alpha=0.05					Subset For Alpha=0,05
H	1	2	3	4	H	1	2	3	4	H	1
7	1,6244				7	1,9228				4	2,6095
4	1,6857				4	2,1857	2,1857			3	2,7111
6	1,8944	1,8944			3		2,8778	2,8778		1	3,0000
5	1,9889	1,9889			5			3,1667	3,1667	6	3,0000
3		2,1959			6			3,2986	3,2986	7	3,0488
1			3,085		1				3,6310	5	3,0556
2				3,741	2				3,6874	2	3,1250
p	,209	,432	1,000	1,000		,923	,060	,564	,302		1,000

H: Huzurevi

3.4.3. Bireye ve Çevreye Ait Özelliklerin Birbirine Etkisine İlişkin Bulgular

Bireye ait (sosyo-demografik özellikler, psiko-sosyal ihtiyaçlar) özelliklerinin ile çevreye ait (mevcut fiziksel özellikler ve işlevler) özelliklerden duyulan memnuniyet ve tercih arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analizler şu başlıklar halinde gerçekleştirilmiştir.

- Çevrenin işlevleri ile bireyin psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki
- Çevrenin mevcut fiziksel özelliklerinden duyulan memnuniyet ile bireyin psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyleri arasındaki ilişki

3.4.3.1. Çevreye Ait İşlevlerin Bireye Ait Psiko-Sosyal İhtiyaçlar Üzerine Etkisine İlişkin Bulgular

Huzurevi sakinlerinden ankete katılanların; huzurevi bahçelerinde, bahçelerin işlevlerinden ve psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi Tablo 45'te yapılmıştır. Korelasyon analizi bu iki ortalama değer arasında % 79,1 düzeyinde

pozitif yönde anlamlı ilişki çıkmıştır ($r=.791$; $p<0,00$). Bahçelerin işlevselliğinden duyulan memnuniyet arttıkça, yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçların da karşılandığı ve duydukları memnuniyet düzeyi de artmaktadır. Bu sonuç 'huzurevi bahçelerinin işlevselliği arttıkça, huzurevi sakinlerinin kurum bahçesindeki ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi, memnuniyeti artacaktır' varsayımı destekler niteliktedir.

Tablo 45. Huzurevi bahçelerinin işlevselliği ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi arasındaki korelasyon analizi

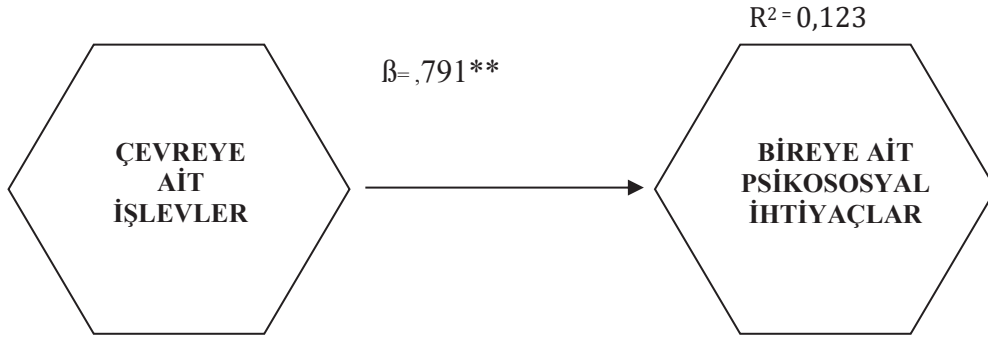
	Yaşlıların Psiko-sosyal İhtiyaçları	
	<i>r</i>	,791**
Huzurevi Bahçelerinin İşlevleri	<i>p</i>	0,00
	<i>N</i>	130

Korelasyon analizi sonucunda bahçelerin işlevleri ile yaşlıların ihtiyaçları arasındaki ilişkinin yönü ve şiddeti ortaya koyulduktan sonra, bahçelerin işlevselliğinin yaşlıların ihtiyaçlarına etkisini belirlemek amacıyla basit regresyon analizi yapılmıştır (Tablo 46).

Tablo 46. Bahçelerin işlevselliğinin yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanma düzeyine etkisine ilişkin regresyon tablosu

	Model	B	Std.hata	β (Beta)	t	p
1	Sabit	,246	,163		1,513	,133
	İşlevsellik	,931	,064	,791	14,650	,000
R=,791; R²=,629; Düzeltilmiş R²=,672, Model F= 214,628; p<0,05						

Gerçekleştirilen regresyon analizi sonucunda bahçelerin işlevselliğinden duyulan memnuniyet düzeyi ile yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki vardır ($R=0,791$, $R^2=0,626$; $F=214,628$; $p<0,000$). Buradaki R^2 önemlidir. Yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyinin artmasının % 62,6'lık kısmını, huzurevi bahçelerinin işlevselliği tarafından açıklanmaktadır. Modelin anlamlılığı F değeri ($F=214,628$) ve F değerinin anlamlılık düzeyini ise p değeri ($p<0,000$) gösterir (Şekil 15).

Şekil 15. Bahçelere ait işlevlerden duyulan memnuniyetin, yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarından duydukları memnuniyete etkisi

3.4.3.1.1. Bahçelerin İşlevlerine Ait Faktörlerin, Yaşlıların Psiko-Sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Faktörlere Etkisine İlişkin Bulgular

Bahçelerin işlevselliği ile yaşlıların ihtiyaçları arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Bahçelerin işlevlerine ait alt faktörler; terapi, rekreasyon ve fiziksel işlevler ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının alt faktörleri; rahatlık, huzur ve aidiyet ihtiyaçlarına olan ilişkilerini belirlemek amacıyla korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Faktörler arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonucunda ilişkiler çok yüksek korelasyon ($r > 0,8$), yüksek korelasyon ($r = 0,8-0,6$), orta şiddette korelasyon ($r = 0,4-0,6$) ve zayıf korelasyon ($r = 0,2-0,4$) şeklinde tespit edilmiştir. Bireye ait rahatlık ihtiyacı ile, çevreye ait terapi işlevi arasında ($r = .491$; $p < 0,01$) pozitif yönde orta şiddette bir ilişki, rekreasyon işlevi arasında ise ($r = .650$; $p < 0,01$) ise, pozitif yönde ve yüksek korelasyon, fiziksel işlev ile ise ($r = .640$, $p < 0,01$) ilişki olmadığı belirlenmiştir. Bireye ait huzur ihtiyacı ile, çevreye ait terapi işlevi arasında ($r = .361$; $p < 0,01$), rekreasyon işlevi arasında ise ($r = .554$; $p < 0,01$) ise, pozitif yönde orta şiddette korelasyon ilişkisi, fiziksel işlev ile yüksek korelasyon ($r = .688$; $p < 0,01$) olduğu belirlenmiştir. Huzurevinde ankete katılan yaşlı katılımcıların kurumdaki aidiyet ihtiyaçlarının karşılanmasında, huzurevi bahçelerinin işlevlerinden terapi işlevi ($r = .385$; $p < 0,01$) ile zayıf ilişki, rekreasyon işlevi ($r = .591$; $p < 0,01$) ve fiziksel işlev ($r = .582$, $p < 0,01$) arasında orta şiddette ilişki çıkmıştır (Tablo, 47).

Tablo 47. Huzurevi bahçelerinin işlevleri ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular

	Rahatlık İhtiyacı	Huzur İhtiyacı	Aidiyet İhtiyacı	Terapi İşlevi	Rekreasyon İşlevi	Fiziksel İşlevi
Rahatlık ihtiyacı	1	,730 **	,654**	,491**	,650**	,640**
Sig.		,000	,000	,000	,000	,000
Huzur ihtiyacı		1	,716**	,361**	,554**	,688**
Sig.			,000	,000	,000	,000
Aidiyet ihtiyacı			1	,385**	,591**	,984**
Sig.				,000	,000	,000
Terapi işlevi				1	,504**	,313**
Sig.					,000	,157
Rekreasyon işlevi					1	,582*
Sig.						,000
Fiziksel işlevi						1
Sig.						

** (p<0,01), N=130

Korelasyon analizi sonucu çevreye ait işlevler ile yaşlılara ait ihtiyaçlar arasındaki ilişkilerin yönü ve şiddeti ortaya koyulduktan sonra, çevrenin işlevlerinin alt faktörlerinin yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisini belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi uygulanmıştır (Tablo, 48). R² değeri 0,762 olarak hesaplanmıştır. Regresyon analizi için ise değişkenlerin tümü birlikte regresyona sokulmuştur yani standart yöntem tercih edilmiştir. Analiz doğrusal modele uygundur (F=134,133; p=0,000) ve oto korelasyon yoktur.

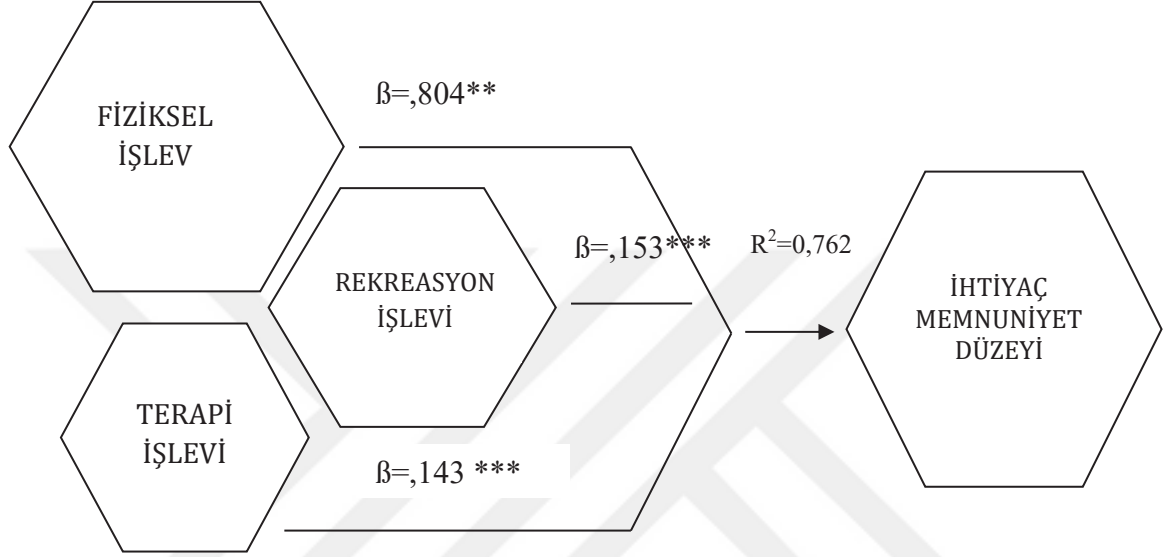
Tablo 48. İşlevlere ait faktörlerin yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin memnuniyete regresyon tablosu

Model	B	Std. hata	β (Beta)	t	p
(Sabit)	-,332	,152		-2,187	,031
Terapi	,143	,049	,147	2,917	,004
Rekreasyon	,153	,046	,195	3,311	,001
Fiziksel	,804	,064	,676	12,636	,000

R=,873, R2=,762 Düzeltmiş R2=,756, Model F= 134,133; p<0,05

Tablo 48'de görüldüğü üzere, işlevlere ait faktörlerin üçünün de ihtiyaçlardan duyulan memnuniyete etkisinin pozitif ve anlamlı olduğu istatistiki olarak ortaya

koyulmuştur. ihtiyaçlardan duyulan memnuniyet düzeyini en yüksek oranda açıklayan faktörler sırasıyla fiziksel işlevler ($\beta = ,804$; $p < 0,01$), rekreasyon işlevi ($\beta = ,153$; $p < 0,05$) ve son olarak terapi işlevi ($\beta = ,143$; $p < 0,05$) dir. Sonuç olarak yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi Şekil 16'da gösterilmiştir.

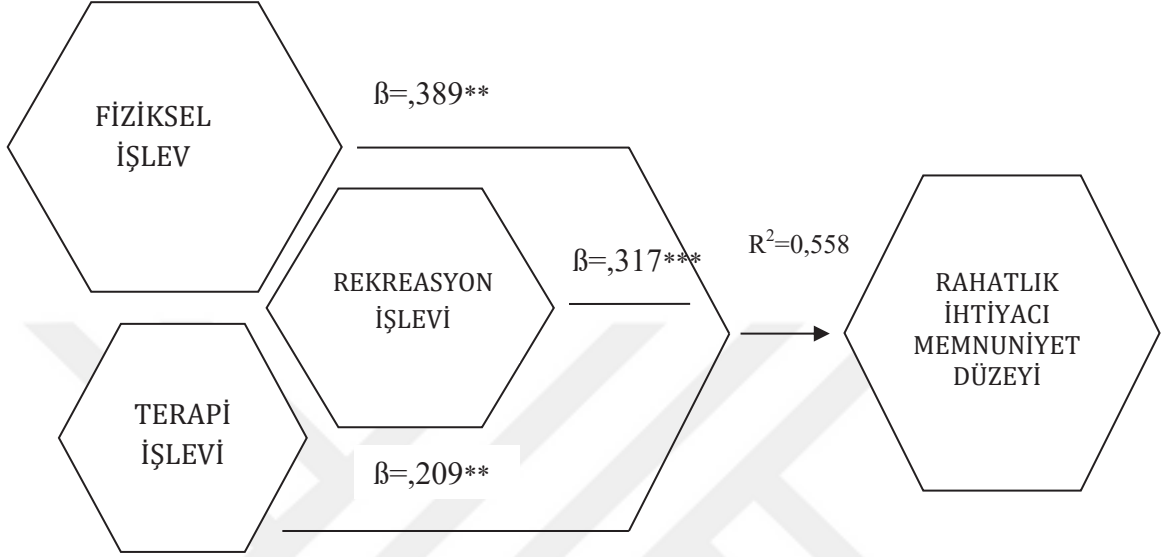
Şekil 16. İşlevlere ait faktörlerin ihtiyaçların karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi kavramsal model

İşlevlere ait faktörlerin, ihtiyaçlara ait faktörlere etkisi tablo Tablo 49'da gösterilmiştir.

Tablo 49. İşlevlere ait faktörlerin, ihtiyaçlara ait faktörlere etkisine ilişkin regresyon tablosu

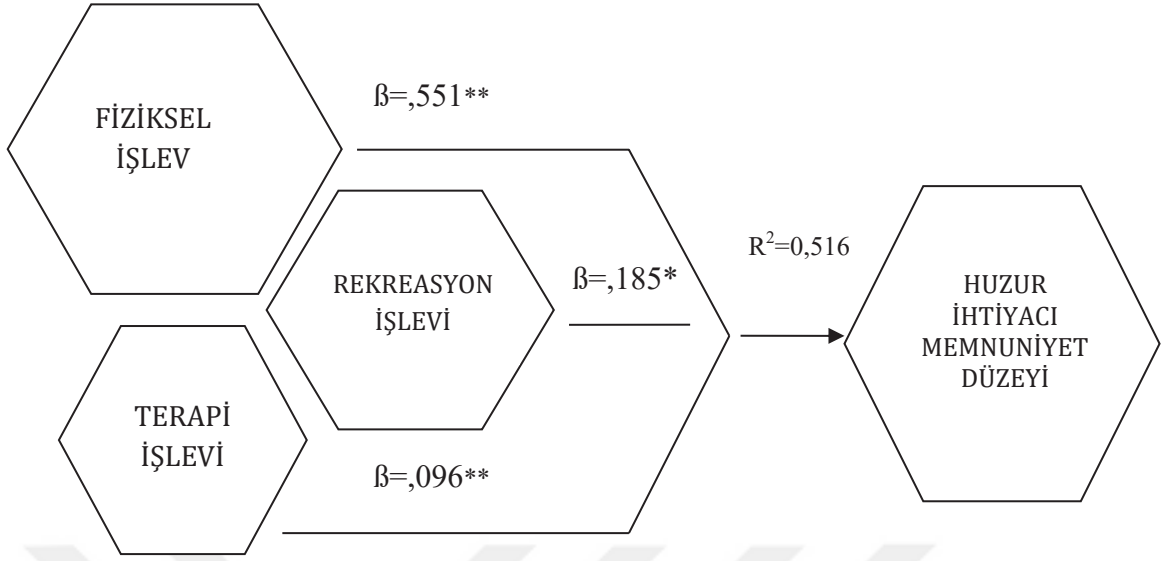
Bağımsız Değişkenler	Rahatlık			Huzur			Aidiyet		
	B	β	t	B	β	t	B	β	t
(Sabit)	,007		,031	-,882		-2,997	-,121		-2,807
Terapi	,224	,209	3,050	,127	,096	1,335	,079	,092	5,644
Rekreasyon	,273	,317	3,962	,197	,185	2,205	-,012	-,017	-,895
Fiziksel	,507	,389	5,341	,891	,551	7,225	1,013	,965	55,908
		R=,747			R=,719			R=,988	
		R ² =,558			R ² =,516			R ² =,975	
		Düzeltilmiş R ² =,547			Düzeltilmiş R ² =,505			Düzeltilmiş R ² =,975	
		Model F=53,006			Model F= 44,821			Model F=1,651	
		p<0,001			p<0,001			p<0,001	

Bu sonuçlara göre rahatlık ihtiyacından duyulan memnuniyete, sırasıyla yüksek düzeyde fiziksel işlevin ($\beta=,389$; $p=,000$), rekreasyon işlevinin ($\beta=,317$; $p=,000$) ve terapi işlevinin ($\beta=,209$; $p=,000$) anlamlı bir etkisi vardır (Tablo 49, Şekil 17).

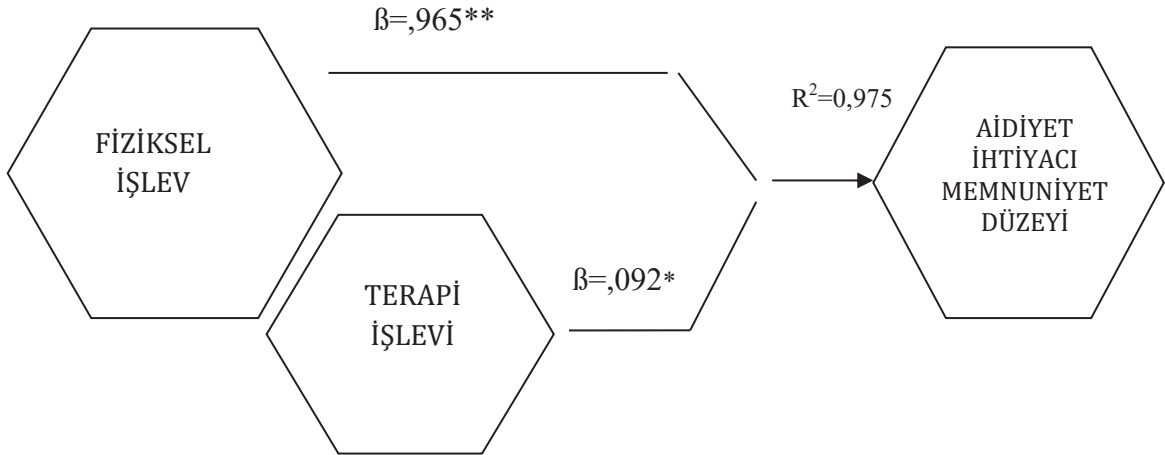
Şekil 17. İşlevlere ait faktörlerin rahatlık ihtiyacının karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi kavramsal model

Aynı şekilde huzurevi bahçelerinde, yaşlıların huzur ihtiyacının karşılanmasından duydukları memnuniyete, sırasıyla en yüksek düzeyde, fiziksel işlevin ($\beta=,551$; $p=,000$), rekreasyon işlevinin ($\beta=,185$; $p=,000$) ve terapi işlevinin ($\beta=,096$; $p=,000$) anlamlı bir etkisi vardır (Tablo 49, Şekil 18).

Şekil 18. İşlevlere ait faktörlerin huzur ihtiyacının karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi kavramsal model

Huzurevi sakinlerinin aidiyet ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyete, terapi ($\beta=,092$; $p=,000$) ve fiziksel ($\beta=,965$; $p=,000$) işlevlerinin anlamlı düzeyde etkilemektedir. Rekreasyon işlevinin ise aidiyet ihtiyacı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür (Tablo, 49, Şekil 19).

Şekil 19. İşlevlere ait faktörlerin aidiyet ihtiyacının karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisi kavramsal model

3.4.3.2. Çevreye Ait Mevcut Fiziksel Özelliklerin Bireye Ait Psiko-Sosyal İhtiyaçları Üzerine Etkisine İlişkin Bulgular

Huzurevi sakinlerinden ankete katılan yaşlıların, huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özelliklerinden duydukları memnuniyet düzeyi ile bahçelerdeki psiko-sosyal ihtiyaçların karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda, bu iki ortalama değer arasında %55,4 düzeyinde pozitif yönde anlamlı bir ilişki çıkmıştır ($r=,554$; $p<0,01$). Bu sonuç, 'Bahçelerin mevcut fiziksel özelliklerinden duyulan memnuniyet düzeyi arttıkça, yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanma düzeyi artacak dolayısıyla memnuniyet düzeyi de artacaktır' varsayımını destekler niteliktedir (Tablo, 50).

Tablo 50. Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özellikleri ile yaşlıların bahçelerdeki psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi arasındaki korelasyon analizi

Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özellikleri	Yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçları	
	<i>r</i>	,554**
	<i>p</i>	,000
	<i>N</i>	130

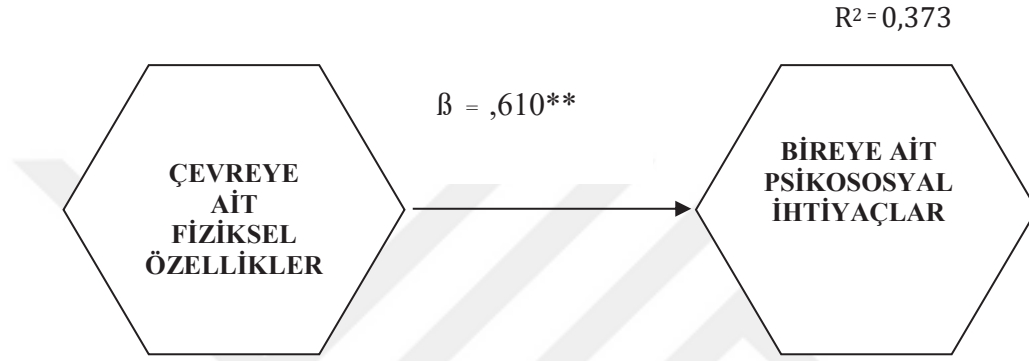
Korelasyon analizi sonucu huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri ile yaşlıların bu bahçelerdeki psiko-sosyal ihtiyaçları arasındaki ilişkilerin yönü ve şiddeti ortaya koyulduktan sonra, bahçelerin fiziksel özelliklerinin ihtiyaçların karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisini belirlemek amacıyla basit regresyon analizi uygulanmıştır (Tablo 51).

Tablo 51. Bahçelerin fiziksel özelliklerinin yaşlıların ihtiyaçlarına etkisine ilişkin regresyon tablosu

Model	B	Std.hata	β (Beta)	t	p
1	Sabit	1,059	,180	5,898	,000
	Fiziksel özellikler	,607	,070	,610	,000

($p<0,01$ **)

Gerçekleştirilen analiz sonucuna göre, fiziksel özellikler ile ihtiyaçlar arasında anlamlı bir ilişki vardır ($R=,610$; $R^2=,373$; $F=75,991$; $p<0,001$). Fiziksel özelliklerin başarısı %37,3 düzeyinde ihtiyaçların karşılanmasında duyulan memnuniyet düzeyini açıklamaktadır. Bu sonuç araştırmanın varsayımlarından biri olan "huzurevi bahçelerinin fiziksel özelliklerinden duyulan memnuniyet düzeyi arttıkça, psiko-sosyal ihtiyaçların karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyi artar" varsayımını destekler niteliktedir (Şekil 20).

Şekil 20. Bahçelere ait fiziksel özelliklerden duyulan memnuniyetin, yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarından duydukları memnuniyete etkisi

3.4.3.2.1. Bahçelerin Fiziksel Özelliklerine Ait Faktörlerin, Yaşlıların Psiko-sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Faktörlere Etkisine İlişkin Bulgular

Huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçları arasındaki ilişki ortaya koyulmuştur. Fiziksel özelliklere ilişkin alt faktörlerin; konumsal özellikler, erişilebilirlik ve tasarım özelliklerinin genel ihtiyaç memnuniyeti ile arasındaki ilişkileri belirlemek için korelasyon analizi gerçekleştirilmiştir (Tablo 52).

Tablo 52. Huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçları arasındaki korelasyon analizine ilişkin bulgular

	Rahatlık ihtiyacı	Huzur İhtiyacı	Aidiyet İhtiyacı	Konumsal özellikler	Erişilebilirlik özelligi	Tasarım özelligi
Rahatlık ihtiyacı	1					
Sig.						
Huzur ihtiyacı	,730**	1				
Sig.	,000					
Aidiyet ihtiyacı	,654**	,716**	1			

Tablo 52'nin devamı

	Rahatlık ihtiyacı	Huzur İhtiyacı	Aidiyet İhtiyacı	Konumsal özellikler	Erişilebilirlik özelligi	Tasarım özelligi
Sig.	,000	,000				
Konumsal özellikler	,577**	,409**	,409**	1		
Sig.	,000	,000	,000			
Erişilebilirlik özelligi	,439**	,440**	,355**	,349**	1	
Sig.	,000	,000	,000	,000		
Tasarım özelligi	,308**	,273**	,430**	,276**	,347**	1
Sig.	,000	,002	,000	,001	,000	

** (p<0,01), N=130

Faktörler arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonucunda bahçenin konumsal özellikleri ile yaşlıların rahatlık ihtiyacı ile ($r=,577$; $p=,000$), huzur ihtiyacı ile ($r=,409$; $p=,000$), aidiyet ihtiyacı ile ($r=,409$; $p=,000$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bahçenin konumsal özelliklerinin daha çok yaşlıların rahatlık ihtiyacına etki ettiği görülmektedir. Bahçelerin erişilebilirlik özelliğinin ise rahatlık ihtiyacı ile ($r=,439$; $p=,000$), huzur ihtiyacı ile ($r=,440$; $p=,000$) ve aidiyet ihtiyacı ile ($r=,355$; $p=,000$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Erişilebilirlik özelliğinin daha çok huzur ve rahatlık ihtiyacını etkilediği görülmektedir. Bahçelerin tasarım özellikleri ise en çok yaşlıların aidiyet ihtiyacını etkilemektedir ($r=,430$; $p=,000$) ve aralarında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Bahçelerin tasarım özellikleri ile yaşlıların rahatlık ihtiyacı arasında ($r=,308$; $p=,000$), huzur ihtiyacı ile arasında ($r=,273$; $p=,002$), pozitif yönde anlamlı bir ilişki çıkmıştır (Tablo, 52).

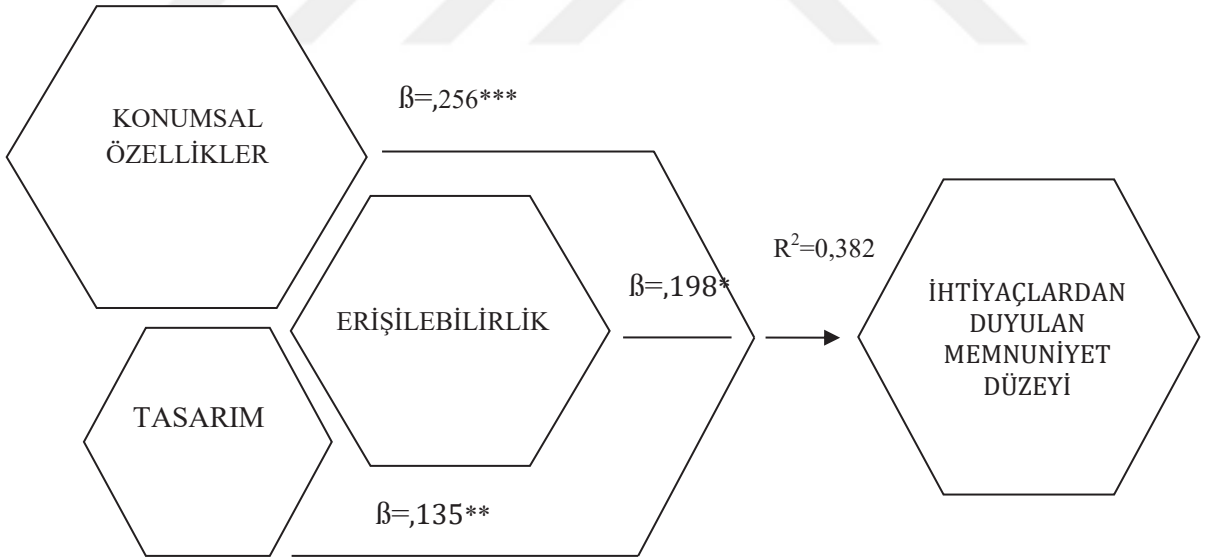
Korelasyon analizi sonucu huzurevi bahçelerinin fiziksel özelliklerine ait alt faktörler ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarına ilişkin alt faktörler arasındaki ilişkilerin yönü ve şiddeti ortaya koyulduktan sonra, fiziksel özelliklere ait faktörlerinin ihtiyaçların karşılanmasından duyulan memnuniyete etkisini belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi uygulanmıştır (Tablo 53). Fiziksel özelliklere ait faktörler tek bir adımda 'Enter Metodu' ile regresyona sokulmuştur. Analiz sonucuna göre R^2 değeri 0,382 olarak hesaplanmıştır. Analiz doğrusal modele uygundur ($F= 25,935$; $p=0,000$) ve otokorelasyon yoktur.

Tablo 53. Bahçelerin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarından duyulan memnuniyete etkisine ilişkin regresyon tablosu

Model	B	Std. hata	β (Beta)	t	p
(Sabit)	1,087	,183		5,937	,000
Konumsal	,256	,052	,375	4,939	,000
Erişilebilirlik	,198	,056	,277	3,555	,001
Tasarım	,135	,063	,163	2,152	,033

R=,618; R2=,382; Düzeltmiş R2=,362; Model F=25,935; p=0,000

Tablo 53'te görüldüğü gibi bahçelerin fiziksel özelliklerine ait üç faktöründe ihtiyaçların karşılanmasından duyulan memnuniyet üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisinin olduğu istatistiki açıdan ortaya koyulmuştur. İhtiyaçların karşılanmasını ve bundan duyulan memnuniyeti en yüksek düzeyde açıklayan faktörler sırasıyla, konumsal özellikler ($\beta=,256$; $p=0,000$), erişilebilirlik özellikleri ($\beta=,198$; $p=0,001$) ve son olarak tasarım özellikleri ($\beta =,135$; $p=0,000$) dir. Sonuç olarak bu analize ilişkin model Şekil 21'deki gibidir.

Şekil 21. Bahçenin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisi kavramsal model

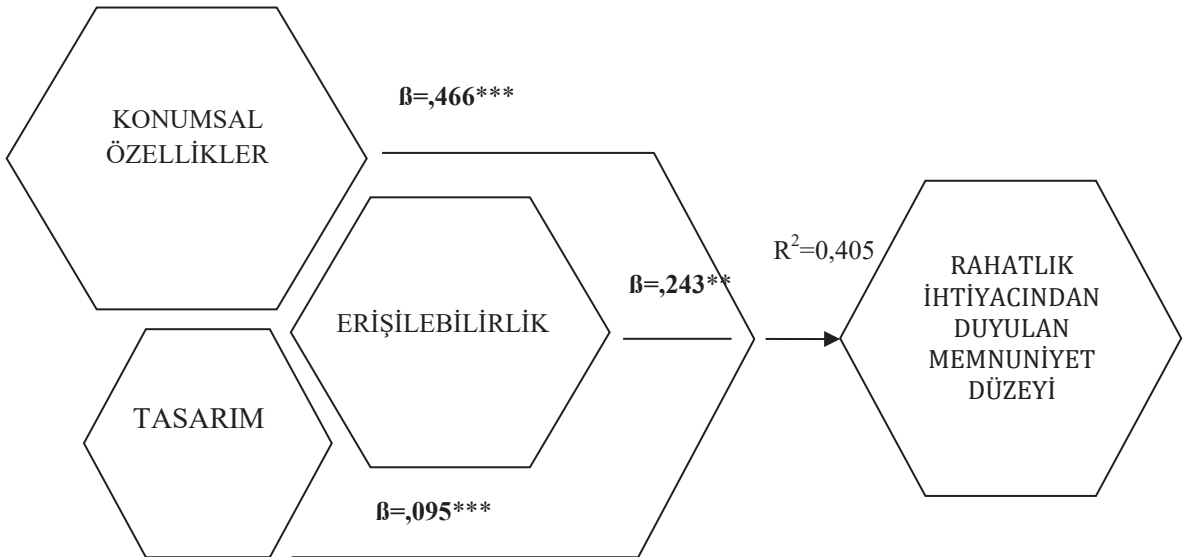
Bu fiziksel özelliklerin, yaşlıların ihtiyaçlarına ait faktörlere olan etkisi Tablo 54'te gösterilmiştir.

Tablo 54. Bahçelerin mevcut fiziksel özelliklerine ait faktörlerin, ihtiyaçlara ait faktörlere etkisine ilişkin regresyon tablosu

Bağımsız Değişkenler	Rahatlık			Huzur			Aidiyet		
	B	β	t	B	β	t	B	β	t
(Sabit)	,992		5,037***	,702		2,601**	1,568		9,077***
Konumsal	,349	,466	6,255***	,256	,276	3,351***	,163	,271	3,342**
Erişilebilirlik	,191	,243	3,182*	,306	,314	3,719***	,098	,155	1,868
Tasarım	,087	,095	1,280	,099	,088	1,065	,221	,302	3,723***
		R=,636			R=,524			R=,544	
		R ² =,405			R ² =,275			R ² =,295	
		Düzeltilmiş R ² =,391			Düzeltilmiş R ² =,257			Düzeltilmiş R ² =,279	
		Model F=28,593			Model F= 15,909			Model F=17,616	
		P=0,000			P=0,000			P=0,000	

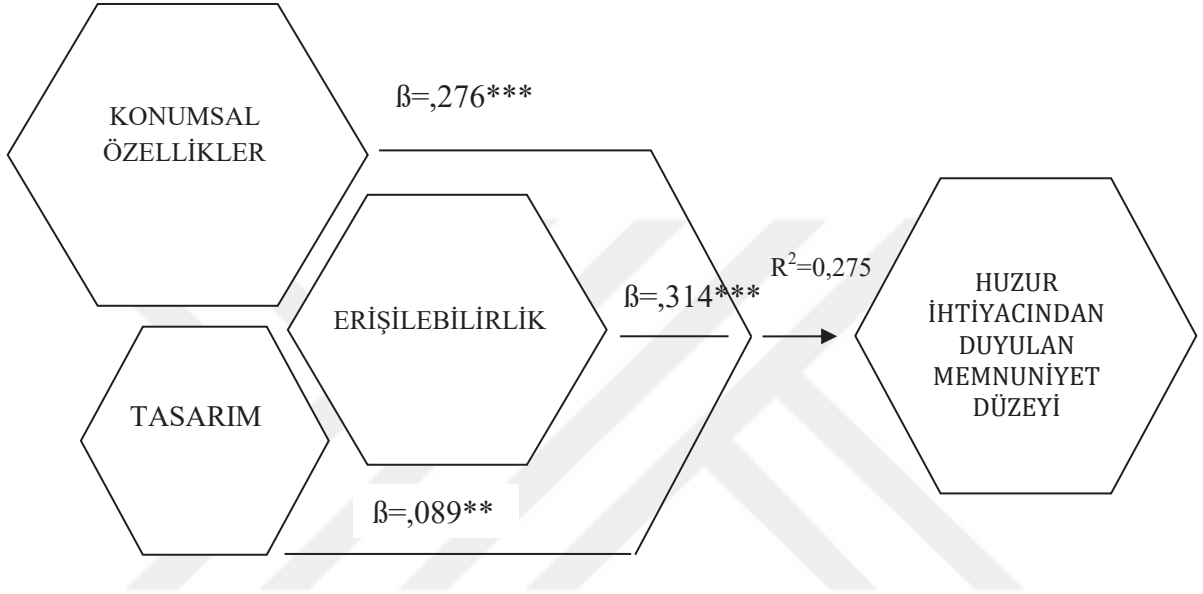
*p<0,05; **p<0,01; *** p<0,001

Bu sonuçlara göre yaşlıların huzurevi bahçelerindeki rahatlık ihtiyaçların karşılanmasından duydukları memnuniyete sırasıyla en yüksek düzeyde bahçelerin konumsal özellikleri ($\beta=,466$; $p=0,000$), erişilebilirlik özellikleri ($\beta=,243$; $p=0,002$) ve son olarak da tasarım özelliklerinin ($\beta=,095$; $p=0,203$) anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür (Şekil 22).

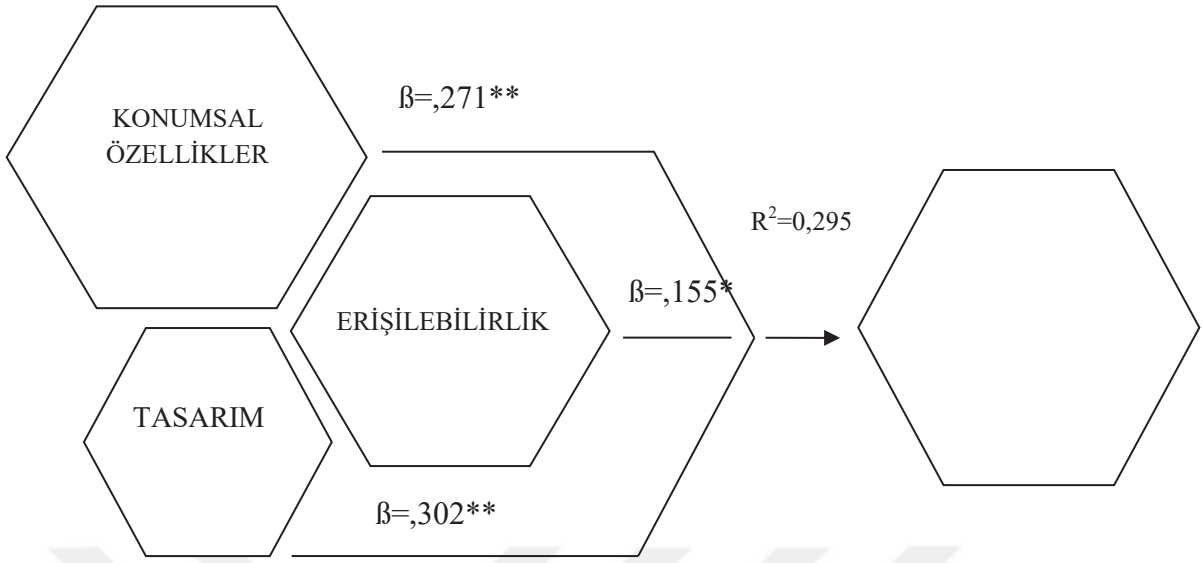
Şekil 22. Bahçenin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların rahatlık ihtiyacından karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisi kavramsal model

Yine aynı şekilde yaşlıların huzurevi bahçelerindeki huzur ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerine bağlı memnuniyetlerini en yüksek düzeyde erişilebilirlik özelliği ($\beta=,314$; $p=0,000$), ikinci olarak konumsal özellikleri ($\beta=,276$; $p=0,001$) ve en son üçüncü olarak ise bahçenin tasarım özelliklerinin ($\beta=,089$; $p=0,289$) anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür (Şekil 23).

Şekil 23. Bahçenin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların rahatlık ihtiyacından karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisi kavramsal model

Son olarak ise, yaşlıların kurum bahçesindeki aidiyet ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyeti, bahçenin mevcut fiziksel özelliklerinden sırasıyla en yüksek düzeyde, tasarım özellikleri ($\beta=,302$; $p=0,000$), konumsal özellikler ($\beta=,271$; $p=0,001$) ve son olarak erişilebilirlik özelliklerinden ($\beta=,155$; $p=0,064$) anlamlı bir şekilde etkilenmektedir (Şekil 24).

Şekil 24. Bahçenin fiziksel özelliklerine ait faktörlerin yaşlıların aidiyet ihtiyacının karşılanmasından duydukları memnuniyete etkisi kavramsal model

3.5. Çevresel Tercihin Belirlenmesine İlişkin Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmaya dâhil edilen 7 huzurevinde kalan yaşlıların çevresel tercihlerinin belirlenmesine yönelik geliştirilen modelde yine bireye ve çevreye (bitkilere ait özellikler) ait olan özelliklerden oluşmaktadır. Daha öncede belirtildiği gibi çevresel tercihte, bireylerin tercihlerini çevresel özellikler belirlemektedir. Geliştirilen modelde belirtilen çevre; yani bitkilere dir. Özellikleri ise bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinden habitusu (piramit, sarkık, dağınık ve yuvarlak), gövdesi (otsu ve odunsu), yaprağı (iğne ve geniş), çiçeklerinin rengi (sıcak ve soğuk), ölçüsü (ağaç, çalı ve yerörtücü) ve dokusu (kaba, orta ve ince) dur. Belirtilen bu özellikleri yaşlılar tarafından değerlendirilmiştir.

Anket formunda bitkilerin belirtilen bu özelliklerine ait fotoğrafları belirleyebilmek için, 30 kişilik uzman grup (peyzaj mimarlığı mezunları ve akademisyenler) ile ön anket yapılmıştır (Ek 2).

3.5.1. Uzman Grup ile Yapılan Ankete İlişkin Bulgular

Bitkilerin form özelliklerinden sütun, sarkık, dağınık ve yuvarlak formlara sahip dört ayrı fotoğraf 30 kişilik uzman gruba sorgulanmış ve fotoğraftaki bitkinin form itibari ile sorgulanan özellik açısından yeterli olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Yine aynı

şekilde diğer tüm özellikler; gövdesi açısından (otsu ve odunsu) otsu bitkileri ve odunsu bitkileri, yaprağı açısından (iğne ve geniş)iğne yapraklı bitkileri ve geniş yapraklı bitkileri, çiçeklerinin rengi açısından (sıcak ve soğuk) sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri, dokuları açısından (kaba, orta ve ince) kaba dokulu, orta dokulu ve ince dokulu bitkileri, ölçüsü açısından (yerörtücü, çalı ve ağaç) ise, yerörtücü bitkileri, çalıları ve ağaçları ifade eden ayrı ayrı fotoğraflar 30 kişilik uzman grup tarafından değerlendirilmiş, bu özellikler açısından fotoğrafların uygun olup olmadığı belirlenmiştir. Öncelikle uzman grubun sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 55'te verilmiştir.

Tablo 55. Uzman gruba ait sosyo-demografik özellikler

Cinsiyet	Erkek	%	30	Kişi	9						
	Kadın	%	70	Kişi	21						
Medeni durum	Evli	%	60	Kişi	18						
	Bekar	%	40	Kişi	12						
Yaşınız											
20-25		26-30		31-35		36-45		46 ve üzeri			
%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi		
10	3	30	9	23,3	7	26,6	8	10	3		
Eğitim :											
Lisans		Yüksek lisans		Doktora							
%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi						
26,6	8	33,3	10	40	12						
Meslek :											
Peyzaj mimarı		Arş. Gör.		Öğr. Gör.		Öğr. Gör. Dr.		Doç.Dr.		Prof. Dr.	
%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi
23,3	7	30	9	3	1	23,3	7	10	3	10	3

Daha sonra uzman grubun (N=30) bitki fotoğraflarını değerlendirmelerine ilişkin bulgular Tablo 56'da verilmiştir. Form açısından dört farklı form fotoğrafı, gövde özelliği açısından otsu ve odunsu bitkilere ait iki farklı fotoğraf, yaprak özelliği açısından iğne yapraklı ve geniş yapraklı bitkilere ait iki ayrı fotoğraf, çiçek rengi açısından iki ayrı fotoğraf, doku özelliği açısından üç ayrı fotoğraf, ölçü açısından üç ayrı fotoğraf, toplamda 16 fotoğraf uzman gruba likert tutum skalası ölçeği ile sunulmuştur. Uzman grubun değerlendirmelerine öncelikli olarak frekans dağılımları ve yüzdeleri tespit edilmiştir. Ayrıca bu anketin değerlendirilmesine ilişkin verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için ki kare χ^2 anlamlılık testi yapılmıştır. Yapılan χ^2 testi bu dağılımın anlamlı olduğunu göstermiştir.

Tablo 56'ya göre yaşlıların çevresel tercihini belirlemek için kullanılacak ankette yer verilecek fotoğrafları, uzman grup değerlendirmesi sonucunda fotoğrafların uygun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 56. Uzman grubun yaptığı değerlendirmeye ilişkin bulgular

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sütun formlu Bitki fotoğrafı	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Sarkık formlu Bitki fotoğrafı	1	3,33	3	10	1	3,33	17	56,6	8	24
Dağınık formlu Bitki fotoğrafı	0	0	1	3,33	0	0	10	33,3	19	63,3
Yuvarlak formlu Bitki fotoğrafı	3	10	2	6,66	1	3,33	16	53,3	8	24
Otsu gövdeli Bitki fotoğrafı	1	3,33	1	3,33	0	0	18	60	10	33,3
Odunsu gövdeli Bitki fotoğrafı	2	6,66	3	10	2	6,66	14	46,6	9	30
İğne yapraklı Bitki fotoğrafı	1	3,33	4	13,3	1	3,33	11	36,6	12	40
Geniş yapraklı Bitki fotoğrafı	2	6,66	3	10	1	3,33	19	63,3	6	20
Çiçek rengi Sıcak bitki fot.	1	3,33	3	10	0	0	21	70	5	16,6
Çiçek rengi Soğuk bitki fot.	1	3,33	0	0	1	3,33	17	56,6	11	36,6
Kaba dokulu Bitki fotoğrafı	0	0	1	3,33	1	3,33	18	60	10	33,3
Orta dokulu Bitki fotoğrafı	1	3,33	2	6,66	3	10	13	43,3	11	36,6
İnce dokulu Bitki fotoğrafı	1	3,33	1	3,33	1	3,33	12	40	15	50
Yerörtücü fotoğrafı	2	6,66	1	3,33	2	6,66	16	53,3	9	30
Çalı fotoğrafı	2	6,66	1	3,33	0	0	19	63,3	8	26,6
Ağaç fotoğrafı	1	3,33	2	6,66	1	3,33	10	33,3	16	53,3
	1	3,33	1	3,33	1	3,33	6	20	21	70

3.5.2. Çevresel Tercih Anketine İlişkin Bulgular

Uzman grupla yapılan ön anket çalışmasından sonra karar verilen nihai çevresel tercih anketi, katılımcılara uygulanmıştır. Ankette, katılımcıların bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinden; bitki formlarından (sütun, sarkık, dağınık, yuvarlak), gövde özelliklerinden (Otsu ve odunsu), yaprak özelliklerinden (iğne yapraklı ve geniş yapraklı),

çiçek renklerinden (sıcak ve soğuk renkli çiçekler), doku özelliklerinden (ince, orta ve kaba dokulu bitkiler), ölçü özelliklerinden (yerörtücü, çalı ve ağaç) en çok hangisini beğendiklerini tercih ettikleri belirlenmiştir. Daha sonra her bir fotoğraf yani her bir yapısal ve görsel özellik, yaşlı katılımcılar tarafından anlamsal farklılaşım skalası aracılığıyla değerlendirilmiştir. Anlamsal farklılaşım skalası ise, yaşlılar tarafından tercih edilen ve edilmeyen bitki özelliklerini tespit etmek ve bitkilerin özelliklerinin yaşlıların zihinsel süreçlerine bağlı olarak nasıl algılandığı durumunu ortaya koymak için kullanılmıştır. Böylece yaşlıların zihinsel süreçlerine bağlı olarak bitkilere ait özellikler, sıfat çiftleri aracılığıyla anlamlandırılmıştır. Bunun sonucunda yaşlıların en çok tercih ettiği bitki özelliği ve nasıl anlamlandırdığı veya en az tercih ettiği bitki özelliği ve nasıl anlamlandırıldığı ortaya koyulmuştur. Anket çevresel memnuniyet anketinde olduğu gibi 130 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Beşli likert ölçeğinin aralık genişliği;

- 5 (ağırlık), çok iyi, 4.21-5.00 (sınır)
- 4 (ağırlık), iyi, 3.41-4.20 (sınır)
- 3 (ağırlık), nötr, 2.61-3.40 (sınır)
- 2 (ağırlık), kötü, 1.81-2.60 (sınır)
- 1 (ağırlık), çok kötü, 1.00-1.80 (sınır) dır.

Katılımcıların huzurevlerine göre dağılımları ve sosyo-demografik özellikleri Tablo 30'da daha önce verilmiştir.

3.5.2.1. Form Özelliği ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

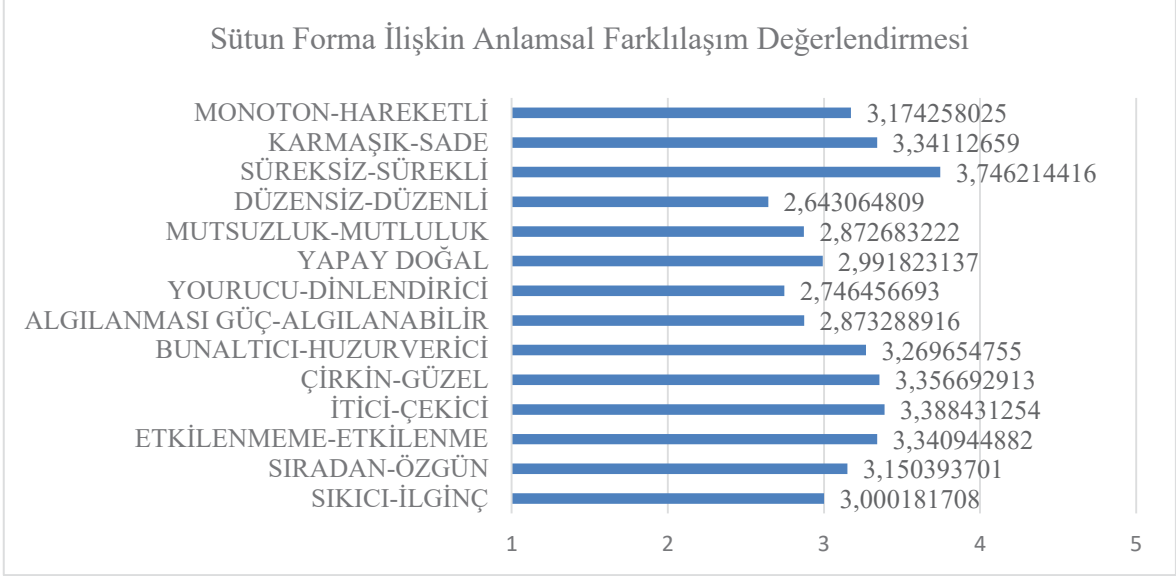
Huzurevi bahçelerinde kalan yaşlıların, çevrelerinde hangi formlarda bitki görmeyi istediklerinin belirlenmesine yönelik geliştirilen ankette, sütun, sarkık, dağınık ve yuvarlak ağaç formlarında dört ayrı fotoğraf huzurevi sakinlerine gösterilmiştir. Bu formlardan en çok hangisini beğendikleri sorgulanmıştır. Daha sonra her bir form özelliğini anlamsal farklılaşım tekniğine göre 5'li skala (-2, -1, 0, 1, 2) kullanılarak katılımcıların zihinsel süreçleri bağlamında değerlendirilmiştir. Burada tercih edilen ya da edilmeyen form özelliklerinin katılımcıların zihinsel süreçlerine bağlı olarak anlamlandırılması 14 adet sıfat çifti aracılığıyla yapılmıştır. Buna göre, bitkilerin form özelliğine dair tercih durumu Tablo 57'deki gibidir.

Tablo 57. Bitkilerin formlarına ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları

Huzurevi kodu	1		2		3		4		5		6		7		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	%	N
Sütun formu	2	28,5	0	0	2	13,3	4	11,4	3	25	3	25	3	7,3	10,7	14
Sarkık formu	3	42,8	4	50	8	53,3	16	45,7	4	33,3	4	33,3	20	48,7	47,3	62
Dağınık formu	0	0	2	25	0	0	6	17,1	1	8,33	1	8,33	8	19,5	13,7	18
Yuvarlak formu	2	28,5	2	25	5	33,3	9	25,7	4	33,3	4	33,3	10	24,3	27,7	36

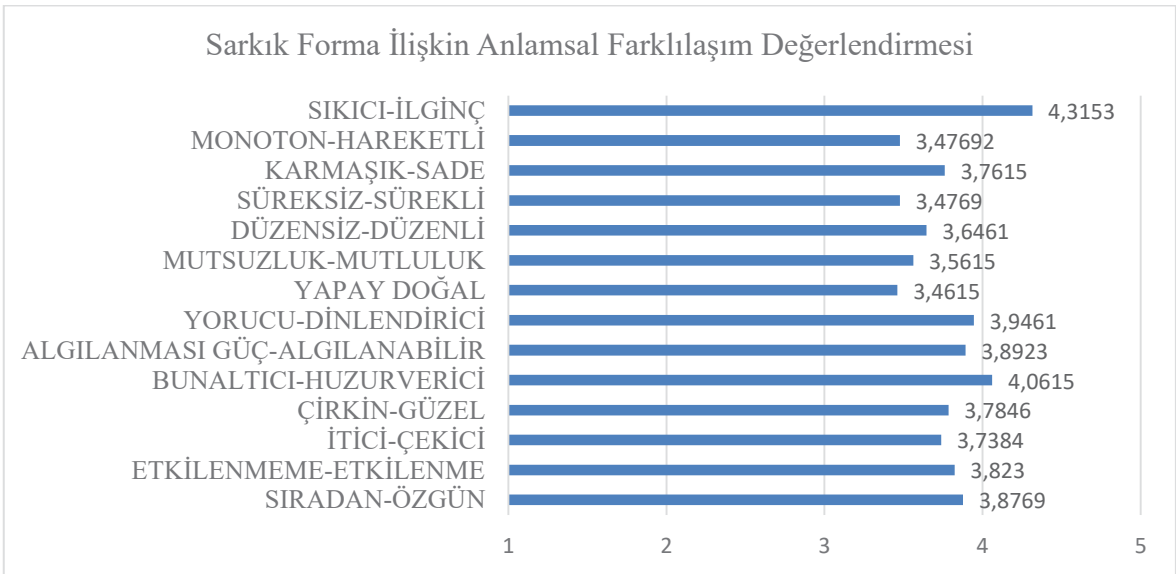
Buna göre katılımcılar en çok sarkık formlu bitkiyi beğendiklerini ve tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Daha sonra sırasıyla yuvarlak formlu bitkileri, dağınık formlu bitkileri ve en az ise sütun formlu bitkiyi beğendiklerini belirtmişlerdir. Huzurevlerine göre tercih durumu incelendiğinde ise 7 huzurevinin 5'inde sarkık formlu bitkiyi en çok beğendiklerini 2 huzurevinde ise yuvarlak ve sarkık formlu bitkileri aynı oranda beğenip tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Rize ve Trabzon Çamlık Huzurevi sakinlerinden ankete katılanlar sarkık ve yuvarlak formlu bitkileri aynı oranda tercih etmiştir. Ayrıca yapılan ki-kare uygunluk testi yapılarak örneklem grup içindeki değerlerin dağılımının uygun olup olmadığı test edilmiştir. Yani bitki form tercihlerinin huzurevlerine göre değişip değişmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Huzurevlerine göre bitki form tercihleri arasında anlamlı bir fark vardır ($\chi^2=130,952$; $df=3$; $p=0,000$) dir. Sig. değeri ($p<0,05$) olduğu için böyle yorumlanır.

Sütun formuna ilişkin geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine uygulanmış ve bulgular Şekil 25'teki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer düzensiz-düzenli sıfat çiftinde (2,6430), en yüksek değer süreksiz-sürekli sıfat çiftinden (3,7462) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, sütun formlu bitkiyi anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3 ve 3'e yakın değerler çıkmıştır. Bu değerlendirmelerden çıkan en önemli sonuç, yaşlıların kendi yaşadıkları çevre ile ilgili yapılabilecek değişiklikler konusunda çekimser kalmaları bir fikirlerinin olmamasıdır. Şekil 25'e bakıldığında, katılımcıların, sütun formlu bitkileri sürekli- süreksiz sıfat çifti dışındaki hiçbir sıfat ile anlamlandıramamıştır. Sadece sürekli olarak nitelendirmiştir.

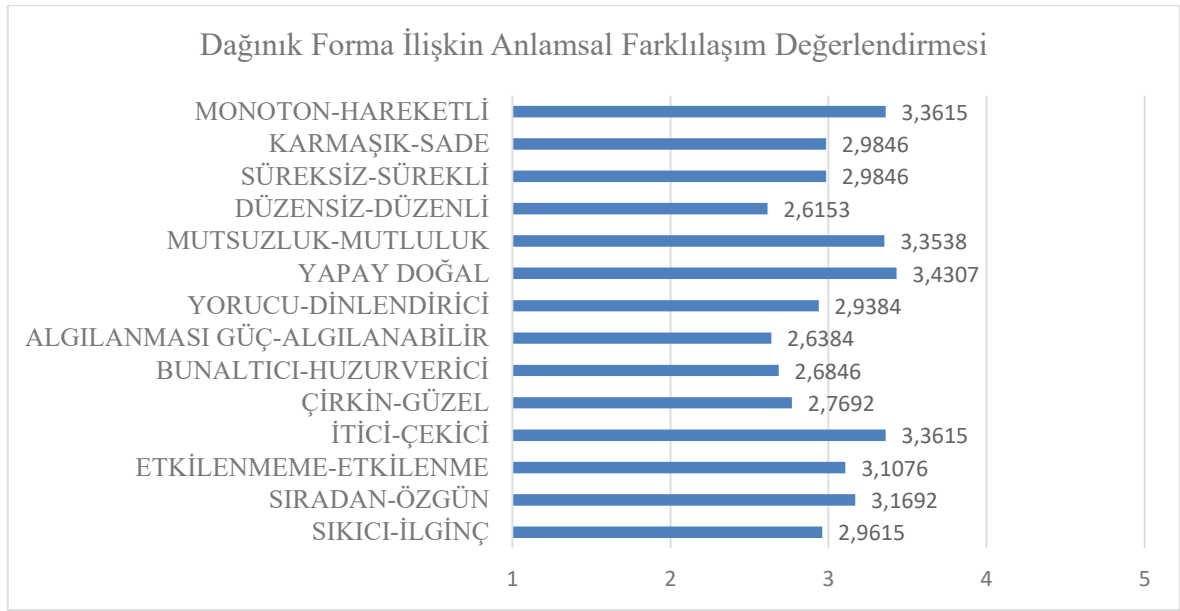
Şekil 25. Sütun formunu, huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirme

Sarkık bitki formuna ilişkin geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine uygulanmış ve bulgular Şekil 26'daki gibidir. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer yapay-doğal sıfat çiftinde (3,4615), en yüksek değer sıkıcı-ilginç sıfat çiftinden (4,3153) değerlerini almıştır. Sarkık formu bitkiler, katılımcılar tarafından çok ilginç, hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen ve özgün bulunmuştur.

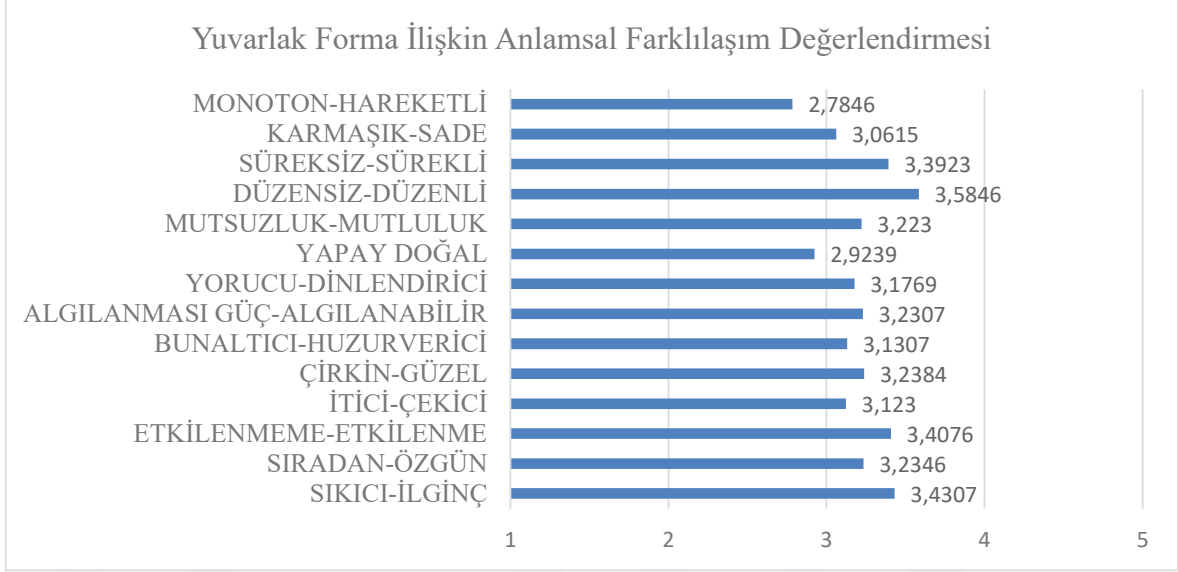
Şekil 26. Sarkık formunu, huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirme

Dağınık bitki formuna ilişkin geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine uygulanmış ve bulgular Şekil 27'deki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Grafığe göre, dağınık bitki formları en yüksek değeri, yapay-doğal sıfat çiftinden (3,4307), en düşük değeri düzensiz-düzenli sıfat çiftinden (2,6153) değeri almıştır. Ayrıca katılımcılar dağınık formlu bitkiyi doğal-yapay sıfat çifti haricindeki tüm sıfat çiftlerinde 2,61-3,40 arasında değer almıştır. Sadece yapay ve doğal sıfat çiftinde 3,4307 değeri ile dağınık formlu bitkileri doğal olarak nitelendirmişlerdir.

Şekil 27. Dağınık formunu, huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirme

Yuvarlak bitki formuna ilişkin geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine uygulanmış ve bulgular Şekil 28'deki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Grafığe göre, yuvarlak formlu bitkiler, katılımcılar tarafından değerlendirildiğinde en yüksek değeri (3,5846) düzenli sıfatı almıştır, en düşük değeri (2,7846) monoton sıfatı almıştır.

Şekil 28. Yuvarlak formunu, huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirme

3.5.2.2. Her Bir Huzurevinde Bitkilerin Form Özelliğine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Her bir form özelliğine ilişkin yapılan değerlendirmelere ilişkin aldıkları ortalama değerler hesaplanmış ve bu ortalama değerlerin huzurevlerine göre farklılaşım farklılaşmadığı Anova testi ile hesaplanmıştır (Tablo 58). Ayrıca katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin ortalama değer dışında varyansı standart sapma, skewness ve kurtosis değerleri Ek-23' te verilmiştir.

Tablo 58. Her bir huzurevinde bitkilerin formlarına ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları

Huzurevi Kodu	1	2	3	4	5	6	7	
Sütun formu(Ort)	2,9639	3,2321	3,1429	3,1755	3,0536	3,2321	3,1045	F:3,455
Sütun formu(Ss)	,29942	,14158	,19280	,35391	,25505	,25139	,28397	Sig:,003
Sarkık formu (Ort)	3,9184	3,6786	3,7619	3,7449	3,6190	3,7679	3,8415	F:1,835
Sarkık formu(Ss)	,08678	,22908	,22372	,25062	,35822	,32537	,23879	Sig:,098
Dağınık formu(Ort)	3,1633	3,3125	2,9571	2,9959	2,9940	3,1190	2,9791	F:2,247
Dağınık formu(Ss)	,41386	,28555	,25297	,23109	,31573	,29266	,30273	Sig:,043
Yuvarlakformu(Ort)	3,1939	2,9732	3,2857	3,0755	2,9762	3,2321	3,4408	F:5,867
Yuvarlak formu(Ss)	,41795	,55320	,28571	,30302	,18857	,37812	,33765	Sig:,000

Anova tablosu incelendiğinde, ‘Sig.’ değerlerine bakıldığında sütun, dağınık ve yuvarlak formun $p < 0,05$ olduğu görülmüştür. Yani huzurevleri arasında sütun, dağınık ve yuvarlak form değerlendirmeleri anlamlı şekilde farklılaşmaktadır (Tablo 59). Sarkık form için farklılık olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Huzurevleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok yuvarlak formda çıkmıştır (F: 5,867; $p < 0,05$). İkinci olarak sütun formunda çıkmıştır (F:3,455; $p < 0,05$). Huzurevleri arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçlar Ek-19,20,21,22 de sunulmuştur. Tablolara göre, hangi huzurevlerinin bitki formlarına ilişkin değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılmıştır. Tukey HSD test sonuçları verilmiştir. Çoklu karşılaştırma tablosuna göre bitki formları bağımlı değişkeni ile ilgili ortalama farkları, anlamlılık düzeyleri Sig. kolonundaki değerlerden elde edilmiştir. Buna göre sarkık form dışındaki diğer formlar; sütun, dağınık ve yuvarlak formların değerlendirilmesinde huzurevlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ortalama farkların verildiği sütunda (*) imgelerinin olduğu huzurevleri arasında 0,05 düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan sarkık form açısından ise, Sig değerlerinin hepsi 0,05’ten büyük çıkmıştır. Yani huzurevlerinin sarkık formla ilgili değerlendirmeler huzurevlerinde farklılık göstermez (Tablo 59).

Tablo 59. Her bir huzurevinde bitkilerin formlarına ilişkin yapılan değerlendirmelerin ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Sütun	Gruplar arası	1,701	6	,283	3,455	,003
	Gruplar içi	10,093	123	,082		
	Toplam	11,794	129			
Sarkık	Gruplar arası	,726	6	,121	1,835	,098
	Gruplar içi	8,106	123	,066		
	Toplam	8,831	129			
Dağınık	Gruplar arası	1,098	6	,183	2,247	,043
	Gruplar içi	10,015	123	,081		
	Toplam	11,112	129			
Yuvarlak	Gruplar arası	4,001	6	,667	8,867	,000
	Gruplar içi	13,979	123	,114		
	Toplam	17,980	129			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 60. Her bir huzurevinde bitkilerin formlarına yapılan değerlendirmelere ilişkin ortalama grupları

Tukey HSD	Sütun		Sarkık		Dağınık			Yuvarlak		
	Subset For Alpha=0.05		Tukey HSD	Subset For Alpha=0.05	Tukey HSD	Subset For Alpha=0.05		Tukey HSD	Subset For Alpha=0,05	
H	1	2	H	1	H	1	2	H	1	2
1	2,6939		5	3,6190	3	2,9571		4	2,9732	
5		3,0536	2	3,6786	7	2,9791	2,9791	3	2,9762	
7		3,1045	4	3,7449	5	2,9940	2,9940	1	3,0755	3,0755
3		3,1429	3	3,7619	4	2,9959	2,9959	6	3,1939	3,1939
4		3,1755	6	3,7679	6	3,1190	3,1190	7	3,2321	3,2321
2		3,2321	7	3,8415	1	3,1633	3,1633	5	3,2857	3,2857
6		3,2321	1	3,9184	2		3,3125	2		3,4408
p	1,000	,704	p	,060	p	,540	,059	p	,239	,101
H: Huzurevi										

3.5.2.3. Otsu ve Odunsu Bitkiler ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Huzurevi bahçelerinde kalan yaşlıların, çevrelerinde otsu ya da odunsu bitkilerden hangilerini görmeyi istediklerinin belirlenmesine yönelik iki ayrı fotoğraf huzurevi sakinlerine gösterilmiştir. En çok hangisini beğendikleri sorgulanmıştır. Daha sonra her bir gövde özelliğini anlamsal farklılaşım tekniğine göre 5'li skala (-2, -1, 0, 1, 2) kullanılarak katılımcıların zihinsel süreçleri bağlamında değerlendirilmiştir. Burada tercih edilen ya da edilmeyen gövde özelliklerinin katılımcıların zihinsel süreçlerine bağlı olarak anlamlandırılması 14 adet sıfat çifti aracılığıyla yapılmıştır. Buna göre, bitkilerin gövde özelliğine dair tercih durumu Tablo 61'deki gibidir.

Buna göre katılımcılar gövde özelliği açısından otsu bitkileri tercih etmişlerdir. Huzurevlerine göre tercihler incelendiğinde ise katılımcıların, Naime İsmail Yavuz Huzurevinde %71,4'ü, Giresun Huzurevinde %60'ı, Çamlık Huzurevinde %75'i ve Köşk Huzurevlerinde %60,9'u otsu bitkileri, Murgul Huzurevinde %62,5'u, Ahmet Cemal Mağden Huzurevinde %62,8'i ve Rize Huzurevinde % 66,6'sı odunsu bitkileri tercih etmiştir. Toplamda tüm huzurevlerinde katılımcıların %68'i otsu bitkileri %62 'si odunsu bitkileri tercih etmiştir.

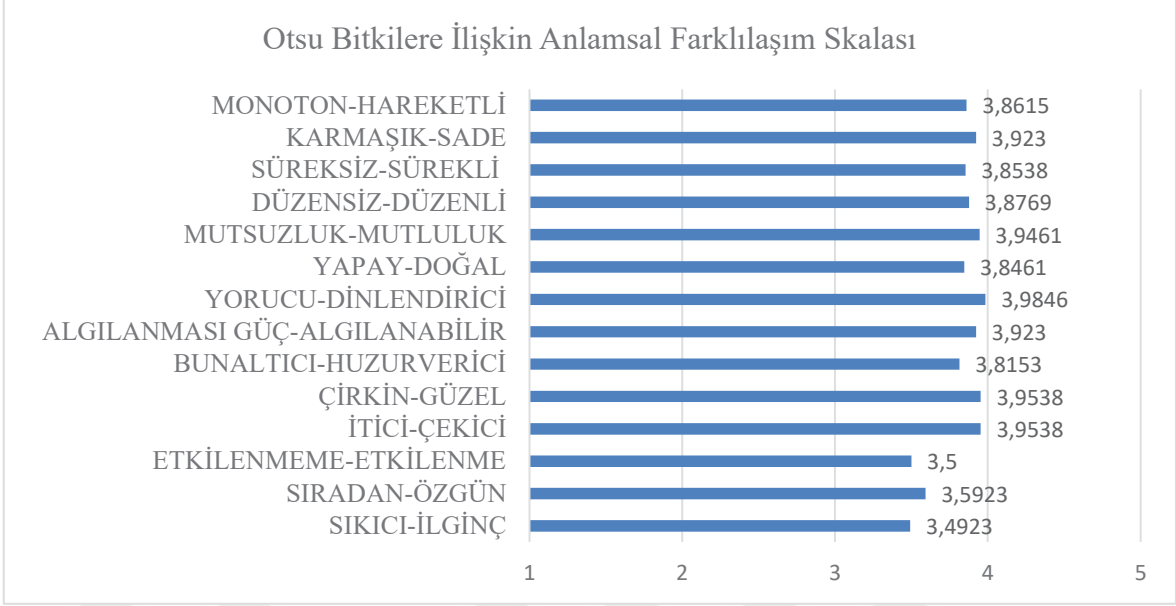
Ayrıca yapılan ki-kare uygunluk testi ile bitki gövde türlerine göre tercihinin huzurevlerine göre %5 anlamlılık düzeyinde farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır ($\chi^2=16,333$; $df=1$; $p=0,000$) dir. Sig değeri ($p<0,05$) olduğundan bitki gövde tercihleri huzurevlerine göre farklılık göstermektedir.

Tablo 61. Gövde özelliğine ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları

Huzurevi Kodu	1		2		3		4		5		6		7		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	%	N
Otsu gövde	5	71,4	3	37,5	9	60	13	37,1	4	33,3	9	75	25	60,9	68	52
Odunsu gövde	2	28,5	5	62,5	6	40	22	62,8	8	66,6	3	25	16	39,1	62	48

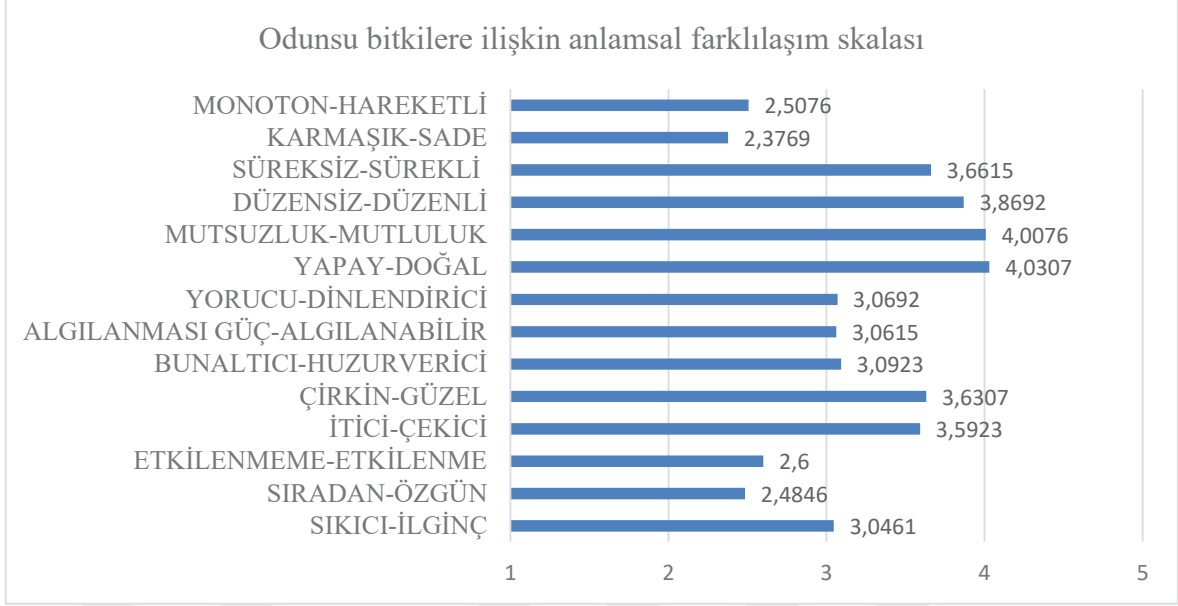
Geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine iki gövde özelliği gösteren bitkiler için uygulanmış ve bulgular grafiklere dönüştürülmüştür.

Buna göre ilk olarak otsu gövde özelliğine göre katılımcıların anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri Şekil 29'daki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer etkilenmeme-etkilenme sıfat çiftinde (3,5), en yüksek değer yorucu-dinlendirici sıfat çiftinden (3,9846) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, sütun formulu bitkiyi anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3 ve 4 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 29'a bakıldığında, katılımcıların, otsu bitkileri hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuştur.

Şekil 29. Otsu bitkilere özgü huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirme

Odunsu gövde özelliğine sahip bitkileri, katılımcılar anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 30'daki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, herbir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer karmaşık-sade sıfat çiftinde (2,3769), en yüksek değer mutsuzluk-mutluluk sıfat çiftinden (4,0076) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, odunsu bitkileri anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 2 ve 4 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 30'a bakıldığında, katılımcıların, odunsu bitkileri monoton, karmaşık, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, ne yorucu ne de dinlendirici, ne algılanabilir nede algılanması güç, ne huzur verici nede bunaltıcı, güzel, çekici, etkileyici olmayan, sıradan ve ne sıkıcı nede ilginç bulmuştur.

Şekil 30. Odunsu bitkilere özgü huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirme

3.5.2.4. Her Bir Huzurevinde Otsu ve Odunsu Bitkilere İlişkin Elde Edilen Bulgular

Her bir gövde özelliğine ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmelere ilişkin aldıkları ortalama değerler hesaplanmış ve bu ortalama değerlerin huzurevlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anava testi ile hesaplanmıştır (Tablo 62). Ayrıca katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin ortalama değer dışında varyansı standart sapma, skewness ve kurtosis değerleri Ek-24’de verilmiştir.

Tablo 62. Her bir huzurevinde bitkilerin formlarına ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları

Huzurevi Kodu	1	2	3	4	5	6	7	
Otsu gövde(Ort)	4,0816	3,7143	3,8048	3,8020	3,8571	3,8095	3,8188	F:1,639
Otsu gövde(Ss)	,25895	,26452	,20819	,25525	,29997	,22656	,23642	Sig:,.142
Odunsu gövde (Ort)	3,1633	3,2232	3,3714	3,2469	3,2321	3,1607	3,1533	F:1,876
Odunsu gövde(ss)	,30504	,31120	,24920	,17781	,31817	,21777	,21932	Sig:,.090

Anova tablosu incelendiğinde, ‘Sig.’ değerlerine bakıldığında otsu ve odunsu bitkilerin anlamsal farklılaşım değerlendirmelerinin ortalamalarına yapılan varyans analizi sonucunda $p > 0,05$ olduğu görülmüştür. Yani huzurevleri arasında otsu ve odunsu bitkilere

ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (Tablo 63).

Tablo 63. Her bir huzurevinde bitkilerin gövdelerine ilişkin yapılan değerlendirmeler arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Otsu	Gruplar arası	,600	6	,100	1,639	,142
	Gruplar içi	7,504	123	,061		
	Toplam	8,104	129			
Odunsu	Gruplar arası	,617	6	,103	1,876	,090
	Gruplar içi	6,740	123	,055		
	Toplam	7,357	129			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 64. Her bir huzurevinde bitkilerin gövdelerine ilişkin yapılan değerlendirmelere ilişkin ortalama grupları

Tukey HSD	Otsu		Tukey HSD	Odunsu	
	Subset For Alpha=0.05			Subset For Alpha=0.05	
H	1	2	H	1	
2	3,7143		7	3,1533	
4	3,8020	3,8020	6	3,1607	
3	3,8048	3,8048	1	3,1633	
6	3,8095	3,8095	2	3,2232	
7	3,8188	3,8188	5	3,2321	
5	3,8571	3,8571	4	3,2469	
1		4,0816	3	3,3714	
p	,771	,075	p	,233	

H:Huzurevi

3.5.2.5. İğne ve Geniş Yapraklı Bitkiler ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Huzurevinde kalan yaşlıların, bahçelerinde iğne yapraklı bitkiler mi yoksa geniş yapraklı bitkiler mi görmeyi tercih ettikleri sorgulanmıştır. Daha sonra hem iğne yapraklı hem de geniş yapraklı bitkilere ait fotoğraflar anlamsal farklılaşım tekniğine göre 5'li skala (-2, -1, 0, 1, 2) kullanılarak katılımcıların zihinsel süreçleri bağlamında değerlendirilmiştir. Burada tercih edilen ya da edilmeyen yaprak türü katılımcıların zihinsel süreçlerine bağlı

olarak anlamlandırılması 14 adet sıfat çifti aracılığıyla yapılmıştır. Buna göre, iğne yapraklı ya da geniş yapraklı bitkilerden hangilerini hangi yüzde oranında ve kaç kişinin tercih ettiği Tablo 65'te verilmiştir.

Tablo 65. İğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları

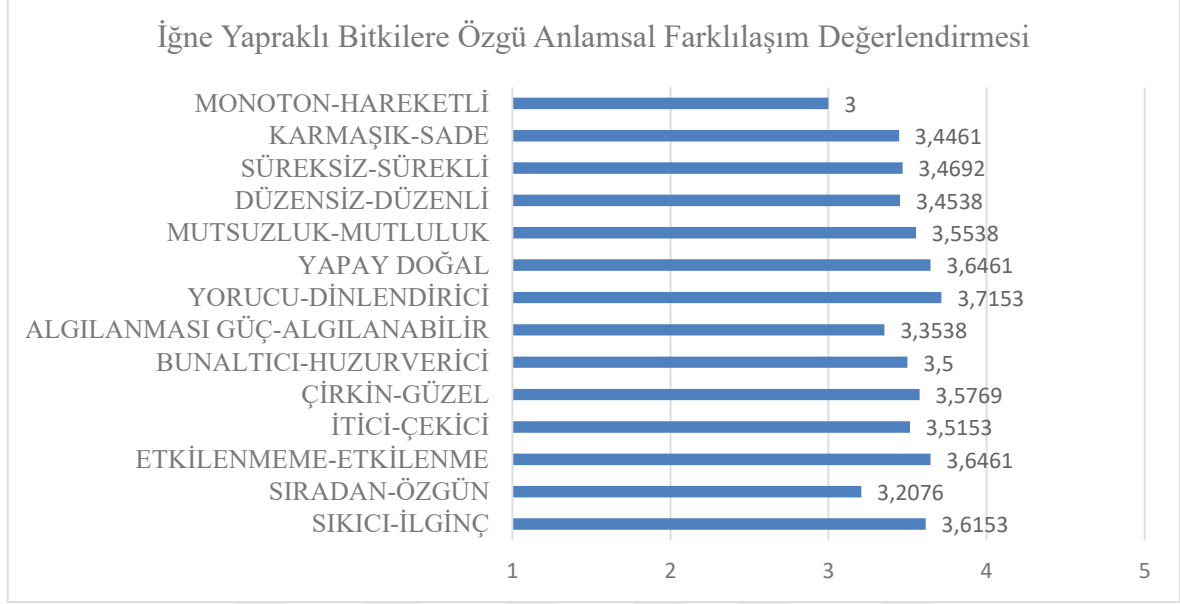
Huzurevi Kodu	1		2		3		4		5		6		7		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	%	N
İğne yaprak	2	28,6	4	50	10	66,7	24	68,6	6	50	8	66,7	22	53,7	58,5	76
Geniş yaprak	5	71,4	4	50	5	33,3	11	31,4	6	50	4	33,3	19	46,3	41,5	54

Buna göre katılımcılar iğne yapraklı bitkileri geniş yapraklı bitkilere göre daha çok tercih etmişlerdir. Huzurevlerine göre tercihler incelendiğinde ise katılımcıların, Naime İsmail Yavuz Huzurevinde %71,4'ü, Giresun Huzurevinde %50'si, Çamlık Huzurevinde %66,7'si ve Köşk Huzurevlerinde %53,7'si, Ordu Huzurevinde % 68,6'sı iğne yapraklı bitkileri tercih etmiştir. Murgul ve Rize Huzurevinde ise katılımcıların yarısı iğne yapraklı bitkileri yarısı geniş yapraklı bitkileri tercih ettiğini belirtmiştir. Toplamda tüm huzurevlerinde katılımcıların %76'sı iğne yapraklı bitkileri %54'ü geniş yapraklı bitkileri tercih etmiştir.

Ayrıca yapılan ki-kare uygunluk testi ile bitkilerin yaprak özelliğine göre tercihinin huzurevlerine göre %5 anlamlılık düzeyinde farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır ($\chi^2 = 5,565$; $df=1$; $p=0,018$) dir. Sig değeri ($p<0,05$) olduğundan bitkilerin yaprak özelliklerine ilişkin tercihler huzurevlerine göre farklılık göstermektedir.

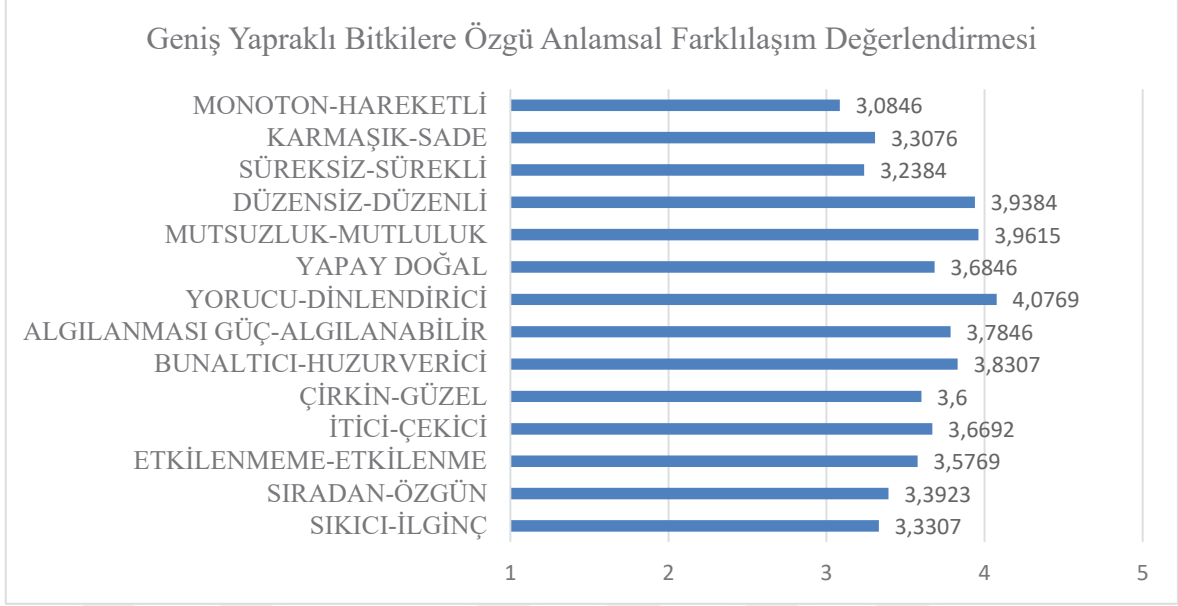
Geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine iki yaprak türü için uygulanmış ve bulgular grafiklere dönüştürülmüştür. Buna göre ilk olarak iğne yapraklı bitkileri, katılımcılar anlamsal farklılaşım skalası ile değerlendirmiş ve bulgular Şekil 31'deki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer monoton-hareketli sıfat çiftinde (3), en yüksek değer yorucu-dinlendirici sıfat çiftinden (3,7153) değerlerini almıştır. Şekil 31'e bakıldığında, katılımcıların, iğne yapraklı bitkileri değerlendirmeleri sonucunda sıfat çiftleri 3 ve 3'e yakın değerler almıştır. 3 ve 3'e yakın değerler çıkması, katılımcıların konu ile ilgili bir fikir beyan etmek istememesinin göstergesidir. Yani geniş yapraklı

bitkiler ne monoton nede hareketli, sade, sürekli, düzenli, az mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, ne algılanabilir nede algılanabilir değil, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, ne sıradan ne özgün ve ilginç bulmuştur.

Şekil 31. İğne yapraklı bitkilere özgü huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirilmesi

Geniş yapraklı bitkileri, katılımcılar anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 32'deki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer monoton-hareketli sıfat çiftinde (3,0846), en yüksek değer yorucu-dinlendirici sıfat çiftinden (4,0769) değerlerini almıştır. Şekil 32'ye bakıldığında, katılımcıların, geniş yapraklı bitkileri ne monoton nede hareketli, ne karmaşık ne sade, ne sürekli nede süreksiz, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, ne sıradan ne özgün ve ne sıkıcı nede ilginç bulmuştur.

Şekil 32. Geniş yapraklı bitkilere özgü huzurevi sakinlerinin anlamsal farklılaşım değerlendirmesi

3.5.2.6. Her Bir Huzurevinde İğne ve Geniş Yapraklı Bitkilere İlişkin Elde Edilen Bulgular

İğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri sonucunda çıkan ortalama değerler hesaplanmış (Tablo 66) ve bu ortalama değerlerin huzurevlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı anavo testi ile hesaplanmıştır (Tablo 67). Ayrıca katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin ortalama değer dışında varyansı standart sapma, skewness ve kurtosis değerleri Ek 25’te verilmiştir.

Tablo 66. Her bir huzurevinde iğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları

Huzurevi Kodu	1	2	3	4	5	6	7	
İğne yaprak(Ort)	3,4694	3,3482	3,5143	3,5245	3,4702	3,4583	3,4617	F:;585
İğne yaprak(Ss)	,17427	,17260	,13819	,31941	,26281	,35448	,24437	Sig:;742
Geniş yaprak (Ort)	3,6122	3,6786	3,7095	3,6490	3,6190	3,5655	3,5226	F:;997
Geniş yaprak(ss)	,27311	,36820	,37745	,23777	,34503	,38097	,29985	Sig:;431

Anova tablosu incelendiğinde, ‘Sig.’ değerlerine bakıldığında $p > 0,05$ olduğu görülmüştür. Yani huzurevleri arasında iğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri bakımından anlamlı bir fark yoktur (Tablo 67).

Tablo 67. Her bir huzurevinde iğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmeler arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
İğne yaprak	Gruplar arası	,247	6	,041	,585	,742
	Gruplar içi	8,658	123	,070		
	Toplam	8,905	129			
Geniş yaprak	Gruplar arası	,574	6	,096	,997	,431
	Gruplar içi	11,816	123	,096		
	Toplam	12,390	129			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 68. Her bir huzurevinde iğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalama grupları

Tukey HSD	İğne yaprak		Geniş yaprak	
	Subset For Alpha=0.05	Tukey HSD	Subset For Alpha=0.05	
H	1	H	1	
2	3,3482	7	3,5226	
6	3,4583	6	3,5655	
7	3,4617	1	3,6122	
1	3,4694	5	3,6190	
5	3,4702	4	3,6490	
3	3,5143	2	3,6786	
4	3,5245	3	3,7095	
p	,637	p	,735	

H:Huzurevi

3.5.2.7. Soğuk ve Sıcak Renkli Çiçeklere Sahip Bitkiler ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Huzurevi bahçelerinde kalan yaşlıların, çevrelerinde sıcak renkli ya da soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilerden hangilerini görmeyi istediklerinin belirlenmesine yönelik iki ayrı fotoğraf huzurevi sakinlerine gösterilmiştir. En çok hangisini beğendikleri sorgulanmıştır. Daha sonra sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkiler anlamsal farklılaşım tekniğine göre 5'li skala (-2, -1, 0, 1, 2) kullanılarak katılımcıların zihinsel süreçleri bağlamında değerlendirilmiştir. Burada tercih edilen ya da edilmeyen çiçek renkleri katılımcıların zihinsel süreçlerine bağlı olarak anlamlandırılması 14 adet sıfat çifti

aracılığıyla yapılmıştır. Buna göre, bitkilerin çiçek renklerine göre tercih durumu tablo 69'daki gibidir.

Tablo 69. Bitkilerin çiçek renklerine ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları

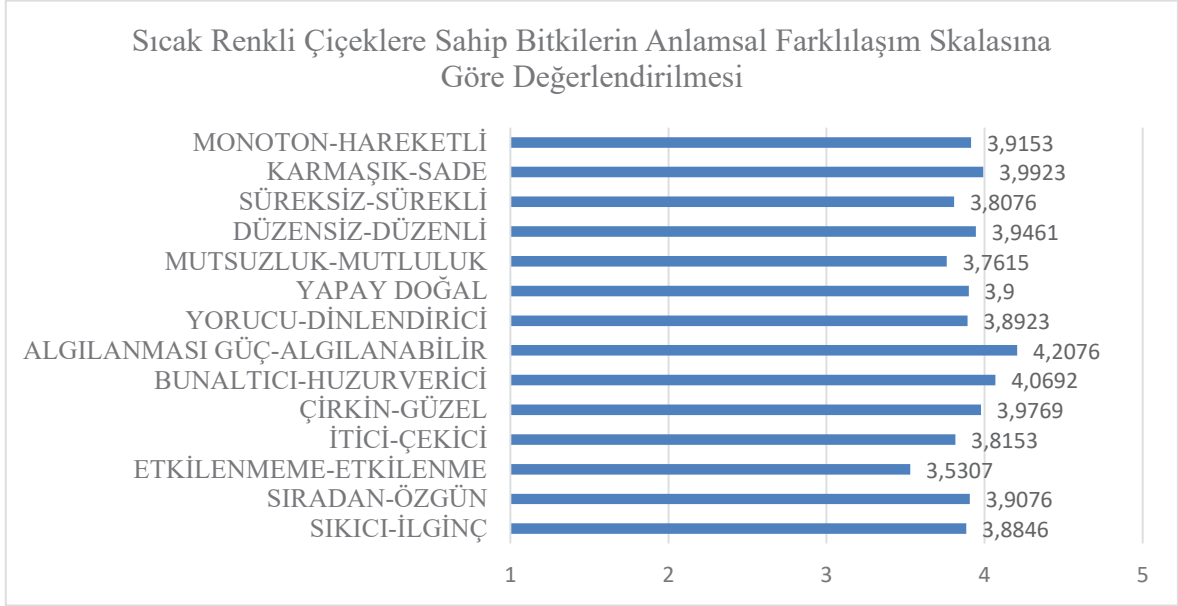
Huzurevi Kodu	1		2		3		4		5		6		7		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	%	N
Sıcak renkli çiçekli bitkiler	2	28,5	3	37,5	9	60	22	62,8	6	50	4	33,3	20	48,7	50,8	66
Soğuk renkli çiçekli bitkiler	5	71,5	5	62,5	6	40	13	37,2	6	50	8	66,6	21	51,3	49,2	64

Buna göre katılımcılar çiçek rengi açısından sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri tercih etmişlerdir. Huzurevlerine göre tercihler incelendiğinde ise katılımcıların, Naime İsmail Yavuz Huzurevinde %71,5'u soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri, Murgul Huzurevinde %62,5'u soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri, Giresun Huzurevinde %60'ı sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri, Ordu Huzurevinde % 62,8'i sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri, Çamlık Huzurevlerinde %66,6'sı soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri, Köşk Huzurevinde %51,3'ü soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri daha çok bitkileri tercih etmiştir. Toplamda tüm huzurevlerinde katılımcıların %50,8'i sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri %49,2'si soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri tercih etmiştir (Tablo 69).

Ayrıca yapılan ki-kare uygunluk testi ile bitkilerin çiçeklerinin renklerine göre tercihinin, huzurevlerine göre %5 anlamlılık düzeyinde farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır ($\chi^2 = 116,400$; $df=2$; $p=0,000$) dir. Sig. değeri ($p<0,05$) olduğundan bitkilerin çiçek renklerine göre tercihleri huzurevlerine göre farklılık göstermektedir.

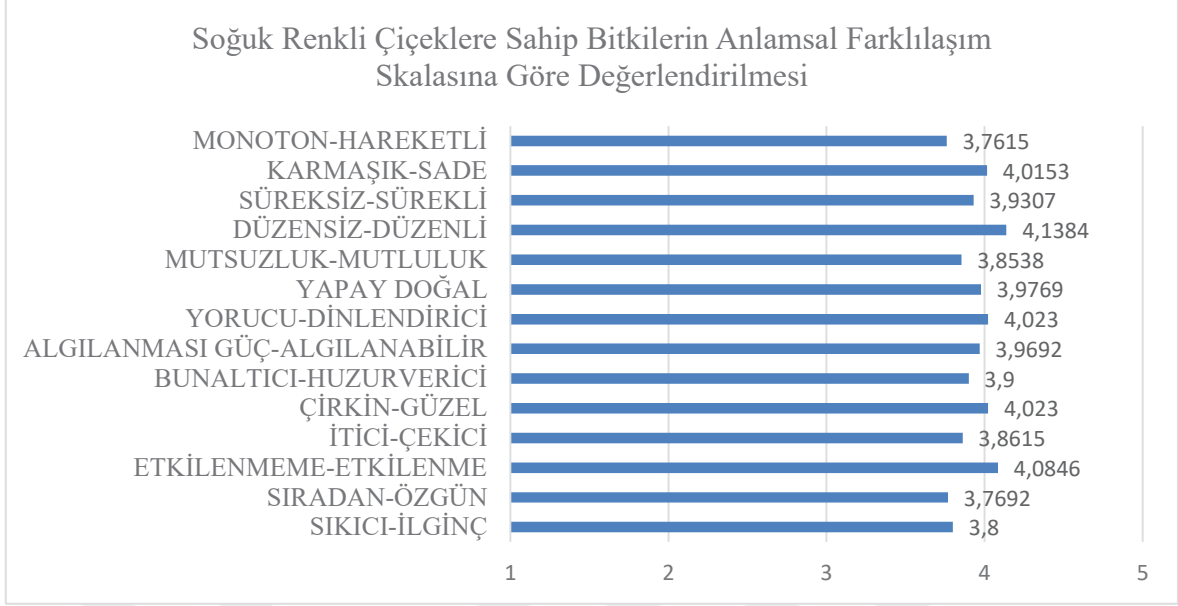
Geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine, hem sıcak hem de soğuk renkli çiçeklere sahip bitkiler için uygulanmış ve bulgular grafiklere dönüştürülmüştür. Buna göre ilk olarak sıcak renkli çiçeklere sahip bitkiler, katılımcıların anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri Şekil 33'teki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer etkilenmeme-etkilenme sıfat çiftinde (3,5307), en yüksek değer algılanması güç-algılanabilir sıfat çiftinden (4,2076) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, sıcak

renkli çiçeklere sahip bitkileri anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3,5 ve 4,2 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 33'e bakıldığında, katılımcıların, sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuştur.

Şekil 33. Sıcak renkli çiçeklere sahip bitkilerin huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi

Soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri, katılımcılar anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 34'teki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer monoton-hareketli sıfat çiftinde (3,7615), en yüksek değer düzenli-düzensiz sıfat çiftinden (4,1384) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3,8 ve 4,2 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 34'e bakıldığında, katılımcıların, soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuştur.

Şekil 34. Soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilerin huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi

3.5.2.8. Her Bir Huzurevinde Bitkilerin Çiçek Rengine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilere ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri sonucunda çıkan ortalama değerler hesaplanmış ve bu ortalama değerlerin huzurevlerine göre farklılaşım farklılaşmadığı Anavo testi ile hesaplanmıştır (Tablo 70). Ayrıca katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin ortalama değer dışında varyansı standart sapma, skewness ve kurtosis değerleri Ek 26’da verilmiştir.

Anova tablosu incelendiğinde, ‘Sig.’ değerlerine bakıldığında $p > 0,05$ olduğu görülmüştür. Yani huzurevleri arasında sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilerin anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 70. Her bir huzurevinde sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları

Huzurevi Kodu	1	2	3	4	5	6	7	
Sıcak renkli çiçek (Ort)	3,9888	3,7946	3,9857	3,8408	3,9821	3,8214	3,9338	F:1,554
Sıcak renkli çiçek (Ss)	,2957	,35702	,21292	,21224	,21989	,27831	,22778	Sig:,166
Soğuk renkli çiçek (Ort)	4,0480	3,9464	3,9762	3,9918	3,8869	3,8690	3,8885	F:1,255
Soğuk renkli çiçek (ss)	,38874	,22507	,22208	,23421	,17083	,23755	,19695	Sig:,283

Tablo 71. Her bir huzurevinde sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilere ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Sıcak renkli çiçekli bitki	Gruplar arası	,534	6	,089	1,554	,166
	Gruplar içi	7,043	123	,057		
	Toplam	7,576	129			
Soğuk renkli çiçekli bitki	Gruplar arası	,386	6	,064	1,255	,283
	Gruplar içi	6,310	123	,051		
	Toplam	6,696	129			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 72. Her bir huzurevinde sıcak ve soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilere ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalama grupları

Tukey HSD	Sıcak renkli çiçekli bitki		Soğuk renkli çiçekli bitki	
	Subset For Alpha=0.05	Tukey HSD	Subset For Alpha=0.05	
H	1	H	1	
2	3,7946	6	3,8690	
6	3,8214	5	3,8869	
4	3,8408	7	3,8885	
7	3,9338	2	3,9464	
1	3,9388	3	3,9762	
5	3,9821	4	3,9918	
3	3,9857	1	4,0408	
p	,416	p	,480	

H:Huzurevi

3.5.2.9. Ölçü Özelliği ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Huzurevi bahçelerinde kalan yaşlıların, çevrelerinde bitkilerin ölçüleri bakımından yerörtücü, çalı ya da ağaç hangilerini görmeyi istediklerinin belirlenmesine yönelik üç ayrı fotoğraf huzurevi sakinlerine gösterilmiştir. En çok hangisini beğendikleri sorgulanmıştır. Daha sonra yerörtücü, çalı ve ağaç fotoğrafları anlamsal farklılaşım tekniğine göre 5'li skala (-2, -1, 0, 1, 2) kullanılarak katılımcıların zihinsel süreçleri bağlamında değerlendirilmiştir. Burada tercih edilen ya da edilmeyen bitki ölçüsü, katılımcıların zihinsel süreçlerine bağlı olarak anlamlandırılması 14 adet sıfat çifti aracılığıyla yapılmıştır. Buna göre, bitkilerin ölçülerine göre tercih durumu tablo 73'teki gibidir.

Tablo 73. Bitkilerin ölçülerine ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları

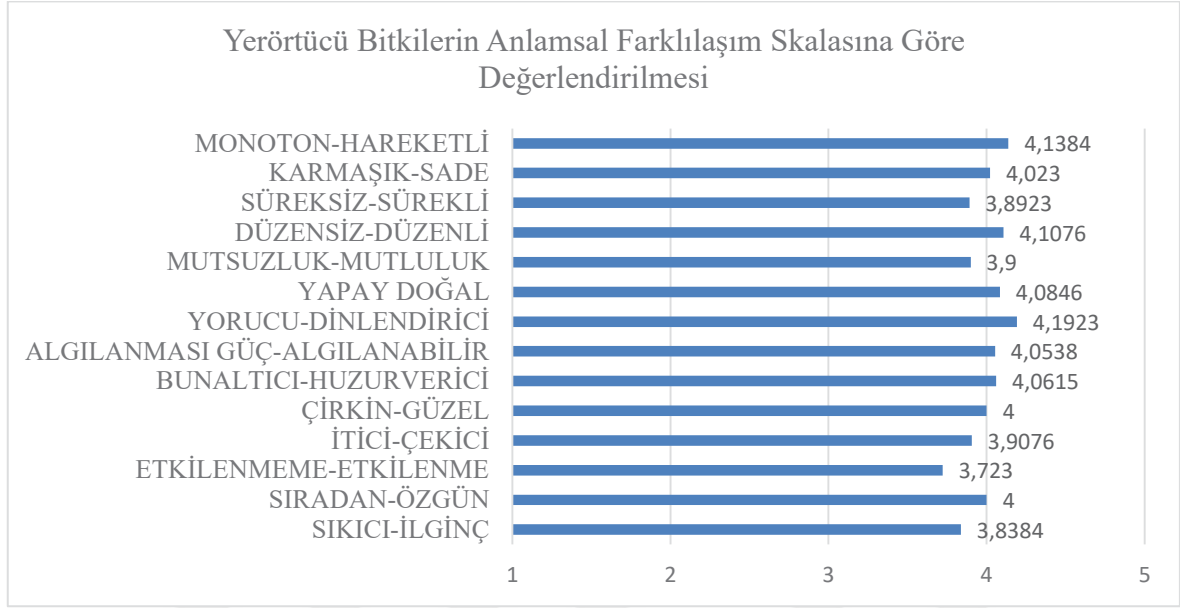
Huzurevi Kodu	1		2		3		4		5		6		7		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	%	N
Yerörtücü bit.	4	57,1	5	62,5	7	46,7	21	60	8	66,7	5	41,7	26	63,4	59,2	68
Çalılar	2	28,6	2	25	3	20	5	14,3	1	8,3	3	25	6	14,6	15,9	22
Ağaçlar	1	14,3	1	12,5	5	33,3	9	25,7	3	25	12	33,3	9	22	24,9	40

Buna göre katılımcılar ölçü açısından daha çok yerörtücü bitkileri, daha sonra ağaçları ve en son olarak da çalıları tercih etmişlerdir. Huzurevlerine göre tercihler incelendiğinde ise katılımcıların, Naime İsmail Yavuz Huzurevinde %57,1'i yerörtücü bitkileri, %28,6'sı çalıları ve %14,3'ü ağaçları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Murgul Huzurevinde katılımcıların %62,5'i yerörtücüleri, %25'i çalıları ve %12,5'u ağaçları tercih etmiştir. Giresun Huzurevinde ise katılımcıların %46,7'si yerörtücüleri, %20'si çalıları ve %33,3'ü ağaçları tercih ettiğini belirtmiştir. Ordu Huzurevinde katılımcıların %60'ı yerörtücü bitkileri, %25,7'si ağaçları ve %14,3'ü çalıları tercih ettiğini belirtmiştir. Rize Fındıklı Huzurevinde katılımcıların %66,7'si yerörtücü bitkileri, %8,3'ü çalıları ve %25'i ağaçları tercih ettiğini belirtmiştir. Trabzon Çamlık Huzurevinde katılımcıların %41,7'si yerörtücüleri, %33,3'ü ağaçları ve son olarak %25'i çalıları tercih etmiştir. Trabzon Köşk Huzurevindeki katılımcıların %63,4'ü yerörtücü bitkileri, %24,9'u ağaçları ve %15,9'u çalıları tercih ettiğini belirtmiştir.

Ayrıca yapılan ki-kare uygunluk testi ile bitkilerin ölçülerine göre tercihinin, huzurevlerine göre %5 anlamlılık düzeyinde farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır ($\chi^2=19,111$; $df=2$; $p=0,000$) dir. Sig. değeri ($p<0,05$) olduğundan bitkilerin ölçülerine göre tercihleri huzurevlerine göre farklılık göstermektedir.

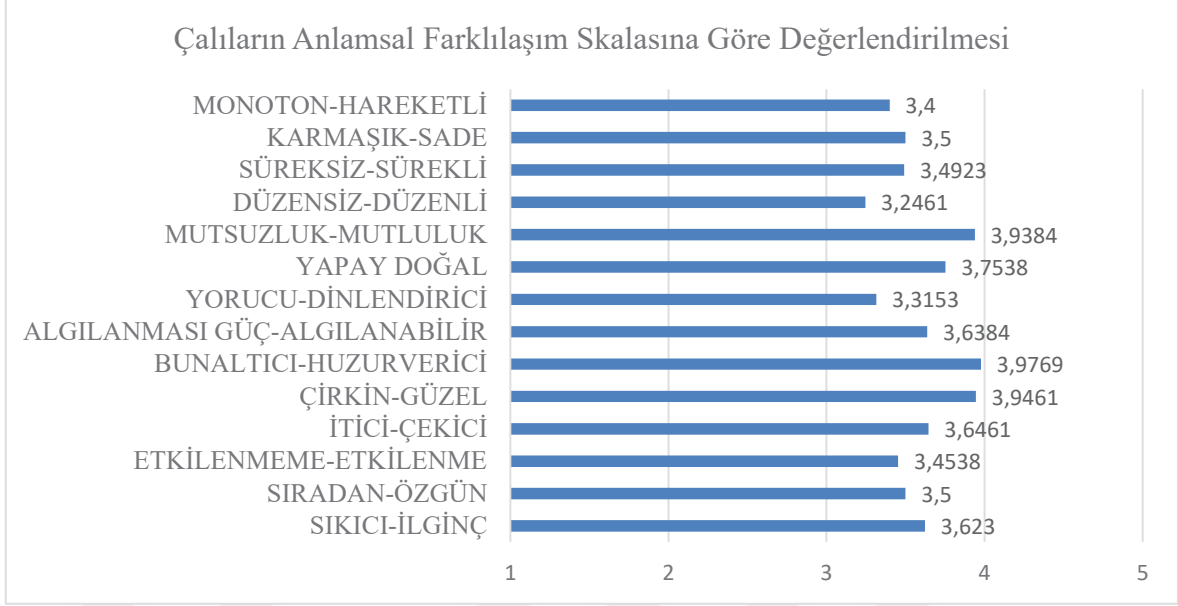
Geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine, hem yerörtücü, hem çalı hem de ağaçlar için uygulanmış ve bulgular grafiklere dönüştürülmüştür. Buna göre ilk olarak yerörtücü bitkileri, katılımcılar anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 35'deki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer etkilenmeme-etkilenme sıfat çiftinde (3,723), en yüksek değer algılanması yorucu ve dinlendirici sıfat çiftinden (4,1923) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, yerörtücü bitkileri anlamsal farklılaşım

skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3,7 ve 4,2 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 46'a bakıldığında, katılımcıların, yerörtücü bitkileri hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuştur.

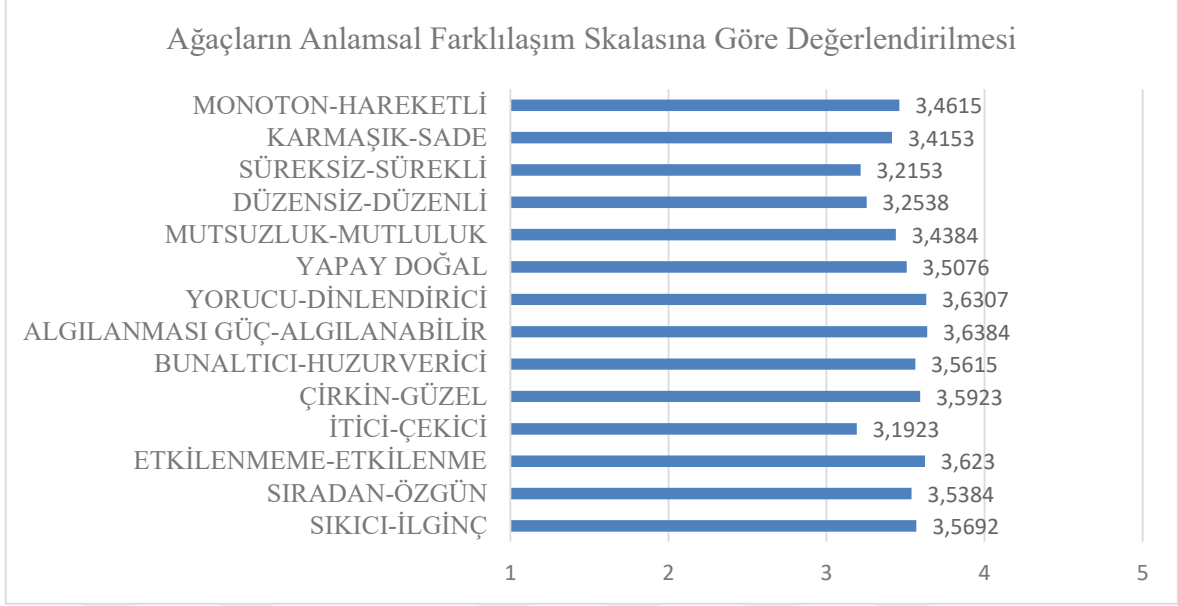
Şekil 35. Yerörtücü bitkilerin huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirmesi

Çalılara ait fotoğraf, katılımcılar tarafından anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 36'daki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer düzenli-düzensiz sıfat çiftinde (3,2461), en yüksek değer bunaltıcı-huzur verici sıfat çiftinden (3,9769) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, çalıları anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3,2 ve 4 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 36'ya bakıldığında, katılımcıların, çalıları ne hareketli ne monoton, sade, sürekli, ne düzenli, ne düzensiz, mutluluk veren, doğal görünen, ne yorucu ne dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuştur.

Şekil 36. Çalılıarın huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi

Ağaçlara ait fotoğraf, katılımcılar tarafından anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 37'deki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer itici-çekici sıfat çiftinde (3,1923), en yüksek değer algılanması güç-algılanabilir sıfat çiftinden (3,6384) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, çalılıarı anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3,2 ve 3,7 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 37'ye bakıldığında, katılımcıların, ağaçları hareketli, sade, ne sürekli ne süreksiz, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, ne itici ne çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuştur.

Şekil 37. Ağaçların huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi

3.5.2.10. Her Bir Huzurevinde Bitkilerin Ölçülerine İlişkin Elde Edilen Bulgular

Yerörtücü, çalı ve ağaçlara yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri sonucunda çıkan ortalama değerler hesaplanmış ve bu ortalama değerlerin huzurevlerine göre farklılaşım farklılaşmadığı Anava testi ile hesaplanmıştır (Tablo 74). Ayrıca katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin ortalama değer dışında varyansı standart sapma, skewness ve kurtosis değerleri Ek 27’de verilmiştir.

Anova tablosu incelendiğinde, ‘Sig.’ değerlerine bakıldığında $p < 0,05$ olduğu görülmüştür (Tablo 75). Yani huzurevleri arasında yerörtücü, çalı ve ağaçların anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmeleri arasında anlamlı bir fark vardır. Huzurevleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok yerörtücülerde çıkmıştır ($F:10,491$; $p < 0,000$). İkinci olarak çalılarda çıkmıştır ($F:4,042$; $p < 0,001$). Son olarak ağaçlarda çıkmıştır ($F:2,757$; $p < 0,012$). Huzurevleri arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçlar Ek-28,29,30 da sunulmuştur. Tablolarda, hangi huzurevlerinin bitkilerin ölçülerine ilişkin değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için Tukey HSD test sonuçları verilmiştir. Çoklu karşılaştırma tablosuna göre bitki ölçülerine göre yerörtücü, çalı ve ağaç bağımlı değişkeni ile ilgili ortalama farkları, anlamlılık düzeyleri

Sig. kolonundaki değerlerden elde edilmiştir. Buna göre üç bitki ölçüsünün değerlendirilmesinde huzurevlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ortalama farkların verildiği sütunda (*) imgelerinin olduğu huzurevleri arasında 0,05 düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 74. Her bir huzurevinde yerörtücü, çalı ve ağaçlara ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım skalası değerlendirmelerin ortalamaları

Huzurevi Kodu	1	2	3	4	5	6	7	
Yerörtücü (Ort)	4,0677	3,750	3,9171	3,9849	4,081	4,0814	4,0087	F:10,491
Yerörtücü (Ss)	,21898	,15512	,27146	,19012	,20371	,16259	,21762	Sig:000
Çalı (Ort)	3,545	3,6138	3,7141	,3,6150	3,6937	3,5832	3,5468	F:4,042
Çalı (ss)	,32421	,29444	,16077	,27375	,28581	,13576	,25478	Sig:,001
Ağaç (Ort)	3,5571	3,4541	3,4951	3,4548	3,3862	3,4830	3,5820	F:2,757
Ağaç (ss)	,14779	,16656	,35097	,22002	,24040	,29770	,46868	Sig:,012

Tablo 75. Her bir huzurevinde yerörtücü, çalı ve ağaçlara ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler Toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Yerörtücü	Gruplar arası	2,747	6	,458	10,491	,000
	Gruplar içi	19,376	444	,044		
	Toplam	22,123	450			
Çalı	Gruplar arası	1,551	6	,258	4,042	,001
	Gruplar içi	28,388	444	,064		
	Toplam	29,939	450			
Ağaç	Gruplar arası	1,893	6	,315	2,757	,012
	Gruplar içi	50,797	444	,114		
	Toplam	52,689	450			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 76. Her bir huzurevinde yerörtücü, çalı ve ağaçlara ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalama grupları

Tukey HSD	Yerörtücü			Tukey HSD	Çalı		Tukey HSD	Ağaç
	Subset For Alpha=0.05				Subset For Alpha=0.05			Subset For Alpha=0.05
H	1	2	3	H	1	2	H	1
2	3,75			1	3,5450		5	3,3862
3		3,9171		7	3,5468		2	3,4541
4		3,9849	3,9849	6	3,5832	3,5832	4	3,4548

Tablo 76'nın devamı

Tukey HSD	Yerörtücü			Tukey HSD	Çalı		Tukey HSD	Ağaç
	Subset For Alpha=0.05				Subset For Alpha=0.05			Subset For Alpha=0.05
7	4,0087	4,0087		2	3,6138	3,6138	6	3,4830
1		4,0677		4	3,6150	3,6150	3	3,4951
5		4,0810		5	3,6937	3,6937	1	3,5571
6		4,0814		3		3,7141	7	3,5820
p	1,000	,384	,318	p	,088	,192	P	,098

H:Huzurevi

3.5.2.11. Doku Özelliği ile İlgili Tercih ve Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Huzurevi bahçelerinde kalan yaşlıların, çevrelerinde bitkilerin dokuları bakımından kaba, orta ya da ince doku özelliklerinden hangilerini görmeyi istediklerinin belirlenmesine yönelik üç ayrı fotoğraf huzurevi sakinlerine gösterilmiştir. En çok hangisini beğendikleri sorgulanmıştır. Daha sonra kaba dokulu, orta dokulu ve ince dokulu bitkilere ait fotoğraflar anlamsal farklılaşım tekniğine göre 5'li skala (-2, -1, 0, 1, 2) kullanılarak katılımcıların zihinsel süreçleri bağlamında değerlendirilmiştir. Burada tercih edilen ya da edilmeyen bitki dokusu, katılımcıların zihinsel süreçlerine bağlı olarak anlamlandırılması 14 adet sıfat çifti aracılığıyla yapılmıştır. Buna göre, bitkilerin dokularına göre tercih durumu Tablo 73'teki gibidir.

Buna göre katılımcılar bitkileri doku açısından en çok tercih edilen orta dokulu bitkiler (%53,1) olmuştur. Daha sonra ince doku (%29,2) ve en son kaba dokulu bitkiler (%17,7) beğenilmiş tercih edilmiştir. Huzurevlerine göre tercihler incelendiğinde ise katılımcıların, Naime İsmail Yavuz Huzurevinde %71,4'ü orta dokulu bitkileri, %28,6'sı ince dokulu bitkileri tercih edip beğendiğini belirtmiştir. Kaba dokulu bitkileri hiç kimse beğenip tercih etmemiştir. Murgul Huzurevi katılımcılarının ise, %12,5'u kaba dokulu bitkileri, %50'si orta dokulu bitkileri, %37,5'u ince dokulu bitkileri tercih etmişlerdir. Giresun Huzurevi katılımcılarının ise, %6,7'si kaba doku, %53,3'ü orta doku, %40'ı ince dokulu bitkileri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Ordu Huzurevinde İse, katılımcıların 514,3'ü kaba dokuyu, %45,7'si orta dokuyu, %40'ı ince dokuyu tercih ettiğini, beğendiğini belirtmiştir. Rize Huzurevinde ise, katılımcıların % 8,3'ü kaba dokuyu, %33,3'ü orta dokuyu, %58,3'ü ince dokuyu tercih ettiğini belirtmiştir. Trabzon Çamlık Huzurevinde

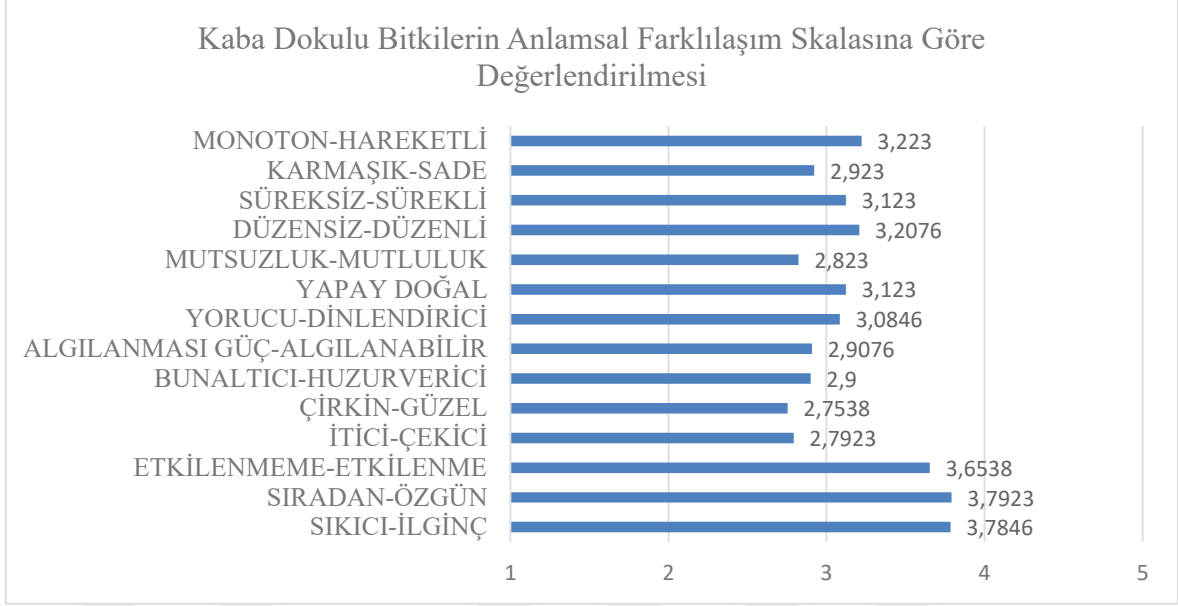
katılımcıların %16,7'si kaba dokulu bitkileri, %50'si orta dokulu bitkileri, %33,3'ü ise ince dokulu bitkileri beğenip tercih ettiğini belirtmiştir. Trabzon Köşk Huzurevinde ise, katılımcıların %31,7'si kaba dokulu bitkileri, %63,4'ü orta dokulu bitkileri, %4,9'u se ince dokulu bitkileri tercih ettiğini belirtmiştir

Tablo 77. Bitkilerin dokularına ilişkin katılımcıların tercihleri ve huzurevlerine göre tercih durumları

Huzurevi Kodu	1		2		3		4		5		6		7		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	%	N
Kaba doku	0	0	1	12,5	1	6,7	5	14,3	1	8,3	2	16,7	13	31,7	17,7	23
Orta doku	5	71,4	4	50	8	53,3	16	45,7	4	33,3	6	50	26	63,4	53,1	69
İnce doku	2	28,6	3	37,5	6	40	14	40	7	58,3	4	33,3	2	4,9	29,2	38

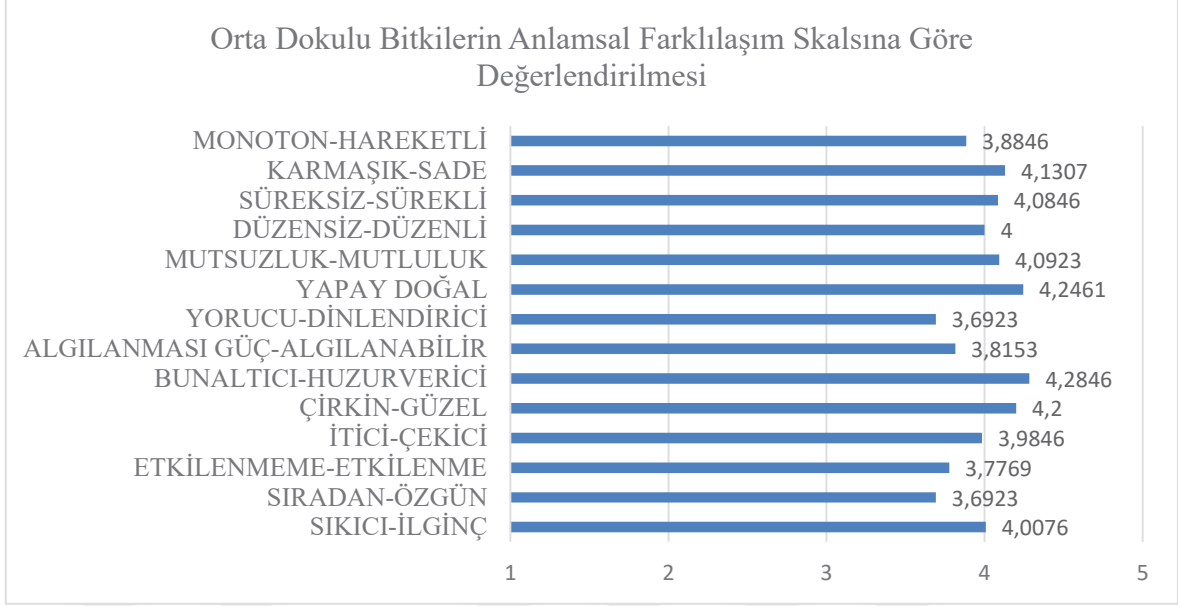
Ayrıca yapılan ki-kare uygunluk testi ile bitkilerin dokularına göre tercihinin, huzurevlerine göre %5 anlamlılık düzeyinde farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır ($\chi^2 = 80,298$; $df=2$; $p=0,000$) dir. Sig değeri ($p<0,05$) olduğundan bitkilerin dokularına göre tercihleri huzurevlerine göre farklılık göstermektedir.

Geliştirilen anlamsal farklılaşım skalası, huzurevi sakinlerine, tüm dokular için uygulanmış ve bulgular grafiklere dönüştürülmüştür. Buna göre ilk olarak kaba dokulu bitkileri, katılımcılar anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 38'deki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer çirkin-güzel sıfat çiftinde (2,7538), en yüksek değer algılanması sıradan ve özgün sıfat çiftinden (3,7923) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, kaba dokulu bitkileri anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 2,7 ve 3,7 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 38'e bakıldığında, katılımcılar üç sıfat çifti haricindeki 11 sıfat çiftinde monoton- hareketli, karmaşık-sade, süreksiz-sürekli, düzensiz-düzenli, mutsuzluk veren-mutluluk verici, yapay-doğal, yorucu-dinlendirici, algılanması güç-algılanabilir, bunaltıcı-huzur verici, çirkin-güzel, itici-çekici için kaba dokulu bitkileri ne olumlu nede karşıtı olumsuz sıfat ile anlamlandırmamıştır. Yalnızca etkileyici, özgün ve ilginç sıfatları ile tanımlamışlardır.

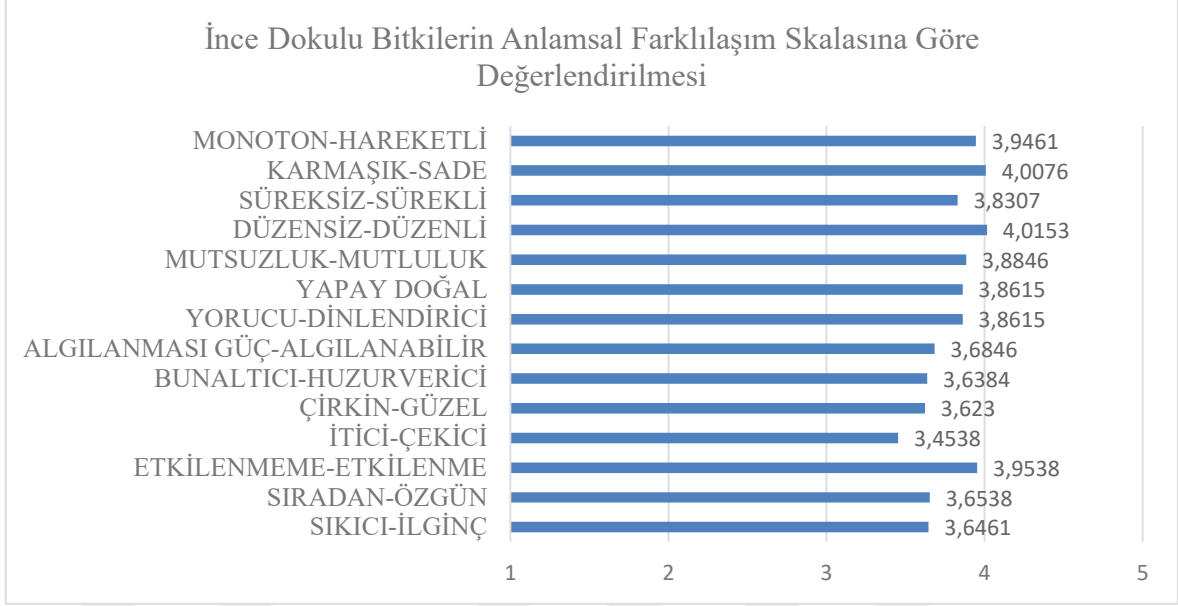
Şekil 38. Kaba dokulu bitkilerin huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi

Orta dokulu bitkileri ifade eden fotoğraf, katılımcılar tarafından anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 49'deki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer sıradan-özgün sıfat çiftinde (3,6923), en yüksek değer bunaltıcı-huzur verici sıfat çiftinden (4,2846) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, orta dokulu bitkilerin anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3,6 ve 4,3 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 39'a bakıldığında, katılımcıların, orta dokulu bitkileri hareketli, sade, sürekli, düzenli, ne mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuştur.

Şekil 39. Orta dokulu huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi

İnce dokulu bitkilere ait fotoğraf, katılımcılar tarafından anlamsal farklılaşım tekniğine göre değerlendirmiş ve bulgular Şekil 40'daki gibidir. Huzurevi sakinlerinin sıfat çiftlerine verdikleri puanların aritmetik ortalaması alınmış ve grafik oluşturulmuştur. Buna göre, her bir sıfat çiftine ilişkin aritmetik ortalamalara bakıldığında en düşük değer itici-çekici sıfat çiftinde (3,4538), en yüksek değer düzenli-düzensiz sıfat çiftinden (4,0153) değerlerini almıştır. Yani huzurevi sakinleri, ince dokulu bitkileri anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirirken ağırlıklı olarak 3,4 ve 4 arasında değerler çıkmıştır. Şekil 40'a bakıldığında, katılımcıların, ağaçları hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuştur.

Şekil 40. İnce dokulu huzurevi sakinleri tarafından anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmesi

3.5.2.12. Her Bir Huzurevinde Bitkilerin Dokularına İlişkin Elde Edilen Bulgular

Kaba, orta ve ince dokulu bitkilere ilişkin anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri sonucunda çıkan ortalama değerler hesaplanmış ve bu ortalama değerlerin huzurevlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anavo testi ile hesaplanmıştır (Tablo 78). Ayrıca katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin ortalama değer dışında varyansı standart sapma, skewness ve kurtosis değerleri Ek 31’de verilmiştir.

Anova tablosu incelendiğinde, ‘Sig.’ değerlerine bakıldığında $p < 0,05$ olduğu görülmüştür (Tablo 79). Yani huzurevleri arasında kaba, orta ve ince dokulu bitkilerin anlamsal farklılaşım skalasına göre değerlendirilmeleri arasında anlamlı bir fark vardır. Huzurevleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok orta dokulu bitkilerin değerlendirilmesinde çıkmıştır ($F:12,133$; $p=0,000$). İkinci olarak kaba dokulu bitkilerde çıkmıştır ($F:7,270$; $p=0,000$). Son olarak ince dokulu bitkiler çıkmıştır ($F:4,666$; $p=0,000$). Huzurevleri arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçlar Ek-32,33,34 de sunulmuştur. Tablolarda, hangi huzurevlerinin bitkilerin ölçülerine ilişkin değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için Tukey HSD test sonuçları verilmiştir. Çoklu karşılaştırma tablosuna göre bitki dokularına göre kaba, orta ve ince dokulu bitkiler

bağımlı değişkeni ile ilgili ortalama farkları, anlamlılık düzeyleri Sig. kolonundaki değerlerden elde edilmiştir. Buna göre üç bitki dokusunun değerlendirilmesinde huzurevlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ortalama farkların verildiği sütunda (*) imgelerinin olduğu huzurevleri arasında 0,05 düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 78. Her bir huzurevinde kaba, orta ve ince dokulu bitkilere ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım skalası değerlendirmelerin ortalamaları

Huzurevi kodu	1	2	3	4	5	6	7	
Kaba doku (Ort)	3,3192	3,0613	3,2342	3,2003	3,0634	3,0534	3,1236	F:7,270
Kaba doku (Ss)	,15029	,17957	,25474	,23149	,21598	,29531	,23391	Sig:;000
Orta doku (Ort)	4,1492	3,8629	3,9188	3,9181	4,0346	4,2177	4,0035	F:12,133
Orta doku (Ss)	,27621	,23259	,24217	,31147	,23848	,14783	,18178	Sig:;000
İnce doku (Ort)	3,8534	3,7161	3,8557	3,7829	3,6483	3,7624	3,8353	F:4,666
İnce doku (Ss)	,28306	,28431	,20391	,24712	,19504	,25015	,23727	Sig:;000

Tablo 79. Her bir huzurevinde bitkilerin dokularına ilişkin yapılan anlamsal farklılaşım değerlendirmeleri arasında fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Kaba doku	Gruplar arası	2,392	6	,399	7,270	,000
	Gruplar içi	24,347	444	,055		
	Toplam	26,739	450			
Orta doku	Gruplar arası	4,216	6	,703	12,133	,000
	Gruplar içi	25,714	444	,058		
	Toplam	29,931	450			
İnce doku	Gruplar arası	1,615	6	,269	4,666	,000
	Gruplar içi	25,607	444	,058		
	Toplam	27,222	450			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 80. Her bir huzurevinde bitkilerin dokularına ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalama grupları

Tukey HSD	Kaba doku			Tukey HSD	Orta doku			Tukey HSD	İnce doku		
	Subset For Alpha=0.05				Subset For Alpha=0.05				Subset For Alpha=0.05		
H	1	2	3	H	1	2	3	4	H	1	2
6	3,0534			2	3,8629				5	3,6483	
2	3,0613			4	3,9181	3,9181			2	3,7161	3,7161
5	3,0634			3	3,9188	3,9188			6	3,7624	3,7624

Tablo 80'in devamı

Tukey HSD	Kaba doku			Tukey HSD	Orta doku				Tukey HSD	İnce doku	
	Subset For Alpha=0.05				Subset For Alpha=0.05					Subset For Alpha=0.05	
H	1	2	3	H	1	2	3	4	H	1	2
7	3,1236	3,1236		7	4,0035	4,0035	4,0035		4	3,7829	3,7829
4	3,2003	3,2003	3,2003	5		4,0346	4,0346		7		3,8353
3		3,2342	3,2342	1			4,1492	4,14	1		3,8534
1			3,3192	6				4,21	3		3,8557
p	,054	,292	,211	p	,092	,263	0,71	,836	P	,122	,096

H:Huzurevi

3.5.3. Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulgular

3.5.3.1. Bitkilerin Yapısal ve Görsel Özelliklerine Göre Sıfat Çiftlerine İlişkin Yapılan Değerlendirmeler

Anlamsal farklılaşım metodu içerisinde yer alan 14 adet sıfat çiftine ilişkin yapılan değerlendirmeler, bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerine göre farklılaşım farklılaşmadığı Anavo testi ile hesaplanmıştır (Tablo 81). Ayrıca katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin ortalama değer dışında varyansı standart sapma, skewness ve kurtosis değerleri Ek-35'de verilmiştir.

Anova tablosu incelendiğinde, 'Sig.' değerlerine bakıldığında $p < 0,05$ olduğu görülmüştür. Yani bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinin her birine göre sıfat çifti değerlendirmeleri incelendiğinde anlamlı bir fark vardır (Tablo 82). Bitkilerin yapısal ve görsel özellikleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok 'düzensiz-düzenli' sıfat çifti değerlendirilmesinde çıkmıştır (F: 32,882; $p=0,000$). Daha sonra sırasıyla karmaşık-sade sıfat çifti (F: 32,569; $p=0,000$), bunaltıcı-huzurverici (F: 30,156; $p=0,000$), algılanması güç- algılanabilir sıfat çifti (F: 29,473; $p=0,000$), yourucu-dinlendirici sıfat çifti (F: 28,304; $p=0,000$), çirkin-güzel sıfat çifti (F: 24,267; $p=0,000$), mutsuzluk-mutluluk verici (F: 22,959; $p=0,000$), yapay-doğal sıfat çifti (F: 21,193; $p=0,000$), monoton-hareketli sıfat çifti (F: 18,037; $p=0,000$), sıradan ve özgün sıfat çifti (F: 16,598; $p=0,000$), sıkıcı ve ilginç sıfat çiftinde (F: 15,218; $p=0,000$), itici-çekici sıfat çifti (F: 15,015; $p=0,000$), etkilenmeme ve etkilenme sıfat çiftinde (F: 14,197; $p=0,000$) ve son olarak süresiz-sürekli (F: 12,757; $p=0,000$) dir. İkinci olarak kaba dokulu bitkilerde çıkmıştır (F: 7,270; $p=0,000$). Son olarak ince dokulu bitkilerde çıkmıştır (F:

4,666; $p=0,000$). Bitkilerin yapısal ve görsel özellikleri arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçlar Ek-36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49'de sunulmuştur. Tablolarda, sıfat çiftlerine göre değerlendirmeleri bakımından bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinin hangileri arasında fark olup olmadığını belirlemek için Tukey HSD test sonuçları verilmiştir. Çoklu karşılaştırma tablosuna göre bitkilere ait yapısal ve görsel özellikleri bağımlı değişkeni ile ilgili ortalama farkları, anlamlılık düzeyleri Sig. kolonundaki değerlerden elde edilmiştir. Buna göre üç bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinin sıfat çiftlerine göre değerlendirilmesinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ortalama farkların verildiği sütunda (*) imgelerinin olduğu özellikler arasında 0,05 düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 81. Bitkilerin yapısal ve görsel özellikleri açısından sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları

Bitkilerin yapısal ve görsel özellikleri	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Sıkıcı-İlginc (Ort)	3,023	4,315	2,961	3,430	3,492	3,046	3,615	3,330	3,884	3,800	3,838	3,623	3,569	3,784	4,007	3,646	F:15,218
Sıkıcı-İlginc (Ss)	1,326	,797	1,177	1,213	1,336	1,238	,991	1,259	,859	1,137	,970	1,058	,8625	1,038	,9389	1,134	Sig:,000
Sıradan-özgün (Ort)	3,100	3,876	3,169	3,284	3,592	2,484	3,207	3,392	3,907	3,769	4,000	3,500	3,538	3,792	3,693	3,497	F:16,598
Sıradan-özgün (Ss)	1,293	1,026	1,300	1,234	1,255	1,005	1,205	1,235	,782	1,178	,972	1,036	,864	,877	1,002	,764	Sig:,000
Etkimeme-etkilenme (Ort)	3,300	3,823	3,107	3,407	3,500	2,600	3,646	3,576	3,530	4,084	3,723	3,453	3,623	3,653	3,776	3,953	F:14,197
Etkimeme-etkilenme (Ss)	1,242	,9356	1,182	1,192	1,208	1,038	,922	1,010	1,195	,757	1,134	,940	,819	1,032	1,202	,896	Sig:,000
İtici-çekici (Ort)	3,133	3,738	3,361	3,123	3,953	3,592	3,515	3,669	3,815	3,861	3,907	3,646	3,192	2,792	3,984	3,453	F:15,015
İtici-çekici (Ss)	1,190	,840	1,238	1,364	,888	,850	,873	,926	1,017	,814	,976	,852	,807	1,104	,880	,940	Sig:,000
Çirkin-güzel (Ort)	3,300	3,784	2,769	3,238	3,953	3,630	3,576	3,600	3,976	4,023	4,000	3,946	3,592	2,753	4,200	3,623	F:24,267
Çirkin-güzel (ss)	1,350	,889	1,164	1,280	,805	,872	1,033	1,031	,976	,830	,931	,696	,945	,932	,951	,917	Sig:,000
Bunaltıcı-huzur verici(Ort)	3,246	4,061	2,684	3,130	3,815	3,092	3,500	3,830	4,069	3,900	4,069	3,900	4,061	3,976	3,561	2,900	F:30,156
Bunaltıcı-huzur verici(ss)	1,341	,887	1,245	1,29	,978	,991	1,021	1,027	,933	,905	,869	,709	,871	,879	,846	,787	Sig:,000
Algı.güç-algılabılır (Ort)	2,907	3,892	,2638	3,323	3,061	3,353	3,784	4,207	3,969	4,053	3,638	3,638	2,907	3,815	3,684	3,550	F:29,463
Algı.güç-algılabılır (ss)	1,241	,900	1,207	,989	,850	1,132	,906	,722	,922	,865	,980	,862	1,030	,823	1,071	1,075	Sig:,000
Yoruucu-dinlendirici (Ort)	2,800	3,946	2,938	3,176	3,984	3,069	3,715	4,076	3,892	4,023	4,192	3,315	3,630	3,084	3,692	3,861	F:28,304
Yoruucu-dinlendirici (ss)	1,296	,998	1,173	1,037	,797	1,065	1,065	,831	,950	,901	,778	,915	,899	,835	,913	,938	Sig:,000
Yapay-doğal (Ort)	2,961	3,461	3,430	2,923	3,846	4,030	3,646	3,684	3,900	3,976	4,084	3,753	3,507	3,123	4,246	3,861	F:21,193
Yapay-doğal (ss)	1,302	1,057	1,048	1,321	,999	,834	1,025	,972	,896	,875	,898	,845	,864	,844	,758	,869	Sig:,000
Mutsuzluk- mutluluk (ort)	2,830	3,561	3,353	3,223	3,946	4,007	3,553	3,961	3,761	3,853	3,900	3,938	3,438	2,823	4,092	3,884	F:22,959
Mutsuzluk- mutluluk (ss)	1,227	,972	1,040	1,289	,883	,640	1,012	,935	1,062	,898	,930	,904	,972	,884	,820	,677	Sig:,000
Düzensiz-düzenli (ort)	2,669	3,646	2,615	3,584	3,876	3,869	3,453	3,938	3,946	4,138	4,107	3,246	3,253	3,207	4,000	4,015	F:32,882
Düzensiz-düzenli (ss)	1,183	1,098	1,130	1,032	,816	,883	1,020	1,054	1,013	,887	,809	,693	1,006	,985	,797	,853	Sig:,000
Süresiz-süreklil(ort)	3,769	3,476	2,984	3,392	3,853	3,661	3,469	3,238	3,807	3,930	3,89	3,492	3,215	3,123	4,084	3,830	F:12,757
Süresiz-süreklil(ss)	1,067	1,122	1,232	,992	,932	,876	1,208	1,274	,973	,890	,982	,828	,988	1,213	1,064	,798	Sig:,000
Karmaşık-sade (ort)	3,323	3,761	2,984	3,061	3,923	2,376	3,446	3,307	3,992	4,015	4,023	3,500	3,415	2,923	4,130	4,007	F:32,569
Karmaşık-sade(ss)	1,020	,978	1,034	1,173	,850	1,108	1,270	1,345	,960	,897	,801	,828	,954	1,089	,866	,709	Sig:,000
Monoton-hareketli(ort)	3,130	3,476	3,361	2,784	3,861	2,507	3,000	3,084	3,915	3,761	4,138	3,400	3,461	3,223	3,884	3,946	F:18,037
Monoton-hareketli(ss)	1,163	1,094	1,200	1,099	1,009	1,021	1,207	1,148	1,071	,962	,954	,953	2,809	1,058	1,024	,865	Sig:,000

1: Sütun Form, 2:Sarkık Form, 3:Dağınık Form, 4:Yuvarlak Form, 5:Otusu Gövde, 6:Odunsu Gövde, 7:İğne Yaprak, 8: Geniş Yaprak, 9:Sıcak Renkli Çiçekli, 10: Soğuk Renkli Çiçekli, 11: Ağaç, 12:Çalı, 13:Yerörtücü, 14: Kaba Doku, 15: Orta Doku, 16: İnce Doku

Tablo 82. Bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerine göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Sıkıcı-ilginç	Gruplar arası	266,552	15	17,770	15,21	,000
	Gruplar içi	2410,215	2064	1,168		
	Toplam	2676,767	2079			
Sıradan-özgün	Gruplar arası	289,980	15	19,332	16,598	,000
	Gruplar içi	2404,008	2064	1,165		
	Toplam	2693,988	2079			
Etkilenmeme-etkilenme	Gruplar arası	237,111	15	15,807	14,197	,000
	Gruplar içi	2298,177	2064	1,113		
	Toplam	2535,288	2079			
İtici-çekici	Gruplar arası	219,090	15	14,606	15,015	,000
	Gruplar içi	2007,754	2064	,973		
	Toplam	2226,844	2079			
Çirkin- güzel	Gruplar arası	356,277	15	23,752	24,267	,000
	Gruplar içi	2020,215	2064	,979		
	Toplam	2376,492	2079			
Bunaltıcı-huzur verici	Gruplar arası	440,592	15	29,373	30,156	,000
	Gruplar içi	2010,415	2064	,974		
	Toplam	2451,008	2079			
Algılanması güç-algılanabilir	Gruplar arası	424,108	15	28,274	29,463	,000
	Gruplar içi	1980,692	2064	,960		
	Toplam	2404,800	2079			
Yorucu-dinlendirici	Gruplar arası	400,937	15	26,729	28,304	,000
	Gruplar içi	1949,138	2064	,944		
	Toplam	2350,075	2079			
Yapay-doğal	Gruplar arası	303,896	15	20,260	21,272	,000
	Gruplar içi	1965,792	2064	,952		
	Toplam	2269,688	2079			
Mutsuzluk-mutluluk	Gruplar arası	317,888	15	21,193	22,959	,000
	Gruplar içi	1905,223	2064	,923		
	Toplam	2223,111	2079			
Düzensiz-düzenli	Gruplar arası	457,885	15	30,526	32,882	,000
	Gruplar içi	1916,108	2064	,928		
	Toplam	2373,992	2079			
Süreksiz-sürekli	Gruplar arası	206,161	15	13,744	12,757	,000
	Gruplar içi	2223,685	2064	1,077		
	Toplam	2429,846	2079			
Karmaşık-sade	Gruplar arası	495,646	15	33,043	32,569	,000
	Gruplar içi	2094,054	2064	1,015		
	Toplam	2589,700	2079			
Monoton-hareketli	Gruplar arası	418,475	15	27,898	18,037	,000
	Gruplar içi	3192,369	2064	1,547		
	Toplam	3610,844	2079			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

3.5.3.2. Huzurevlerine Göre Sıfat Çiftlerine İlişkin Yapılan Değerlendirmeler

Anlamsal farklılaşım metodu içerisinde yer alan 14 adet sıfat çiftine ilişkin ortalamalar ve yapılan değerlendirmeler, her bir huzurevine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Anava testi ile hesaplanmıştır (Tablo 83, 84). Ayrıca katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin ortalama değer dışında varyansı standart sapma, skewness ve kurtosis değerleri Ek-50'de verilmiştir.

Anova tablosu incelendiğinde, 'Sig.' değerlerine bakıldığında sıfat çiftlerinden sıkıcı-ilginç, sıradan-özgün, itici-çekici, çirkin-güzel, bunaltıcı-huzur verici, algılanması güç-algılanabilir, yorucu-dinlendirici, yapay-doğal, mutsuzluk-mutluluk veren, düzensiz-düzenli, süreksiz-sürekli, karmaşık-sade ve monoton-hareketli sıfatlarında $p < 0,05$ olduğu görülmüştür. Yani her bir huzurevine göre sıfat çifti değerlendirmeleri incelendiğinde anlamlı bir fark vardır. Yalnızca etkilenme-etkilenmeme sıfat çiftinde $p > 0,05$ olduğu için huzurevlerine göre değerlendirmeler arasında fark yoktur. Huzurevleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok 'süreksiz-sürekli' sıfat çifti değerlendirilmesinde çıkmıştır (F: 13,252; $p < 0,05$). Daha sonra sırasıyla mutsuzluk-mutluluk veren sıfat çifti (F: 13,056; $p < 0,05$), algılanması güç-algılanabilir sıfat çifti (F: 11,339; $p < 0,05$), itici-çekici sıfat çifti (F: 10,797; $p < 0,05$), sıradan-özgün sıfat çifti (F: 9,782; $p < 0,05$), düzensiz-düzenli sıfat çifti (F: 5,986; $p < 0,05$), monoton-hareketli sıfat çifti (F: 5,483; $p < 0,05$), yapay-doğal sıfat çifti (F: 5,264; $p < 0,05$), yorucu-dinlendirici sıfat çifti (F: 5,201; $p < 0,05$) bunaltıcı-huzur verici sıfat çifti (F: 3,921; $p < 0,05$), sıkıcı-ilginç sıfat çifti (F: 3,784; $p < 0,05$), çirkin-güzel sıfat çifti (F: 3,404; $p < 0,05$) son olarak karmaşık-sade sıfat çifti (F: 3,059; $p < 0,05$) dir. Huzurevleri arasında belirlenen bu farkın kaynağını belirlemek için post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçlar Ek-51'de sunulmuştur. Tablolarda, sıfat çiftlerine göre değerlendirmeleri bakımından huzurevlerinin hangileri arasında fark olup olmadığını belirlemek için Tukey HSD test sonuçları verilmiştir. Çoklu karşılaştırma tablosuna göre huzurevi bağımlı değişkeni ile ilgili ortalama farkları, anlamlılık düzeyleri Sig. kolonundaki değerlerden elde edilmiştir. Buna göre huzurevleri arasında sıfat çiftlerinin değerlendirilmesinde anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ortalama farkların verildiği sütunda (*) imgelerinin olduğu özellikler arasında 0,05 düzeyinde farklılık olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 83. Huzurevlerine göre sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerin ortalamaları

Huzurevleri							
Sıfat çiftleri	1	2	3	4	5	6	7
Sıkıcı-İlginç (Ort)	3,75646	3,53529	3,55373	3,51975	3,56250	3,6467	3,62567
Sıkıcı-İlginç (Ss)	,2501	,22434	,27561	,26952	,41474	,18729	,27902
Sıradan-özgün (Ort)	3,64834	3,47376	3,76607	3,49974	3,51899	3,51290	3,48493
Sıradan-özgün (Ss)	,40991	,23648	,17592	,21762	,28638	,27677	,25311
Etkimeme-etkilenme (Ort)	3,60344	3,50728	3,49398	3,56246	3,61241	3,48902	3,56407
Etkimeme-etkilenme (Ss)	,25243	,151706	,24467	,30959	,29790	,341138	,24531
İtici-çekici (Ort)	3,58351	3,59342	3,57840	3,45540	3,47393	3,58971	3,64468
İtici-çekici (Ss)	,14866	,11486	,13779	,222028	,26955	,30065	,17925
Çirkin-güzel (Ort)	3,5991	3,71745	3,63514	3,59122	3,51501	3,65264	3,67142
Çirkin-güzel (ss)	,11719	,29440	,252147	,23797	,264005	,236276	,248716
Bunaltıcı-huzurverici(Ort)	3,73778	3,50420	3,59353	3,58403	3,57475	3,58390	3,65869
Bunaltıcı-huzur verici(ss)	,17805	,26322	,22354	,26433	,144563	,22139	,21932
Algı.güç-algılabilir (Ort)	3,55226	3,66790	3,61305	3,65739	3,42435	3,50806	3,46586
Algı.güç-algılabilir (ss)	,185293	,250400	,18182	,18291	,274114	,18658	,285244
Yorucu-dinlendirici (Ort)	3,68552	3,50161	3,70056	3,54492	3,54151	3,65867	3,58686
Yorucu-dinlendirici	,26207	,23487	,18958	,22089	,27194	,18306	,23446
Yapay-doğal (Ort)	3,74820	3,78643	3,71492	3,66251	3,54947	3,64210	3,62398
Yapay-doğal(ss)	,26294	,193775	,18796	,202133	,20029	,22890	,23264
Mutsuzluk- mutluluk (ort)	3,74946	3,40770	3,70770	3,64794	3,76236	3,80432	3,54925
Mutsuzluk- mutluluk (ss)	,17786	,27011	,27257	,25885	,264521	,216125	,249924
Düzensiz-düzenli (ort)	3,61997	3,40365	3,57943	3,65858	3,51247	3,64070	3,60507
Düzensiz-düzenli (ss)	,19992	,215286	,313730	,19297	,254911	,181113	,233258
Süresiz-sürekli(ort)	3,69414	3,32415	3,56602	3,61332	3,44953	3,41813	3,66144
Süresiz-sürekli(ss)	,35317	,254466	,2185	,26292	,18108	,30032	,23107
Karmaşık-sade (ort)	3,45222	3,52898	3,59473	3,45325	3,52628	3,57820	3,52636
Karmaşık-sade(ss)	,29003	,19854	,24204	,25018	,34106	,230131	,202998
Monoton-hareketli(ort)	3,23635	3,31962	3,40165	3,44917	3,59098	3,35197	3,49159
Monoton-hareketli(ss)	,14667	,19665	,22851	,24775	,206543	,19967	,43898

Tablo 84. Huzurevlerine göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Sıkıcı-İlginç	Gruplar arası	1,779	6	,296	3,784	,001
	Gruplar içi	34,783	444	,078		
	Toplam	36,562	450			
Sıradan-özgün	Gruplar arası	3,739	6	,623	9,782	,000
	Gruplar içi	28,284	444	,064		
	Toplam	32,024	450			
Etkilenmeme-etkilenme	Gruplar arası	,642	6	,107	1,418	,206
	Gruplar içi	33,502	444	,075		
	Toplam	34,144	450			
İtici-çekici	Gruplar arası	2,755	6	,459	10,797	,000
	Gruplar içi	18,883	444	,043		
	Toplam	21,638	450			

Tablo 84'ün devamı

		Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Çirkin- güzel	Gruplar arası	1,221	6	,203	3,404	,003
	Gruplar içi	26,545	444	,060		
	Toplam	27,766	450			
Bunaltıcı-huzur verici	Gruplar arası	1,230	6	,205	3,921	,001
	Gruplar içi	23,220	444	,052		
	Toplam	24,451	450			
Algılanmasıgüç-algılanabilir	Gruplar arası	3,715	6	,619	11,339	,000
	Gruplar içi	24,248	444	,055		
	Toplam	27,963	450			
Yorucu-dinlendirici	Gruplar arası	1,613	6	,269	5,201	,000
	Gruplar içi	22,948	444	,052		
	Toplam	24,560	450			
Yapay-doğal	Gruplar arası	1,481	6	,247	5,264	,000
	Gruplar içi	20,820	444	,047		
	Toplam	22,301	450			
Mutsuzluk-mutluluk	Gruplar arası	4,950	6	,825	13,056	,000
	Gruplar içi	28,056	444	,063		
	Toplam	33,006	450			
Düzensiz-düzenli	Gruplar arası	1,890	6	,315	5,986	,000
	Gruplar içi	23,367	444	,053		
	Toplam	25,257	450			
Süreksiz-sürekli	Gruplar arası	5,006	6	,834	13,252	,000
	Gruplar içi	27,956	444	,063		
	Toplam	32,963	450			
Karmaşık-sade	Gruplar arası	1,082	6	,180	3,059	,006
	Gruplar içi	26,176	444	,059		
	Toplam	27,258	450			
Monoton-hareketli	Gruplar arası	3,145	6	,524	5,483	,000
	Gruplar içi	42,446	444	,096		
	Toplam	45,591	450			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

3.5.3.3. Yaşlıların Demografik Özelliklerine Göre Sıfat Çiftlerine İlişkin Yapılan Değerlendirmeler

Huzurevi sakinlerinin Sosyo-demografik özelliklerine göre anlamsal farklılaşım skalasındaki sıfat çiftlerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için analizler yapılmıştır. Buna göre Sosyo-demografik özelliklerden cinsiyet, medeni durum, gelir durumu ve huzurevinde kalış seklene göre sıfat çiftlerine ilişkin değerlendirmelerde fark olup olmadığını belirlemek amaçlı bağımsız iki örnekli t testi yapılmıştır. Diğer

demografik özellikler; yaş ve eğitim durumuna bağlı olarak sıfat çiftlerinin değerlendirilmelerinde fark olup olmadığının belirlenmesi için ise varyans analizi yapılmıştır.

Buna göre huzurevi sakinlerinin cinsiyetlerine göre sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmeler arasında algılanması güç- algılanabilir sıfat çiftinde 0,05 önem düzeyinde fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Diğer sıfat çiftlerine ilişkin değerlendirmeler huzurevi sakinlerinin cinsiyetlerine göre farklılık göstermemiştir ($p > 0,05$). Analiz sonuçlarına göre, algılanması güç ve algılanabilir sıfat çiftinde erkek katılımcıların ortalaması 3,5193 ve kadın katılımcıların ortalaması 3,7303 çıkmıştır. Sig. (2 tailed) sonucu da ($p = 0,001$) 0,05'ten küçük çıkmıştır. Yani erkek ve kadınlar arasında anlamlı bir fark olduğunu gösterir (Tablo 85).

Tablo 85. Huzurevi sakinlerinin cinsiyetlerine göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız t testi analizi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Sıkıcı-ilginç	Erkek	110	3,5989	,28476	128	,977	,330
	Kadın	19	3,5296	,28820		,969	,342
Sıradan-özgün	Erkek	110	3,5307	,27495	128	,065	,948
	Kadın	19	3,5263	,23135		,074	,942
Etkilenmeme-etkilenme	Erkek	110	3,5523	,27453	128	,232	,817
	Kadın	19	3,5362	,30923		,213	,833
İtici-çekici	Erkek	110	3,5506	,22740	128	-,879	,381
	Kadın	19	3,5987	,17093		-1,074	,291
Çirkin- güzel	Erkek	110	3,6250	,25440	128	,317	,752
	Kadın	19	3,6053	,22636		,344	,733
Bunaltıcı-huzurverici	Erkek	110	3,6114	,23407	128	,445	,657
	Kadın	19	3,5855	,23125		,449	,657
Algılanması güç- algılanabilir	Erkek	110	3,5193	,25421	128	-3,511	,001
	Kadın	19	3,7303	,22885		-4,721	,000
Yorucu-dinlendirici	Erkek	110	3,5818	,16166	128	-,628	,531
	Kadın	19	3,6184	,26803		-,587	,563
Yapay-doğal	Erkek	110	3,6580	,25769	128	,181	,857
	Kadın	19	3,6480	,16411		,231	,819
Mutsuzluk-mutluluk	Erkek	110	3,6182	,23104	128	-1,990	,049
	Kadın	19	3,7400	,25421		-2,047	,051
Düzensiz-düzenli	Erkek	110	3,5909	,24149	128	-,854	,395
	Kadın	19	3,6414	,21735		-,920	,366
Süreksiz-sürekli	Erkek	110	3,5739	,27876	128	-,171	,864
	Kadın	19	3,5855	,24581		-,187	,853
Karmaşık-sade	Erkek	110	3,5244	,25708	128	1,105	,271
	Kadın	19	3,4572	,14886		1,599	,118
Monoton-hareketli	Erkek	110	3,4381	,30413	128	,549	,584
	Kadın	19	3,3980	21970		,689	,496

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Analiz sonuçlarına göre, sıfat çiftlerinde evli ve bekâr katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin Sig. (2 tailed) sonuçları 0,05'ten büyük çıkmıştır (Tablo 86). Yani medeni durumlarına göre sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmeler farklılık göstermemiştir ($p>0,05$).

Tablo 86. Huzurevi sakinlerinin medeni durumlarına göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız t testi analizi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Sıkıcı-ilginç	Evli	20	3,5250	,32533	128	-1,087	,279
	Bekâr	109	3,6003	,27730		-,973	,340
Sıradan-özgün	Evli	20	3,4344	,29697	128	-1,750	,083
	Bekâr	109	3,5476	,26019		-1,596	,123
Etkilenmeme-etkilenme	Evli	20	3,6281	,27392	128	1,370	,173
	Bekâr	109	3,5356	,27839		1,386	,177
İtici-çekici	Evli	20	3,5375	,23244	128	-,444	,658
	Bekâr	109	3,5614	,21866		-,426	,674
Çirkin- güzel	Evli	20	3,5906	,23073	128	-,612	,542
	Bekâr	109	3,6279	,25365		-,653	,519
Bunaltıcı-huzur verici	Evli	20	3,6250	,20379	128	,363	,717
	Bekâr	109	3,6044	,23861		,405	,688
Algılanması güç- algılanabilir	Evli	20	3,5531	,30838	128	,053	,958
	Bekâr	109	3,5499	,24233		,045	,965
Yorucu- dinlendirici	Evli	20	3,5969	,29627	128	,200	,842
	Bekâr	109	3,5854	,22222		,164	,871
Yapay-doğal	Evli	20	3,6219	,20726	128	-,765	,446
	Bekâr	109	3,6628	,22228		-,803	,429
Mutsuzluk- mutluluk	Evli	20	3,6750	25456	128	,673	,502
	Bekâr	109	3,6307	,27290		,707	,486
Düzensiz-düzenli	Evli	20	3,6281	,24625	128	,607	,545
	Bekâr	109	3,5929	,23717		,592	,559
Süreksiz-sürekli	Evli	20	3,6031	,23845	128	,489	,626
	Bekâr	109	3,5705	27991		,546	,589
Karmaşık-sade	Evli	20	3,5219	,20204	128	,145	,885
	Bekâr	109	3,5132	,25274		,169	,867
Monoton-hareketli	Evli	20	3,4406	,25688	128	,140	,889
	Bekâr	109	3,4306	,30002		,156	,877

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Huzurevi sakinlerinin gelir durumlarına göre, sıfat çiftleri ile yaptıkları değerlendirmelere ilişkin sonuçlar Tablo 87'deki gibidir. Buna göre geliri olan ve geliri

olmayan katılımcıların sıfat çiftlerine ilişkin yaptıkları değerlendirmelere bakıldığında çirkin- güzel ve algılanması güç- algılanabilir sıfat çiftlerinde farklılık olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Diğer 12 adet sıfat çiftine bakıldığında ise katılımcıların gelir durumlarının bu sıfat çiftlerine ilişkin değerlendirmeler arasında farklılık yaratmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

Tablo 87. Huzurevi sakinlerinin gelir durumlarına göre sıfat çiftleri açısından değerlendirmelerine ilişkin fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız t testi analizi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Sıkıcı-ilginç	Var	40	3,5672	,29157	128	-,572	,568
	Yok	89	3,5983	,28343		-,566	,573
Sıradan-özgün	Var	40	3,5047	,22126	128	-,718	,474
	Yok	89	3,5414	,28718		-,792	,430
Etkilenmeme-etkilenme	Var	40	3,5250	,24094	128	-,679	,498
	Yok	89	3,5611	,29466		-,733	,466
İtici-çekici	Var	40	3,5562	,22592	128	-,048	,961
	Yok	89	3,5583	,21871		-,048	,962
Çirkin- güzel	Var	40	3,7188	,24309	128	3,040	,003
	Yok	89	3,5787	,24161		3,033	,003
Bunaltıcı-huzur verici	Var	40	3,6266	,23704	128	,620	,533
	Yok	89	3,5990	,23191		,615	,541
Algılanması güç- algılanabilir	Var	40	3,4797	,24530	128	-2,164	,032
	Yok	89	3,5822	,25028		-2,181	,032
Yorucu-dinlendirici	Var	40	3,5453	,22512	128	-1,368	,174
	Yok	89	3,6060	,23657		-1,395	,167
Yapay-doğal	Var	40	3,6828	,24489	128	,911	,364
	Yok	89	3,6447	,20784		,856	,395
Mutsuzluk-mutluluk	Var	40	3,5672	,27568	128	-1,012	,046
	Yok	89	3,6692	,26234		-1,974	,052
Düzensiz-düzenli	Var	40	3,5766	,25020	128	-,696	,488
	Yok	89	3,6692	,23305		-,677	,500
Süreksiz-sürekli	Var	40	3,5766	,30897	128	,766	,445
	Yok	89	3,6081	,25657		,714	,478
Karmaşık-sade	Var	40	3,5594	,24266	128	1,399	,164
	Yok	89	3,4944	,24455		1,404	,165
Monoton-hareketli	Var	40	3,4984	,39642	128	1,737	,085
	Yok	89	3,4024	,22847		1,429	,159

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Son olarak huzurevi sakinlerinin huzurevlerinde kalış şekillerine göre sıfat çiftlerinin değerlendirmeleri farklılık göstermiş midir? Buna ilişkin değerler Tablo 88’de verilmiştir. Huzurevi sakinleri kurumda ücretli ve ücretsiz olmak üzere kalmaktadır. Buna göre sıfat

çiftlerine ilişkin değerlendirmeler incelendiğinde çirkin- güzel ve algılanması güç- algılanabilir sıfat çiftlerinde farklılık olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Diğer 12 adet sıfat çiftine bakıldığında ise, katılımcıların kurumda kalış şekilleri bu sıfat çiftlerine ilişkin değerlendirmelerini farklılaştırmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 88. Huzurevi sakinlerinin kurumda kalış şekillerine göre sıfat çifti değerlendirmelerinde fark olup olmadığını belirlemek için yapılan bağımsız t testi analizi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Sıkıcı-ilginç	Ücretli	40	3,5672	,29157	128	-,572	,568
	Ücretsiz	89	3,5983	,28343		,566	,573
Sıradan-özgün	Ücretli	40	3,5047	,22126	128	-,718	,474
	Ücretsiz	89	3,5414	,28718		-,792	,430
Etkilenmeme-etkilenme	Ücretli	40	3,5250	,24094	128	-,679	,498
	Ücretsiz	89	3,5611	,29466		-,733	,466
İtici-çekici	Ücretli	40	3,5562	,22592	128	-,048	,961
	Ücretsiz	89	3,5583	,21871		-,048	,962
Çirkin- güzel	Ücretli	40	3,7188	,24309	128	3,040	,003
	Ücretsiz	89	3,5787	,24161		3,033	,003
Bunaltıcı-huzur verici	Ücretli	40	3,6266	,23704	128	,620	,537
	Ücretsiz	89	3,5990	,23191		,615	,541
Algılanması güç-algılanabilir	Ücretli	40	3,4797	,24530	128	-2,164	,032
	Ücretsiz	89	3,5822	,25028		-2,181	,032
Yorucu-dinlendirici	Ücretli	40	3,5453	,22512	128	-1,368	,174
	Ücretsiz	89	3,6060	,23657		-1,395	,167
Yapay-doğal	Ücretli	40	3,6828	,24489	128	,911	,364
	Ücretsiz	89	3,6447	,20784		,856	,395
Mutsuzluk-mutluluk	Ücretli	40	3,5672	,27568	128	-2,012	,046
	Ücretsiz	89	3,6692	,26234		-1,974	,052
Düzensiz-düzenli	Ücretli	40	3,5766	,25020	128	-,696	,488
	Ücretsiz	89	3,6081	,23305		-,677	,500
Süreksiz-sürekli	Ücretli	40	3,6031	,30897	128	,766	,445
	Ücretsiz	89	3,5632	,25657		,714	,478
Karmaşık-sade	Ücretli	40	3,5594	,24266	128	1,399	,164
	Ücretsiz	89	3,4944	,24455		1,404	,165
Monoton-hareketli	Ücretli	40	3,4984	,39642	128	1,737	,085
	Ücretsiz	89	3,4024	,22847		1,429	,159

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Geriye kalan demografik özellikler eğitim durumuna ve yaşa bağlı olarak sıfat çiftlerine ilişkin değerlendirmeler Tablo 89 ve 90'daki gibidir. Bu iki demografik özelliğe

göre farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Buna göre Tablo 89’da katılımcıların yaşlarına göre sıfat çifti değerlendirmelerinde fark karmaşık-sade, monoton-hareketli sıfat çiftlerinde olduğu görülmüştür. En çok fark karmaşık-sade sıfat çiftinde çıkmıştır ($F=5,251$, $p<0,05$). Katılımcıların eğitim durumuna göre yapılan tek yönlü varyans analizine göre ise; çirkin ve güzel sıfat çifti değerlendirmesinde farklılık olduğu görülmüştür ($F=4,434$; $p<0,05$). Bu sıfat çiftlerine ilişkin yaş gruplarına bağlı oluşan bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla post-hoc test istatistiği yapılmıştır ve sonuçlar Ek 64 ve 65’te sunulmuştur.

Tablo 89. Huzurevi sakinlerinin yaşlarına göre sıfat çifti değerlendirmelerinde fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	sd	F	p
Sıkıcı-ilginç	60-64	25	3,4950	,26141	128	1,160	,332
	65-69	45	3,6111	,31530			
	70-74	31	3,6290	,28547			
	75-79	17	3,5478	,26102			
	80 ve üst	11	3,6591	,22073			
Sıradan-özgün	60-64	25	3,5650	,27628	128	1,267	,287
	65-69	45	3,5375	,27158			
	70-74	31	3,5403	,29251			
	75-79	17	3,4007	,18627			
	80 ve üst	11	3,5909	,25367			
Etkilenmeme-etkilenme	60-64	25	3,5125	,23593	128	,383	,821
	65-69	45	3,5889	,28439			
	70-74	31	3,5323	,35203			
	75-79	17	3,5515	,21337			
	80 ve üst	11	3,5227	,21879			
İtici-çekici	60-64	25	3,5750	,20571	128	1,296	,275
	65-69	45	3,5153	,21942			
	70-74	31	3,6149	,23777			
	75-79	17	3,5110	,18650			
	80 ve üst	11	3,6023	,23762			
Çirkin- güzel	60-64	25	3,5925	,28987	128	,520	,721
	65-69	45	3,6556	,20670			
	70-74	31	3,5927	,30185			
	75-79	17	3,6544	,20146			
	80 ve üst	11	3,5852	,23926			
Bunaltıcı-huzur verici	60-64	25	3,6200	,25827	128	,650	,628
	65-69	45	3,6292	,22979			
	70-74	31	3,5625	,20349			
	75-79	17	3,6471	,26233			
	80 ve üst	11	3,5568	,23126			

Tablo 89'un devamı

		N	$\bar{X}$	Ss	sd	F	p
Algılanması güç-algılanabilir	60-64	25	3,5175	,24707	128	1,428	,229
	65-69	45	3,4972	,23384			
	70-74	31	3,5927	,26900			
	75-79	17	3,6397	,31213			
	80 ve üst	11	3,5852	,13771			
Yorucu-dinlendirici	60-64	25	3,5525	,27815	128	1,681	,159
	65-69	45	3,6500	,18957			
	70-74	31	3,5181	,19445			
	75-79	17	3,5846	,31479			
	80 ve üst	11	3,6080	,22025			
Yapay-doğal	60-64	25	3,6375	,22964	128	,426	,790
	65-69	45	3,6875	,24133			
	70-74	31	3,6310	,23791			
	75-79	17	3,6360	,14016			
	80 ve üst	11	3,6761	,16012			
Mutsuzluk-mutluluk	60-64	25	3,5225	,24796	128	1,805	,132
	65-69	45	3,6444	,30146			
	70-74	31	3,7056	,20552			
	75-79	17	3,6287	,28425			
	80 ve üst	11	3,6932	,27493			
Düzensiz-düzenli	60-64	25	3,5325	,30197	128	,925	,452
	65-69	45	3,6278	,24460			
	70-74	31	3,5746	,17337			
	75-79	17	3,6471	,25286			
	80 ve üst	11	3,6193	,17106			
Süresiz-sürekli	60-64	25	3,5650	,24372	128	,424	,791
	65-69	45	3,5403	,33130			
	70-74	31	3,5988	,23923			
	75-79	17	3,6029	,21868			
	80 ve üst	11	3,6364	,26342			
Karmaşık-sade	60-64	25	3,4700	,23463	128	5,251	,001
	65-69	45	3,6250	,25873			
	70-74	31	3,4698	,21583			
	75-79	17	3,3529	,19256			
	80 ve üst	11	3,5398	,17516			
Monoton-hareketli	60-64	25	3,2700	,22514	128	4,405	,002
	65-69	45	3,5514	,36402			
	70-74	31	3,4335	,20788			
	75-79	17	3,3750	,19640			
	80 ve üst	11	3,3977	,25506			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 90. Huzurevi sakinlerinin eğitim durumlarına göre sıfat çifti değerlendirmelerinde fark olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları

		N	$\bar{X}$	Ss	sd	F	p
Sıkıcı-ilginç	Okur-yazar değil	18	3,6215	,23627	128	1,215	,306
	Okur-yazar	40	3,5484	,27897			
	İlkokul	36	3,6250	,33971			
	Lise	24	3,6458	,25516			
	Ön lisans	3	3,3542	,15729			
	Lisans	8	3,4688	,22411			
Sıradan-özgün	Okur-yazar değil	18	3,5278	,24275	128	,768	,575
	Okur-yazar	40	3,4984	,29332			
	İlkokul	36	3,5955	,29296			
	Lise	24	3,4818	,24064			
	Ön lisans	3	3,4583	,03608			
	Lisans	8	3,5703	,18126			
Etkilenmeme-etkilenme	Okur-yazar değil	18	3,5243	,26442	128	,762	,579
	Okur-yazar	40	3,5953	,29280			
	İlkokul	36	3,5260	,28636			
	Lise	24	3,5703	,29963			
	Ön lisans	3	3,6042	,09547			
	Lisans	8	3,4062	,14940			
İtici-çekici	Okur-yazar değil	18	3,5764	,25506	128	,587	,710
	Okur-yazar	40	3,5672	,20627			
	İlkokul	36	3,5625	,21391			
	Lise	24	3,5677	,22415			
	Ön lisans	3	3,3958	,23662			
	Lisans	8	3,4766	,24535			
Çirkin- güzel	Okur-yazar değil	18	3,6597	,24275	128	4,434	,001
	Okur-yazar	40	3,5828	,23316			
	İlkokul	36	3,5347	,24930			
	Lise	24	3,7786	,23887			
	Ön lisans	3	3,3958	,13010			
	Lisans	8	3,7422	,13126			
Bunaltıcı-huzur verici	Okur-yazar değil	18	3,4965	,19819	128	2,244	,054
	Okur-yazar	40	3,6328	,21145			
	İlkokul	36	3,6215	,24683			
	Lise	24	3,5703	,26664			
	Ön lisans	3	3,5625	,18750			
	Lisans	8	3,7969	,12830			
Algılanması güç- algılanabilir	Okur-yazar değil	18	3,6493	,22903	128	1,087	,371
	Okur-yazar	40	3,5234	,28543			
	İlkokul	36	3,5573	,26532			
	Lise	24	3,4922	,18733			
	Ön lisans	3	3,6875	,43750			
	Lisans	8	3,5547	,10793			

Tablo 90'in devamı

		N	$\bar{X}$	Ss	sd	F	p
Yorucu-dinlendirici	Okur-yazar değil	18	3,5556	,21955	128	1,172	,327
	Okur-yazar	40	3,6203	,25056			
	İlkokul	36	3,6111	,21605			
	Lise	24	3,5807	,25033			
	Ön lisans	3	3,3542	,14434			
	Lisans	8	3,4922	,20712			
Yapay-doğal	Okur-yazar değil	18	3,6424	,14509	128	,652	,661
	Okur-yazar	40	3,6234	,19890			
	İlkokul	36	3,6771	,24344			
	Lise	24	3,6536	,24240			
	Ön lisans	3	3,8125	,06250			
	Lisans	8	3,7109	,31328			
Mutsuzluk-mutluluk	Okur-yazar değil	18	3,6736	,25506	128	2,178	,061
	Okur-yazar	40	3,6547	,28377			
	İlkokul	36	3,7101	,23583			
	Lise	24	3,5000	,22497			
	Ön lisans	3	3,4792	,15729			
	Lisans	8	3,6172	,40427			
Düzensiz-düzenli	Okur-yazar değil	18	3,6910	,18250	128	1,438	,215
	Okur-yazar	40	3,5391	,24214			
	İlkokul	36	3,6389	,21862			
	Lise	24	3,5911	,24310			
	Ön lisans	3	3,6042	,40665			
	Lisans	8	3,5234	,30055			
Süreksiz-sürekli	Okur-yazar değil	18	3,6528	,23796	128	1,508	,192
	Okur-yazar	40	3,5766	,20021			
	İlkokul	36	3,4826	,24329			
	Lise	24	3,6198	,17329			
	Ön lisans	3	3,5833	,37041			
	Lisans	8	3,6797	,09547			
Karmaşık-sade	Okur-yazar değil	18	3,4410	,20836	128	,713	,615
	Okur-yazar	40	3,5141	,27462			
	İlkokul	36	3,5174	,22090			
	Lise	24	3,5625	,23019			
	Ön lisans	3	3,6458	,13010			
	Lisans	8	3,4766	,34222			
Monoton-hareketli	Okur-yazar değil	18	3,4410	,19586	128	1,587	,169
	Okur-yazar	40	3,3547	,23573			
	İlkokul	36	3,4531	,22775			
	Lise	24	3,5521	,46284			
	Ön lisans	3	3,4375	,06250			
	Lisans	8	3,3438	,32562			

Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.

4. TARTIŞMA

Bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturan sorun tespiti ve devamında kurgulandığı teorik altyapı gereği birbiriyle ilişkili olan, bir değil birden fazla araştırma konusu ortaya çıkmıştır. Genelden özele bir hiyerarşi içinde bu konuları belirtmek gerekirse; yaşlı, huzurevleri, çevresel memnuniyet ve çevresel tercih konuları araştırmada öne çıkmıştır. Son yıllarda Türkiye ve Dünyadaki yaşlılarla ilgili tüm konuların önemi gittikçe artmıştır. Nüfus projeksiyonlarına bakıldığında yaşlı nüfusun giderek artması yaşlılarla ilgili her türlü çalışmanın artması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Yaşlılar ve yaşlılık konuları tüm bilim dallarının ilgi alanına girebilir. Örneğin yaşlının emekli olması, ekonomik bakımdan bağımlı bir nüfus haline gelmesi, ekonomi, sosyal politika gibi bilimleri ilgilendirmektedir. Bireyin yaşlanmaya ve alışkın olduğu yaşam tarzından uzaklaşmaya başlamasıyla birlikte ortaya çıkan sağlık sorunları açısından yaşlılık konusu tıbbi bilimleri ilgilendirirken, zihinsel problemler, yalnızlık duygusu, yeni yaşama adaptasyon sorunları itibariyle psikoloji bilimini ilgilendirmektedir. Toplumsal çevrenin yaşlıya ve yaşlanma sürecine yüklediği anlamlar, bu alana yönelik değerler, kuşaklararası ilişkiler ve değişimler, yaşlının toplumsal işlevleri, statü ve rolleri, özellikle günümüz yaşam standartlarına ani etkisi bulunan teknolojik değişimlere yönelik okur-yazarlık ihtiyacı, bu konularla ilgili aksaklıklar, sorunlar, çatışma durumları gibi özellikler ise yaşlılık sürecinin, sosyolojinin ilgi alanına giren konular arasında olduğunu göstermektedir. Yaşlının yaşadığı çevre ve mekanlar, bu mekanların tasarlanması konuları mimarlık ve altbilimlerini ilgilendirir. Türkiyede yaşlılar ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların hangi enstitülere bağlı olarak gerçekleştirildiği, dolayısıyla en yaygın hangi bilim dallarının yaşlılarla ilgili çalışma yaptığı incelenmiştir. Sonuç olarak en fazla sağlık bilimlerinde (%40,8), ikinci olarak sosyal bilimlerde (% 21,7), üçüncü fen bilimlerinde (%5,2), ve son olarak diğer enstitüler ise %1 ila 5 arasında tez yapılmıştır (Özkul ve Kalaycı, 2015). Bu oranlar, daha da özele indirgenerek bu araştırma kapsamında daha detaylı bir şekilde incelenmiştir. Yani mimarlık, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı, şehir bölge planlama, iç mimari ve çevre tasarımı, kentsel tasarım gibi mimarlık ve altbilim dallarında yaşlılar ve huzurevleri ilgili lisansüstü çalışmalar incelenmiştir. Yükseköğretim kurulu tez merkezinden yapılan araştırmada, mimarlıkla ilgili tüm bölümlerde yaşlılar ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri arasında peyzaj mimarlığında yapılan tezler %4'lük orana sahiptir. Buradan

çıkan sonuç ise, yaşlılar ve çevreleri ve bu çevrelerin sahip olması gereken özelliklerin nasıl olması gerektiği ile ilgili peyzaj mimarlığı alanında yeteri kadar bilimsel çalışma yoktur. Bu çalışmada yaşlıların kalabalık ve birlikte yaşadığı yerlerden huzurevi bahçelerinin, nasıl çevresel özelliklere sahip olması gerektiği ve bu özelliklerin huzurevi sakinlerinin çevresel memnuniyet düzeyleri ve çevresel tercihleri ile ilişkisinin açıklanmasına yönelik teorik yapıya oturtulmuş ve araştırılmıştır. Araştırmanın en önemli yanı, gerek akademik olarak gerekse engelli ve yaşlı hizmetleri genel müdürlüğünün bağlı bulunduğu Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Huzurevleri Yönetmeliğinde kurum bahçesi ve özelliklerinin nasıl olması gerektiğine dair eksikliklerinin belirlemeye çalışmasıdır. Bu bağlamda araştırmanın temel varsayımı şöyledir;

- Yaşlıların huzurevi bahçelerinden duydukları çevresel memnuniyet düzeyi ve çevresel tercihi; yaşlıların öznel ve zihinsel özelliklerine ve huzurevi bahçelerinin özelliklerine göre farklılık göstermektedir.

4.1. Birinci ve İkinci Aşamaya İlişkin Bulguların Tartışılması: Çalışma Alanı ve Örneklem Seçilmesi

Araştırmanın birinci ve ikinci aşamasında, çalışma alanları belirlenmiş ve örneklem seçilmiştir. Çalışmada, örneklemin yaşlılardan seçilmesi sebebiyle çalışma alanı olarak da yaşlıların birarada yaşadığı ve en kalabalık olduğu yerler olarak huzurevleri gündeme gelmiştir.

Yaşlı nüfustaki artış nedeniyle gün geçtikçe yaşlılıkla ilgili sorunlarla daha sık karşılaşılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu sorunların bir kısmı yaşlının kendi özellikleri bir kısmı ise yaşlı çevrelerinin özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Örneğin, yaşlının yaşamış olduğu çevrenin veya mekânın fiziksel, sosyal ve ekonomik özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

Yaşlılar yaşlılık döneminde daha sık hastalanmakta, daha fazla kronik hastalık veya sorun ile yaşamak zorunda kalmaktadırlar. Bu hastalıklar veya sağlık sorunları doğal olarak yaşlının çevresel memnuniyetini ve tercihini etkilemektedir. Yaşlılık hayat evreleri arasında insanların en çok sorun yaşadığı dönemlerden biri olmakla birlikte birde buna kurum bakımına ihtiyaç duymaları eklendiğinde yaşlı nüfus içinde en özel ve en hassas

gruplardan bir tanesi huzurevi sakinleri olduğu düşünülmüştür. Ayrıca huzurevlerinde kalan yaşlılar, sosyo-demografik özellikler açısından oldukça çeşitlilik göstermektedir.

Huzurevleri de tıpkı yaşlılar gibi peyzaj mimarlığı alanında oldukça az çalışılan konulardan biridir. Türkiyede huzurevleri ile yapılan lisansüstü tezler, YÖK tez arama veritabanı kullanılarak araştırılmıştır. Huzurevleri ile ilgili çalışma alanı olarak yada farklı açılardan ele alan bilim dalları tıpta uzmanlık, sosyoloji, geriatri, hemşirelik, psikoloji, fizyoterapi, eczacılık, halk sağlığı, turizm, spor, antropoloji, din, ev ekonomisi ve mimarlıktır. Tüm bu bilim dallarında yapılan lisansüstü tez çalışmaları arasında peyzaj mimarlığında, huzurevleri çalışma alanı olarak ya da farklı açılardan ele alan çalışma %1,12 oranındadır. Bu bağlamda yaşlı ve huzurevlerini bir arada ve peyzaj mimarisi alanında çalışmak oldukça önemli olduğu düşünülerek bu çalışmanın yapılması düşünülmüştür. Bu aşamadan sonra gündeme gelen iki soru, tez kapsamında hangi huzurevleri ve yaşlılar içinden nasıl bir örneklem seçilmelidir? Bunları belirlerken öncelikle araştırma yapılmıştır. Ancak araştırmayı peyzaj mimarisi alanındaki yaşlı ve huzurevi konuları içeren çalışmalarla sınırlandırılmamıştır. Çevreye ait fiziksel özellikler tezin en önemli konularından biri olduğu için ve buradaki çevre; bahçe ve bitki olduğundan aynı bölgedeki huzurevlerinin seçilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Doğu Karadeniz Bölgesindeki huzurevlerinin seçilmesi düşünülmüştür. Bu bölgedeki huzurevleri ile ilgili yapılmış araştırmalar diğer bölgelerdekilere göre daha az olduğundan çalışmaların Doğu Karadeniz Bölgesindeki huzurevlerinde yürütülmesine karar verilmiştir. Ayrıca seçilen huzurevlerinde diğer önemli bir kriter hepsinin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olmasıdır. Bunun nedeni en yetkili mercii ve en fazla huzurevinin bağlı bulunduğu yer ve bundan ötürü fazla kullanıcı barındırmasıdır. Buna göre Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan toplam 596 kişi kapasiteli 7 huzurevi seçilmiştir. Artvin ve Trabzonda iki tane Giresun, Ordu ve Rize de birer tane olmak üzere 7 huzurevinde 340 normal bakım, 256 ise özel bakıma ihtiyacı olan yaşlı bulunmaktadır. Mimarlık alanında yapılan tezlerde çalışma alanı olarak huzurevi yada farklı kurumların seçim şekilleri incelendiğinde araştırmanın konusuna bağlı olarak bölgelere, illere, konumlara göre seçimlerin yapıldığı görülmüştür (Altıparmak, 2009; Bahar vd., 2009; Öğüt vd., 2008). Örneklem seçiminde ise belirli kural ve ölçütlere göre seçilmiş olan ve seçildiği çalışma evrenini temsil eden kümeler olduğu görülmüştür. Aynı zamanda bu işlemin bazı tekniklere göre yapıldığı da görülmüştür (Büyüköztürk vd., 2017; Gürbüz ve Şahin 2014). Araştırmanın amacına göre, olasılığa dayalı ve olasılık dışı olarak

yapılmaktadır. Bu araştırmada olasılığa dayalı örneklem seçimlerinden tabakalı örnekleme ile seçilmiştir. İllere göre toplam huzurevlerinde kalan yaşlıların toplam sayısı üzerinden hesaplanmıştır.

4.2. Üçüncü Aşamaya İlişkin Bulguların Tartışılması: Çevresel Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesi

Bu araştırmada, huzurevi sakinlerinin çevrelerinden duydukları memnuniyet düzeyini ölçebilmek için, insan ve çevre etkileşimini, özne ve nesne düzeyinde incelemiştir. Bunun sonucunda, çevrenin özelliklerini, bireyin özellikleri bağlamında değerlendirilmesi ile ortaya çıkan bir davranış olarak tanımlamıştır. Araştırma kapsamında kurgulanan model bağlamında bireye ait özellikler; huzurevi sakinlerinin özellikleri (sosyo-demografik yapı ve psiko-sosyal ihtiyaçları), çevreye ait özelliklerdir (huzurevi bahçelerinin fiziksel durumu ve işlevleri). Araştırmanın üçüncüsü aşamasının temel amacı, tez kapsamında belirlenen huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri ve işlevlerinin karşılanmasından duyulan memnuniyet ile huzurevi bahçelerinde yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duyulan memnuniyeti huzurevi sakinlerinin demografik özelliklerine aynı zamanda her bir huzurevine göre belirlemektir. Burada oluşan farklılıkları ve bu faktörlerin birbirleriyle ilişkilerini belirlemek hedeflenmiştir. İlk olarak bireye ait özelliklere ilişkin bulgular, sonra çevreye ait özelliklere ilişkin bulgular, son olarak ise birey ve çevreye ait özelliklere ilişkin bulgular birarada değerlendirilip birbirleriyle ilişkisine ait bulgular tartışılacaktır.

4.2.1. Bireyin Psiko-Sosyal İhtiyaçlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Yedi huzurevinde araştırmaya katılan sakinlerin yaşadıkları kurumların bahçelerinden psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanma düzeylerine bağlı olarak çevrelerinden duydukları çevresel memnuniyet düzeyinin belirlenmesi için her bir huzurevine göre tespit edilmiştir. Buna göre, huzurevi bahçelerine göre huzurevi sakinlerinin psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi en yüksek Rize Fındıklı Huzurevinde, daha sonra sırasıyla Trabzon Köşk, Ordu Ahmet Cemal Mağden, Trabzon Çamlık, Giresun, Artvin Murgul son olarak ise Artvin şavşat Naime İsmail Yavuz Huzurevinde çıkmıştır. Her bir huzurevinde bahçelerinden duyulan

memnuniyet düzeylerinde anlamlı şekilde farklılaştığı istatistiki testlerle ortaya koyulmuştur.

Psiko-sosyal ihtiyaçlarının alt faktör grupları incelendiğinde huzurevleri arasında en büyük fark ‘rahatlık’ ihtiyacında ortaya çıkmıştır. Daha sonra sırasıyla aidiyet ihtiyacı ve son olarak da huzur ihtiyacıdır.

Brandeis üniversitesinde Ruth Joy Liebschutz Rockaway (1991) tarafından ‘Yaşlılar için başarılı bir peyzaj tasarım modeli’ (Garden designs for the elderly: a guide to designing succesfull outdoor landscapes) adlı çalışmada kapsamlı bir araştırmadan sonra, açık alanların yaşlılar için kolay kullanılabilir alanlar olmadığı ve bunun büyük bir eksiklik olduğunu ve bu soruna çözüm bulmak için var olan tasarım kriterlerini araştırmıştır. Bu araştırmada olduğu gibi, Rockaway (1991)’de bu kriterleri belirlerken gereontolojistler, psikologlar, sosyologlar, psikologlar, şehir plancıları, peyzaj mimarları ve mimarlar tarafından yapılan çalışmaları esas almıştır. Bu çalışma şöyle devam etmiştir. Amerikan toplumundaki yaşlı nüfus büyümeye devam ettikçe, tasarımcılar yaşlıların isteklerini anlamak için daha fazla çaba harcamakta ve yaşlılar için tasarımlar yapmaktadır. Bu özel grup için başarılı çevreler tasarlamak onların özellikle psikolojik ihtiyaçlarının yanında diğer ihtiyaçları konusunda kapsamlı bir bilgi birikimine sahip olmayı gerektirdiğini vurgulamıştır. Bu ihtiyaçlara hitap eden tasarımlar ve tasarımcılar; kullanılabilir başarılı çevreler oluşturmanın yanı sıra onlara fiziksel ve duygusal olarak da fayda sağlayabilecek ve çevrelerinden memnun olacaklarını belirtmiştir (Rockaway, 1991).

4.2.2. Çevrenin Mevcut Fiziksel Özelliklerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışma alanı olarak belirlenen tüm huzurevlerinde katılımcılara yaşadıkları huzurevi bahçesinde mevcut fiziki koşullardan memnuniyet düzeyleri tespit edilmiştir. Buna göre; fiziksel özelliklerden memnuniyet düzeyleri en yüksekte en düşüğe göre sırasıyla; Trabzon Köşk Huzurevi, Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi, Giresun Huzurevi, Trabzon Çamlık Huzurevi, Artvin Şavşat Naime İsmail Yavuz Huzurevi, Rize Fındıklı Huzurevi ve son olarak Artvin Murgul Huzurevi çıkmıştır.

Huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri; ‘konumsal, erişilebilirlik ve tasarım’ özellikleri her bir huzurevi bağlamında irdelendiğinde en çok farkın ‘erişilebilirlik’ özelliklerinden duyulan memnuniyet düzeyinde görüldüğü çıkmıştır. İkinci olarak ise, tasarım özelliklerinin farklılaştığı görülmüştür.

Son yıllarda yapılan açık ya da kapalı yaşlı mekânları ile ilgili çalışmalarda öne çıkan özelliklerden birisi, bizim çalışmamızda olduğu gibi erişilebilirlik özelliğidir. Tural vd. (2009) yaptığı ‘Yaşlılık ve Yaş Dostu Kentler: Eskişehir’ adlı çalışmaya göre; Erişilebilirlik ve kullanılabilirlik, yapılaşmış çevrenin ve gündelik yasama katılımın ön koşuludur. Her insanın yaş, cinsiyet, din, dil, ulus veya bedensel ya da zihinsel vb. yeterlilik ayırımı gözetilmeksizin yapılaşmış çevreye ve gündelik yaşama katılımı ancak erişilebilirlikle sağlanmaktadır. Bu çalışma, yaşlılıkta yaşam kalitesinin değerini artırmak için sağlık, katılım ve güvenlik olanaklarını en iyi şekilde kullanma süreci olarak nitelenen aktif yaşlanma ve yaş dostu şehirler kavramına temellenmektedir. Karaçor ve Özdede, 2015’de, Düzce Huzurevi için gerçekleştirdikleri çevre tasarım projesi için birtakım tasarım kriterleri geliştirmişlerdir. Bu kriterlerin başında erişilebilirliği göz önünde tutmuşlardır. Oğuz ve arkadaşlarının 2010’da gerçekleştirdikleri yaşlı bakım evlerinde dış mekân tasarımı isimli çalışmada ise, Ankara’da yer alan üç yaşlı bakım evinde; (1) bakım evlerinde mevcut dış mekân tasarımı yaklaşımları irdelemiş ve (2) bakım evlerinde yaşayan yaşlıların dış mekân kullanım desenleri ortaya koyulmuştur. Bu çalışmada araştırmacılar, ‘Mekânın ölçeği ne olursa olsun, tasarım ve planlamanın hedefi algılanabilir ve yaşanabilir olmalıdır’ demiştir. Nüfus yaşlanmasıyla birlikte ortaya çıkan bireysel ve toplumsal gereksinimlere ve sorunlara çözüm getirebilmek amacıyla, Devlet Planlama Teşkilatı 2007 yılında ‘Türkiye’de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı’nı oluşturmuştur. Eylem planı mevcut durumu ortaya koyarken; kalkınma, sağlık ve refahın artırılması ve olanaklar sunan, destekleyici ortamların hazırlanması olmak üzere üç temel hedef üzerinde durmuştur. Eylem planı fiziksel mekân boyutunda incelendiğinde, özellikle yaşlılar için uygun konut çözümlerinin geliştirilmesi gerekliliği ve yapısal çevrede mekânlara ve aktivitelere erişilebilirliğin sağlanması üzerine eylem önerileri geliştirildiği görülmektedir. Bununla birlikte dış mekân tasarımı yalnızca hareket edilebilirlik ve erişilebilirlik kapsamında ele alınmış, mekânın fiziksel ve ruhsal sağlık üzerine olumlu etkileri göz ardı edilmiştir.

4.2.3. Çevrenin İşlevlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Huzurevi bahçelerinin işlevlerinin yerine getirilmesi ve karşılanmasından huzurevi sakinlerinin duydukları memnuniyet düzeyleri ise, sırasıyla en yüksekte en düşüğe doğru şu şekildedir; Trabzon Köşk Huzurevi, Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevi, Giresun

Huzurevi, Rize Fındıklı Huzurevi, Trabzon amlık Huzurevi, Artvin Şavşat Naime İsmail Yavuz Huzurevi ve son olarak Artvin Murgul Huzurevidir. Huzurevi bahçelerinin işlevlerinden; terapi, rekreasyon ve fiziksel işlevlerin yerine gelmesinden duyulan memnuniyet düzeyleri her bir huzurevine göre anlamlı Şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre en çok fark terapi işlevinde daha sonra sırasıyla rekreasyon ve son olarak fiziksel işlevlerde çıkmıştır.

Bahçelerin bir işlevi olarak değerlendirilen terapi işlevi günümüzde artık bir bahçenin konsepti olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Aslından geçmişte örneklerine rastlanmasına rağmen ülkemizde yeni bir akımdır. Terapi bahçeleri ya da bahçelerin terapatik faydaları sayesinde, yaşlı, yetişkin, ocuk, engelli ve hasta sağlığı üzerinde önemli etkilere sahip olduğuna dair pek çok bilimsel kaynak vardır. Ulrich 1984'te, 1972-1981 yılları arasında Amerika'da bir hastanede bulunan hastaların ameliyattan sonraki iyileşme sürecinde doğal peyzaj görünümü olan bir pencereye sahip odada kalan hastalarda bu grnmm yileŐtirici etkilere sahip olup olmayacağı araştırılmıştır (Ulrich, 1984). Doğal peyzajı gören pencereye sahip odalarda kalan hastalar ile duvara bakan pencereye sahip odalardaki hastalar karŐılaŐtırılmıŐtır. Doğal peyzaja bakan hastaların iyileşme sürelerinin daha kısa olduğu ve Őikyetlerinin daha az olduğu tespit edilmiştir. Koura vd., 2009'da gerçekleştirdikleri diğer bir çalışmada katılımcılar her bir terapi faaliyeti öncesinde ve sonrasında değerlendirmeye alınmış ve tüm bahçe terapisi faaliyetlerinin, beş duyardan en az dördünü canlandırđıđı tespit edilmiştir. Etkinliklerin birçoğunun görme ve dokunma duyusunu canlandırđıđı tespit edilmiŐken hiçbir faaliyetin koku alma ve işitme duyuları üzerinde fazla bir etkisi olmadığı belirtilmiştir. Ancak bitki yetiştirme faaliyetleri kapsamında yetiştirilen ürünlerin toplanması ve tadılması tat alma duyusunu uyarılmıŐtır (Koura vd., 2009; Arslan ve Katipoğlu, 2011).

'Kentsel çevrede yaşlı kişilerin sağlığı ve etkinlikler için bitki yetiştiriciliğinin önemi' isimli çalışmada ise; yaşanabilir evre oluşturulması için tasarlanan kentsel mekânların rekreasyonel, estetik, eğitsel ve kültürel kullanımlar için önemli işlevleri olduğu belirtilmiştir. Hızlı bir kentleŐmenin yaŐandıđı ülkemizde, yaşlı nüfus oranının 2005 yılında % 5,4 iken, 2010 yılında % 7'ye çıktığı belirtilmiştir. Yaşlanmanın olumsuz etkilerini azaltmak ya da yok etmek, yılların kiŐilerde oluşturduğu tecrübe ve olgunluktan daha fazla yararlanmak, toplumsal yaşama daha etkin katılabilmesini, rahat hareket edebilmesini sağlamak için peyzaj mimarlarına önemli görevler düŐtüđü vurgulanmıştır. Terapi bahçeleri, iyileştirme bahçeleri, hobi bahçeleri, sebze ve aromatik bahçelerin güzel

örneklerinin batı ülkelerinde daha çok olduğu belirtilmiştir. Bu bahçelerde yetiştiricilik ve ilişkili etkinliklerin ruhsal ve fiziksel iyileştirme, yaşam kalitesini yükseltme, çevreyi güzelleştirme, eğitim ve benzeri konularda önemli katkıları olduğu farklı araştırmalarla saptanmıştır. Çalışmada özellikle Japonya’da bakım evlerindeki yaşlılar için terapi bahçeleri ile bitki yetiştiriciliği, elde edilen ürünlerin kullanımına katılımı ile kentlerde sebze yetiştiriciliği, yetiştirilen bitkilerin kullanımına ilişkin araştırma sonuçlarına değinilerek ülkemiz için öneriler geliştirilmesi hedeflenmiştir (Arslan ve Katipoğlu, 2011).

4.2.4. Birey ve Çevreye İlişkin Bulguların Tartışılması

‘Çevresel memnuniyet davranışının nesne ve özneye ait özelliklerin birbiriyle etkileşimi sonucu ortaya çıkar’ savını sınamak için huzurevi sakinlerinin sosyo-demografik özellikleri, psiko-sosyal ihtiyaçları ile huzurevi bahçelerinin işlevlerinin ve fiziksel özelliklerinin birbiriyle ilişkisi irdelenmiştir. İlk olarak huzurevi bahçelerinin işlevlerinin yerine gelmesinin huzurevi sakinlerinin psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyini pozitif yönde etkilediği istatistiki testlerle tespit edilmiştir. Yani kurum bahçelerinin işlevselliğinden duyulan memnuniyet arttıkça huzurevi sakinlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet düzeyi artar sonucu çıkmıştır. En etkili işlev ise fiziksel işlev daha sonra sırasıyla rekreasyon işlevi ve terapi işlevidir. Bu genel tespitten sonra huzurevi bahçe işlevlerinin her biri; terapi, rekreasyon ve fiziksel işlevler ile yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının her biri rahatlık, huzur, aidiyet ihtiyaçlarının birbiriyle ilişkilerini belirlemek için istatistiki testler yapılmıştır. Buna göre, tüm psiko-sosyal ihtiyaçlarının terapi işlevinden duyulan memnuniyete etkisi istatistiki testlerle ortaya koyulmuştur. Rahatlık ihtiyacı ile terapi işlevi arasında pozitif yönde ve orta şiddette, rekreasyon işlevi ile pozitif yönde pozitif yönde yüksek ilişki olduğu tespit edilmiştir. Huzur ihtiyacı ile terapi işlevi ve rekreasyon işlevi arasında pozitif yönde orta şiddette, fiziksel işlev ile yüksek ilişki tespit edilmiştir. Aidiyet ihtiyacı ile terapi işlevi arasında zayıf, rekreasyon ve fiziksel işlev arasında orta şiddette ilişki çıkmıştır. Huzur ihtiyaçlarının karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyine sırasıyla en yüksek düzeyden en düşük düzeye etkisi şu şekildedir; fiziksel işlev, rekreasyon işlevi ve terapi işlevidir. Aidiyet ihtiyacının karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyine ise, sırasıyla en yüksek düzeyde fiziksel işlev ve terapi işlevi etkilidir.

‘Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özelliklerinin huzurevi sakinlerinin psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyini etkiler’ varsayımını sınamak için yapılan istatistik testler sonucunda ‘fiziksel özelliklerden duydukları memnuniyet düzeyi arttıkça, psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve duyulan memnuniyet düzeyi artar’ sonucu çıkmıştır. En etkili olandan en az etkili olana göre sırasıyla konumsal özellikler, erişilebilirlik özellikleri ve son olarak tasarım özellikleridir. Her bir fiziksel özellik ile her bir psiko-sosyal ihtiyaç arasındaki ilişki de ayrıca incelenmiştir. Buna göre rahatlık ihtiyacından duyulan memnuniyet düzeyini konumsal özellikler, erişilebilirlik özellikleri ve en son tasarım özelliklerinin etkilediği tespit edilmiştir. Huzur ihtiyacını ise en çok erişilebilirlik özellikleri, daha sonra konumsal özellikler ve en son olarak tasarım özelliklerinin etkilediği tespit edilmiştir. Aidiyet ihtiyacı ise en çok tasarım özellikleri, ikinci olarak konumsal özellikler en son erişilebilirlik özelliklerinden etkilenmektedir.

Zeisel vd. 2003’de gerçekleştirdikleri araştırmada yaşlıların, açık mekânda zaman geçirmelerinin uyku düzenlerini iyileştirdiği, daha az ağrı şikâyetinde buldukları, demans ve Alzheimer rahatsızlıklarının yavaşlattığını belirtmişlerdir (Zeisel vd. 2003). Sugiyama ve Thompson (2007)’de yaşam çevrelerinin kalitesi ile yaşlı bireylerin sağlığı arasında doğru orantılı bir ilişki bulmuşlar ve destekleyici çevrelerde yaşayan yaşlı bireylerin daha çok fiziksel aktiviteye katıldıkları sonucuna ulaşmışlardır. Sugiyama ve Thompson aynı zamanda, yaşam çevrelerinin kalitesinin yalnızca fiziksel aktivitelere katılımı teşvik etmenin yanı sıra bireylerin beraber zaman geçirebilmelerine ve sosyal hayata dâhil olmalarına olanak sağladığını da vurgulamışlardır. Dış mekânda zaman geçirmenin yanı sıra, iç mekândaiken algılanan dış mekânın özelliklerinin de sağlık ve yaşam kalitesi üzerine doğrudan etkisi bulunmaktadır. Kaplan (2001), pencereden görülen manzara ile psikolojik sağlık ve yaşamsal alandan memnuniyet arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürüttüğü araştırmasının sonucunda iç mekândan görülen yeşil alanlar ve doğal peyzaj elemanlarının psikolojik sağlık ve memnuniyet hislerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmıştır.

4.3. Dördüncü Aşamaya İlişkin Bulguların Tartışılması: Çevresel Tercihin Belirlenmesi

Dördüncü bölümde yedi huzurevinin kalan yaşlıların çevresel tercihlerinin belirlenmesine yönelik bir model geliştirilmiştir. Aynı çevresel memnuniyette olduğu gibi, çevresel tercihte bir davranıştır. Bu davranışın oluşmasına çevreye ait özellikler sebep olmaktadır. Çevreye ait özellikler bireyin öznel ve zihinsel süreçlerine bağlı olarak değerlendirilir ve sonuç olarak tercihleri ortaya çıkar. Burada çevre olarak nitelendirilen bitkiler ve özellikleridir. Bunlar yapısal ve görsel özelliklerdir; habitusu (piramit, sarkık, dağınık ve yuvarlak), gövdesi (otsu ve odunsu), yaprağı (iğne ve geniş), çiçeklerinin rengi (sıcak ve soğuk), ölçüsü (ağaç, çalı ve yerörtücü) ve dokusu (kaba, orta ve ince) dur. Bireye ait özellikler sosyo-demografik özellikleri ve zihinsel süreçleridir. Bu bağlamda belirtildiği şekilde huzurevinde kalan yaşlıların huzurevi bahçelerindeki tercihleri tartışılacaktır.

İlk olarak uzman grupla çevresel tercih anketinde yer verilecek fotoğrafları belirleyebilmek adına ön anket yapılmıştır. Ön ankette bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinden her biri için uygun olduğu düşünülen fotoğraflar ayrı ayrı gösterilerek, çevresel tercih anketinde kullanıma uygun olup olmadığı sorgulanmıştır. Sonuç olarak uygun olduğu tespit edilen fotoğraflar çevresel tercih anketinde kullanılmıştır. Benzer şekilde uzman grupla ön anket yapılan diğer çalışmalar da incelenmiştir. Bunlardan biri; Acar ve Güneroğlu'nun 2009'da yaptığı Trabzon kentindeki çizgisel bitki kompozisyonlarının tür çeşitliliği ile işlevsel ve görsel değerleri üzerine yaptıkları araştırmadır (Acar ve Güneroğlu, 2009). Diğer bir çalışma Surat 2017'de kent parklarında görsel peyzaj algısının değerlendirilmesi isimli çalışmadır. Bu çalışmada kullanılmak üzere, park alanlarından farklı noktalarında çekilen 100 adet fotoğraftan aranan ölçütlere (fotoğraf kalitesi ve fotoğrafa giren görsel elemanların doğallık dereceleri kullanım tipleri, bitkisel materyal, yapısal materyal vb. gibi peyzaj unsurlarını içermeleri bakımından) uygun özellikteki yapısal ve bitkisel elemanları görsel açıdan ifade edecek 28 adet fotoğraf uzman grupla yapılan ön anketle belirlenmiştir (Surat, 2017).

Huzurevi sakinlerinin buldukları kurum bahçesinde bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinden; bitki formlarından (sütun, sarkık, dağınık, yuvarlak), gövde özelliklerinden (Otsu ve odunsu), yaprak özelliklerinden (iğne yapraklı ve geniş yapraklı), çiçek renklerinden (sıcak ve soğuk renkli çiçekler), doku özelliklerinden (ince, orta ve kaba

dokulu bitkiler), ölçü özelliklerinden (yerörtücü, çalı ve ağaç) en çok hangisini beğendiklerini tercih ettikleri belirlenmiştir. Daha sonra en çok ve en az tercih ettikleri bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerini zihinsel süreçlerine göre anlamsal farklılaşım skalası anlamlandırmışlardır. Buna göre; bitkilerin formlarından sırasıyla en çoktan en aza doğru sarkık form, yuvarlak form, dağınık form ve sütun form tercih edilmiştir. Ayrıca bitki form tercihlerinin de huzurevlerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Huzurevi sakinleri zihinsel süreçlerine bağlı olarak bitki formlarını anlamlandırmış sonuç olarak, sütun formlu bitkileri en çok sürekli, sarkık formlu bitkileri ilginç, dağınık formlu bitkileri doğal, yuvarlak formlu bitkileri ise düzenli bulmuşlardır. Bitkilerin gövdeleri açısından huzurevi sakinlerinin tercih oranları birbirine çok yakın çıkmasına rağmen otsu bitkiler daha çok tercih edilmiştir. Huzurevi sakinleri otsu bitkileri en çok ‘dinlendirici’ olarak anlamlandırmışlardır. Odunsu gövdeye sahip bitkileri ise, en çok ‘mutluluk veren’ olarak anlamlandırmışlardır. İğne ve geniş yapraklı bitkilerden ise, en çok iğne yapraklı bitkiler tercih edilmiştir. Huzurevi sakinleri hem iğne hem de geniş yapraklı bitkileri, en çok dinlendirici olarak anlamlandırmıştır. Soğuk ve sıcak renkli çiçeklere sahip bitkilerin tercihlerine bakıldığında ise, birbirine çok yakın değerler almasına rağmen çok az farkla sıcak renkli çiçeklere sahip bitkiler tercih edilmiştir. Sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri en çok algılanabilir sıfatıyla, soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri ise en çok düzensiz sıfatıyla anlamlandırmışlardır. Bitkilerin ölçüleri açısından huzurevi sakinlerinin tercihleri incelendiğinde ise, en çok yer örtücü bitkileri tercih ettikleri, daha sonra sırasıyla ağaçlar ve çalıları tercih ettikleri tespit edilmiştir. Huzurevi sakinleri, yerörtücü bitkileri dinlendirici olarak anlamlandırmıştır. Çalıları, huzur verici olarak, ağaçları ise, algılanabilir olarak anlamlandırmışlardır. Bitkilerin dokularına göre huzurevi sakinlerinin tercihi araştırıldığında ise, en çok orta dokulu bitkileri, daha sonra sırasıyla ince dokulu ve kaba dokulu bitkileri tercih ettikleri belirlenmiştir. Anlamsal farklılaşım skolasına göre her bir dokunun değerlendirilmesi sonucunda ise, katılımcılar kaba dokulu bitkileri en çok özgün, orta dokulu bitkileri en çok huzureverici, ince dokulu bitkileri ise en çok düzenli sıfatıyla anlamlandırmıştır.

Çakıcı ve Çelem 2009’da gerçekleştirdikleri çalışmada, kent parklarında görsel peyzaj algısının değerlendirilmiş ve sonuçta düzenlilik, açıklık, bakımlılık seviyelerinin ve doğal elemanların varlığının mekân tercihleri üzerine doğrudan etkili olduğu bulunmuştur (Çakıcı ve Çelem, 2009). Düzenli vd., (2018)’de yaptıkları çalışmada bitkisel peyzaj tasarımında renk tercihlerini incelemiş, çalışmanın sonucunda, kırmızı veya sıcak renkli

yaprak ve çiçeklere sahip bitkilerin daha çok tercih edildiği belirlenmiştir. Renklenmesi belirgin olan türler her kullanıcıya hitap etmiş, doğal, çekici, etkileyici, rahatlatıcı gibi olumlu sıfatlarla tanımlanmış ve tercih edilmiştir. Diğer bir çalışma Summit ve Sommer tarafından (1999)'da yapılmıştır. Bu çalışmada ise, bitkilerin formlarına ilişkin görsel değerleri ve tercih durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna göre, kolon ve konik formu bitkilerin diğerlerine göre görsel açıdan daha üstün özelliklere sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Diğer taraftan dağınık formu ağaçların ise görsel açıdan en düşük özelliklere sahip olduğunu ortaya koymaktadırlar. Bu çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kolon formu, piramit formu ve konik formu olan bitkilerin görsel gücünün fazla olduğu bu sebeple daha çok tercih edildiği, formu dağınık ve net olmayan bitkilerin en düşük görsel güce ve tercih düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir (Müderrişoğlu ve Eroğlu, 2009).

'Açık alanlarda yaşlı insanların tercihlerini saptamak için VEP yönteminin uygulanması' isimli araştırmada, yaşlı insanların açık alan tercihlerini kullanıcı fotoğraflama (VEP) yöntemi ile bulmayı amaçlamıştır (Estepa, 1999). 30 kişi ile yürüttükleri bu araştırmada, 55 ve 75 yaş arasındaki kullanıcılarla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan beğendikleri açık yeşil alanların fotoğraflarını çekmeleri istenmiştir. Çektikleri fotoğrafları neden çektiklerini, açık alan özelliklerini tabloya doldurmaları istenmiştir. Bu tablolara fotoğrafları yerleştirirken en çok beğendiklerinden en az beğendiklerine göre sıralamaları istenmiştir. Bu tablolar incelendiğinde açık yeşil alanlarda yaşlı kullanıcıların tercihleri ağırlıklı olarak bitki ve su içeren açık yeşil alanlar olduğu görülmüştür.

Guelph üniversitesinde yapılmış 'Yaşlı İnsanların Peyzaj Tercihleri' isimli yüksek lisans tezinde ise yaşlıların açık yeşil alan tercihlerinde en önemli ilkelerin, doğallık ve kapalılık olduğu bulunmuştur (Estepa 1999). Peyzaj algısı, tercih ve çevresel psikoloji araştırmalarının oldukça geniş bir literatürünün çok az bir bölümü yaşlılarla ilgilidir. Var olanlarda 65 yaş ve üzeri yaş grubunu incelemektedir. Peyzaj tercih çalışmalarıyla ilgili yaşın etkisini sınavan, araştıran iki çalışma bulunmuştur. Bu çalışmaların sonucunda, yaşlıların tercihlerinin gençlerinkinden farklı olduğu tespit edilmiştir (Lyons 1983, Zube 1983). Birkaç araştırmacı, yaşlıların tercihleriyle ilgili yaptıkları araştırmalarda, hayat deneyimlerinin ileriki yıllarda tercihlerini etkilediğini bulmuştur (Ulrich 1983. Kaplan and Kaplan 1989. Ronnberg 1998).

4.3.1. Anlamsal Farklılaşım Skalasına İlişkin Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerine göre sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmelerin farklılaşıp farklılaşmadığı istatistiki testlerle belirlenmiştir. Buna göre, bu özelliklere göre yapılan anlamlandırmalar arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sırasıyla bu farklılık en çoktan en aza doğru şu şekildedir; düzenli-düzensiz, karmaşık-sade, bunaltıcı-huzur verici, algılanması güç- algılanabilir, yorucu-dinlendirici, çirkin-güzel, mutsuzluk-mutluluk verici, yapay-doğal, monoton-hareketli, sıradan ve özgün, sıkıcı ve ilginç, itici-çekici, etkilenmeme ve etkilenme ve son olarak süreksiz-sürekli sıfat çiftlerinde tespit edilmiştir.

Huzurevlerine göre sıfat çiftlerine ilişkin değerlendirmeler arasında farklılık olup olmadığı da tespit edilmiştir. Buna göre, yalnızca etkileyici değil-etkileyici sıfat çiftinde bir farklılık gözlenmemiş, diğer sıfat çiftlerinin hepsinde huzurevlerine göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Huzurevleri arasında farklılık, her bir huzurevindeki bireylerin değerlendirmelerine göre, en çok 'süreksiz-sürekli' sıfat çifti değerlendirilmesinde çıkmıştır. Daha sonra sırasıyla mutsuzluk-mutluluk veren, algılanması güç-algılanabilir, itici-çekici, sıradan-özgün, düzensiz-düzenli, monoton-hareketli, yapay-doğal, yorucu-dinlendirici, bunaltıcı-huzur verici, sıkıcı-ilginç, çirkin-güzel sıfat çifti, son olarak karmaşık-sade sıfat çiftidir.

Huzurevi sakinlerinin demografik özelliklerine göre sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmeler arasında fark olup olmadığını belirlemek içinde analizler yapılmıştır. Sonuç olarak, katılımcıların cinsiyetlerine göre sadece algılanması güç-algılanabilir sıfat çiftinde fark olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumlarına göre ise, herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Gelir durumlarına ve huzurevlerinde kalış şekillerine göre yapılan incelemelerde ise, çirkin-güzel ve algılanması güç-algılanabilir sıfat çiftlerinde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yaşlarına göre ise en çok fark karmaşık-sade, monoton-hareketli sıfat çiftlerinde çıkmıştır. Katılımcıların eğitim durumuna göre ise, çirkin ve güzel sıfat çifti değerlendirmesinde farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anlamsal farklılaşım skalası kullanılarak bitkilerin değişen özelliklerine ilişkin tercihi inceleyen diğer bir çalışma Tarakci Eren vd. tarafından (2018)'de gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada geniş yapraklı bitkilerin mevsimsel değişimlerine ilişkin tercih durumları incelenmiş ve anlamsal farklılaşım skalasındaki sıfat çiftlerine göre

anlamlandırılmıştır. Aynı türün değişen mevsimsel özelliğine göre aynı katılımcı grubuna göre nasıl değişerek anlamlandığı incelenmiştir. Bu çalışmaya göre en etkili değişim yaprak ve çiçek renklenmelerinde meydana gelen değişimlerdir. Özellikle bu çalışmada seçilen bitkiler geniş yapraklı bitkiler olduğu için, yapraklarının dökülmesi ya da renk değiştirmesiyle bireylerin algısal süreçlerine göre farklılıklar ortaya çıkmıştır. Ağırlıklı olarak bitkilerin yaz görünümü tercih edilirken, görsel kalite ve algı açısından da en yüksek değeri yaz görüntüleri almıştır. Bunun yanında, bitkilerin kış görünümü yapraksız ve çiçeksiz olduğu için daha az tercih edilmiştir. Ayrıca algısal açıdan değerlendirmelerden düşük değerler almıştır.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu tez çalışması kapsamında, huzurevi bahçelerindeki çevresel memnuniyet düzeylerinin ve çevresel tercihlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın en önemli yönlerinden biri, farklı disiplinlerin lisansüstü ve akademik çalışmalarda sıklıkla ele alınan yaşlı, huzurevi, memnuniyet ve tercih konularını, çevresel özellikler bağlamında ele alması ve peyzaj mimarlığı açısından ilişkilendirmesi ve huzurevi bahçeleri için çevresel memnuniyet düzeyinin ve tercihin artması için nasıl özelliklere sahip olması gerektiğini ortaya koymasındır. Huzurevi bahçelerinde huzurevi sakinlerinin çevresel memnuniyet düzeyini ve tercihini belirlemeye çalışırken, yaşlı ve çevrelerini ‘nesne ve özne etkileşimi’ bağlamında incelemesi ve bir araştırma modeli ortaya koyması çalışmanın özgün yanıdır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, Huzurevleri ile huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri yönetmeliğinde bahçelerde olması gereken mekanlar ve mekânsal özelliklerle ilgili herhangi bir kriter olmaması, bu çalışmanın bu konuya çözüm getirmeyi ve bu eksiği gidermeyi amaçlaması da ayrıca diğer bir özgün yanıdır.

Araştırma kapsamında, huzurevi bahçelerinde huzurevi sakinlerinin çevresel memnuniyetini belirlemeye çalışırken ‘yaşlıların sosyo-demografik özellikleri, psiko-sosyal ihtiyaçları ile huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri ile işlevleri, bireyin çevresinden memnuniyet duymasının en önemli faktörleridir’ şeklinde tanımlanmıştır. Yine çevresel tercih ise, çevrelerini ve çevrelerine ait bileşenleri yaşlılar demografik ve zihinsel süreçlerine göre değerlendirerek sonuç olarak çevrelerine dair tercihlerde bulunur’ şeklinde tanımlanmıştır.

Huzurevi sakinlerinin kurum bahçelerinde çevresel memnuniyet düzeylerinin yüksek olması yaşlıların gereksinimlerini karşılamakta başarılı olması, mekânın fiziksel özellikleri bakımından yeterli ve işlevsel açıdan da başarılı olduğunun göstergesidir. ‘Huzurevi bahçe mekânlarının nesnel fiziksel özellikleri açısından başarılı ve yeterli olması, huzurevi sakinlerinin öznel kişisel özellikleri ve zihinsel süreçleri bağlamında daha çok tercih etmesi ve memnuniyet duyması beklenir’ araştırmanın temel savı olup dört aşamada bu varsayım sınanmıştır. Bu bağlamda huzurevi bahçelerinden yaşlı bireylerin duydukları çevresel memnuniyet düzeyleri ve bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerinden hangilerini daha çok tercih ettiklerinin belirlenmiştir.

Buna göre bahçelerin fiziksel özelliklerindeki farklılıklar ve yetersizlikler bu ihtiyaçların karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyini etkilediği ve farklılık gösterdiği sonucu çıkmıştır. Çevresel memnuniyet düzeyini en çok etkileyen psiko-sosyal ihtiyaç, rahatlık ihtiyacı, ikinci olarak huzur ihtiyacı ve son olarak da aidiyet ihtiyacı çıkmıştır.

Çevreye ait özelliklerden fiziksel özellikler ve işlevlerde aynı şekilde katılımcılar tarafından değerlendirilmiş ve çevresel memnuniyet düzeyine en çok etki eden özellikler ve işlevler tespit edilmiştir. Buna göre, huzurevi sakinlerinin değerlendirmeleri sonucunda çevresel memnuniyet düzeyini etkileyen fiziksel özellikler; konumsal özellikler, erişilebilirlik özellikleri ve tasarım özellikleri çıkmıştır. Bunların içerisinde çevresel memnuniyet düzeyine en çok etki eden fiziksel özellik ise erişilebilirlik özelliği çıkmıştır. Ayrıca her bir huzurevinin erişilebilirlik özellikleri farklılık gösterdiğinden buna bağlı olarak kurumlarının erişilebilirlik özelliğinden duydukları memnuniyet düzeylerinin farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bunun dışında diğer iki fiziksel özellik bakımından ise; memnuniyet düzeyini en çok etkileyen ikinci özellik kurum bahçelerinin tasarım özellikleridir. Bahçelerdeki mekânların tasarımları gerek araştırmacı incelemesinde, gerekse katılımcıların değerlendirmeleri sonucunda farklılık gösterdiği ve yetersiz olduğu tespit edilmiştir. En son konumsal özelliklere bakıldığında ise, araştırmacı tespitlerinde de benzer konumlarda yerleşmiş olmaları tespit edilmiştir. Dolayısıyla konumsal özelliklerin çevresel memnuniyet düzeyini diğer iki özelliğe göre daha az etkilediği ve farklı huzurevlerine göre farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Huzurevi bahçelerinde huzurevi sakinlerinin çevresel memnuniyet düzeyini en çok etkileyen işlevlerin sırasıyla, terapi, rekreasyon ve fiziksel işlevlerin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca her bir huzurevinde bu işlevlerin işlevselliklerinin farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, araştırmacı ve katılımcıların huzurevi bahçelerinin fiziksel özellikleri ile tespit ettikleri sonuçları destekler niteliktedir. Huzurevlerinin bahçelerinin fiziksel özellikleri ne kadar yeterli olursa bahçelerin işlevselliği artarak, huzurevi sakinlerinin bahçelerden duydukları çevresel memnuniyet düzeylerini de artıracığı saptanmıştır.

Çevre ve bireye ait bu özelliklerin ayrı ayrı katılımcıların çevresel memnuniyet düzeyine etkisini tespit ettikten sonra bu özelliklerin birbiriyle ilişkisi ortaya koyulmuştur. Araştırmada ayrıca, bireye ait özellikler ile çevreye ait özelliklerden duyulan memnuniyet arasında da bir ilişki olduğu varsayılmıştır. Öncelikle huzurevi bahçelerinin işlevlerinin, bireyleri psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyet üzerine

etkisi olup olmadığı araştırılmış ve sonuç olarak bahçelerin işlevselliği arttıkça yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı ve duydukları çevresel memnuniyet düzeyinin arttığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla varsayım doğru çıkmıştır.

Bahçe işlevleri, terapi, rekreasyon ve fiziksel işlevler, yaşlıların psiko-sosyal ihtiyaçlarından rahatlık, huzur ve aidiyet ihtiyaçlarının her biri ile aralarındaki ilişkiyi belirlemek için bazı istatistiki testler gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak, rahatlık ihtiyacının terapi işlevi ve rekreasyon işlevi ile, huzur ihtiyacının terapi işlevi, rekreasyon işlevi ve fiziksel işlev ile, aidiyet ihtiyacının terapi, rekreasyon ve fiziksel işlevler ile arasında ilişkiler tespit edilmiştir.

Çevrenin fiziksel özelliklerinin bireyin psiko-sosyal ihtiyaçları üzerine etkisi araştırılmış, bahçelerin fiziksel özelliklerinden duyulan memnuniyet düzeyi arttıkça psiko-sosyal ihtiyaçların karşılanmasından duyulan memnuniyet düzeyinin de arttığı tespit edilmiştir.

Ayrıca çevrenin fiziksel özelliklerinden her bir alt faktörün, bireyin psiko-soyal ihtiyaçlarının alt faktörlerine olan etkisi de araştırılmıştır. Bahçenin konumsal ve erişilebilirlik özelliklerinin, yaşlıların rahatlık, huzur ve aidiyet ihtiyaçlarının karşılanmasından duydukları memnuniyeti etkilediği sonucu çıkmıştır. Tasarım özelliğinin ise, rahatlık ve huzur ihtiyaçlarını etkilediği tespit edilmiştir.

Çevresel tercihin belirlenmesinde ise kurgulanan model bağlamında huzurevi sakinlerine çevrelerinde hangi özelliklere sahip bitkiler görmeyi istedikleri sorgulanmış ve aynı zamanda zihinsel süreçlerine bağlı olarak anlamlandırmaları istenmiştir. Bitki özellikleri; bitkilerin yapısal ve görsel yanlarıdır. Bunlar bitki form, bitki gövdesi, bitkinin yaprağı, çiçekleri, bitkinin ölçüsü ve dokusudur. Belirtilen bu özelliklere ait detaylar yaşlılar tarafından değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, form özelliği açısından yaşlılar sütun, sarkık, dağınık ve yuvarlak bitki formlarından en çoktan en aza doğru sırasıyla, sarkık form, yuvarlak form, dağınık form ve son olarak sütun formu tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu bitki formlarını yaşlıların anlamlandırmalarına bakıldığında ise, sütun formu bitkileri en çok sürekli sıfatıyla nitelemişlerdir. Sarkık formu bitkileri çok ilginç, hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen ve özgün olarak anlamlandırmışlardır. Dağınık formu bitkileri, sadece doğal olarak anlamlandırmışlardır. Yuvarlak formu bitkileri ise etkileyici, düzenli ve ilginç olarak anlamlandırmışlardır. Bitkilerin form özelliklerine ilişkin tercihlerin her bir huzurevinde farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir. Sarkık

formlu bitkiler hariç sütun, dağınık ve yuvarlak formlu bitkilerin tercihleri huzurevlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Huzurevleri arasındaki bu farklılık en çok yuvarlak formda çıkmıştır.

Otsu ve odunsu gövdelere sahip bitkilerin hangilerini daha çok tercih ettikleri ve huzurevi bahçelerinde daha çok görmek hangisini görmek istedikleri araştırılmıştır. Sonuç olarak, yaşlılar huzurevi bahçelerinde daha çok otsu bitkileri görmek istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca bu tercihin yedi huzurevinin hepsinde aynı olmadığı, farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anlamlandırılmaları incelendiğinde ise, otsu bitkileri hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulunmuştur. Odunsu bitkiler ise, monoton, karmaşık, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, güzel, çekici, etkileyici olmayan, sıradan bulmuşlardır. Ayrıca huzurevleri arasında otsu ve odunsu bitkilere ilişkin yapılan anlamlandırmaların farklılık gösterip göstermediği incelenmiş bir fark bulunamamıştır.

İğne ve geniş yapraklı bitkilere ilişkin yaşlıların değerlendirmeleri sonucunda huzurevi bahçelerinde daha çok iğne yapraklı bitkileri görmek istediklerini belirtmişlerdir. Yaşlıların yaprak tercihleri her bir huzurevinde incelenmiş ve tercihlerin her bir huzurevinde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. İğne yapraklı bitkileri bitkiler sade, sürekli, düzenli, az mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, huzur verici, güzel, çekici, etkileyici ve ilginç bulmuşlardır. Geniş yapraklı bitkileri ise düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel ve çekici buldukları tespit edilmiştir.

Soğuk ve sıcak renkli çiçekli bitkiler yapılan araştırmada, huzurevi sakinlerinin daha çok sıcak renkli bitkileri tercih ettiği tespit edilmiştir. Ayrıca bu tercihin huzurevlerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri yaşlılar hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç olarak nitelendirmişlerdir. Soğuk renkli çiçeklere sahip bitkileri ise, hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç bulmuşlardır. Her iki renkteki çiçekli bitkilere ilişkin anlamlandırmalar huzurevlerine göre farklılık gösterir mi incelenmiş ve farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ölçü özelliğine tercihler incelendiğinde ise, yaşlılar kurum bahçesinde en çoktan en aza sırasıyla yerörtücü bitkileri, ağaçları ve çalıları tercih ettikleri saptanmıştır. Bitkilerin

ölçülerine ilişkin yaşlıların tercihlerinin de her bir huzurevine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Yaşlılar yerörtücü bitkileri hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç, çalılırları sade, sürekli, mutluluk veren, doğal görünen, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkilenilen, özgün ve ilginç, ağaçları ise hareketli, sade, düzenli, mutluluk veren, doğal görünen, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, etkileyici, özgün ve ilginç bulmuşlardır. Yaşlılar tarafından yerörtücü, çalı ve ağaçların anlamlandırılmaları huzurevlerine göre farklılık göstermiştir. En çok fark yerörtücüler de tespit edilmiştir.

Bitkilerin doku özelliklerine göre yaşlıların kurum bahçesinde en çok görmeyi istedikleri ve tercih ettikleri orta dokulu bitkiler en az tercih ettikleri ise kaba dokulu bitkiler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bitkilerin dokularına göre tercih her bir huzurevinde farklılık göstermektedir. Kaba dokulu bitkiler yaşlılar tarafından etkileyici, özgün ve ilginç bulunmuştur. Orta dokulu bitkileri ise, hareketli, sade, sürekli, düzenli, doğal, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkileyici, özgün ve ilginç bulmuş ve anlamlandırmışlardır. İnce dokulu bitkileri ise, hareketli, sade, sürekli, düzenli, mutluluk veren, doğal, dinlendirici, algılanabilir, huzur verici, güzel, çekici, etkileyici, özgün ve ilginç bulmuş ve anlamlandırmışlardır. Bu doku özelliklerine ilişkin anlamlandırmalarında huzurevlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerini değerlendirip anlamlandırmak için kullanılan bu sıfat çiftlerine ilişkin bazı istatistiksel testler yapılmış ve yaşlıların hangi sıfat çiftini daha yüksek değerlerde kullandığı araştırılmıştır. Buna göre, en çok en çok 'düzensiz-düzenli' sıfat çifti, daha sonra sırasıyla karmaşık-sade, bunaltıcı-huzur verici, algılanması güç-algılanabilir, yorucu-dinlendirici, çirkin-güzel, mutsuzluk-mutluluk verici, yapay-doğal, monoton-hareketli, sıradan ve özgün, sıkıcı ve ilginç, itici ve çekici, etkileyici olmayan ve etkileyici ve son olarak süreksiz-sürekli sıfat çiftleri çıkmıştır.

Sıfat çiftlerine ilişkin yapılan değerlendirmeler yaşlıların sosyo-demografik özelliklerine göre incelenmiş, cinsiyete göre yalnızca algılanması güç ve algılanabilir sıfat çiftinde, gelir durumu ve huzurevinde kalış şekline göre, çirkin- güzel ve algılanması güç-algılanabilir sıfat çiftlerinde, yaşlarına göre karmaşık-sade, monoton-hareketli, eğitim durumlarına göre, çirkin ve güzel sıfat çiftlerinde farklılık olduğu görülmüştür.

Bu sonuçlar doğrultusunda, huzurevleri bahçeleri tasarlanırken şu kriterlerin göz önünde bulundurulmasıyla, yaşlıların kurum bahçelerinden duydukları çevresel memnuniyet düzeyleri ve tercihleri artacaktır;

- İlk olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, Huzurevleri ile huzurevi yaşlı bakım ve rehabilitasyon merkezleri yönetmeliğinde bahçelerle ilgili bir madde eklenmesi, bu maddede akademik çalışmalarla elde edilen sonuçlara göre bahçe tasarımı, mekanlar ve mekânsal özellikler açısından kriterlerin olması gereklidir.
- Bu tez kapsamında araştırmaya dâhil edilen huzurevlerinde halihazırda peyzaj projelerinin olmadığı tespit edilmiştir. Ancak hemen hemen hepsinde yapıya ait mimari proje vardır. Her birinin yapısal mimari projelerinin yanında yapısal ve bitkisel peyzaj projelerinin olması ve uygulanmış olması gerekmektedir. Çünkü yaşlılar kurum binasında geçirdikleri vakit kadar bina dışında da vakit geçirmektedirler.
- Kurumların bina ve bahçeleri ölçüleri açısından incelendiğinde, bir oranın söz konusu olmadığı tespit edilmiştir. Oysa kapalı birimlerin metrekaresi göz önün alınarak açık mekânların kaç metrekaresi olması gerektiği tespit edilmeli yönetmelikte ilgili maddede belirtilmelidir. Bu görüş, bu çalışmadaki gibi akademik ve bilimsel çalışmalar ile desteklenmelidir.
- Çalışmada çıkan sonuçlara göre, yaşlıların kurum bahçelerinden duydukları çevresel memnuniyet düzeylerinin artması için, psiko-sosyal ihtiyaçlarından ilk olarak rahatlık ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Rahatlık ihtiyacının alt faktörleri incelendiğinde, bahçenin hem fiziksel hem de psikolojik olarak yaşlılara güven vermesi gerekmektedir. Bu çalışma bağlamında kurumların bahçelerinde giriş kapılarında kontrollü girişler olmakla birlikte, bahçe içerisinde yaşlıların bahçeyi kullanırken güvende hissetmelerini sağlayacak düzenlemeler bulunmamaktadır. Bunun için, gerek mekânsal gerek malzeme ve gerekse donatıların yaşlı kullanımına uygun olması ve kullanırken yaşlılar için tehlike oluşturmaması gerekmektedir.
- Rahatlık ihtiyacının diğer alt faktörleri, bahçenin güzel, doğal, bakımlı, temiz, ferah, konforlu, düzenli, kullanışlı olması gibi özellikleri de dikkate alınmalıdır. Hali hazırda çalışma kapsamında değerlendirilen kurumların bahçelerinin yeteri kadar açık alana sahip olmaması beraberinde birçok sorunu da getirmektedir. Çünkü yeteri kadar açık alan olmadığında, mekân, bitki, donatı ve peyzaja dair hiç bir bileşen yeterli olamamaktadır. Huzurevi bahçelerinde yaşlıların rahat edebilecekleri, ergonomik olarak onlara uygun donatılar ve mekânlar getirilmeli,

dolayısıyla yaşlı bahçeye çıktığında bahçeyi rahatlıkla kullanabileceğine emin olmalıdır.

- Diğer bir psiko-sosyal ihtiyaç olan huzur ihtiyacı da yaşlıların huzurevi bahçelerinden duydukları çevresel memnuniyeti etkileyen ikinci önemli ihtiyaç olarak karşımıza çıkmıştır. Huzur ihtiyacının alt faktörleri incelendiğinde, huzura ihtiyacının karşılanabilmesi için kurum bahçesinin yaşlıları mutlu etmesi gerekir. Çevresiyle uyumlu olması, samimi ve sıcak ortamlar sunması ve yaşlılara huzurlu mekânlar sağlaması gerekir.
- Aidiyet ihtiyacının giderilmesi çevresel memnuniyet düzeyinin artması için, kurum bahçelerini yaşlıların sahiplenmesi, huzurevinde kendini ait hissetmelidir. Böylece mekâna karşı duygusal çekim oluşur ve sosyal ilişkilerde bağlanır. Huzurevi sakinlerinin birçoğu eski evlerini eski hayatlarını ve aile bireylerini özlemektedir. Kuruma kendilerini ait hissedememelerinin en baştaki sebepleri bunlardır.
- Kurum bahçelerinin fiziksel özellikleri, konumsal, erişilebilirlik ve tasarım özellikleridir. Konumsal özellikler açısından memnuniyete bakıldığında kırsal ya da kentsel ya da diğer alt faktörleri açısından yaşlılar görüşlerini belirtmek istememiştir. Sonuçların 3 ve 3'e yakın değerler alması bu şekilde yorumlanabilir. Kentsel bölgede konumlanan Trabzon Köşk Huzurevi ve Ordu Ahmet Cemal Mağden Huzurevlerinde kısmen de olsa konumsal özelliklerinden memnuniyet duyulduğu tespit edilmiştir. O halde bu sonuçlara göre, huzurevlerinin kentsel bölgelerde konumlandırılması ve çevrelerindeki işlev alanlarının çok çeşitli olması yaşlıların çevresel memnuniyet düzeyini artıracaktır.
- Diğer bir fiziksel özellik olan erişilebilirlik özelliği şehir merkezine uzaklık, şehirden kuruma erişim ve kurum bahçesi içindeki erişim şeklinde değerlendirilmiştir. Kent merkezine en yakın ve kuruma ulaşan bir dolmuş hattı olan huzurevleri erişilebilirlik açısından diğerlerine göre yüksek değerler almıştır. Dolayısıyla huzurevlerinde kalan yaşlıların kurumun erişilebilirlik özelliklerinin memnuniyet duyması için kurumun kent merkezine yakın ve bir dolmuş hattına yakın olması gerekmektedir.
- Kurum bahçelerinin tasarım özelliklerinin yaşlılar tarafından değerlendirilmesi sonucunda çok düşük düzeylerde memnuniyet ve görüş bildirmek istemeyenler

çıkıştır. Tasarım özelliklerinin alt faktörleri, bahçelerdeki yapısal, bitkisel peyzaj elemanları, sirkülasyon elemanları ve içerdiği mekanlardır. Bu bakımdan yapısal ve bitkisel elemanlar ve içerdiği mekânlar açısından en zengin olan huzurevleri Ordu Ahmet Cemal Mağden ve Trabzon Köşk Huzurevlerinde memnuniyet düzeyi daha yüksekken sadece iki bitki türü ve toprak zemine sahip Murgul Huzurevinde en düşük çıkıştır. Huzurevi bahçelerinde yaşlılar için etkinlikler içeren mekanlar ve bu mekanlarda uygun donatılar ve bitkiler olmalı aynı zamanda bu etkinlik alanlarına ve donatılara ulaşan uygun zeminli ve eğimli sirkülasyon elemanları olmalıdır. Farklı türde bitkilere yer vermenin yanında bu bitkilerin arasında yürüyebilecekleri gezinti yolları, gölgelerinde oturabilecekleri oturma birimleri olmalıdır.

- Bahçelerin işlevlerine dair yapılan değerlendirmede, terapi, rekreasyon ve fiziksel işlev en önemlileri olarak yaşlılar tarafında değerlendirilmiştir. Bahçelerinde ağaç, çalı ve yerörtücüleri ve yumuşak çim zeminlerin daha çok olduğu huzurevlerinde terapi işlevinden duyulan memnuniyet düzeyi daha yüksek çıkıştır. Buna göre, kurum bahçelerinde bitkilerin olması, huzurevi sakinlerini bahçede kendilerini mutlu ve sakin hissetmelerini, kurumu kendi evleri gibi hissetmelerine, kurumda kalanlarla daha iyi vakit geçirmelerine, bahçe sayesinde duyularının canlandığına, kendilerini daha zinde hissetmelerine sebep olmaktadır. Çalışma alanı olarak belirlenen huzurevi bahçelerinde rastlantısal ortaya çıkan peyzajlar ve bitkilendirmeler mevcuttur. Tasarlanmamış ya da planlanmamış olmasına rağmen yeşil elemanların olması memnuniyet sebebi iken, yaşlıların tercihleri doğrultusunda gerçekleştirilecek bitkilendirme tasarımları ile kurum sakinlerinin memnuniyet düzeyleri artırılabilir.
- Huzurevi bahçelerinin rekreasyon işlevleri açısından değerlendirildiğinde ağırlık olarak görüş bildirmek istememişler, Ordu ve Köşk Huzurevlerinde az da olsa bu işlevden memnuniyet duyulduğu tespit edilmiştir. Çünkü diğer huzurevlerinin bahçelerinde neredeyse hiç bir rekreasyon için alan yoktur. Bu iki huzurevinde ise rekreasyon alanlarının niteliği yeterli değilse bile olması yaşlıların bu işlevden memnuniyet duymasına sebep olmuştur. O halde, huzurevi bahçelerinde yaşlıların aktif, pasif ve hobi etkinlikleri için bunun yanında spor etkinlikleri için, kurumda kalan tüm yaşlıların kullanımına uygun mekânlar olması huzurevi sakinlerinin çevresel memnuniyet düzeyinin artıracaktır.

- Huzurevi sakinlerinin bitkilere ilişkin tercihleri sonucunda ise, yaşlılar huzurevi bahçelerinde form açısından sarkık formlu, gövde açısından otsu gövdeli, yaprak özelliği açısından iğne yapraklı, çiçek rengi açısından sıcak renkli çiçeklere sahip bitkileri, ölçü açısından yerörtücü bitkileri, doku özelliği açısından da orta dokulu bitkileri daha çok beğendiklerini ve tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu özelliklere sahip bitkileri huzurevi bahçelerinde gördüklerinde çevresel tercihleri de artacaktır. Ancak bazı bitki özellikleri birbirine çok yakın değerler almıştır. Bunlar; otsu ve odunsu gövde, sıcak renkli çiçeklere sahip bitkiler ile soğuk renkli çiçeklere sahip bitkilerdir. Yaşlılarla yüz yüze gerçekleştirilen anketlerde tüm fotoğrafları ayrı ayrı çok beğendiklerini defalarca belirtmişlerdir. O halde huzurevi bahçelerinde, hangi özellikte bitki kullanılırsa kullanılsın huzurevi sakinlerinin çevresel tercihleri artacaktır.
- Huzurevi sakinlerinin bitkilerin yapısal ve görsel özelliklerini anlamlandırırken en çok kullandıkları ilk üç sıfat çifti düzensiz-düzenli, karmaşık-sade, bunaltıcı-huzur verici çıkmıştır. O halde, bitkilerin özellikleri açısından düzenli, sade ve huzur verici peyzajlar sunan bitkilendirmelerin olduğu huzurevi bahçeleri yaşlılar tarafından daha çok tercih edilecektir.

Huzurevi bahçelerindeki çevresel memnuniyet düzeylerinin ve çevresel tercihleri belirlemek üzere yapılan bu çalışmanın eksik yönleri;

- Sadece Doğu Karadeniz Bölgesindeki huzurevlerinde gerçekleştirilmiş olması,
- Katılımcı sayısının yedi huzurevine belirlenmiş olması, daha fazla huzurevi çalışmaya dâhil edilseydi buna bağlı olarak katılımcı sayısı artmış ve çalışmanın güvenilirliği artmış olacaktı,
- Huzurevi sakinleri ile yapılan anketlerde, katılımcıların fikirlerini belirtirken çekimser kalmaları, gerçek düşüncelerini ifade etmekte çekimser kalmaları,
- Huzurevi sakinleri gerçek düşüncülerini söylediklerinde kurumdan gönderileceklerini, ya da herhangi olumsuz bir durumla karşılaşacaklarını düşünmeleri,
- Çevresel tercihlerin belirlenmesinde bitkilere ait tüm yapısal ve görsel özelliklere yer verilmemesi, (Örneğin ölçü açısından bitkiler daha fazla gruba ayrılmasına rağmen bu çalışmada sadece üç kategoride incelenmiştir. Bunun gibi doku özelliği, form özelliği de aynı şekilde sınırlandırılmıştır).

Bu nedenle, bu eksikliklere bağlı olarak birkaç bölgeyi kapsayan ya da tüm Türkiye'deki huzurevleri arasından seçilen çalışma alanlarında yeni bir çalışma yapıp sonuçları karşılaştırılabilir.

6. KAYNAKÇA

- Acar C. ve Güneroğlu N., 2009. Trabzon Kentindeki Çizgisel Bitki Kompozisyonlarının Tür Çeşitliliği İle İşlevsel Ve Görsel Değerleri Üzerine Bir Araştırma. Ekoloji Dergisi, 18, 72.
- Adevi A.A. ve Lieberg M., 2012. Stress Rehabilitation Through Garden Therapy: A Caregiver Perspective On Factors Considered Most Essential to The Recovery Process. Urban Forestry & Urban Greening, 11, 1, 51-58.
- Adriaanse C.C.M., 2007. Measuring Residential Satisfaction: A Residential Environmental Satisfaction Scale (Ress). Journal of Housing and The Built Environment, 22, 3, 287.
- Alexander, E.R., 1969. Regulation and Evaluation Criteria for Housing for The Elderly: An International Comparison. Journal of Housing for The Elderly, 12,1-2, 147-168.
- Alkan, M., 2008. The Integration Of Elderly And Disabled People Into Urban And Social Life: A New Model For Konya/Turkey-Yebam.
- Altman, I., 1976. A Conceptual Analysis. Environment and Behavior, 8, 1, 7-29.
- Akdemir, N., 1997. Geriatri I: Hemşirelik Bakımı. (Ed: Gökçe-Kutsal Y, Çakmakçı M, Ünal S.). Ankara Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 142-145.
- Amerigo M. ve Aragones, J.I., 1997. A Theoretical and Methodological Approach to The Study of Residential Satisfaction. Journal of Environmental Psychology, 17, 1, 47-57.
- Arslan M. ve Katipoğlu, E., 2011. Kentsel Çevrede Yaşlı Kişilerin Sağlığı Ve Etkinlikler İçin Bitki Yetiştiriciliğinin Önemi. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 4, 1-2, 44-52.
- Arslan, Ş. ve Gökçe Kutsal, Y. 1999. Multicenter Epidemiological Study for Assessment of Disability İn Geriatrics. Turkish Journal of Geriatrics. 3, 103-114.
- Austin, D. M., Furr, L. A. ve Spine, M. 2002. The Effects of Neighborhood Conditions On Perceptions of Safety. Journal of Criminal Justice, 30, 5, 417-427.
- Atchley, R.C, 1989. A Contunuity Theory of Normal Aging in The Gerontologist
- Aydemir S., 2004. Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar “Rekreasyon”. Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı, 285-337.

- Aydın, D., 2006. Evde Bakım Hizmetleri. Ankara.
- Ayvazoğlu, B., 1995. Nerde O Eski Bahçeler. O Eski İstanbul. Bahçe Kültürü Dergisi. 85-102.
- Battisto, D.G., 2004. Environmental Influences on Aging in Place (Doctoral Dissertation).
- Bayrnur, F. 1994. Genel Psikoloji, İnkılap Kitabevi, (1 I. Baskı), İstanbul
- Becer E. 1999. İletişim ve Grafik Tasarım, ISBN: 9757501093, Dost Yayıncılık, Ankara, 254.
- Beer, A. R., 1990. Environmental Planning for Site Development, E & Fn Spon, Londonbell.
- Bengtsson, A. ve Grahn, P. 2014. Outdoor Environments in Healthcare Settings: A Quality Evaluation Tool for Use İn Designing Healthcare Gardens. Urban Forestry & Urban Greening, 13, 4, 878-891.
- Berkowitz, L. 2003. Affect, Aggression, and Antisocial Behavior.
- Berman, M. G., Jonides, J. ve Kaplan, S., 2008. The Cognitive Benefits of Interacting with Nature. Psychological Science, 19,12 , 1207-1212.
- Biçer, S., 2002. 60+ Yaş ve Kronik Hastalığı Olan Bireylerin Günlük Yaşam Aktivitelerinin Etkilenme Durumu, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Biçer S. ve Atalay M., 1998. 60+Yaş Ve Kronik Hastalığı Olan Bireylerin Günlük Yaşam Aktivitelerinin Etkilenme Durumu, Uluslararası Katılımlı VI. Ulusal Hemşirelik Kongresi, Ankara, 346-8.
- Bonaiuto, M., Aiello, A., Perugini, M., Bonnes, M. ve Ercolani, A. P., 1999. Multidimensional Perception of Residential Environment Quality and Neighbourhood Attachment İn The Urban Environment. Journal of Environmental Psychology, 19, 4, 331-352.
- Bonnes, M. ve Bonaiuto, M., 1995. Expert and Layperson Evaluation of Urban Environmental Quality: The 'Natural' versus The 'Built' environment. Values and The Environment: A Social Science Perspective, 151-163.
- Bosselmann, P., 1987. Redesigning Residential Streets. Institute of Urban and Regional Development, University of California, Berkeley.
- Bozar, M., 2003. Huzurevleri ve Yaşlı Bakımevlerinde Dış Mekân Tasarımı: Ankara Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

- Breuste, J., Niemelä, J. ve Snep, R. P., 2008. Applying Landscape Ecological Principles in Urban Environments. Landscape Ecology, 23, 10, 1139-1142.
- Bulut, Y. ve Göktuğ, T. H., 2006. Sağlık Bulma Yönünde Çevresel Bir Etken Olarak İyileştirme Bahçeleri. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 3, 2, 18-25.
- Burgess, J., Harrison, C. M. ve Limb, M., 1988. People, Parks and The Urban Green: A Study of Popular Meanings and Values for Open Spaces in The City. Urban Studies, 25, 6, 455-473.
- Çakıcı, I. ve Çelem, H., 2009. Kent Parklarında Görsel Peyzaj Algısının Değerlendirilmesi. Tarım Bilimleri, 9, 4, 22-32.
- Çamur, D. ve Acar-Vaizoğlu, S., 2012. Sağlıklı Yaşlanma İçin Çevre. Yaşlı Sağlığı, 31.
- Campbell, K. L. ve Wood, J. W., 1994. Human Reproductive Ecology: Interactions of Environment Fertility and Behavior.
- Canatan, A., 2008. Toplumsal Değerler Ve Yaşlılar. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 1, 1, 62-71.
- Canter, D., 2000. Seven Assumptions for an Investigative Environmental Psychology. In Theoretical Perspectives In Environment-Behavior Research , 191-206.
- Çelik, A., Ender, E. ve Akdeniz, N. S., 2015. Engelsiz Parklarda Peyzaj Tasarımı. Tarım Bilimleri Araştırma Dergisi, 2, 5-11.
- Çerçi, S., 1997. Konut Yakın Çevresinin Kullanıcı Bilişsel, Duyuşsal Ve Davranışsal Parametrelere Bağlı Olarak Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Chiang, Y. J., Kole, H. K., Brown, K., Naramura, M., Fukuhara, S., Hu, R. J. ve Gu, H., 2000. Cbl-B Regulates the Cd28 Dependence of T-Cell Activation. Nature, 403, 6766, 216.
- Cimcoz, N., 2001. Mekânda Gün Işığı, Ege Mimarlık, İzmir, 38-39.
- Cindaş, A., 2001. Yaşlılarda Egzersiz Uygulamasının Genel İlkeleri. Turkish Journal Of Geriatrics, 4(2), 77-84.
- Coley, R. L., Kuo, F. E. ve Sullivan, W. C., 1997. Where Does Community Grow? The Social Context Created by Nature In Urban Public Housing. Environment and Behaviour, 29, 4, 468-494.
- Cumming, E. ve Henry, W. E., 1961. Growing Old, The Process of Disengagement, Basic Books.

- Cüceloğlu, D., 2002. İnsan ve Davranışı, Remzi Kitapevi, İstanbul, 11.
- Cüceloğlu, D., 2010. İnsan ve Davranışı, Human And Human Behavior.
- Dehart-Bennett, M. E. ve Relf, D., 1990. Horticultural Careers for Persons with Mental Retardation. Expanding Opportunities. Journal for Vocational Special Needs Education, 12,3, 11-15.
- De Vries, S., Verheij, R. A., Groenewegen, P. P. ve Spreeuwenberg, P., 2003. Natural Environments—Healthy Environments? An Exploratory Analysis of the Relationship Between Greenspace and Health. Environment and Planning A, 35, 10, 1717-1731.
- Dick, R. E. ve Hendee J. C., 1986. Human Responses to Encounters with Wildlife In Urban Parks. Leisure Sciences, 8, 1, 63-77.
- Diette GB, Lechtzin N, Haponik E, Devrotes A, ve Rubin HR., 2003. Distraction Therapy with Nature Sights and Sounds Reduces Pain During Flexible Bronchoscopy: A Complementary Approach to Routine Analgesia. Chest;123, 941–948.
- Dirik, A., Cavlak, U. ve Akdag, B. 2006. Identifying The Relationship Among Mental Status, Functional İndependence and Mobility Level in Turkish İstitutionalized Elderly: Gender Differences. Archives of Gerontology and Geriatrics, 42, 3, 339-350.
- Doğan, C., 2008. Türkiye'de Yaşlılık ve Kurum Bakimi. Turk Dunyasi Arastirmalari, 176.
- Doyal, L. G. ve Gaugh, I., 1991. Teoría De Las Necesidades Humanas.
- Dunnet, N. ve Qasim, M., 1998. The Role and Value to Human Well-Being Of popular Gardens' İn Cities. In Plants and Human Well-Being. Proceedings of A Conference Held at The University of Reading, 31-39.
- Durak, M., 2004. Yaşadığı Ortamda Yaşlıya Hizmet Modeli. Ankara
- Durak M, Şenol Durak, ve Gencoz T., 2010. Psychometric Properties of the Satisfaction with Life Scale Among Turkish University Students
- Durgun, B. ve Tümerdem, Y., 1999. Kentleşme Ve Yaşlılara Sunulan Hizmetler. Geriatrici, 2(3), 115-120.
- Düzenli, T. ve Bayramoglu, E., 2010. Needs and Preferences of Adolescents in Open Urban Spaces. Scientific Research and Essays, 5, 2, 201-216.
- Düzenli T., Tarakci Eren E., Aktürk, E. ve Baltacı H. 2018. Bitkisel Peyzaj Tasarımında Renk Tercihleri: Ktü Kanuni Kampüsü Örneği Color Preferences In Planting Design: KTÜ Kanunı Campus Example The Sss Journal, 11, 55.

- Düzenli, T., Yılmaz S. ve Eren, E. T., 2017. A Study on Healing Effects of Hospital Gardens. Feb-Fresenius Environmental Bulletin, 26, 12, 7342-735.
- Ekici, H. ve Ünal. S. A. 1992. Evinde Kalanlarla Huzurevinde Yaşayan Yaşlıların Psikolojik Semptom Taraması ve Yaşam Doyumu. Sağlıklı Yaşlanma Sempozyum Kitabı, 121-129.
- Emiroğlu, V. 1989. Yaşlılık ve Yaşlının Sosyal Uyumu. Ankara: Başkan Yayınevi “Sosyal-Kültürel Yönleri İle Sağlıklı Yaşlanma”, Ankara: Uluslararası Hemşireler Birliği Teması Sempozyum Kitabı, 144-155.
- Emiroğlu, V., 1995. Yaşlılık ve Yaşlının Sosyal Uyumu. Bs.2, Ankara.
- Engler, B. 2009. Personality Theories (8th Ed.). Boston: Houghton Mifflin Harcourt Publishing Co.
- Erden Aki, Ö., 2013. Yaşlılarda Düşme Korkusu.
- Eren, E. T., Var, M. ve Mumcu, S., 2018 Measuring The Satisfaction Level of the Circulation Elements in Nursing Home Gardens. Academic Researches in Architecture, Engineering Planning and Design, 79.
- Eren, E. T., 2016. Landscape Preferences of the Elderly. Environmental Sustainability and Landscape Management, 616, st. Kliment Ohridski University Press, Sofia, 616-626.
- Eren, E. T., Var, M., ve Düzenli, T., 2017. Trabzon İlinde Bulunan Resmi Huzurevi Bahçelerinin Puanlama Yöntemi İle Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 10, 1, 60-72.
- Eren, E. T. ve Düzenli, T., 2017. Determination Of The Visual Preference Levels And Perceptual Differences İn The Appearance Of Certain Taxa İn Different Seasons, Fresenius Environmental Bulletin, 26, 12a, 8304-8315.
- Eren, E. T., Alpak, E. M. ve Düzenli, T., 2018. Mevsimsel Bitki Görünümlerinin Tercih ve Algısal Farklılıklarının Belirlenmesi. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3, 1, 145-154.
- Eren, E. T. ve Düzenli, T., 2017. Assessment of Seasonal Views Based on Landscape Perception: The Case of KTU Kanuni Campus, Current World Environment, and Intenational Research Journal of Environmental Science, 12, 8-18.
- Erol, S., Kaymaz, M. ve Balcı, M., 2014. Bir Huzurevinde Uygulanan Bitki Yetiştirme Programının Bireylerin Umutsuzluk ve Yalnızlık Düzeylerine Etkisi. Halk Sağlığı Kongresi, 175-185.
- Estepa, J., 1999. An Exploratory Adaptation of Wsitor Employed Photography, Doctoral Dissertation, The University of Guelph.

- Evans, D., 2002. The Effectiveness of Music as an İntervention for Hospital Patients: A Systematic Review. Journal of Advanced Nursing, 37, 1, 8-18.
- Fadıloğlu, Ç., 1992. “Yaşlılıkta Psikososyal Sorunlar”, Ege Üniversitesi. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 42, 2, 63-73.
- Fadıloğlu, Ç. ve Tokem, Y., 2004. “Geriatrik Rehabilitasyonda Hemşirenin Rolü” Türk Geriatri Dergisi, 7, 4, 241-246.
- Fadıloğlu, Ç., 2006. Yaşlılığın Toplumsal Boyutu, İleri Geriatri Hemşireliği (Ed. Fadıloğlu Ç.), Meta Basım, İzmir.
- Feldman S.R., 1985. Social Psychology: Theories, Research, And Applications. Mc. Graw-Hill Book, Company.
- Filkobski, I., Rofè, Y. ve Tal, A. 2016. Community Gardens in Israel: Characteristics and Perceived Functions. Urban Forestry & Urban Greening, 17, 148-157.
- Fogg, George ve Robert F. Fulton. 1994. Leisure Site Guidelines for People Over 55. Arlington, Va: National Recreation and Park Association
- Fortinash, K.M. ve Holoday-Vvorret P.A. 1999. Psychiatric Mental Health Nursing. St. Louis, Mosby Inc.
- Foot, David K. ve David Stofian., 1996. Boom Bust. and Echo: How to Profit Fiom the Comina Demonra~Hics Hift. Toronto: Macfarlane Walter & Ross.
- Frumkin H., 2001. Beyond Toxicity: The Greening of Environmental Health. Am J Prev Med, 20, 234–240.
- Fujita, K., Henderson, M. D., Eng, J., Trope, Y. ve Liberman, N., 2006. Spatial Distance and Mental Construal of Social Events. Psychological Science, 17, 4, 278-282.
- Galindo, M. P. G. ve Rodríguez, J. A. C., 2000. Environmental Aesthetics and Psychological Wellbeing: Relationships Between Preference Judgements for Urban Landscapes and Other Relevant Affective Responses. Psychology İn Spain, 4, 1, 13-27.
- Galster, G. C. ve Hesser, G. W., 1981. Residential Satisfaction: Compositional and Contextual Correlates. Environment and Behavior, 13, 6, 735-758.
- Gaudet, P., 2002. Measuring The Impact of Parkinson's Disease: An Occupational Therapy Perspective. Canadian Journal of Occupational Therapy, 69, 2, 104-113.
- Gençtürk, Z. İ., 2006. Meydanlarda Su Ögesi Tasarımı: Sultanahmet ve Beyazıt Meydanları İncelemesi, Doktora Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Gezer, H., 2012. Mekânı Kavrama Sürecinde Algılama Bileşenleri.

- Gibb C., 2001. An Exploratory Study of the Landscape Preferences of Normally Aging Seniors, Canada.
- Gill, S. E., Handley, J. F., Ennos, A. R. ve Pauleit, S., 2007. Adapting Cities For Climate Change: The Role Of The Green Infrastructure. Built Environment, 33, 1, 115-133.
- Gitmez, S., 2000. Yaşlıların Farklı Kentsel Koşullarda Yaşam Uyumlan, Tutum Ve Davranışları: Sosyal Antropolojik Açıdan Bir Değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi, Institute Of Social Sciences, Ankara University, Ankara, Turkey.
- Gilleard, C. J., Boyd, W. D. ve Watt, G., 1982. Problems in Caring for The Elderly Mentally Infirm at Home. Archives of Gerontology and Geriatrics, 1, 2, 151-158.
- Givoni, B., 1991. Characteristics, Design Implications, And Applicability of Passive Solar Heating Systems for Buildings. Solar Energy, 47, 6, 425-435.
- Gold, S. M., 1977. Social Benefits of Trees İn Urban Environments. International Journal of Environmental Studies, 10, 85-90.
- Gubrium, J., 1973. The Myth of the Golden Years; A Socia-Environmental Theory of Aging
- Güler, Çağatay., 1997. "Toplum Sağlığı Sorunu Olarak Yaşlılık", Geriatry I., 186-196.
- Gür, H., 2002. Yaşlılık ve Fiziksel Aktivite.
- Gür, Ş.Ö., 1996. Mekan Örgütlenmesi, Gür Yayıncılık, Trabzon, 280.
- Handal, P. J., Morrissy, E. ve Barling, P. W., 1981. Development of Perceived and Preferred Measures of Physical and Social Characteristics of the Residential Environment and Their Relationship to Satisfaction. Journal of Community Psychology, 9, 2, 118-124.
- Hartig, T., Mang, M. ve Evans, G. W., 1991. Restorative Effects of Natural Environment Experiences. Environment and Behavior, 23, 1, 3-26.
- Harvey, V. S. ve Retter, K., 2002. Variations by Gender Between Children and Adolescents On the Four Basic Psychological Needs. International Journal of Reality Therapy, 21, 2, 33-36.
- Havighurst, R.J., 1961. Successful Aging. Processes of Aging: Social and Psychological Perspectives, 1, 299-320.
- Havighurst, R J; Neugarten, B.L. ve Tobin, S.S., 1968. Disengagement and patterns of ageing. Middle age and ageing, 161-172.

- Heerwagen JH., 1993. The Psychological Aspects of Windows and Window Design. In: Anthony Kh, Choi J, Orland B, Eds. Proceedings of The 21st Annual Conference of the Environmental Design Research Association. Oklahoma City, Washington, Dc: Island Press, 105.
- Henwood, K. ve Pidgeon, N., 2003. Grounded Theory in Psychological Research.
- Herzog, T. R., Maguire, P., ve Nebel, M. B., 2003. Assessing The Restorative Components of Environments. Journal of Environmental Psychology, 23, 2, 159-170.
- Hooyma, N. R. ve Kiyak, H. A., 2008. Social gerontology: A multidisciplinary perspective. Pearson Education.
- Hough, M. ve Barrett H., 1987. People and City Landscapes: A Study of People and Open Space in Metropolitan Areas of Toronto. Toronto: Conservation Council of Ontario.
- Howell, S.C., 1980. Design for Aging- Patterns of Use, The Mit Press, Cambridge, Massachusetts and London.
- Hoyer, W. J., Rybash, J. M., ve Roodin, P. A., 1999. Adult development and aging. 4 th. Edition New York, NY, US: McGraw-Hill.
- Ibem, E. O. ve Aduwo, E. B., 2013. Assessment of Residential Satisfaction in Public Housing in Ogun State, Nigeria. Habitat International, 40, 163-175.
- İmamoğlu, E.O. ve İmamoğlu, V., 1992. Life Situations and Attitudes of the Turkish Elderly Toward Institutional Living Within a Cross-Cultural Perspective.
- İmamoğlu, V., 1996. Yaşlıların Yaşama Çevreleri, Diğerlerinin Konut Sorunları, Tmmob.
- İmamoğlu, O., 1979. Konutlara İlişkin Beğeni ve Tercihler, Çevre, Yapı ve Tasarım, Der. M. Pultar, Ankara: Çevre ve Mimarlık Bilimleri Derneği, 321-344.
- Jacobs, A., Appleyard, D., Legates, R. T. ve Stout, F., 1996. The City Reader.
- Jacobs, C., Petermann, F., 2007. Aufmerksamkeitsstörungen Bei Kindern. Kindheit Und Entwicklung, 16, 1, 40-49.
- Kalın A., 2004. Determination and Improvement of Visual Quality in Environmental Preference and Evaluation: A Sample of Trabzon Coast Line, KTÜ, Doctoral Dissertation, Trabzon, Turkey.
- Kalınkara, V., Aral, N., Baran, G., Akın, G. ve Özkan, Y., 2005. Yaşlı ve Aile İlişkileri: Ankara Örneği. Ankara: TC Başbakanlık Aile Ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.

- Kaplan, R., 1980. Citizen Participation in The Design and Evaluation of a Park. Environment and Behavior, 5, 145-162.
- Kaplan, R., 1992. The Psychological Benefits of Nearby Nature. in: D. Relf (Ed), The Role of Horticulture in Human Well-Being and Social Development, Timber Press, Oregon, 125-133.
- Kaplan, R. ve Kaplan, S., 1989. The Experience of Nature: A Psychological Perspective. Cambridge University Press, New York.
- Kaplan S. ve Kaplan R., 1978. Humanscape. in Environments for People. Duxberry Press North Scitiate, Ma.
- Kaplan S. ve Kaplan R., 1989 The Experience of Nature: A Psychological Perspective. Cup Archive.
- Kaplan, S., 1995. The Restorative Benefits of Nature: Toward an İntegrative Framework. Journal of Environmental Psychology, 15, 3, 169-182.
- Kaplan, R., Kaplan, S. ve Ryan, R., 1998. With People in Mind: Design and Management of Everyday Nature, Island Press.
- Karadeniz, G., 2006. Yaşlılıkta Evde Bakım, Ankara Meb Yayınları.
- Klavuz A., 2002. Yetişkinlik ve Yaşlılık Döneminde Eğitim ve Din Eğitiminin Önemi. Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 11, 2, 59-72.
- Kayhan, H. ve Düger, T., 2001. Tekerlekli Sandalye Kullanan Kişiler İçin Çevresel Mimari Engellerin İncelenmesi. Ufkun Ötesi Dergisi, 1, 1, 23-35.
- Keul, G., 1989. Nature as Need, ideology, and Deception-Designed" Natural" Environments in Urban Architecture. Cultural Aspects of Landscape, 125.
- Kırdı, N., Cavlak, U., Meriç, A. ve Kerem, M., 1992. Doğal Çevrelerinde ve Huzurevinde Yaşayan Yaşlılarda Risk Faktörlerinin İncelenmesi. Sağlıklı Yaşlanma Sempozyum Kitabı Ankara: Başbakanlık SHÇEK Basımevi.
- Kiyota, E., 2009. People-Nature interactions: The Therapeutic Role of Nature in Elderly Residents' Everyday Experience in A Long Term Care Facility. The University of Wisconsin-Milwaukee.
- Korpela, K. M., Hartig, T., Kaiser, F. G., ve Fuhrer, U., 2001. Restorative Experience and Self-Regulation in Favorite Places. Environment and Behavior, 33, 4, 572-589.
- Korpela, K. M., Ylén, M., Tyrväinen, L. ve Silvennoinen, H., 2008. Determinants of Restorative Experiences in Everyday Favorite Places. Health & Place, 14, 4, 636-652.

- Koura, S., Oshikawa, T., Ogawa, N., Snyder, S. M., Nagatomo, M. ve Nishikawa, C., 2009. Utilization of horticultural therapy for elderly persons in the urban environment. In II International Conference on Landscape and Urban Horticulture, 865-868.
- Kuhirunyaratn, P., Pongpanich, S., Somrongthong, R., Love, E.J. ve Chapman, R.S., 2007. Social Support Among Elderly in Khon Kean Province, Thailand.
- Kuo, F. E. ve Sullivan, W. C., 2001. Environment and Crime In The Inner City: Does Vegetation Reduce Crime? Environment and Behavior, 33, 3, 343-367.
- Lang J., 1987. Creating Architectural Theory. The Role of Behavioral Sciences in Environmental Design, Van Nostrand Reinhold Company.
- Lang, J., 1994. Urban Design, The American Experience, Van Nostrandreinhold, New York.
- Larson, R.W., 1990. "The Solitary Side of Life: An Examination of the Time People Spend Alone from Childhood to Old Age", Developmental Review, 10, 155- 183.
- Lawton, M. P., 1983. Environment and Other Determinants of Weil-Being in Older People. The Gerontologist, 23, 4, 349-357.
- Lee, A. H. Chou, S. C. ve Boldy, D. P., 2003. Factors influencing Residents' Satisfaction in Residential Aged Care. The Gerontologist, 43, 4, 459-472.
- Lehr, E., 1990. Psychological Management of Traumatic Brain Injuries in Children and Adolescents. Aspen Publishers.
- Lewis, C. A., 1994. The Evolutionary importance of People-Plant Relationships. Journal of Home & Consumer Horticulture, 1, 2-3, 239-254.
- Lyons. E., 1983. Dûemographic Correlates of Landscape Preference." Environment and Behavior 15, 487-51 1.
- Loomis, J. B., 1987. Expanding Contingent Value Sample Estimates to Aggregate Benefit Estimates: Current Practices and Proposed Solutions. Land Economics, 63, 4, 396-402.
- Lovell, M. A., Robertson, J. D., Teesdale, W. J., Campbell, J. L. ve Markesbery, W. R., 1998. Copper, Iron and Zinc in Alzheimer's Disease Senile Plaques. Journal of The Neurological Sciences, 158, 1, 47-52.
- Lovering, K., 1984. Cost Of Children in Australia. Institute Of Family Studies Working, 8.
- Maas, J., Verheij, R. A., Groenewegen, P. P., De Vries, S. ve Spreeuwenberg, P., 2006. Green Space, Urbanity, And Health: How Strong Is The Relation? Journal Of Epidemiology & Community Health, 60, 7, 587-592.

- Marzluff, J. M. ve Ewing, K. 2001. Restoration Of Fragmented Landscapes For The Conservation Of Birds: A General Framework And Specific Recommendations For Urbanizing Landscapes. Restoration Ecology, 9, 3, 280-292.
- Manzo, L. C. ve Perkins, D. D., 2006. Finding Common Ground: The importance of Place Attachment to Community Participation and Planning. Journal of Planning Literature, 20, 4, 335-350.
- Marcus, C. C. ve Barnes, M., 1999. Healing Gardens: Therapeutic Benefits and Design Recommendations. John Wiley & Sons.
- Marcus, C. C. ve Barnes, M., 1999. Introduction: Historical and Cultural Perspective on Healing Gardens. Healing Gardens: Therapeutic Benefits and Design Recommendations, 1-26.
- Marcus, C., 2000. Gardens and Health. In Design & Health—The Therapeutic Benefits of Design. 2nd International Congress on Design and Health. Karolinska Institute Stockholm, Sweden , 461-471.
- Maslow, A. H., 1987. Motivation and Personality (; Revised By R. Frager, J. Fadiman, C. Mcreynolds, & R. Cox). Ny: Harper & Row.
- Mcdowell, M.J., 1997. The Role and Application of Horticultural Therapy with Institutionalized Older People, Master Thesis, Mcgill University, Montreal, 113.
- Mcpheerson, M., Arango, P., Fox, H., Lauver, C., Mcmanus, M., Newacheck, P. W. ve Strickland, B., 1998. A New Definition of Children with Special Health Care Needs. Pediatrics, 102, 1, 137-139.
- Menninger, C. F. ve Pratt, J. R., 1957. The Therapy of Gardening. Popular Gardening, 8, 54.
- Mikellides, B., 1980. Architecture for People: Explorations in A New Humane Environment. Studio Vista.
- Moore E., 1982. A Prison Environment's Effect On Health Care Service Demands. J Environ Syst. 11, 17-34.
- Murray, H. A., 1938. Explorations in Personality. New York: Oxford University Press.
- Müderrisoğlu, H. ve Eroğlu, E., 2009. Bazı İbrelili Ağaçların Kar Yüğü Altında Görsel Algılanmasındaki Farklılıklar. Turkish Journal Of Forestry, 1, 136-146.
- Neisser, U., 1967. Cognitive Psychology, New York: Appleton Century Crofts A. Rapoport Human Aspects of Urban Form.

- Newton, A. C., Hill, R. A., Echeverría, C., Golicher, D., Rey Benayas, J. M., Cayuela, L. ve Hinsley, S. A., 2009. Remote Sensing and The Future of Landscape Ecology. Progress in Physical Geography, 33, 4, 528-546.
- Nowak, D. J., Crane, D. E. ve Dwyer, J. F., 2002. Compensatory Value of Urban Trees In The United States. Journal of Arboriculture, 28, 4, 194-199.
- Nyhuus, S. ve Halvorsen Thoren, A. K., 1992. Green Structure Planning of Norwegian Cities. In Proceedings of Eco City 2 Conference (April 1992), Australia.
- Oğuz, D., Çakıcı, I., Sevimli, G. ve Özgür, Ş., 2010. Yaşlı Bakım Evlerinde Dış Mekân Tasarımı. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 3, 1-2, 23-33.
- Oksal, A., 1986. Davranışlarımızın Kaynakları: Güdüler Davranış Bilimleri. Anadolu Üniversitesi Yayınları, 144.
- Olszowy, D. R., 1978. Horticulture for The Disabled and Disadvantaged. Thomas.
- Onur, B., 1997. Gelişim Psikolojisi. Yetişkinlik Yaşlılık Ölüm, Ankara, İmge Kitabevi
- Onur, B., 2006. Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik Yaşlılık Ölüm İmge Yayınları, Ankara
- Ory. M.G. Abeles, R.P. ve Lipman, P.D., 1992. "Introduction: An Overview of Research On Aging, Health. And Behavior." In Aaina. Health. And Behavior, 186-197.
- Öğüt, S., Polat, M., Orhan, H. ve Küçüköner, E., 2008. Isparta ve Burdur'daki Huzurevlerinde Kalan Yaşlıların Sosyodemografik Durumları ve Beslenme Tercihleri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Özgüner, H., 2004. Doğal Peyzajın İnsanların Psikolojik ve Fiziksel Sağlığı Üzerine Etkileri. Turkish Journal Of Forestry, 2, 97-107.
- Özbilen, A., 1983. Meryemana (Sümela) Kırsal Yöresinde. Çevre Tasarımı İçin Kullanıcıya Referans Olan) Yapay-Doğal İmgelem Öğelerinin Araştırılması, Doktora Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, KTÜ Basımevi Trabzon.
- Özkan, G., 1997. Yaşlı Yurtları Planlama İlkeleri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üni. Fen Bilimleri Ens. İstanbul
- Öztop, H., Ener, A., Güven, S. ve Doan, N., 2009. Influences of intergenerational Support On Life Satisfaction of the Elderly: A Turkish Sample. Social Behavior and Personality: An international Journal, 37, 7, 957-969.
- Pakdil, O., 1996. Yaşlıların Barınma ve Bakım Sorunları, Yaşlılar İçin Sağlanan Çeşitli Servisler- Diğerlerinin Konut Sorunları, TMMOB, Ankara.
- Pauleit, S. ve Duhme, F., 2000. Assessing The Environmental Performance of Land Cover Types for Urban Planning. Landscape and Urban Planning, 52, 1, 1-20.

- Perez, F. R., Fernandez, G. F. M., Rivera, E. P. ve Abuin, J. M. R., 2001. Ageing in Place: Predictors of The Residential Satisfaction of Elderly. Social Indicators Research, 54, 2, 173-208.
- Pikora, T., Giles-Corti, B., Bull, F., Jamrozik, K. ve Donovan, R., 2003. Developing A Framework for Assessment of the Environmental Determinants of Walking and Cycling. Social Science & Medicine, 56, 8, 1693-1703.
- Pinto-Correia, T., 2000. Future Development in Portuguese Rural Areas: How to Manage Agricultural Support for Landscape Conservation? Landscape and Urban Planning, 50, 1-3, 95-106.
- Preiser V., 2005. Assesing Building Performance Assessment—From Poe to Bpe, A Personal Perspective. Architectural Science Review, 48, 3, 201-204.
- Proshansky, H. M., 1974. Environmental Psychology and The Design Professions.
- Rapoport, A., 1977. Human Aspects of Urban Form, First Edition, Pergamon Press Ltd, Headington Hill Hall, Oxford, England.
- Rees, Y., May, P., Özer, D. N., Özsüle, Z. ve Aksoy, N., 2002. Su Bahçeleri Tasarım Kitabı. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Riordan, T., 1998. “The Politics of Sustainability” Sustainable Environmental Management Principles and Practice, R. Kerry Turner (Ed.), Belhaven Press, London, Ss. 29-50.
- Rockaway, Ruth Joy Liebschutz, M.L.A., 1994. Garden Designs for the Elderly: A Guide to Designing Succesfull Outdoor Landscapes, University of Georgia, Masters of Landscape Architecture.
- Rodiek, S. ve Schwarz, B., 2006. Introduction: The Outdoors as A Multifaceted Resource for Older Adults. Journal of Housing for The Elderly, 19, 3-4, 1-6.
- Ronnberg. L., 1998. Quality of Life in Nursing Home Residents: An Intervention Study of The Effect Of Mental Stimulation Through A Audiovisual Programme. Age And Ageinq 27, 3, 393-397.
- Rubenstein, H. M., 1992. Pedestrian Malls, Streetscapes, And Urban Spaces. John Wiley & Sons.
- Ryan, J. W., 1999. An innovative Approach to The Medical Management Of The Nursing Home Resident: The Evercare Experience. In Nurse Practitioner Forum 10, 1, 27-32.
- Rybash, J. M., Roodin, P. ve Hoyer, W. J., 1995. Adult Development and Aging. Mcgraw-Hill.

- Sakıcı, Ç. ve Var, M., 2014. Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastane Bahçelerinin (Açık Alan Terapi Üniteleri) Düzenlenmesi Kriterleri. Journal Of Forestry Faculty Of Kastamonu University, 14, 1.
- Sarı, R. M., 2009. Türkiye'deki Huzurevlerinde Mekansal Yaşam Kalitesinin İrdelenmesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri, Doktora Tez, Trabzon
- Schaie, Warner K., 2003. Aging Independently: Living Arrangements and Mobility. Springer Publishing Company. New York.
- Schaie, Warner K., 2003. Handbook of The Psychology of Aging.
- Scarfone, S.C., 2007. Professional Planting Design an Architectural and Horticultural Approach for Creating Mixed Bed Plantings, John Wiley&Sons. Inc.,Hoboken, New Jersey, 272.
- Schaefer-Mcdaniel, N., Dunn, J. R., Minian, N. ve Katz, D., 2010. Rethinking Measurement of Neighborhood in The Context of Health Research. Social Science & Medicine, 71, 4, 651-656.
- Schweitzer, M. E., Ordóñez, L. ve Douma, B., 2004. Goal Setting as A Motivator of Unethical Behavior. Academy of Management Journal, 47, 3, 422-432.
- Scheromm, P., 2015. Motivations and Practices of Gardeners in Urban Collective Gardens: The Case of Montpellier. Urban Forestry & Urban Greening, 14, 3, 735-742.
- Schootman, M., Andresen, E. M., Wolinsky, F. D., Malmstrom, T. K., Miller, J. P., Yan, Y. ve Miller, D. K., 2007. The Effect of Adverse Housing and Neighborhood Conditions On the Development of Diabetes Mellitus Among Middle-Aged African Americans. American Journal of Epidemiology, 166, 4, 379-387.
- Simonds J.O., 1978. Earthscape - A Manual of Environmental Planning and Design. Van Nostrand Reinhol Company, New York.
- Simonič, T., 2006. Urban Landscape as A Restorative Environment: Preferences and Design Considerations. Acta Agriculturae Slovenica, 87, 325-332.
- Slater, M. ve Wilbur, S., 1997. A Framework for immersive Virtual Environments (Five): Speculations On the Role of Presence İn Virtual Environments. Presence: Teleoperators & Virtual Environments, 6, 6, 603-616.
- Spokane, A. R., Lombard, J. L., Martinez, F., Mason, C. A., Gorman-Smith, D., Plater-Zyberk, E. ve Szapocznik, J., 2007. Identifying Streetscape Features Significant to Well-Being. Architectural Science Review, 50, 3, 234-245.
- Soper, K., 1981. On Human Needs: Open and Closed Theories İn A Marxist Perspective.

- Söderback, I., 2009. Occupational Therapy: Emphasis On Clinical Practice. In International Handbook of Occupational Therapy Interventions, Springer, New York, Ny, 13-35.
- Stuart G.V. ve Sundeen S., 1987. Principles and Practice of Psychiatric Nursing. St, Louis, The Ov, Company.
- Sugiyama, T. ve Thompson, C. W., 2007. Outdoor Environments, Activity and The Well-Being of Older People: Conceptualising Environmental Support. Environment and Planning A, 39, 8, 1943-1960.
- Subaşı F., 2008. Evde Bakım Verecek Olan Destek Personelinin Eğitim Standartları. 2. Ulusal Evde Bakım Kongresi Kitabı; Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sitesi, İstanbul, 99-101.
- Summit, J. ve Sommer, R., 1999. Further Studies of Preferred Tree Shapes. Environment and Behavior, 31, 4, 550-576.
- Sungur, E. A., ve Çağdaş, G., 2003. Morphology and User Satisfaction Ascomponent of Housing Quality. In Proceedings, 262-273.
- Surat, H., 2017. Kent Parklarının Görsel Peyzaj Algısının Peyzaj Mimarlığı Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi. Journal of Bartın Forestry Faculty, 19, 21, 70-80.
- Szacki, J., 2001. Historia I Mitologia. Res Publica Nowa, 7, 53-57.
- Şentürer, A., 1995. Mimaride Estetik Olgusu, İTÜ Mimarlık Fakültesi
- Takano, T., Nakamura, K. ve Watanabe, M., 2002. Urban Residential Environments and Senior Citizens' Longevity İn Megacity Areas: The importance of Walkable Green Spaces. Journal of Epidemiology & Community Health, 56, 12, 913-918.
- Taylor, A. F., Wiley, A., Kuo, F. E. ve Sullivan, W. C., 1998. Growing Up in The Inner City: Green Spaces as Places to Grow. Environment and Behavior, 30, 1, 3-27.
- Taylor, A. F., Kuo, F. E. ve Sullivan, W. C., 2001. Coping with Add: The Surprising Connection to Green Play Settings. Environment and Behavior, 33, 1, 54-77.
- Tekel, A. ve Özalp, Y., 2016. Effect of Physical and Perceptual Quality On Walkability and Walkers' Satisfaction: Case Study of Atatürk Boulevard in Ankara. Journal of Planning, 26, 1, 40-50.
- Terakye, G., 1989. Evaluation of Self-Esteem and Mental Health Status İn Hacettepe Universty Nursing Students. 25. Th National Psychiatri Congress.
- Thoma, S. J., Rest, J. R. ve Davison, M. L., 1991. Describing and Testing a Moderator of the Moral Judgment and Action Relationship. Journal of Personality and Social Psychology, 61, 4, 659.

- Tufan, İ., 2007. Birinci Türkiye Yaşlılık Raporu Geroyay Ulusal Sosyal ve Uygulamalı Gerontoloji Derneği.
- Tufan, İ., 2003. Modernleşen Türkiye’de Yaşlılık Ve Yaşlanmak-Yaşlanmanın Sosyolojisi, Anahtar Kitap Yayınevi, İstanbul
- Turner, M. G., 2005. Landscape Ecology: What is The State Of The Science? Annu. Rev. Ecol. Evol. Syst., 36, 319-344.
- Tural, O. ve Üstün, B., 2009. Yaşlılık ve Yaş Dostu Kentler: Eskişehir. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 2, 1, 1-23.
- Tutar, H. ve Yılmaz, M. K., 2005. Genel İletişim: Kavramlar Ve Modeller. Seçkin Yayıncılık.
- Türel, G., 2001. Yaşlılar İçin Kentte Konut, I. Ulusal Yaşlılık Kongresi, Ekim, Ankara, Bildiriler Kitabı: 19-32.
- Tyson, M. M., 1998. The Healing Landscape: Therapeutic Outdoor Environments. New York, Ny: Mcgraw-Hill.
- Tzoulas, K., Korpela, K., Venn, S., Yli-Pelkonen, V., Kaźmierczak, A., Niemela, J. ve James, P., 2007. Promoting Ecosystem and Human Health in Urban Areas Using Green Infrastructure: A Literature Review. Landscape and Urban Planning, 81, 3, 167-178.
- Uçar T.F., 2004. Görsel İletişim Ve Grafik Tasarım, İnkılap Yayınları, İstanbul.
- Ulrich, R.S., 1983. Aesthetic And Affective Response To Natural Environment. In Irwin Altman, Joachim F. Wohlwill, Behavior and The Natural Environment. Plenum Press, New York, 85-125.
- Ulrich, R.S., 1984. View Through A Window May Influence Recovery From Surgery. Science, 224, 4647, 420-421.
- Ulrich, R.S., Simons, R. F., Losito, B. D., Fiorito, E., Miles, M. A. ve Zelson, M., 1991. Stress Recovery During Exposure to Natural and Urban Environments. Journal of Environmental Psychology, 11, 3, 201-230.
- Ulrich, R.S., 2001. Effects of Healthcare Environmental Design On Medical Outcomes. In Design and Health: Proceedings of The Second International Conference On Health and Design. Stockholm, Sweden: Svensk Byggtjanst, 49-59.
- Ulrich, R.S. ve Addoms, D.L., 1981. Psychological and Recreational Benefits of a Residential Park. Journal of Leisure Research, 13, 1, 43.

- Ulrich, R.S., Parsons, R. ve Tassinary, L. G., 1992. Experimental Approaches to The Study of People-Plant Relationships. Journal of Home & Consumer Horticulture, 1, 4, 347-372.
- Ulrich, R. S. ve Addoms, D. L., 1981. Psychological and Recreational Benefits of a Residential Park. Journal of Leisure Research, 13, 1, 43.
- Ungar, S., 1999. Environmental Perception, Cognition And Appraisal. Glasgow Caledonian University, Environmental Psychology 4 Lecture Notes. Scotland
- Uzun, G., 1999. Peyzaj Konstrüksiyonu I. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Genel Yayın Ders Kitapları, 37, Adana.
- Ülgen, G., 1997. Eğitim Psikolojisi. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Van Zanden, J. L., 1998. An Experiment in Measurement of The Wealth of Nations. International Disparities in Agricultural Productivity and Gdp Per Capita At About 1810. B. Van Ark, E. Buyst Et JI Van Zanden (Eds), Historical Benchmark Comparisons Of Output And Productivity, Madrid, 49-60.
- Van Den Berg, A. E., Hartig, T., ve Staats, H., 2007. Preference For Nature in Urbanized Societies: Stress, Restoration, and The Pursuit of Sustainability. Journal of Social Issues, 63, 1, 79-96.
- Wallace, M., 2007. Geçmişten Günümüze Türk Kültüründe “Ev Bahçesi” Anlayışı Üzerine Araştırmalar. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 258, İzmir.
- Währborg, P., Petersson, I. F. ve Grahn, P., 2014. Nature-Assisted Rehabilitation For Reactions To Severe Stress And/Or Depression in A Rehabilitation Garden: Long-Term Follow-Up including Comparisons With A Matched Population-Based Reference Cohort. Journal of Rehabilitation Medicine, 46, 3, 271-276.
- Wells, N. M. ve Harris, J. D., 2007. Housing Quality, Psychological Distress, And The Mediating Role Of Social Withdrawal: A Longitudinal Study Of Low-Income Women. Journal of Environmental Psychology, 27, 1, 69-78.
- Whitehouse, S., Varni, J. W., Seid, M., Cooper-Marcus, C., Ensberg, M. J., Jacobs, J. R. ve Mehlenbeck, R. S., 2001. Evaluating A Children's Hospital Garden Environment: Utilization And Consumer Satisfaction. Journal of Environmental Psychology, 21, 3, 301-314.
- Whitford, V., Ennos, A. R. ve Handley, J. F., 2001. “City Form And Natural Process”—Indicators For The Ecological Performance Of Urban Areas And Their Application To Merseyside, Uk. Landscape And Urban Planning, 57, 2, 91-103.

- Wright, P. A. ve Kloos, B., 2007. Housing Environment And Mental Health Outcomes: A Levels Of Analysis Perspective. Journal Of Environmental Psychology, 27, 1, 79-89.
- Zeisel, J., 2003. Marketing Therapeutic Environments For Alzheimer's Care. Journal Of Architectural And Planning Research, 75-86.
- Zeisel, J., 2007. Creating A Therapeutic Garden That Works For People Living With Alzheimer's. Journal Of Housing For The Elderly, 21, 1-2, 13-33.
- Zeisel, J., Silverstein, N. M., Hyde, J., Levkoff, S., Lawton, M. P. ve Holmes, W., 2003. Environmental Correlates To Behavioral Health Outcomes in Alzheimer's Special Care Units. The Gerontologist, 43, 5, 697-711.
- Zube, E. H., Pitt, D. G. ve Evans, G. W., 1983. A Lifespan Developmental Study Of Landscape Assessment. Journal Of Environmental Psychology, 3, 2, 115-128.
- URL-1, <http://www.aile.gov.tr/duyurular>, ASPB, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2018.
- URL-2, <https://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/> SHVÇEK, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, 2018.
- URL-3, <https://cocukhizmetleri.aile.gov.tr/> SHVÇEK, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, 2018.
- URL-4, <http://www.who.int/> WHO, Dünya Sağlık Örgütü, 2018.
- URL-5, <https://eyh.aile.gov.tr/> EHY, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Müdürlüğü, 2018.
- URL-6, <http://www.tuik.gov.tr/> Tük, Türkiye İstatistik Kurumu, 2018.

7. EKLER

EK-1

ANKET FORMU

Karadeniz Teknik Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Programı

Bu anket formu doktora tezi kapsamında hazırlanmıştır ve elde edilecek bilgiler tez çalışmasında kullanılacaktır.

ÇEVRESEL MEMNUNİYET DÜZEYİNİN BELİRLEMESİNE YÖNELİK ANKET FORMU

Bu anket formunu cevaplandığınız için teşekkür ederim.

Tarih :.../.../2017

A BÖLÜM

1. KISIM sorular: Bireye ait özellikler (sosyo-demografik özellikler)

Yaş	60-64	65-69	70-74	75-79	80 ve üstü	
Cinsiyet	Bay			Bayan		
Medeni durum	Evlü			Bekar		
Eğitim durumu	Okuryaz ardeğil	Okur yazar	İlkokul	Lise	Üniversite	Lisanüstü
Meslek	Emekli			Diğere		
Gelir durumu	0-800			801-1400		1401 ve üzeri
Kaç aydır huzurevinde kaldığı	0-3ay	4-7ay	8-11 ay		12 ve üzeri	
Huzurevine gelmeden önce hangi ile yada ilçe de yaşıyordunuz?	İl			İlçe		

A BÖLÜM

2. KISIM Grup sorular: birye ait özellikler (Yaşlı psiko-sosyal ihtiyaçları)

S1	Huzurevi bahçesi beni ve burada kalan diğer arkadaşları bir araya getirerek bizlere sıcak bir ortam sağlar (sosyal anlamda sıcak)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
S2	Huzurevi bahçesi bana ve burada kalan diğer sakinlere çeşitli imkanlar sunarak bizleri biraraya getirerek sosyalleşme ve iletişim kurma imkanı verir (sosyal iletişim)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
G1	Huzurevi bahçesi güvenlidir, bahçe de kendimi güvende hissedirim (güvenli)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
E1	Huzurevi bahçesini aktif etkinlikler için kullanırım (aktif etkinlik)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
E2	Huzurevi bahçesini pasif etkinlikler için kullanırım (pasif etkinlikler)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
E3	Huzurevi bahçesini hobi etkinlikleri için kullanırım (hobi etkinlikleri)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
H1	Huzurevi bahçesi çevreyle uyumludur (çevresiyle uyumlu)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
H2	Huzurevi bahçesi bizlere samimi bir ortam sunar (samimi)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
H4	Huzurevi bahçesi bana huzur verir (huzur)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
H5	Huzurevi bahçesi bana mutluluk verir (mutluluk)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
B1	Huzurevi bahçesi kendine has ve farklıdır (özgün)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

B2	Huzurevi bahçesi çekici ve güzeldir (çekici,güzel)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
B3	Huzurevi bahçesi itici ve çirkindir (itici, çirkin)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
B4	Huzurevi bahçesi bize doğal ortamlar sunar (doğallık)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
B5	Huzurevi bahçesi bize doğal olmayan yapay ortamlar sunar (yapaylık)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
B6	Huzurevi bahçesi bakımlıdır (bakımlı)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
B7	Huzurevi bahçesi temizdir (temiz)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
A1	Kendimi huzurevi bahçesinde evimde gibi hissedirim (aidiyet)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
A2	Huzurevi ve bahçesinde kendimi yabancı gibi hissediyorum (yabancılaşma)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
A3	Huzurevine alıştım (alışmak)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
A4	Burada kalan diğer kişiler ailem gibidir, onlarla çok iyi anlaşabilirim (anlaşmak)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
P1	Huzurevi bahçesi gösterişlidir (gösterişli)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
P2	Huzurevi bahçesi etkileyicidir (etkileyici)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
P3	Huzurevi bahçesi ilgi çekicidir (ilgi çekici)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
P4	Huzurevi bahçesi konforludur (konforlu)			

Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
R1	Huzurevi bahçesi ferahtır (ferah)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
R2	Huzurevi ve bahçesi aydınlıktır (aydınlık)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
R3	Huzurevi ve bahçesi aydınlıktır (aydınlık)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
R4	Huzurevi ve bahçesi kullanışlıdır (kullanışlı)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
R5	Huzurevi ve bahçesi rahattır (rahat)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
R6	Huzurevi ve bahçesi düzenlidir (düzenli)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
R7	Huzurevinde aile ortamında gibi hissederim (ev gibi)			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

B BÖLÜM

1. KISIM Grup sorular: fiziksel özellikler (huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özellikleri ve yaşlıların beklenti lerine ilişkin)

Sizce bir huzurevi nerde olmalı?					
Şehir merkezine yakın (kalabalık hareketli bir çevre)			Şehir merkezine uzak (sessiz, sakin bir çevre)		
Huzurevi dışına hangi sıklıkla çıkıyorsunuz?					
Hiç	Ayda bir	Ayda iki üç kez	Haftada bir	Haftada iki üç kez	Hergün
Huzurevi dışına çıktığımızda en çok hangi faaliyetleri yapıyorsunuz? Spor yapmak, El becerileri, Bahçe işleri, Hayvan beslemek, Çiçek yetiştirmek, Gösteri yapmak, Tiyatro gezi ..vb, Pikniğe gitmek, Çocuk oyun parkına gitmek, Oyun oynamak (tavla, kağıt), Diğer (lütfen belirtiniz?.....					
1					
2					
3					
Huzurevi bahçesi içerisindeki dolaşırken, gezinirken yada yürürken, bir yerden diğer bir yere giderken erişimden memnun musunuz? (erişilebilirlik)					

Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Kentin herhangi bir yerinden kuruma gelirken, erişilebilirlikten memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Kaldığımız huzurevinde aşağıda sıralanan koşulları memnuniyet sıranıza göre işaretlemisiniz? Binadan , Odalardan , Bahçesinden, Konumundan , Yakın çevresinden				
1	2	3	4	5
Huzurevi ve bahçenin bulunduğu konumdan memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Huzurevinin bulunduğu çevreden memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Huzurevinin şehir merkezine uzaklığından memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Huzurevi bahçeandeki sirkülasyon elemanlarından memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Huzurevi bahçesinin içerdiği etkinlik mekanlarından memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Huzurevi bahçesinden memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Huzurevi bahçesindeki yapısal peyzaj elemanlarından memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Huzurevi bahçesinin bitkisel peyzaj elemanlarından memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Bu huzurevi bahçesinin koşullarından memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Aşağıdakilerden hangisinin huzurevine yakın olmasını istersiniz? Üç tanesini önem sırasına göre sıralar mısınız? Sera sebze bahçesi, Hobi bahçesi, Kreş, Açık yeşil alan ,Çarşı ,Hastane ,Cami ,Mezarlık ,Yerleşim yerleri ,Sinema ,Tiyatro ,Kafe/lokanta , Diğer ....(belirtirmisiniz?)				
1				
2				
3				
Huzurevi bahçesinde hareketlerinizi kısıtlayan engelleyen durumlar var mı?				

Var		Yok		
Varsa nelerdir? üç tanesini önem sırasına göre belirtirmisiniz? mekanların dağınık olması, topoğrafyasının eğimli olması, merdiven olması ,rampa olmaması, mobilya olmaması, zemin kaplaması , diğer .....(lütfen belirtiniz)				
1				
2				
3				
Bahçeyi diğer huzurevi sakinleriyle kullanmaktan memnunmusunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Bahçeyi neden kullanırsınız? Önem sırasına göre ilk üç tanesini belirtirmisiniz? Yalnızlıktan kurtulmak, Birşeylerle meşgul olmak, Diğer arkadaşlarla bir arada olmak ,Diğer.....(lütfen belirtiniz)				
1				
2				
3				
Aşağıdaki donatılardan hangilerinin bahçede olmasını istersiniz? Önem sırasına göre ilk üç tanesini belirtirmisiniz? Oturma bank, Örtü kamelya, Aydınlatma, Yüzme Havuzu, Süs havuzu ,Masa...vb				
1				
2				
3				
Bahçenizde aşağıdaki bölümlerden hangilerinin olmasını isterdiniz? Önem sırasına göre ilk üç tanesini belirtirmisiniz? Hobi bahçeleri, Seralar, Hayvan barınakları, Çocuk oyun alanları, Yüzme havuzlar, Güneşlenme alanları, Kış bahçesi, Seyir alanları, Dinlenme alanları, Yemek yeme alanları, Spor yapma alanları , Gezinti yolları, Ağaçlık alanlar, Diğer .....(belirtiniz)				
1				
2				
3				
Huzurevi bahçesini nasıl değerlendirirsiniz? Önem sırasına göre ilk üç tanesini belirtirmisiniz? Bahçenin kullanım alanı yetersiz, Bahçe küçük, Hareket kısıtlayan elemanlar vardır, Yaşlı kullanımına uygun değildir, Yeterli gün ışığı almaz, Havalandırma sorunu var, Manzarasız, Diğer .....(belirtiniz)				
1				
2				
3				
Açık yeşil alanlardan en çok kullandığınız ilk üçünü kullanım sıklığına göre 1,2,3 olarak sıralayınız. Spor alanı, Yürüyüş alanı, Dinlenme alan, Hobi bahçeleri, Seralar				
1				
2				

3				
Açık yeşil alanların kullanım alanlarında size rahatsız eden durumları belirtiniz? Önem sırasına göre ilk üç tanesini belirtmişsiniz? Yürüyüş yolu olmaması, Yürüyüş yollarının dar olması, Yürüyüş yollarının dik olması, Yürüyüş yollarında uygun döşeme malzemesi kullanılmaması, Çok merdiven bulunması, Yaya yollarında yaşlılar ile ilgili düzenleme olmaması, Dinlenecek yer olmaması, Dinlenme alanlarında yeterince donatı olmaması, Çok güneşli olması, Rüzgarlı olması, Su ögesi bulunmaması, Açık alanlara rahatlıkla ulaşılabilmesi, Yeşil kullanımın az olması, Bahçeye dışarıdan çok gürültü gelmesi, Gece kullanımı için aydınlatma olmaması, Bitki yetiştirecek bir alan olmaması, Ziyaretçi Kabul yerinin olmaması...vb				
1				
2				
3				
Bahçedeki ulaşımı daha çok ne ile sağlıyorsunuz?				
Merdiven		Rampa	Yol	
Bahçedeki sirkülasyon elemanları ile ilgili size rahatsız eden durumları belirtiniz? Var yada kısmen ise nedeni , önem sırasına göre ilk üçünü sıralayınız (çok dar, çok uzun, karanlık, hareketimi engelliyor, tutunacak yer yok, dinlenecek yer yok, zemin kaplaması pürüzlü ve kaygan...vb				
	Var	Yok	Kısmen	
Merdiven				1
				2
				3
Rampa				1
				2
				3
Yollar				1
				2
				3
Bahçede tohum ekme, fidan dikme gibi bahçe faaliyetleri yapıyor musunuz? Bu gibi etkinliklerden memnun musunuz?				
Çok memnunum	Memnunum	Fikrim yok	Memnun değilim	Hiç memnun değilim
Yukarıda belirtilenlerin dışında, mekansal açıdan huzurevi bahçelerinden beklentileriniz nelerdir? Lütfen belirtiniz.....				

B BÖLÜM

2. KISIM Grup sorular: fiziksel özellikler(Huzurevi bahçelerinin işlevleri)

Fi1	Huzurevi bahçesi binaya göre küçüktür.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Fi2	Huzurevi bahçesi binaya göre büyüktür.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Fi3	Huzurevi bahçesindeki bina ve yeşil alanlar birbirine göre büyüklük açısından dengeli ve iyidir.			

Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ei1	Huzurevi bahçesinde doğaya ait bitkiler ve hayvanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ei2	Bahçe de çeşitli bitkiler vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ei3	Huzurevi binasında sıcaktan yada soğuktan bunaldığımda bahçe bana ideal bir ortam sunar.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ei4	Bahçede temiz hava alabileceğim alanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ei5	Bahçede rutubet ve nemden kurtulabileceğim alanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ei6	Bahçede rüzgardan korunabileceğim alanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ei7	Bahçede güneşlenebileceğim alanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ei8	Bahçede gürültüden uzaklaşma imkanım vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ri1	Bahçede aktif etkinlikler için mekanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ri2	Bahçede pasif etkinlikler için mekanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ri3	Bahçe de hobi etkinlikleri için mekanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ri4	Bahçede spor etkinlikleri için mekanlar vardır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

Ri5	Bahçeyi kurumda kalan 55 yaşından 100 yaşına kadar herkes kullanabilir.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Ri6	Kurumda kalan herkes bahçedeki tüm etkinliklere katılır.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Pi1	Bahçe de zaman geçirerek çevre ve doğayla ilgili bilgiler edinirim.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Pi2	Hepimiz sosyal bir takım olaylarda bahçede toplanır ve etkinlik yaparız.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Pi3	Bahçedeyken kendimi doğayla ve yeşille içiçe hissederim.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Pi4	Bahçedeki doğa ve yeşil alanlar bana huzur, neşe, canlılık verir.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Pi5	Bahçedeki doğa ve yeşil alanlar tüm sıkıntı, stresimi alır.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Bi1	Bahçe sayesinde kurum daha da güzelleşir.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Bi2	Bahçedeki renk renk bitkiler kurumu daha gösterişli yapar.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Bi3	Bahçedeki şekil şekil bitkiler ve değişik hayvanlar sayesinde kurum daha canlı görünür.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Si1	Bahçe, kurumda kalan okumuş okumamış, 55 yaşından 105 yaşına kadar, kadın erkek tüm herkes tarafından sosyalleşmek (konuşmak, oturmak, dinlenmek...vb) için kullanılır.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Ti1	Bahçede yeşil ve doğayı gördüğümde öfkeli ve kızgınım bu hislerim azalır.				
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	
Ti2	Bahçede kendimi daha mutlu daha sakin daha huzurlu hissederim.				

Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ti3	Hasta olduğumda bahçede zaman geçirmek hastalığıma iyi gelir.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ti4	Bahçe sayesinde kurumu kendi evim gibi hissederim, burada kalanlarla daha iyi vakit geçiririm.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ti5	Bahçe deki renk renk bitkiler, kuş sesleri, çiçek kokuları sayesinde gözlerim, kulaklarım, tüm duyularım canlanır.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ti6	Bahçe de tohum ekerken yada fidan dikerken kendimi daha zinde hissederim.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
Ti7	Bahçe de, kurumda kalan diğer kişilerle daha çok vakit geçirmek isterim.			
Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

EK-2

1 NUMARALI FOTOĞRAF					
1. NUMARALI FOTOĞRAF, BİTKİ HABİTUSU AÇISINDAN SÜTUN FORMLU BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
2 NUMARALI FOTOĞRAF					
2. NUMARALI FOTOĞRAF, BİTKİ HABİTUSU AÇISINDAN SARKIK BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
3 NUMARALI FOTOĞRAF					
3. NUMARALI FOTOĞRAF, BİTKİ HABİTUSU AÇISINDAN DAĞINIK BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	

4 NUMARALI FOTOĞRAF					
4. NUMARALI FOTOĞRAF, BİTKİ HABİTUSU AÇISINDAN YUVARLAK BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
5 NUMARALI FOTOĞRAF					
5. NUMARALI FOTOĞRAF, BİTKİ GÖVDESİ AÇISINDAN OTSU BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
6 NUMARALI FOTOĞRAF					
6. NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ GÖVDESİ AÇISINDAN ODUNSU BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					

Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
7 NUMARALI FOTOĞRAF				
7. NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ YAPRAĞI AÇISINDAN İÇNE YAPRAKLI BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.				
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
8 NUMARALI FOTOĞRAF				
8. NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ YAPRAĞI AÇISINDAN GENİŞ YAPRAKLI İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.				
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
9 NUMARALI FOTOĞRAF				
9. NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİLERİN ÇİÇEK RENGİ AÇISINDAN SICAK RENKLİ BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.				
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum

10 NUMARALI FOTOĞRAF					
10. NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİLER ÇİÇEK RENGİ AÇISINDAN SOĞUK RENKLİ BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
11 NUMARALI FOTOĞRAF					
11 NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ DOKUSU AÇISINDAN İNCE DOKULU BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
12 NUMARALI FOTOĞRAF					
12 NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ DOKUSU AÇISINDAN ORTA DOKULU BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	

13NUMARALI FOTOĞRAF					
13NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ DOKUSU AÇISINDAN KABA DOKULU BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
14NUMARALI FOTOĞRAF					
14NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ ÖLÇÜSÜ AÇISINDAN YERÖRTÜCÜ BİTKİLERİ İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
15NUMARALI FOTOĞRAF					
15NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ ÖLÇÜSÜ AÇISINDAN ÇALILARI İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.					
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	

16NUMARALI FOTOĞRAF				
16NUMARALI FOTOĞRAF BİTKİ ÖLÇÜSÜ AÇISINDAN AĞAÇLARI İFADE EDEN BİR FOTOĞRAFTIR.				
Kesinlikle Katılmıyorum	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum

EK-3**ÇEVRESEL TERCİHİ BELİRLEMeye YÖNELİK ANKET FORMU**

Bu anket formunu cevaplandığımız için teşekkür ederim.

Tarih :..../..../2017

1,2,3 ve 4 numaralı fotoğraflardan en çok hangisini beğendiniz?sebebini belirtmişiniz?(Bitki habitusu; 1 sütun, 2 sarkık, 3 dağınık, 4 yuvarlak)			
1 sütun	2 sarkık	3 dağınık	4yuvarlak
			
5 ve 6 numaralı fotoğraflardan en çok hangisini beğendiniz?sebebini belirtmişiniz?(Bitki gövdesi; 5 otsu, 6 odunsu)			
5 Otsu		6 Odunsu	

		
<p>7 ve 8 numaralı fotoğraflardan en çok hangisini beğendiniz?sebebini belirtirmisiniz?(Yaprak; 7 iğne yaprak, 8 geniş yaprak)</p> <p>.....</p>		
7 İğne Yaprak	8 Geniş Yaprak	
		
<p>9 ve 10 numaralı fotoğraflardan en çok hangisini beğendiniz?sebebini belirtirmisiniz?(Çiçek rengi; 9 sıcak renkli, 10 soğuk renkli)</p> <p>.....</p>		
9 çiçek rengi sıcak renkli	10 çiçek rengi sıcak renkli	
		
<p>11, 12ve 13numaralı fotoğraflardan en çok hangisini beğendiniz?sebebini belirtirmisiniz?(Ölçü; 11 Ağaç, 12 Çalı, 13Yerörtücü)</p> <p>.....</p>		
11 Ağaç	12Çalı	13Yerörtücü

		
14, 15 ve 16 numaralı fotoğraflardan en çok hangisini beğendiniz?sebebini belirtmişiniz?(Doku; 14 kaba, 15 orta, 16 ince)		
.....		
14Kaba doku	15 Orta doku	16 İnce doku
		

1		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
		-2	-1	0	1	2	
	N	Sıkıcı					İlginç
	O	Sıradan					Özgün
	F	Etkilenmeme					Etkilenme
	O	İtici					Çekici
	T	Çirkin					Güzel
	O	Bunaltıcı					Huzur verici
		Algılanması Güç					Algılanabilir
		Yorucu					Dinlendirici
		Yapay					Doğal
		Mutsuzluk					Mutluluk
		Düzensiz					Düzenli
		Süreksiz					Sürekli
	Karmaşık					Sade	
	Monoton					Hareketli	
2		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
		-2	-1	0	1	2	
	N	Sıkıcı					İlginç
	O	Sıradan					Özgün
	F	Etkilenmeme					Etkilenme
	O	İtici					Çekici
	T	Çirkin					Güzel
	O	Bunaltıcı					Huzur verici
		Algılanması Güç					Algılanabilir
		Yorucu					Dinlendirici
		Yapay					Doğal
		Mutsuzluk					Mutluluk

	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
	Monoton						Hareketli
3 N O F O T O		Çok -2	Az -1	Nötr 0	Az 1	Çok 2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
Monoton						Hareketli	
4 N O F O T O		Çok -2	Az -1	Nötr 0	Az 1	Çok 2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
Monoton						Hareketli	
5 N O F O T O		Çok -2	Az -1	Nötr 0	Az 1	Çok 2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
Mutsuzluk						Mutluluk	
Düzensiz						Düzenli	
Süreksiz						Sürekli	

	Karmaşık						Sade
	Monoton						Hareketli
6 N O F O T O		Çok -2	Az -1	Nötr 0	Az 1	Çok 2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
	Monoton						Hareketli
7 N O F O T O		Çok -2	Az -1	Nötr 0	Az 1	Çok 2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
	Monoton						Hareketli
8 N O F O T O		Çok -2	Az -1	Nötr 0	Az 1	Çok 2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
	Monoton						Hareketli

9 N O F O T O		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
		-2	-1	0	1	2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
Karmaşık						Sade	
Monoton						Hareketli	
1 O N O F O T O		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
		-2	-1	0	1	2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
Karmaşık						Sade	
Monoton						Hareketli	
1 1 N O F O T O		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
		-2	-1	0	1	2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
Karmaşık						Sade	
Monoton						Hareketli	
1 2		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
		-2	-1	0	1	2	
Sıkıcı						İlginç	

N O F O T O	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
	Monoton						Hareketli
1		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
3		-2	-1	0	1	2	
N O F O T O	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
Monoton						Hareketli	
1		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
4		-2	-1	0	1	2	
N O F O T O	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
Monoton						Hareketli	
1		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
5		-2	-1	0	1	2	
N O	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme

F O T O	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
	Süreksiz						Sürekli
	Karmaşık						Sade
	Monoton						Hareketli
6 N O F O T O		Çok	Az	Nötr	Az	Çok	
		-2	-1	0	1	2	
	Sıkıcı						İlginç
	Sıradan						Özgün
	Etkilenmeme						Etkilenme
	İtici						Çekici
	Çirkin						Güzel
	Bunaltıcı						Huzur verici
	Algılanması Güç						Algılanabilir
	Yorucu						Dinlendirici
	Yapay						Doğal
	Mutsuzluk						Mutluluk
	Düzensiz						Düzenli
Süreksiz						Sürekli	
Karmaşık						Sade	
Monoton						Hareketli	

EK-4

HUZUREVİ BAHÇELERİNDE KULLANICILARIN PSİKO-SOSYAL İHTİYAÇLARI						
x̄: ortalama, Ss: standart sapma, V:varyans, S: skewness, K: kurtosis						
	Ifadeler	x̄	Ss	V	S	K
1. Faktör RAHATLIK İ.	Güvenli	2,1538	1,03775	1,077	,912	,336
	Çekici güzel	2,9462	,95082	,904	-,111	-,524
	Doğal	2,5385	1,04291	1,088	1,021	-,008
	Bakımlı	2,5308	1,02063	1,042	,826	,047
	Temiz	2,62231	1,14300	1,306	,783	-,327
	Gösterişli	2,7462	1,12278	1,261	,417	-,722
	Etkileyici	2,8077	1,13504	1,288	,354	-,818
	İlgi çekici	2,9538	1,07011	1,145	,054	-,745
	Konforlu	2,7154	1,11532	1,244	,551	-,685
	Ferah	2,5769	1,05555	1,114	,638	-,469
	Aydınlık	2,5385	1,05767	1,119	,616	-,523
	Kullanışlı	2,4308	1,08505	1,177	,809	,047
Rahat	2,2538	1,04408	1,090	,759	,008	
Düzenli	2,4154	,97077	,942	,681	-,084	
2. Faktör HUZUR İ.	Çevresiyle uyumlu	2,3846	1,02212	1,045	,627	-,328
	Samimi	2,4462	1,05699	1,117	,504	-,638
	Huzurlu	2,1231	,99624	,992	1,039	,838
	Mutlu olunan	2,1923	1,05725	1,118	,925	,192
3. Faktör AİDİYET İ.	Sosyal iletişim	2,6231	1,18952	1,415	,544	-,628
	Aidiyet	2,72231	1,07844	1,163	,498	-,849
	Yabancılaşma	2,7308	,99447	,989	,517	-,726
	Alışma	3,1077	1,16304	1,353	-,213	-1,091
	Sahiplenme	2,7077	1,06710	1,139	,687	-,580

EK-5

		HUZUREVİ KODU						
	Ifadeler	1	2	3	4	5	6	7
1.	Güvenli	3,142	3,375	3,266	2,314	2,583	2,166	1,780
Faktör	Çekici ve	3,714	3	3,333	3,885	3,333	3,583	2,829
Rahatlık	güzel							
İhtiyacı	Doğal	3,285	2,875	3,066	3,314	3,333	3,25	1,975
	Bakımlı	3,714	2,625	3,133	3,285	2,666	2,916	1,926
	Temiz	4,142	4,125	4,133	2,542	2,083	2,583	1,926
	Gösterişli	3,285	3,125	3,2	2,457	2,916	3,416	2,365
	Etkileyici	3,571	3,375	3,466	2,514	2,75	3,33	2,536
	İlgi çekici	3,285	3,5	3,4	2,4	3,25	3,416	2,682
	Konforlu	2,857	3,875	3,4	2,628	2,666	3,166	2,219
	Ferah	3	3	3	2,514	2,833	3	2,146
	Aydınlık	3,285	3	3,133	2,457	2,416	3,333	2,170
	Kullanışlı	3,714	2,125	2,866	2,228	2,25	3,083	2,097
	Rahat	3,285	2,625	2,933	2,285	3,25	3,5	2,073
	Düzenli	3,714	3,25	3,466	1,771	2,25	3	1,975
1. Faktöre Ait Genel Ortalama		3,142	3,133	3,271	2,613	2,755	3,124	2,192
2.	Çevresiyle uyumlu	3	2,875	2,933	2,685	1,916	2,666	2,243
Faktör	Samimi	3,142	3	3	3,05	1,833	3,333	2,292
Huzur	Huzurlu	3,571	2,75	3,133	3,085	1,583	3,5	1,926
İhtiyacı	Mutlu olunan	2,857	2,875	2,866	3,028	1,75	3,916	2,121
2. Faktöre Ait Genel Ortalama		3,142	2,875	2,983	2,962	1,770	3,353	2,145
3.	Sosyal iletişim	3,285	3,75	3,533	2,428	1,833	3	2,463
Faktör	Aidiyet	2,857	4,125	3,533	2,342	2,083	2,666	2,512
Aidiyet	Yabancılaşma	2,857	3,625	3,266	2,542	3,666	2,833	2,463
İhtiyacı	Alışma	3,142	3,5	3,333	2,571	3,916	3,25	3,292
	Sahiplenme	2,857	2,375	2,6	3,257	2,083	3	2,512
3. Faktöre Ait Genel Ortalama		2,999	3,475	3,253	2,628	2,716	2,949	2,648

EK-6

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart sapma	Sig
TUKEY HSD , Rahatlık İhtiyacı (Kullanıcıların Psikososyal İhtiyaçlarından Birinci Faktör)	1	2	,10714	,33313	1,000
		3	,17143	,29463	,997
		4	,97755*	,26651	,007
		5	,52381	,30613	,610
		6	,21429	,30613	,992
		7	1,08537*	,26324	,001
	2	1	-,10714	,33313	1,000
		3	,06429	,28180	1,000
		4	,87041*	,25224	,013
		5	,41667	,29379	,791
		6	,10714	,29379	1,000
		7	,97822*	,24879	,003
	3	1	-,17143	,29463	,997
		2	-,06429	,28180	1,000
		4	,80612*	,19864	,002
		5	,32538	,24929	,794
		6	,04286	,24929	1,000
		7	,91394*	,19423	,000
	4	1	-,97755*	,26651	,007
		3	-,87041*	,25224	,013
		4	-,80612*	,19864	,002
		5	-,45374	,21532	,335
		6	-,73627*	,21532	,010
		7	,10781	,14813	,991
	5	1	-,52381	,30613	,610
		2	-,41667	,29379	,791
		3	-,32538	,24929	,794
		4	,45374	,21532	,355
	6	-,30952	,26278	,901	
	7	,56156	,21126	,118	
6	1	-,21429	,30613	,992	
	2	-,10714	,29379	1,000	
	3	-,04286	,24929	1,000	
	4	,76327*	,21532	,010	
	5	,30952	,26278	,901	
	7	,87108*	,21126	,001	
7	1	-1,08537*	,26224	,001	
	2	-,97822*	,24879	,003	
	3	-,93194*	,19423	,000	
	4	-,10781	,14813	,991	
	5	-,56156	,21126	,118	
	6	-,87108*	,21126	,001	

EK-7

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart sapma	Sig
1	2	,26786	,45401	,997
	3	,30952	,40154	,987
	4	1,09286*	,36321	,049
	5	1,37202*	,41721	,022
	6	,74702	,41721	,557
	7	,99652	,35875	,089
	2	1	-,26786	,45401
3		,04167	,38405	1,000
4		,82500	,343377	,208
5		1,10417	,40040	,093
6		,47917	,40040	,894
7		,72866	,33906	,331
3		1	-,30952	,40154
	2	-,04167	,38405	1,000
	4	,78333	,27072	,066
	5	1,06250*	,33975	,035
	6	,43750	,33975	,856
	7	,68699	,26471	,136
	4	1	-1,09286*	,36321
3		-,82500	,34377	,208
4		-,78333	,27072	,066
5		,27917	,29345	,963
6		-,34583	,29345	,901
7		-,09634	,20188	,999
5		1	-,1,37202*	,41721
	2	-1,10417	,40040	,093
	3	-1,06250*	,33975	,035
	4	-,27917	,29345	,963
	6	-,62500	,35813	,587
	7	-,3751	,28792	,849
	6	1	-,74702	,35875
2		,47917	,33906	,894
3		-,43750	,26471	,856
4		,34583	,20188	,901
5		,62500	,28792	,587
7		,24949	,28792	,977
7		1	-,99652	,35875
	2	-,72866	,33906	,331
	3	-,68699	,26471	,136
	4	,09634	,20188	,999
	5	,37551	,28792	,849
	6	-,24949	,28792	,977

TUKEY HSD , Huzur İhtiyacı (Kullanıcıların Psikososyal İhtiyaçlarından İkinci Faktör)

EK-8

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart sapma	Sig
1	2	-,27500	,28523	,961
	3	-,33333	,25227	,841
	4	,37143	,22828	,665
	5	,60000	,26211	,258
	6	,11667	,26211	,999
	7	,35122	,22538	,709
	2	1	,27500	,28523
3		-,05833	,24128	,1000
4		,64643	,21597	,051
5		,87500*	,25155	,012
6		,39167	,25155	,710
7		,62622	,21301	,058
3		1	,33333	,25227
	2	-,05833	,24128	1,000
	4	,64643*	,17008	,001
	5	,87500*	,21345	,001
	6	,39167	,21345	,354
	7	,62622*	,16630	,001
	4	1	-,37143	,22818
3		-,64643	,21597	,051
4		-,70476*	,17008	,001
5		,22857	,18436	,877
6		-,25476	,18436	,810
7		-,02021	,12683	1,000
5		1	-,60000	,26211
	2	-,87500*	,25233	,012
	3	-,93333*	,21345	,001
	4	-,22857	,18436	,877
	6	-,48333	,22499	,332
	7	-,24878	,18088	,814
	6	1	-,11667	,26211
2		-,39167	,25155	,710
3		-,45000	,21345	,354
4		,25476	,18436	,810
5		,48333	,22499	,332
7		,23455	,18088	,852
7		1	-,35122	,22538
	2	-,62622	,21301	,058
	3	-,68455*	,16630	,001
	4	,02021	,12683	1,000
	5	,24878	,18088	,814
	6	-,23455	,18088	,852

EK-9

HUZUREVİ BAHÇESİNİN İŞLEVLERİ						
x̄: ortalama, Ss: standart sapma, V:varyans, S: skewness, K: kurtosis						
	Ifadeler	x̄	Ss	V	S	K
1. Faktör TERAPİ İŞLEVİ	Psikolojik1	2,20	1,045	1,091	-915	,078
	Psikolojik2	2,00	1,085	1,178	1,477	1,749
	Psikolojik3	1,78	,900	,810	1,818	4,074
	Psikolojik4	1,87	,884	,781	1,423	2,384
	Psikolojik5	1,88	,784	,614	1,580	4,139
	Terapi 1	1,91	,752	,565	1,155	2,048
	Terapi 2	1,84	,607	,369	,724	2,461
	Terapi 3	1,89	,900	,810	1,576	2,939
	Terapi 4	1,71	,731	,534	1,244	2,277
	Terapi 5	2,23	,911	,830	1,148	,909
	Terapi 6	2,58	1,092	1,192	,399	-,879
	Terapi 7	2,06	,954	,911	1,343	1,811
	Estetik 1	1,88	,835	,698	1,046	,963
	Estetik 2	2,02	,940	,883	,993	,543
Estetik 3	2,14	1,002	1,004	,938	,431	
2. Faktör REKREASYON İŞLEVİ	Rekreasyon 1	2,87	1,377	1,897	,130	-1,383
	Rekreasyon 2	2,70	1,146	1,312	-,111	-1,359
	Rekreasyon 3	2,73	1,225	1,501	,197	-1,125
	Rekreasyon 4	2,68	1,392	1,939	,145	-1,474
	Rekreasyon 5	3,02	1,229	1,511	-,248	-1,166
	Rekreasyon 6	2,94	1,268	1,609	,071	-1,214
	Ekolojik 1	2,48	1,066	1,135	,295	-1,057
	Ekolojik 2	2,53	1,176	1,383	,375	-1,021
	Ekolojik 4	2,52	1,122	1,259	,429	-1,035
	Ekolojik 5	2,42	1,026	1,052	,254	-,709
	Ekolojik 6	2,60	1,165	1,358	,082	-1,209
Ekolojik 7	1,97	,972	,945	,988	,345	
3. Faktör FİZİKSEL İŞLEV	Fiziksel 1	3,33	1,203	1,448	-,285	-1,056
	Fiziksel 2	3,11	1,183	1,399	-,069	-,899
	Fiziksel3	2,23	1,279	1,639	1,724	4,910

EK-10

		HUZUREVI KODU						
		1	2	3	4	5	6	7
1. Faktör : Terapi işlevi	Psikolojik1	3,4286	3,8750	2,8	1,9143	2,5	1,75	1,73
	Psikolojik2	4,4286	4,5	2,333	1,5143	1,9167	1,8333	1,46
	Psikolojik3	3,1429	3,1250	1,8667	1,6571	1,5833	1,5833	1,46
	Psikolojik4	3,1429	4	1,9333	1,5714	1,5833	1,9167	1,54
	Psikolojik5	2,71	4	1,87	1,66	1,67	1,92	1,59
	Terapi 1	3	3,5	1,93	1,71	2,17	2	1,46
	Terapi 2	2,43	2,75	1,93	1,74	2	2	1,51
	Terapi 3	2,8571	4	2,1333	1,6	1,6667	1,75	1,59
	Terapi 4	2,7143	2,75	1,8	1,6286	1,75	1,6667	1,37
	Terapi 5	3,29	4,12	2,6	1,91	2,67	2	1,76
	Terapi 6	3,43	4,25	3	2,09	3	2,83	2,17
	Terapi 7	3,2857	4,25	2	1,6857	1,5833	1,9167	1,95
	Estetik 1	2,71	3,88	2,13	1,57	1,58	1,75	1,63
	Estetik 2	3,71	4	2,47	1,60	2,25	1,92	1,49
Estetik 3	3,71	4,25	2,73	1,83	2,33	1,92	1,51	
1. Faktöre Ait Genel Ortalama		3,1993	3,8166	2,2350	1,7120	2,0168	1,9171	1,6146
2. Faktör : Rekreasyon işlevi	Rekreasyon 1	4,2857	4,3750	3,6	2,2571	4	4,25	1,85
	Rekreasyon 2	3,43	4,12	3,2	2,74	2,92	3	1,93
	Rekreasyon 3	4,0	4,25	3,4	2,5714	3,25	3,4167	1,76
	Rekreasyon 4	4,2857	3,75	3,6667	1,8286	3,8333	4,25	1,78
	Rekreasyon 5	4	3,5	3,2	2,6186	4,0833	4,25	2,37
	Rekreasyon 6	4	3,8750	3,2	2,6857	3,6667	4,4167	2,05
	Ekolojik 1	2,86	3	2,53	2,14	3,33	2,92	2,22
	Ekolojik 2	3,2857	3,75	2,9333	2,3143	3	3,9167	1,66
	Ekolojik 4	3,29	3,62	2,47	2,06	2,5	3,17	1,37
	Ekolojik 5	2,5714	3,1250	2,2667	2,1143	2,9167	2,9167	2,29
	Ekolojik 6	4,1429	3,5	3,2	2,0571	3,6667	2,9167	2
Ekolojik 7	3	2,3750	1,8	2,1143	3	2,4167	1,22	
2. Faktöre Ait Genel Ortalama		3,5959	3,6011	2,9555	2,2917	3,3472	3,4866	1,875
3. Faktör Fiziksel işlev	Fiziksel 1	4	2,1250	3,4667	3,2857	3,8333	2,1667	3,34
	Fiziksel 2	2,7143	4	2,5333	2,9429	2,25	2,9167	3,2
	Fiziksel3	2,2857	3,25	2,1333	1,6	1,6667	3,9167	2,61
3. Faktöre Ait Genel Ortalama		3	3,125	2,711	2,6095	2,5833	3	3,05

EK-11

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , Terapi işlevi (Huzurevi Bahçelerinin İşlevlerinden Birinci Faktör)	1	2	-,65595*	,19775	,020
		3	,89016*	,17490	,000
		4	1,40000*	,15820	,000
		5	1,09683*	,18172	,000
		6	1,19127*	,18172	,000
		7	1,46132*	,15626	,000
	2	1	,65595*	,19775	,020
		3	1,54611*	,16728	,000
		4	2,05595*	,14974	,000
		5	1,75278*	,17440	,000
		6	1,84722*	,17440	,000
		7	2,11728*	,14768	,000
	3	1	-,89016*	,17490	,000
		2	-,1,54611*	,16728	,000
		4	,50984*	,11792	,001
		5	,20667	,14799	,803
		6	,30111	,14799	,398
		7	,57117*	,11530	,000
	4	1	-1,4000*	,15820	,000
		3	-2,05595*	,14974	,000
		4	-,50984*	,11792	,001
	5	-,30317	,12782	,220	
	6	-,208873	,12782	,661	
	7	,06132	,08793	,993	
5	1	-1,09683*	,18172	,000	
	2	-1,75278*	,17440	,000	
	3	-,20667	,14799	,803	
	4	,30317	,12782	,220	
	6	,09444	,15599	,997	
	7	,36450	,12541	,064	
6	1	-1,19127*	,18172	,000	
	2	-1,84722*	,17440	,000	
	3	-,30111	,14799	,398	
	4	,20873	,12782	,661	
	5	-,09444	,15599	,997	
	7	,27005	,12541	,329	
7	1	-1,46132*	,15626	,000	
	2	-2,11728*	,14768	,000	
	3	-,57177*	,11530	,000	
	4	-,06132	,08793	,993	
	5	-,36450	,12541	,064	
	6	-,27005	,12541	,329	

EK-12

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	-,05655	,30756	1,000
	3	,75317	,27201	,090
	4	1,44524*	,24605	,000
	5	,46429	,28263	,655
	6	,33234	,28263	,902
	7	1,70819*	,24303	,000
	2	1	,05655	,30756
3		,80972*	,26016	,036
4		1,50179*	,23288	,000
5		,52083	,27124	,471
6		,38889	,21724	,782
7		1,76474*	,22969	,000
3		1	-,75317	,27201
	2	-,80972*	,26016	,036
	4	,69206*	,18339	,005
	5	-,28889	,23015	,871
	6	-,42083	,23015	,532
	7	,95501*	17932	,000
	4	1	-1,44524*	,24605
3		-1,50179*	,23288	,000
4		-,69206*	,18339	,005
5		-,98095*	,19879	,000
6		-1,11290*	,19879	,000
7		,26295	,13676	,469
5		1	-,46429	,28263
	2	-,52083	,27124	,471
	3	,28889	,23015	,871
	4	,98095*	,19879	,000
	6	-,13194	,24260	,998
	7	1,24390*	,19504	,000
	6	1	-,33234	,28263
2		,38889	,27124	,782
3		,42083	,23015	,532
4		1,11290*	,19879	,000
5		,13194	,24260	,998
7		1,37585*	,19504	,000
7		1	-1,70819*	,24303
	2	-1,76474*	,22969	,000
	3	-,95501*	,17932	,000
	4	-,26295	,13676	,469
	5	-1,24390*	,19504	,000
	6	-1,37585*	,19504	,000

TUKEY HSD , Rekreasyon işlevi (Huzurevi Bahçelerinin İşlevlerinden İkinci Faktör)

EK-13

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , fiziksel işlevi (Huzurevi Bahçelerinin İşlevlerinden Üçüncü Faktör)	1	2	-,12500	,31779	1,000
		3	,28889	,28106	,947
		4	,39048	,25423	,723
		5	-,05556	,29203	1,000
		6	,0000	,29203	1,000
		7	-,4878	,25111	1,000
	2	1	,12500	,31779	1,000
		3	,41389	,26882	,720
		4	,51548	,24063	,335
		5	,06944	,28026	1,000
		6	,12500	,28026	,999
		7	,07622	,23733	1,000
	3	1	-,28889	,28106	,947
		2	-,41389	,26882	,720
		4	,10159	,18949	,998
		5	-,34444	,23781	,774
		6	-,28889	,23781	,887
		7	,33767	,18529	,536
	4	1	-,39048	,25423	,723
		3	,51548	,24063	,335
		4	-,10159	,18949	,998
		5	-,44603	,20540	,319
		6	-,39048	,20540	,484
		7	-,43926*	,14131	,037
	5	1	,05556	,29203	1,000
		2	-,06944	,28026	1,000
		3	,34444	,23781	,774
		4	,44603	,20540	,319
	6	,05556	,25067	1,000	
	7	,00678	,20153	1,000	
6	1	,00000	,29203	1,000	
	2	-,12500	,28026	,999	
	3	,28889	,23781	,887	
	4	,390048	,20540	,484	
	5	-,5556	,25067	1,000	
	7	-,04878	,20153	1,000	
7	1	,04878	,25111	1,000	
	2	-,07622	,23733	1,000	
	3	,33767	,18529	,536	
	4	,43926*	,14131	,037	
	5	-,00678	,20153	1,000	
	6	,04868	,20153	1,000	

EK-14

HUZUREVİ BAHÇESİNİN MEVCUT FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ						
x̄: ortalama, Ss: standart sapma, V:varyans, S: skewness, K: kurtosis						
	Ifadeler	x̄	Ss	V	S	K
1. Faktör Konumsal Özellikler	Huzurevi bahçesinden	2,57	1,288	1,658	,431	-,966
	Huzurevi ve bahçesinin konumundan	2,55	1,301	1,692	,445	-,984
	Huzurevinin yakın çevresindeki işlev alanları	2,61	1,291	1,667	,373	-1,032
2. Faktör Erişilebilirlik Özellikleri	Şehir merkezine uzaklık	2,45	1,214	1,475	,729	-,474
	Şehirden kuruma erişilebilirlik	2,36	1,282	1,643	,706	-,644
	Kurum bahçesinde erişilebilirlik	2,46	1,301	1,692	,547	-,920
3. Faktör Tasarım Özellikleri	Bahçedeki yapısal peyzaj elemanların	2,02	1,141	1,302	,987	-,023
	Bahçedeki bitkisel peyzaj elemanlarından	2,25	1,208	1,458	,962	-,004
	Bahçedeki sirkülasyon elemanlarından	2,23	1,273	1,621	,769	-,627
	Bahçedeki mekanlardan	2,53	1,289	1,662	,559	-,850

EK-16

H. kodu	H. kodu		Ortalama farkı (I-J)	Standart hata	Sig
1	2		-1,13690	,66378	,609
	3		-,36190	,58707	,996
	4		-,21905	,53103	1,000
	5		-,67857	,60997	,923
	6		-,51190	,60997	,980
	7		-,17654	,52451	1,000
	2	1		1,13690	,66378
3			,77500	,56150	,811
4			,91786	,50261	,533
5			,45833	,58540	,986
6			,62500	,58540	,936
7			,96037	,49572	,460
3		1		,36190	,58707
	2		-,77500	,56150	,811
	4		,14286	,39580	1,000
	5		-,31667	,49673	,995
	6		-,15000	,49673	1,000
	7		,18537	,38702	,999
	4	1		,21905	,53103
3			-,91786	,50261	,533
4			-,14286	,39580	1,000
5			-,45952	,42904	,935
6			-,29286	,42904	,993
7			,04251	,29516	1,000
5		1		,67857	,60997
	2		-,45833	,58540	,986
	3		,31667	,49673	,995
	4		,45952	,42904	,935
	6		,16667	,52360	1,000
	7		,50203	,42095	,986
	6	1		,51190	,60997
2			-,62500	,58540	,936
3			,1500	,49673	1,000
4			,29286	,42904	,993
5			-,16667	,52360	1,000
7			,33537	,42095	,985
7		1		,17654	,52451
	2		-,96037	,49572	,460
	3		-,18537	,38702	,999
	4		-,04251	,29516	1,000
	5		-,50203	,42095	,986
	6		-,33537	,42095	,985

TUKEY HSD , Konumsal Özellikler (Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özelliklerinden birinci faktör)

EK-17

	TUKEY HSD , Erişilebilirlik Özellikleri (Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özelliklerinden ikinci faktör)				
	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2		,26786	,58456	,999
	3		,96508	,51700	,506
	4		,88572	,46764	,488
	5		-,74603	,53717	,807
	6		,83730	,53717	,709
	7		1,09408	,46191	,221
	2	1		-,26786	,58456
3			,69722	,49448	,796
4			,61786	,44262	,803
5			-1,01389	,51553	,441
6			,546944	,51553	,926
7			,82622	,43655	,489
3		1		-,96508	,51700
	2		-,69722	,49448	,796
	4		-,07937	,34856	1,000
	5		-1,71111*	,43744	,003
	6		-1,2778	,43744	1,000
	7		,12900	,34082	1,000
	4	1		-,88571	,46764
3			-,61786	,44262	,803
4			,07937	,34856	1,000
5			-1,63175*	,37783	,001
6			-,04841	,37783	1,000
7			,20836	,25993	,984
5		1		,74603	,53717
	2		1,01389	,51553	,441
	3		1,71111*	,43744	,003
	4		1,63175*	,37783	,001
	6		1,58333*	,46110	,014
	7		1,84011*	,37071	,000
	6	1		-,83730	,53717
2			-,56944	,51553	,926
3			,12778	,43744	1,000
4			,04841	,37783	1,000
5			-1,58333*	,46110	,014
7			,25678	,37071	,993
7		1		-1,09408	,46191
	2		-,82622	,43655	,489
	3		-,12900	,34082	1,000
	4		-,20836	,25993	,984
	5		-1,84011*	,37001	,000
	6		-,25678	,37071	,993

EK-18

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , Tasarım Özellikleri (Huzurevi bahçelerinin mevcut fiziksel özelliklerinden üçüncü faktör)	1	2	-,59821	,42317	,794
		3	,26429	,37427	,992
		4	,68571	,33854	,404
		5	,61012	,38887	,702
		6	,13095	,38887	1,000
		7	,67160	,33438	,415
	2	1	,59821	,42317	,794
		3	,86250	,35796	,204
		4	1,28393*	,32042	,002
		5	1,20833*	,37320	,025
		6	,72917	,37320	,449
		7	1,26982*	,31603	,002
	3	1	-,26429	,37427	,992
		2	-,86250	,35796	,204
		4	,42143	,25233	,637
		5	,34583	,31667	,929
		6	-,13333	,31667	1,000
		7	,40732	,24673	,650
	4	1	-,68571	,33854	,404
		3	-1,28393*	,32042	,002
		4	-,42143	,25233	,637
		5	-,07560	,27352	1,000
		6	-,47917	,27352	,402
		7	,06148	,18817	1,000
	5	1	-,61012	,38887	,702
		2	-1,20833*	,37320	,025
		3	-,34583	,31667	,929
		4	,07560	,27352	1,000
	6	-,47917	,33380	,782	
	7	,06148	,28636	1,000	
6	1	-,13095	,38887	1,000	
	2	-,72917	,37320	,449	
	3	,13333	,31667	1,000	
	4	,55476	,27352	,402	
	5	,49717	,33380	,782	
	7	,54065	,26836	,411	
7	1	-,67170	,34338	,415	
	2	-1,26982*	,31603	,002	
	3	-,49732	,24673	,650	
	4	,01411	,18817	1,000	
	5	-,06148	,26836	1,000	
	6	,61012	26836	,411	

EK-19

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD, Sütun Form	1	2	-,53827*	,14826	,007
		3	-,44898*	,13112	,014
		4	-,48163*	,11861	,002
		5	-,35969	,13624	,123
		6	-,53827*	,13624	,002
		7	-,41065*	,11715	,011
	2	1	,53827*	,14826	,007
		3	,08929	,12541	,992
		4	,05663	,11226	,999
		5	,17857	,13075	,819
		6	,0000	,13075	1,000
		7	,12761	,11072	,910
	3	1	,44898*	,13112	,014
		2	-,08929	,12541	,992
		4	-,03265	,08840	1,000
		5	,08929	,11095	,984
		6	-,08929	,11095	,984
		7	,03833	,08644	,999
	4	1	*,48163	,11861	,002
		3	-,05663	,11226	,999
		4	,03625	,08840	1,000
		5	,12194	,09583	,863
		6	-,05663	,09583	,997
		7	,07098	,06592	,934
	5	1	,35969	,13624	,123
		2	-,17857	,13075	,819
		3	-,08929	,11095	,984
		4	-,12194	,09583	,863
		6	-,17857	,11695	,728
		7	-,05096	,09402	,998
	6	1	*,53827	,13624	,002
		2	,0000	,13075	1,000
		3	,08929	,11095	,984
		4	,05663	,09583	,997
		5	,17857	,11695	,728
		7	,12761	,09402	,823
	7	1	*,41065	,11715	,011
		2	-,12761	,11072	,910
		3	-,03833	,08644	,999
		4	-,07098	,06592	,934
		5	,05096	,09402	,998
		6	-,12761	,09402	,823

EK-20

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , Sarkık Form	1	2	,23980	,13286	,547
		3	,15646	,11751	,836
		4	,17347	,10629	,662
		5	,29932	,12209	,187
		6	,15051	,12209	,880
		7	,07690	,10498	,990
	2	1	-,23980	,13286	,547
		3	-,08333	,11239	,990
		4	-,06633	,10060	,994
		5	,05952	,11717	,999
		6	-,08929	,11717	,988
		7	-,16289	,09922	,656
	3	1	-,15646	,11751	,836
		2	,08333	,11239	,990
		4	,01701	,07922	1,000
		5	,14286	,09942	,781
		6	-,00595	,09942	,1000
		7	-,07956	,07746	,947
	4	1	-,17347	,10629	,662
		3	,06633	,10060	,994
		4	-,01701	,07922	1,000
		5	,12585	,08587	,765
		6	-,02296	,08587	1,000
		7	-,9657	,05908	,660
	5	1	-,29932	,122209	,187
		2	-,05952	,11717	,999
		3	-,14286	,09942	,781
		4	-,12585	,08587	,765
	6	-,14881	,10480	,790	
	7	-,22242	,08426	,123	
6	1	-,15051	,12209	,880	
	2	,08929	,11717	,988	
	3	,00595	,09942	1,000	
	4	,02296	,08587	1,000	
	5	,14881	,10480	,790	
	7	-,07361	,08426	,976	
7	1	-,07690	,10498	,990	
	2	,16289	,09922	,656	
	3	,07956	,07746	,947	
	4	,09657	,05908	,660	
	5	,22242	,08426	,123	
	6	,07361	,08426	,976	

EK-21

		H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , Dağılık Form	1	2		-,14923	,14768	,951
		3		,20612	,13061	,696
		4		,16735	,11814	,792
		5		,16922	,13571	,874
		6		,04422	,13571	1,000
		7		,18417	,11669	,696
	2	1		,14923	,14768	,951
		3		,35536	,12492	,075
		4		,31658	,11182	,077
		5		,31845	,13024	,189
		6		,19345	,13024	,753
		7		,33341*	,11029	,047
	3	1		-,20612	,13061	,696
		2		-,35536	,12492	,075
		4		-,03878	,08806	,999
		5		-,03690	,11051	,1000
		6		-,16190	,11051	,765
		7		-,02195	,08610	1,000
	4	1		-,16735	,11814	,792
		3		-,31658	,11182	,077
		4		,03878	,08806	,999
		5		,00187	,09545	1,000
		6		-,12313	,09545	,855
		7		,01682	,06567	1,000
	5	1		-,16922	,13571	,874
		2		-,31845	,13024	,189
		3		,03690	,11051	1,000
		4		-,00187	,09545	1,000
	6		-,12500	,11649	,935	
	7		,01495	,09365	1,000	
6	1		-,04422	,13571	1,000	
	2		-,19345	,13024	,753	
	3		,16190	,11051	,765	
	4		,12313	,09545	855	
	5		,12500	,11649	,935	
	7		,13995	,09365	,748	
7	1		-,18417	,11669	,696	
	2		-,33341*	,11029	,047	
	3		,02195	,08610	1,000	
	4		-,01682	,06567	1,000	
	5		-,01495	,09365	1,000	
	6		-,13995	,09365	,748	

EK-22

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart sapma	Sig
1	2	,22066	,17448	,867
	3	-,09184	,15431	,997
	4	,11837	,13958	,979
	5	,21769	,16033	,823
	6	-,03827	,16033	1,000
	7	-,24689	,13787	,557
	2	1	-,22066	,17448
3		-,31250	,14759	,349
4		-,10230	,13211	,987
5		-,00298	,15387	1,000
6		-,25893	,15387	,629
7		-,46755*	,13030	,008
3	1	,09184	,15431	,997
	2	,31250	,14759	,349
	4	,21020	,10404	,407
	5	,30952	,13057	,220
	6	,05357	,13057	1,000
	7	-,15505	,10173	,730
	4	1	-,11837	,13958
3		,10230	,13211	,987
4		-,21020	,10404	,407
5		,09932	,11277	,975
6		-,15663	,11277	,807
7		-,36526*	,07758	,000
5		1	-,21769	,16033
	2	,00298	,15387	1,000
	3	-,30952	,13057	,220
	4	-,09932	,11277	,975
	6	-,25595	,13763	,511
	7	-,46458	,11065	,001
	6	1	,03827	,16033
2		,25893	,15387	,629
3		-,05357	,13057	1,000
4		,15663	,11277	,807
5		,25595	,13763	,511
7		-,20862	,11065	,494
7		1	,24689	,13787
	2	,46755*	,13030	,008
	3	,15005	,10173	,730
	4	,36526*	,07758	,000
	5	,46458*	,11065	,001
	6	,20862	,11065	,494

TUKEY HSD , Yuvarlak Form

EK-23

Huzurevi kodu		1	2	3	4	5	6	7
Sütun form	Ortalama	2,6939	3,2321	3,1429	3,1755	3,0536	3,2321	3,1045
	Varyans	,090	,020	,037	,125	,065	,063	,081
	Ss	,29942	,14158	,19280	,35391	,25505	,25139	,28397
	Skewness	-,062	-,752	,352	,471	-,545	,397	,760
	Kurtosis	-,1,688	-1,159	-,776	,612	-,248	1,672	,634
Sarkık form	Ortalama	3,9184	3,6786	3,76619	3,7449	3,6190	3,7679	3,8415
	Varyans	,008	,052	,050	,063	,128	,106	,057
	Ss	,08678	,22908	,22372	,25062	,35822	,32537	,23879
	Skewness	-,414	,087	-,142	,214	-,708	,097	-,179
	Kurtosis	-,1525	-1,453	-1,371	,810	,524	-,700	,256
Dağımk form	Ortalama	3,1633	3,3125	2,9571	2,9959	2,9940	3,1190	2,9791
	Varyans	,171	,082	,064	,053	,100	,086	,092
	Ss	,41386	,28555	,25297	,23109	,31573	,29266	,30273
	Skewness	,832	,437	,097	-,216	,286	,278	-,217
	Kurtosis	-,289	-,677	-1,416	,919	-,781	,272	-,868
Yuvarlak form	Ortalama	3,1939	2,9732	3,2857	3,0755	2,9762	3,2321	3,4408
	Varyans	,175	,306	,082	,092	,036	,143	,114
	Ss	,41795	,55320	,28571	,30302	,18857	,37812	,33765
	Skewness	,196	,065	,124	,061	,078	,282	-,444
	Kurtosis	,083	-1,518	,355	-,653	-1,009	,257	-,236

EK-24

Huzurevi kodu		1	2	3	4	5	6	7
Otsu gövde	Ortalama	4,0816	3,7143	3,8048	3,8020	3,8571	3,8095	3,8188
	Varyans	,067	,070	,043	,065	,090	,051	,056
	Ss	,25895	,26452	,20819	,25525	,29997	,22656	,23642
	Skewness	-,837	-,540	,295	-1,092	,168	-,982	,309
	Kurtosis	-,443	-1,050	-,080	2,813	-,683	1,591	,207
Odunsu gövde	Ortalama	3,1633	3,2232	3,3714	3,2469	3,2321	3,1607	3,1533
	Varyans	,093	,097	,062	,032	,101	,047	,048
	Ss	,30504	,31120	,24920	,17781	,31817	,21777	,21932
	Skewness	-,258	-,417	,727	,121	-,710	,686	-,091
	Kurtosis	-,957	-1,000	-,646	,016	,349	-,389	-,955

EK-25

Huzurevi kodu		1	2	3	4	5	6	7
İğne yapraklı bitki	Ortalama	3,4694	3,3482	3,5143	3,5245	3,4702	3,4583	3,4617
	Varyans	,030	,030	,019	,102	,069	,126	,060
	Ss	,17427	,17260	,13819	,31941	,26281	,35448	,24437
	Skewness	-,169	1,409	-,598	-,012	,175	,510	,252
	Kurtosis	-1,721	2,876	-,110	-,398	-,734	-,782	,191
Geniş yapraklı bitki	Ortalama	3,6122	3,6786	3,7095	3,6490	3,6190	3,5655	3,5226
	Varyans	,075	,136	,142	,057	,119	,145	,090
	Ss	,27311	,36820	3,7745	,23777	,34503	,38097	,29985
	Skewness	-,566	,601	-,165	,484	,077	-,061	-,040
	Kurtosis	-1,182	-1,040	-1,264	,676	-,522	,022	-,140

EK-26

Huzurevi kodu		1	2	3	4	5	6	7
Sıcak	Ortalama	3,9433	3,7974	3,9839	3,8410	3,9796	3,8271	3,9339
	Varyans	,078	,114	,041	,043	,043	,075	,052
Renkli	Ss	,27969	,33757	,20371	,20735	,2048	,27446	,22728
Çiçekli	Skewness	-,321	-,107	,111	,096	,151	,420	-,356
	Kurtosis	-,1293	,420	-,045	-,043	,399	-,1292	-,017
Soğuk	Ortalama	4,0511	3,9436	3,9790	3,9894	3,8872	3,8721	3,8859
	Varyans	,133	,046	,046	,054	,027	,052	,038
Renkli	Ss	,36495	,21524	,21495	,23236	,16523	,22743	,19608
Çiçekli	Skewness	,147	-,1784	-,576	-,734	-,323	,465	-,502
	Kurtosis	-,1147	2,200	-,431	-,212	-,1539	,020	-,666

EK-27

Huzurevi kodu		1	2	3	4	5	6	7
Yerörtücü	Ortalama	4,0677	3,75	3,9171	3,9849	4,0810	4,0814	4,0087
	Varyans	,048	,024	,074	,036	,041	,026	,047
	Ss	,21898	,15512	,27146	,19012	,20371	,16259	,21762
	Skewness	,495	-,120	,085	-,129	,575	-,050	-,330
	Kurtosis	-,1294	-,1849	,440	-,492	-,937	-,728	-,186
Çalı	Ortalama	3,5450	3,6138	3,7141	3,6150	3,6937	3,5832	3,5468
	Varyans	,105	,087	,026	,075	,082	,018	,065
	Ss	,32421	,29444	,16077	,27375	,28581	,13576	,25478
	Skewness	-,229	,054	-,218	,567	-,229	,614	,400
	Kurtosis	-,992	-,1106	-,1508	1,829	-,1080	-,516	-,198
Ağaç	Ortalama	3,5571	3,4541	3,4951	3,4548	3,3862	3,4830	3,5820
	Varyans	,022	,028	,123	,048	,058	,089	,220
	Ss	,14779	,16656	,35097	,22002	,24040	,29770	,46868
	Skewness	-,599	,215	,553	-,038	-,352	,196	2,800
	Kurtosis	-,759	-,1192	-,513	-,347	-,1080	-,406	10,388

EK-28

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , YERÖRTÜCÜ	1	2	,31773*	,05778	,000
		3	,15066	,05095	,051
		4	,08286	,04602	,548
		5	-,01329	,05325	1,000
		6	-,01365	,05298	1,000
		7	,05907	,04535	,851
	2	1	-,31773*	,05778	,000
		3	-,16708*	,04923	,013
		4	-,23488*	,04410	,000
		5	-,33102*	,05160	,000
		6	-,33139*	,05133	,000
		7	-,25866*	,04340	,000
	3	1	-,15066	,05095	,051
		2	,16708*	,04923	,013
		4	-,06780	,03468	,445
		5	-,16394*	,04382	,004
		6	-,16431*	,04350	,003
		7	-,09158	,03379	,098
	4	1	-,08286	,04602	,548
		3	,23488*	,04410	,000
		4	,06780	,03468	,445
		5	-,09614	,03797	,150
		6	-,09651	,03760	,139
		7	-,02378	,02576	,969
	5	1	,01329	,05325	1,000
		2	,33102*	,05160	,000
		3	,16394*	,04382	,004
		4	,09614	,03797	,150
	6	-,00037	,04616	1,000	
	7	,07236	,03716	,450	
6	1	,01365	,05298	1,000	
	2	,33139*	,05133	,000	
	3	,16431*	,04350	,003	
	4	,09651	,03760	,139	
	5	,00037	,04616	1,000	
	7	,07273	,03678	,431	
7	1	-,05907	,04535	,851	
	2	,25866*	,04340	,000	
	3	,09158	,03379	,098	
	4	,02378	,02576	,969	
	5	-,07236	,03716	,450	
	6	-,07273	,03678	,431	

EK-29

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	-,06885	,06994	,957
	3	-,16914	,06167	,090
	4	-,07003	,05571	,871
	5	-,14876	,06445	,242
	6	-,03828	,06413	,997
	7	-,00184	,05489	1,000
	2	1	,06885	,06994
3		-,10028	,05958	,628
4		-,00118	,05338	1,000
5		-,07991	,06245	,861
6		,03057	,06213	,999
7		,06702	,05254	,863
3		1	,16914	,06167
	2	,10028	,05958	,628
	4	,09911	,04198	,218
	5	,02037	,05303	1,000
	6	,13086	,05265	,167
	7	,16730	,04089	,001
	4	1	,07003	,05571
3		,00118	,05338	1,000
4		-,09911	,04198	,218
5		-,07873	,04596	,608
6		,03175	,04551	,993
7		,06819	,03118	,304
5		1	,14876	,06445
	2	,07991	,06245	,861
	3	-,02037	,05303	1,000
	4	,07873	,04596	,608
	6	,11048	,05588	,431
	7	,14693	,04497	,020
	6	1	,03828	,06413
2		-,03057	,06213	,999
3		-,13086	,05265	,167
4		-,03175	,04551	,993
5		-,11048	,05588	,431
7		,03644	,04452	,983
7		1	,00184	,05489
	2	-,06702	,05254	,863
	3	-,16730	,04089	,001
	4	-,06819	,03118	,304
	5	-,14693	,04497	,020
	6	-,03644	,04452	,983

TUKEY HSD , ÇALI

EK-30

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , AĞAÇ	1	2	,10295	,09355	,928
		3	,06197	,08250	,989
		4	,10222	,07452	,817
		5	,17089	,08621	,427
		6	,07403	,08579	,978
		7	-,02489	,07343	1,000
	2	1	-,10295	,09355	,928
		3	-,04098	,07970	,999
		4	-,00073	,07141	1,000
		5	,06794	,08354	,984
		6	-,02893	,08310	1,000
		7	-,12785	,07028	,536
	3	1	-,06197	,08250	,989
		2	,04098	,07970	,999
		4	,04025	,05615	,992
		5	,10892	,07094	,723
		6	,01205	,07043	1,000
		7	-,08687	,05470	,690
	4	1	-,10222	,07452	,817
		3	,00073	,07141	1,000
		4	-,04025	,05615	,992
		5	,06867	,06148	,923
		6	-,02820	,06088	,999
		7	-,12712	,04171	,039
	5	1	-,17089	,086621	,427
		2	-,06794	,08354	,984
		3	-,10892	,07094	,723
		4	-,06867	,06148	,923
		6	-,09687	,07474	,854
		7	-,19579	,06016	,021
	6	1	-,07403	,08579	,978
		2	,02893	,08310	1,00
		3	-,01205	,07043	1,000
		4	,02820	,06088	,999
		5	,09687	,07474	,854
		7	-,09892	,05955	,642
	7	1	,02489	,07343	1,000
		2	,12785	,07028	,536
		3	,08687	,05470	,690
		4	,12712	,04171	,039
		5	,19579	,06016	,021
		6	,09892	,05955	,642

EK-31

Huzurevi kodu		1	2	3	4	5	6	7
Kaba doku	Ortalama	3,3192	3,0613	3,2342	3,2003	3,0634	3,0534	3,1236
	Varyans	,023	,032	,065	,054	,047	,087	,055
	Ss	,15029	,17957	,25474	,23149	,21598	,29531	,23391
	Skewness	,094	,304	-,529	,080	1,188	-,496	,184
	Kurtosis	-,390	-,847	-,047	-,481	,801	-,212	-,353
Orta doku	Ortalama	4,1492	3,8629	3,9188	3,9181	4,0346	4,2177	4,0035
	Varyans	,076	,054	,059	,097	,057	,022	,033
	Ss	,27621	,23259	,24217	,31147	,23848	,14783	,18178
	Skewness	,472	,425	,105	-1,321	-1,388	,349	,205
	Kurtosis	-,557	-,374	-1,055	1,535	1,465	-,883	-1,211
Ince doku	Ortalama	3,8534	3,7161	3,8557	3,7829	3,6483	3,7624	3,8353
	Varyans	,080	,081	,042	,061	,038	,063	,056
	Ss	,28306	,28431	,20391	,24712	,19504	,25015	,23727
	Skewness	,732	,030	,597	-,356	-,169	-,517	-,109
	Kurtosis	-,725	-1,281	-,506	-,816	,658	-,863	-,406

EK-32

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , KABA DOKU	1	2	,25792*	,06477	,002
		3	,08494	,05711	,752
		4	,11891	,05159	,244
		5	,25582*	,05969	,000
		6	,26581*	,05969	,000
		7	,19557*	,05084	,003
	2	1	-,25792*	,06477	,002
		3	-,17298*	,05518	,030
		4	-,13901	,04944	,075
		5	-,00210	,05784	1,000
		6	,00789	,05753	1,000
		7	-,06235	,04865	,860
	3	1	-,08494	,05711	,752
		2	,17298*	,05518	,030
		4	,03397	,03888	,976
		5	,17088*	,04912	,010
		6	,18087*	,04876	,004
		7	,11063	,03787	,056
	4	1	-,11891	,05159	,244
		3	,13901	,04944	,075
		4	-,03397	,03888	,976
		5	,13691	,04256	,023
		6	,14691*	,04215	,010
		7	,07666	,02887	,112
	5	1	-,25582*	,05969	,000
		2	,00210	,05784	1,000
		3	-,17088*	,04912	,010
		4	-,13691*	,04256	,023
		6	,01000	,05175	1,000
		7	-,06025	,04165	,776
	6	1	-,26581*	,05939	,000
		2	-,00789	,05753	1,000
		3	-,18087*	,04876	,004
		4	-,14691*	,04215	,010
		5	-,01000	,05175	1,000
		7	-,07024	,04123	,614
	7	1	-,19557*	,05084	,003
		2	,06235	,04865	,860
		3	-,11063	,03787	,056
		4	-,07666	,02887	,112
		5	,06025	,04165	,776
		6	,07024	,04123	,614

EK-33

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD, ORTA DOKU	1	2	,28634*	,06656	,000
		3	,23038*	,05870	,002
		4	,23111*	,05302	,000
		5	,11464	,06134	,502
		6	-,06851,	,06104	,921
		7	,14570	,05224	,080
	2	1	-,28634*	,06656	,000
		3	-,05597	,05671	,957
		4	-,05523	,05081	,932
		5	-,17170	,05944	,061
		6	-,35485*	,05913	,000
		7	-,14064	,05000	,075
	3	1	-,23038*	,05870	,002
		2	,05597	,05671	,957
		4	,00074	,03995	1,000
		5	-,11573	,05048	,250
		6	-,29888*	,05011	,000
		7	-,08468	,03892	,311
	4	1	-,23111*	,05302	,000
		3	,05523	,05081	,932
		4	-,00074	,03995	1,000
		5	-,11647	,04374	,110
		6	-,29962*	,04332	,000
		7	-,08541	,02967	,063
	5	1	-,11464	,06134	,502
		2	,17170	,05944	,061
		3	,11573	,05048	,250
		4	,11647	,04374	,110
		6	-,18315*	,05318	,011
		7	,03106	,04280	,991
	6	1	,06851	,06104	,921
		2	,35485*	,05913	,000
		3	,29888*	,05011	,000
		4	,29962*	,04332	,000
		5	,18315*	,05318	,011
		7	,21421*	,04237	,000
	7	1	-,14570	,05224	,080
		2	,14064	,0500	,075
		3	,08468	,03892	,311
		4	,08541	,02967	,063
		5	-,03106	,04280	,991
		6	-,21421*	,04237	,000

EK-34

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	,13731	,06642	,374
	3	-,00222	,05857	1,000
	4	,07057	,05291	,836
	5	,20516*	,06121	,015
	6	,09109	,06091	,747
	7	,01813	,05214	1,000
	2	1	-,13731	,06642
3		-,13953	,05659	,175
4		-,06674	,05070	,844
5		,06785	,05932	,914
6		-,04622	,05900	,986
7		-,11918	,04990	,206
3	1	,00222	,05857	1,000
	2	,13953	,05659	,175
	4	,07279	,03987	,531
	5	,20739*	,05037	,001
	6	,09331	,05000	,504
	7	,02035	,03884	,999
	4	1	-,07057	,05291
3		,06674	,05070	,844
4		-,07279	,03987	,531
5		,13459*	,04365	,035
6		,02052	,04323	,999
7		-,05244	,02961	,568
5		1	-,20516*	,06121
	2	-,06785	,05932	,914
	3	-,20739*	,05037	,001
	4	-,13459*	,04365	,035
	6	-,11407	,05307	,326
	7	-,18703*	,04271	,000
	6	1	-,09109	,06091
2		,04622	,05900	,986
3		-,09331	,05000	,504
4		-,02052	,04323	,999
5		,11407	,05307	,326
7		-,07296	,04228	,599
7		1	-,01813	,05214
	2	,11918	,04990	,206
	3	-,02035	,03884	,999
	4	,05244	,02961	,568
	5	,18703*	,04271	,000
	6	,07296	,04228	,599

, TUKEY HSD ,INCE DOKU

EK-35

Bitki Özelliği		
Sütun form	Ortalama	3,11992
	Varyans	,091
	Skewness	,214
	Kurtosis	,798
Sarkık form	Ortalama	3,77545
	Varyans	,066
	Skewness	-,331
	Kurtosis	,526
Dağınık form	Ortalama	3,03010
	Varyans	,087
	Skewness	,163
	Kurtosis	-,108
Yuvarlak form	Ortalama	3,22328
	Varyans	,138
	Skewness	-,051
	Kurtosis	-,440
Otsu gövde	Ortalama	3,82449
	Varyans	,062
	Skewness	-,200
	Kurtosis	,585
Odunsu gövde	Ortalama	3,21734
	Varyans	,056
	Skewness	-,012
	Kurtosis	-,134
İğne yaprak	Ortalama	3,48285
	Varyans	,069
	Skewness	,234
	Kurtosis	-,110
Geniş yaprak	Ortalama	3,60812
	Varyans	,094
	Skewness	,056
	Kurtosis	-,236
Sıcak renkli çiçek	Ortalama	3,90133
	Varyans	,058
	Skewness	-,313
	Kurtosis	,186
Soğuk renkli çiçek	Ortalama	3,93566
	Varyans	,052
	Skewness	-,171
	Kurtosis	-,129
Ağaç	Ortalama	3,99240
	Varyans	,049
	Skewness	-,138
	Kurtosis	-,072
Çalı	Ortalama	3,60469

	Varyans	,066
	Skewness	,203
	Kurtosis	,302
Yerörtücü	Ortalama	3,50228
	Varyans	,117
	Skewness	2,654
	Kurtosis	14,718
Kaba doku	Ortalama	3,15187
	Varyans	,059
	Skewness	-,049
	Kurtosis	-,250
Orta doku	Ortalama	3,99290
	Varyans	,066
	Skewness	,115
	Kurtosis	,229
İnce doku	Ortalama	3,79394
	Varyans	,060
	Skewness	-,087
	Kurtosis	-,468

EK-36

	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
	TUKEY HSD , SIKICI-İLGİNÇ	Sütun form	Sarkık form	-1,29231*	,13403
Otsu form			-,46923*	,13403	,000
İğne yaprak			-,59231*	,13403	,000
Sıcak renkli çiçek			-,86154*	,13403	,000
Soğuk renkli çiçek			-,77692*	,13403	,000
yerörtücü			-,81538*	,13403	,000
Çalı			-,6000*	,13403	,000
ağaç			-,54615*	,13403	,000
Kaba doku			-,76154*	,13403	,000
Orta doku			-,98462*	,13403	,000
İnce doku			-,62308*	,13403	,000
TUKEY HSD , SIKICI-İLGİNÇ	Sarkık form	Sütun form	1,29231*	,13403	,000
		Dağınık form	1,35385*	,13403	,000
		Yuvarak form	,88462*	,13403	,000
		Otsu gövde	,82308*	,13403	,000
		Odunsu gövde	1,26923*	,13403	,000
		İğne yaprak	,7000*	,13403	,000
		geniş yaprak	,98462*	,13403	,000
		Soğuk renkli çiçek	,51538*	,13403	,000
		yerörtücü	,47692*	,13403	,000
		Çalı	,69231*	,13403	,000
		Ağaç	,74615*	,13403	,000
		Kaba Doku	,53077*	,13403	,000
		İnce Doku	,66923*	,13403	,000
		TUKEY HSD , SIKICI-İLGİNÇ	Dağınık Form	Sarkık form	-1,35385*
Yuvarlak form	-,46923*			,13403	,000
Otsu gövde	-,53077*			,13403	,000
TUKEY HSD , SIKICI-İLGİNÇ		İğne yaprak	-,65385*	,13403	,000
		Sıcak renkli çiçek	-,92308*	,13403	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,83846*	,13403	,000
		Yerörtücü	-,87692*	,13403	,000
		Çalı	-,66154*	,13403	,000
		Ağaç	-,60769*	,13403	,000
		Kaba doku	-,82308*	,13403	,000
		Orta doku	-1,04615*	,13403	,000
		İnce doku	-,68462*	,13403	,000
		TUKEY HSD , SIKICI-İLGİNÇ	Yuvarlak form	Sarkık form	-,88462*
Dağınık form	,46923*			,13403	,000
Orta doku	-,57692*			,13403	,000
TUKEY HSD , SIKICI-İLGİNÇ	Otsu gövde	Sütun form	,46923*	,13403	,000
		Sarkık form	-,82308*	,13403	,000
		Dağınık form	,53077*	,13403	,000
		Orta doku	-,51538*	,13403	,000
TUKEY HSD , SIKICI-İLGİNÇ	Odunsu gövde	Sarkık form	-1,26923*	,13403	,000
		İğne yaprak	-,56923*	,13403	,000
		Sıcak renkli çiçek	-,83846*	,13403	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,75385*	,13403	,000
		yerörtücü	-,79231*	,13403	,000
		Çalı	-,57692*	,13403	,000
		Ağaç	-,52308*	,13403	,000
		Kaba doku	-,73846*	,13403	,000
Orta doku	-,96154*	,13403	,000		

		Ince doku	-,6000*	,13403	,000
İğne yaprak		Sütun form	,59231*	,13403	,000
		Sarkık form	-,7000*	,13403	,000
		Dağınık form	,65385*	,13403	,000
		Odunsu	,56923*	,13403	,000
Geniş yaprak		Sarkık form	-,98462*	,13403	,000
		Sıcak renkli çiçek	-,55385*	,13403	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,46923*	,13403	,000
		Yerörtücü	-,50769*	,13403	,000
		Orta doku	-,67692*	,13403	,000
Sıcak renkli çiçek		Sütun form	,86154*	,13403	,000
		Dağınık form	,92308*	,13403	,000
		Odunsu gövde	,83846*	,13403	,000
		Geniş yaprak	,55385*	,13403	,000
Soğuk renkli çiçek		Sütun form	,77692*	,13403	,000
		Sarkık form	-,51538*	,13403	,000
		Dağınık form	,83846*	,13403	,000
		Odunsu gövde	,75385*	,13403	,000
		Geniş yaprak	,46923*	,13403	,000
Yerörtücü		Sütun form	,81538*	,13403	,000
		Sarkık form	-,47692*	,13403	,000
		Dağınık form	,87692*	,13403	,000
		Odunsu gövde	,79231*	,13403	,000
		Geniş yapraklı çiçek	,50769*	,13403	,000
Çalı		Sütun form	,6000*	,13403	,000
		Sarkık form	-,69231*	,13403	,000
		Dağınık form	,66154*	,13403	,000
		Odunsu gövde	,57692*	,13403	,000
Ağaç		Sütun fom	,54615*	,13403	,000
		Sarkık from	-,74615*	,13403	,000
		Dağınık form	,60769*	,13403	,000
		Odunsu gövde	,52308*	,13403	,000
Kaba doku		Sütun form	,76154*	,13403	,000
		Sarkık form	-,53077*	,13403	,000
		Dağınık from	,82308*	,13403	,000
		Odunsu gövde	,73846*	,13403	,000
Orta doku		Sütun form	,98462*	,13403	,000
		Dağınık form	1,04615*	,13403	,000
		Yuvarlak form	,57692*	,13403	,000
		Otsu gövde	,51538*	,13403	,000
		Odunsu gövde	,96154*	,13403	,000
		Geniş yaprak	,67692*	,13403	,000
İnce doku		Sütun form	,62308*	,13403	,000
		Sarkık form	-,66923*	,13403	,000
		Dağınık form	,68462*	,13403	,000
		Odunsu gövde	,60000*	,13403	,000

EK-37

	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
	Sütun form	Sarkık form		-,77692*	,13386
Otsu gövde			-,49231*	,13386	,022
Odunsu gövde			,61538*	,13386	,001
Sıcak renkli çiçek			-,80769*	,13386	,000
Soğuk renkli çiçek			-,66923*	,13386	,000
yerörtücü			-,90000*	,13386	,000
Kaba doku			-,69231*	,13386	,000
Orta doku			-,59231*	,13386	,001
Sarkık form	Ince doku		-,55385*	,13386	,004
	Sütun form		,77692*	,13386	,000
	Dağınık form		,70769*	,13386	,000
	Yuvarlak form		,59231*	,13386	,001
	Odunsu gövde		1,39231*	,13386	,000
	Iğne yaprak		,66923*	,13386	,000
Dağınık Form	Geniş yaprak		,48462*	,13386	,000
	Sarkık form		-,70769*	,13386	,000
	Odunsu gövde		,68462*	,13386	,000
	Sıcak renkli çiçek		-,73846*	,13386	,000
	Soğuk renkli çiçek		-,60000*	,13386	,001
	yerörtücü		-,83077*	,13386	,000
	Kaba doku		-,62308*	,13386	,000
	Orta doku		-,52308*	,13386	,009
Yuvarlak form	Ince doku		-,48462*	,13386	,027
	Sarkık form		-,59231*	,13386	,000
	Odunsu form		,8000*	,13386	,000
	Sıcak çiçekli		-,62308*	,13386	,000
	Soğuk renkli çiçek		-,48462*	,13386	,000
	Yerörtücü		-,71538*	,13386	,000
Otsu gövde	Kaba doku		-,50769*	,13386	,000
	Sütun form		,49231*	,13386	,000
	Odunsu gövde		1,10769*	,13386	,000
Odunsu gövde	Sütun form		-,61538*	,13386	,000
	Sarkık form		-1,39231*	,13386	,000
	Dağınık form		-,68462*	,13386	,000
	Yuvarlak form		-,8000*	,13386	,000
	Otsu gövde		-1,10769*	,13386	,000
	Iğne yaprak		-,72308*	,13386	,000
	Geniş yaprak		-,90769*	,13386	,000
	Sıcak renkli çiçek		-1,42308*	,13386	,000
	Soğuk renkli çiçek		-1,28462*	,13386	,000
	yerörtücü		-1,51538*	,13386	,000
	çalı		-1,01538*	,13386	,000
	Ağaç		-1,05385*	,13386	,000
	Kaba doku		-1,30769*	,13386	,000
Iğne yaprak	Orta doku		-1,20769*	,13386	,000
	Ince doku		-1,16923*	,13386	,000
	Sarkık form		-,66923*	,13386	,000
	Odunsu gövde		,72308*	,13386	,000
	Sıcak renkli çiçek		-,7000*	,13386	,000
	Soğuk renkli çiçek		-,79231*	,13386	,000
	Yerörtücü		-,58462*	,13386	,000
	Kaba doku		-,48462*	,13386	,000

,000TUKEY HSD , SIRADAN-ÖZGÜN

	Orta doku	-,48462*	,13386	,000
Geniş yaprak	Sarkık form	-,48462*	,13386	,000
	Odunsu gövde	,90769*	,13386	,000
	Sıcak renkli çiçekli	-,51538*	,13386	,000
	Yerörtücü	-,60769*	,13386	,000
sıcak renkli çiçek	Sütun form	,80769*	,13386	,000
	Dağınık form	,73846*	,13386	,000
	Yuvarlak form	,62308*	,13386	,000
	Odunsu gövde	1,42308*	,13386	,000
	İğne yaprak	,7000*	,13386	,000
	Geniş yaprak	,51538*	,13386	,000
soğuk renkli çiçek	Sütun form	,66923*	,13386	,000
	Dağınık form	,60000*	,13386	,000
	Odunsu gövde	,48462*	,13386	,000
	İğne yaprak	1,28462*	,13386	,000
Yerörtücü	Sütun form	,90000*	,13386	,000
	Dağınık form	,83077*	,13386	,000
	Yuvarlak form	,71538*	,13386	,000
	Odunsu gövde	1,51538*	,13386	,000
	İğne yaprak	,79231*	,13386	,000
	Geniş yaprak	,60769*	,13386	,000
	Çalı	,50000*	,13386	,000
	Ağaç	,46154*	,13386	,000
Çalı	Odunsu gövde	1,01538*	,13386	,000
	Yerörtücü	-,5000*	,13386	,000
Ağaç	Odunsu gövde	1,05385*	,13386	,000
	yerörtücü	-,46154*	,13386	,000
Kaba doku	Sütun form	,69231*	,13386	,000
	Dağınık form	,62308*	,13386	,000
	Yuvarlak form	,50769*	,13386	,000
	Odunsu gövde	1,30769*	,13386	,000
	İğne yaprak	,5842*	,13386	,000
Orta doku	Sütun form	,59231*	,13386	,000
	Dağınık form	,5230*	,13386	,000
	Odunsu gövde	1,20769*	,13386	,000
	İğne yaprak	,48462*	,13386	,000
İnce doku	Sütun form	,55385*	,13386	,000
	Dağınık form	,48462*	,13386	,000
	Odunsu gövde	1,16923*	,13386	,000

EK-38

	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , ETKİLENMEM-ETKİLENME	Sütun form	Sarkık form	-,52308*	,13086	,000
		Odunsu gövde	,7000*	,13086	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,78462*	,13086	,000
		Orta doku	-,47692*	,13086	,000
		İnce doku	-,65385*	,13086	,000
	Sarkık form	Sütun	,52308*	,13086	,000
		Sarkık	,71538*	,13086	,000
		Odunsu	1,22308*	,13086	,000
	Dağlık form	sarkık	-,71538*	,13086	,000
		Odunsu	,50769*	,13086	,000
		İğne yaprak	-,53846*	,13086	,000
		Geniş yaprak	-,46923*	,13086	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,42308*	,13086	,000
		Yerörtücü	-,97692*	,13086	,000
		Ağaç	-,61538*	,13086	,000
		Kaba doku	-,51538*	,13086	,000
		Orta doku	-,54615*	,13086	,000
		İnce doku	-,84615*	,13086	,000
		Yuvarlak Form	Odunsu	,80769*	,13086
	Soğuk renkli çiçek		-,67692*	,13086	,000
	İnce doku		-,54615*	,13086	,000
	Otsu gövde	Odunsu gövde	,90000*	,13086	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,58462*	,13086	,000
		İnce doku	-,45385*	,13086	,000
	Odunsu gövde	Sütun	-,7000*	,13086	,000
		Sarkık	-1,22308*	,13086	,000
		Yuvarlak	-,50769*	,13086	,000
		Otsu	-,80769*	,13086	,000
		İğne yaprak	-,9000*	,13086	,000
		Geniş yaprak	-1,04615*	,13086	,000
		Sıcak renkli çiçek	-,97692*	,13086	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,93077*	,13086	,000
		Yerörtücü	-1,12308*	,13086	,000
		Çalı	-,85385*	,13086	,000
		Ağaç	-1,02308*	,13086	,000
		Kaba doku	-1,05385*	,13086	,000
		Orta doku	-1,17692*	,13086	,000
		İnce doku	-1,35385*	,13086	,000
	İğne yaprak	Dağlık	,53846*	,13086	,000
		Odunsu	1,04615*	,13086	,000
	Geniş yaprak	Dağlık form	,46923*	,13086	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,50769*	,13086	,000
Sıcak renkli çiçek	Soğuk renkli çiçek	-,55385*	,13086	,000	
Soğuk renkli çiçek	Sütun form	,78462*	,13086	,000	
	Dağlık form	,97692*	,13086	,000	
	Yuvarlak form	,67692*	,13086	,000	
	Otsu gövde	1,48462*	,13086	,000	
	Odunsu gövde	,50769*	,13086	,000	
	Geniş yaprak	,55385*	,13086	,000	
	Sıcak renkli çiçek	,63077*	,13086	,000	
	Çalı	,46154*	,13086	,000	
	ağaç	,46154*	,13086	,000	

	Yerörtücü	Dağınık form	,61538*	,13086	,000
		Odunsu gövde	1,12308*	,13086	,000
	Çalı	Odunsu gövd	,85385*	,13086	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,63077*	,13086	,000
		Ince doku	-,5000*	,13086	,000
	Ağaç	Dağınık	,51538*	,13086	,000
		Odunsu gövde	1,02308*	,13086	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,46154*	,13086	,000
	Kaba doku	Dağınık	,54615*	,13086	,000
		odunsu	1,05385*	,13086	,000
	Orta doku	Sütun form	,47692*	,13086	,000
		Dağınık form	,66923*	,13086	,000
		Odunsu form	1,17692*	,13086	,000
	Ince doku	Sütun form	,65385*	,13086	,000
		Dağınık form	,84615*	,13086	,000
		Yuvarlak fom	,54615*	,13086	,000
		Otsu gövde	,45385*	,13086	,000
		Odunsu gövde	1,35385*	,13086	,000
		Çalı	,5000*	,13086	,000

EK-39

	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
,000TUKEY HSD , İTİCİ-ÇEKİCİ	Sütun form	Otsu	-,62308*	,12233	,000
		Sıcak renkli çiçek	-,48462*	,12233	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,53077*	,12233	,000
		yerörtücü	-,57692*	,12233	,000
		Kaba doku	,53846*	,12233	,000
		İnce doku	-,65385*	,12233	,000
		Yuvarlak	,61538*	,12233	,000
		Ağaç	,54615*	,12233	,000
		Kaba doku	,94615*	,12233	,000
	Sarkık	Yuvarlak	,61538*	,12233	,000
		Ağaç	,54615*	,12233	,000
		Kaba doku	,94615*	,12233	,000
	Dağınık	Otsu	-,59231*	,12233	,000
		Sıcak renkli çiçek	-,45385*	,12233	,000
		Soğuk renkli çiçek	,50000*	,12233	,000
		yerörtücü	-,54615*	,12233	,000
		Kaba doku	,56923*	,12233	,000
		Orta doku	-,62308*	,12233	,000
	Yuvarlak	Sarkık	-,61538*	,12233	,000
		Otsu	-,83077*	,12233	,000
		odunsu	-,46923*	,12233	,000
		Geniş yaprak	-,54615*	,12233	,000
		Sıcak renkli çiçek	-,69231*	,12233	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,73846*	,12233	,000
		Yerörtücü	-,78462*	,12233	,000
		Çalı	-,52308*	,12233	,000
		Orta doku	-,86154*	,12233	,000
	Otsu gövde	Sütun form	,62308*	,12233	,000
Dağınık form		,59231*	,12233	,000	
Yuvarlak form		,83077*	,12233	,000	
İğne yaprak		,43846*	,12233	,000	
Ağaç		,76154*	,12233	,000	
Kaba doku		1,16154*	,12233	,000	
İnce doku		,5000*	,12233	,000	
Odunsu gövde	Yuvarlak form	,46923*	,12233	,000	
	Kaba doku	,8000*	,12233	,000	
İğne yaprak	Otsu	-,43846	,12233	,000	
	Kaba doku	,72308	,12233	,000	
	Orta doku	-,46923	,12233	,000	
Geniş yaprak	Yuvarlak	,54615	,12233	,000	
	Ağaç	,47692	,12233	,000	
	Kaba doku	,87692	,12233	,000	
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,48462	,12233	,000	
	Dağınık	,45385	,12233	,000	
	Yuvarlak	,69231	,12233	,000	
	Ağaç	,62308	,12233	,000	
Soğuk renkli çiçek	Kaba doku	1,02308	,12233	,000	
	Sütun form	,53077	,12233	,000	
	Dağınık form	,50000	,12233	,000	
	Yuvarlak	,73846	,12233	,000	
	Ağaç	,66923	,12233	,000	
	Kaba doku	1,06923	,12233	,000	

		Sütun	,57692	,12233	,000
		Dağınık	,54615	,12233	,000
		Yuvarlak	,78462	,12233	,000
		Ağaç	,71538	,12233	,000
		Kaba doku	1,11538	,12233	,000
		Ince doku	,45385	,12233	,000
	çalı	Yuvarlak	,52308	,12233	,000
		Ağaç	,45385	,12233	,000
		Kaba doku	,85385	,12233	,000
	ağaç	Sarkık	-,54615	,12233	,000
		otsu	-,76154	,12233	,000
		odunsu	-,4000	,12233	,000
		Geniş yaprak	-,47692	,12233	,000
		Sıcak renkli çiçek	-,62308	,12233	,000
		Soğuk renkli çiçek	-,66923	,12233	,000
		yerörtücü	-,71538	,12233	,000
		Çalı	-,45385	,12233	,000
		Orta doku	-,79231	,12233	,000
	Kaba doku	Sütun	-,53846	,12233	,000
		sarkık	-,94615	,12233	,000
	Orta doku	Sütun	,65385	,12233	,000
		Dağınık	,62308	,12233	,000
		Yuvarlak	,86154	,12233	,000
		Iğne yaprak	,46923	,12233	,000
		Ağaç	,79231	,12233	,000
		Kaba doku	1,19231	,12233	,000
		Ince doku	,53077	,12233	,000
	Ince doku	Otsu	-,5000	,12233	,000
		Yerörtücü	-,45385	,12233	,000
		Kaba doku	,66154	,12233	,000
		Orta doku	-,53077	,12233	,000

EK-40

TUKEY HSD , ÇİRKİN-GÜZEL	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,48462	,12277	,000
Dağınık			,53077	,12277	,000	
Otsu			-,65385	,12277	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,67692	,12277	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,72308	,12277	,000	
Yerörtücü			-,7000	,12277	,000	
Çalı			-,64615	,12277	,000	
Kaba doku			,54615	,12277	,000	
Orta doku			-,9000	,12277	,000	
Sarkık	Sütun		,48462	,12277	,000	
	Dağınık		1,01538	,12277	,000	
	Yuvarlak		,54615	,12277	,000	
	Kaba doku		1,03077	,12277	,000	
Dağınık	Sütun		-,53077	,12277	,000	
	Sarkık		-1,01538	,12277	,000	
	Yuvarlak		-,46923	,12277	,000	
	Otsu		-1,18462	,12277	,000	
	Odunsu		-,86154	,12277	,000	
	Iğne yaprak		-,80769	,12277	,000	
	Geniş yaprak		-,83077	,12277	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-1,20769	,12277	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-1,25385	,12277	,000	
	Yerörtücü		-1,23077	,12277	,000	
	Çalı		-1,17692	,12277	,000	
	Ağaç		-,82308	,12277	,000	
	Orta doku		-1,43077	,12277	,000	
	İnce doku		-,85385	,12277	,000	
	Yuvarlak	Sarkık		-,54615	,12277	,000
		Dağınık		,46923	,12277	,000
otsu			-,71538	,12277	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,73846	,12277	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,78462	,12277	,000	
yerörtücü			-,76154	,12277	,000	
Çalı			-,70769	,12277	,000	
Kaba doku			,48462	,12277	,000	
Orta doku			-,96154	,12277	,000	
Otsu	Sütun		,65385	,12277	,000	
	Dağınık		1,18462	,12277	,000	
	Yuvarlak		,71538	,12277	,000	
	Kaba doku		1,2000	,12277	,000	
Odunsu	Dağınık		,86154	,12277	,000	
	Kaba doku		,87692	,12277	,000	
	Orta doku		-,56923	,12277	,000	
Iğne yaprak	Dağınık		,80769	,12277	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,44615	,12277	,000	
	Yerörtücü		-,42308	,12277	,000	
	Kaba doku		,82308	,12277	,000	
	Orta doku		-,62308	,12277	,000	
Geniş yaprak	Dağınık		,83077	,12277	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,42308	,12277	,000	
	Kaba doku		,84615	,12277	,000	
	Orta doku		,6000	,12277	,000	

EK-41

TUKEY HSD , BUNALTIÇI-HUZURVERİCİ	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık	Sütun		,81538	,12241	,000	
	Dağınık		1,37692	,12241	,000	
	Yuvarlak		,93077	,12241	,000	
	Odunsu		,96923	,12241	,000	
	Iğne yaprak		,56154	,12241	,000	
	Ağaç		,5000	,12241	,000	
	Kaba doku		1,16154	,12241	,000	
	İnce doku		,42308	,12241	,000	
	Dağınık	Sütun		-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak		Sarkık		-,93077	,12241	,000
		Dağınık		,44615	,12241	,000
		Otsu		-,68462	,12241	,000
	Geniş yaprak		-,7000	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,93846	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,76923	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,93077	,12241	,000	
	Çalı		-,84615	,12241	,000	
	Ağaç		-,43077	,12241	,000	
	Orta doku		-1,15385	,12241	,000	
	Kaba doku		-,50769	,12241	,000	
Otsu	Sütun		,56923	,12241	,000	
	Dağınık		1,13077	,12241	,000	
	Yuvarlak		,68462	,12241	,000	
	Odunsu		,72308	,12241	,000	
	Kaba doku		,91538	,12241	,000	
	Orta doku		-,46923	,12241	,000	
	Odunsu	Sarkık		-,96923	,12241	,000
Otsu			-,72308	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,73846	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,97692	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,80769	,12241	,000	
Yerörtücü			-,96923	,12241	,000	
Çalı			-,88462	,12241	,000	

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
Iğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241	,000
	Dağınık	1,14615	,12241	,000
	Yuvarlak	,7000	,12241	,000
	Odunsu	,73846	,12241	,000
	Kaba doku	,93077	,12241	,000
	Orta doku	-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	Iğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-42

TUKEY HSD ALGILANMASI GÜÇ-ALGILANABİLİR	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık	Sütun		,81538	,12241	,000	
	Dağınık		1,37692	,12241	,000	
	Yuvarlak		,93077	,12241	,000	
	Odunsu		,96923	,12241	,000	
	Iğne yaprak		,56154	,12241	,000	
	Ağaç		,5000	,12241	,000	
	Kaba doku		1,16154	,12241	,000	
	İnce doku		,42308	,12241	,000	
	Dağınık	Sütun		-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak		Sarkık		-,93077	,12241	,000
		Dağınık		,44615	,12241	,000
		Otsu		-,68462	,12241	,000
	Geniş yaprak		-,7000	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,93846	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,76923	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,93077	,12241	,000	
	Çalı		-,84615	,12241	,000	
	Ağaç		-,43077	,12241	,000	
	Orta doku		-1,15385	,12241	,000	
	Kaba doku		-,50769	,12241	,000	
Otsu	Sütun		,56923	,12241	,000	
	Dağınık		1,13077	,12241	,000	
	Yuvarlak		,68462	,12241	,000	
	Odunsu		,72308	,12241	,000	
	Kaba doku		,91538	,12241	,000	
	Orta doku		-,46923	,12241	,000	
	Odunsu	Sarkık		-,96923	,12241	,000
Otsu			-,72308	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,73846	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,97692	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,80769	,12241	,000	
Yerörtücü			-,96923	,12241	,000	
Çalı			-,88462	,12241	,000	

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
İğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
	Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241
Dağınık		1,14615	,12241	,000
Yuvarlak		,7000	,12241	,000
Odunsu		,73846	,12241	,000
Kaba doku		,93077	,12241	,000
Orta doku		-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	İğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	İğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	İğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-43

TUKEY HSD ,YORUCU-DİNLENDİRİCİ	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık	Sütun		,81538	,12241	,000	
	Dağınık		1,37692	,12241	,000	
	Yuvarlak		,93077	,12241	,000	
	Odunsu		,96923	,12241	,000	
	Iğne yaprak		,56154	,12241	,000	
	Ağaç		,5000	,12241	,000	
	Kaba doku		1,16154	,12241	,000	
	Ince doku		,42308	,12241	,000	
	Dağınık	Sütun		-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak		Sarkık		-,93077	,12241	,000
		Dağınık		,44615	,12241	,000
		Otsu		-,68462	,12241	,000
	Geniş yaprak		-,7000	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,93846	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,76923	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,93077	,12241	,000	
	Çalı		-,84615	,12241	,000	
	Ağaç		-,43077	,12241	,000	
	Orta doku		-1,15385	,12241	,000	
	Kaba doku		-,50769	,12241	,000	
Otsu	Sütun		,56923	,12241	,000	
	Dağınık		1,13077	,12241	,000	
	Yuvarlak		,68462	,12241	,000	
	Odunsu		,72308	,12241	,000	
	Kaba doku		,91538	,12241	,000	
	Orta doku		-,46923	,12241	,000	
	Odunsu	Sarkık		-,96923	,12241	,000
Otsu			-,72308	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,73846	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,97692	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,80769	,12241	,000	
Yerörtücü			-,96923	,12241	,000	
Çalı			-,88462	,12241	,000	

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
İğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
	Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241
Dağınık		1,14615	,12241	,000
Yuvarlak		,7000	,12241	,000
Odunsu		,73846	,12241	,000
Kaba doku		,93077	,12241	,000
Orta doku		-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	İğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	İğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	İğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-44

TUKEY HSD, YAPAY-DOĞAL	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık	Sütun		,81538	,12241	,000	
	Dağınık		1,37692	,12241	,000	
	Yuvarlak		,93077	,12241	,000	
	Odunsu		,96923	,12241	,000	
	Iğne yaprak		,56154	,12241	,000	
	Ağaç		,5000	,12241	,000	
	Kaba doku		1,16154	,12241	,000	
	Ince doku		,42308	,12241	,000	
	Dağınık	Sütun		-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak		Sarkık		-,93077	,12241	,000
		Dağınık		,44615	,12241	,000
		Otsu		-,68462	,12241	,000
	Geniş yaprak		-,7000	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,93846	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,76923	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,93077	,12241	,000	
	Çalı		-,84615	,12241	,000	
	Ağaç		-,43077	,12241	,000	
	Orta doku		-1,15385	,12241	,000	
	Kaba doku		-,50769	,12241	,000	
Otsu	Sütun		,56923	,12241	,000	
	Dağınık		1,13077	,12241	,000	
	Yuvarlak		,68462	,12241	,000	
	Odunsu		,72308	,12241	,000	
	Kaba doku		,91538	,12241	,000	
	Orta doku		-,46923	,12241	,000	
	Odunsu	Sarkık		-,96923	,12241	,000
Otsu			-,72308	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,73846	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,97692	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,80769	,12241	,000	
Yerörtücü			-,96923	,12241	,000	
Çalı			-,88462	,12241	,000	

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
Iğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241	,000
	Dağınık	1,14615	,12241	,000
	Yuvarlak	,7000	,12241	,000
	Odunsu	,73846	,12241	,000
	Kaba doku	,93077	,12241	,000
	Orta doku	-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	Iğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-45

TUKEY HSD , MUTSUZLUK –MUTLULUK VEREN	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık	Sütun		,81538	,12241	,000	
	Dağınık		1,37692	,12241	,000	
	Yuvarlak		,93077	,12241	,000	
	Odunsu		,96923	,12241	,000	
	Iğne yaprak		,56154	,12241	,000	
	Ağaç		,5000	,12241	,000	
	Kaba doku		1,16154	,12241	,000	
	İnce doku		,42308	,12241	,000	
	Dağınık	Sütun		-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak		Sarkık		-,93077	,12241	,000
		Dağınık		,44615	,12241	,000
	Otsu		-,68462	,12241	,000	
	Geniş yaprak		-,7000	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,93846	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,76923	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,93077	,12241	,000	
	Çalı		-,84615	,12241	,000	
	Ağaç		-,43077	,12241	,000	
	Orta doku		-1,15385	,12241	,000	
	Kaba doku		-,50769	,12241	,000	
Otsu	Sütun		,56923	,12241	,000	
	Dağınık		1,13077	,12241	,000	
	Yuvarlak		,68462	,12241	,000	
	Odunsu		,72308	,12241	,000	
	Kaba doku		,91538	,12241	,000	
	Orta doku		-,46923	,12241	,000	
Odunsu	Sarkık		-,96923	,12241	,000	
	Otsu		-,72308	,12241	,000	
	Geniş yaprak		-,73846	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,97692	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,80769	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,96923	,12241	,000	
Çalı		-,88462	,12241	,000		

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
Iğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241	,000
	Dağınık	1,14615	,12241	,000
	Yuvarlak	,7000	,12241	,000
	Odunsu	,73846	,12241	,000
	Kaba doku	,93077	,12241	,000
	Orta doku	-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	Iğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-46

TUKEY HSD ,DÜZENSİZ-DÜZENLİ	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık	Sütun		,81538	,12241	,000	
	Dağınık		1,37692	,12241	,000	
	Yuvarlak		,93077	,12241	,000	
	Odunsu		,96923	,12241	,000	
	Iğne yaprak		,56154	,12241	,000	
	Ağaç		,5000	,12241	,000	
	Kaba doku		1,16154	,12241	,000	
	Ince doku		,42308	,12241	,000	
	Dağınık	Sütun		-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak		Sarkık		-,93077	,12241	,000
		Dağınık		,44615	,12241	,000
		Otsu		-,68462	,12241	,000
	Geniş yaprak		-,7000	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,93846	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,76923	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,93077	,12241	,000	
	Çalı		-,84615	,12241	,000	
	Ağaç		-,43077	,12241	,000	
	Orta doku		-1,15385	,12241	,000	
	Kaba doku		-,50769	,12241	,000	
Otsu	Sütun		,56923	,12241	,000	
	Dağınık		1,13077	,12241	,000	
	Yuvarlak		,68462	,12241	,000	
	Odunsu		,72308	,12241	,000	
	Kaba doku		,91538	,12241	,000	
	Orta doku		-,46923	,12241	,000	
	Odunsu	Sarkık		-,96923	,12241	,000
Otsu			-,72308	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,73846	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,97692	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,80769	,12241	,000	
Yerörtücü			-,96923	,12241	,000	
Çalı			-,88462	,12241	,000	

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
İğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
	Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241
Dağınık		1,14615	,12241	,000
Yuvarlak		,7000	,12241	,000
Odunsu		,73846	,12241	,000
Kaba doku		,93077	,12241	,000
Orta doku		-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	İğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	İğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	İğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-47

	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	TUKEY HSD ,SÜREKSİZ-SÜREKLİ	SÜTUN	Sarkık	-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık		Sütun	,81538	,12241	,000	
		Dağınık	1,37692	,12241	,000	
		Yuvarlak	,93077	,12241	,000	
		Odunsu	,96923	,12241	,000	
		Iğne yaprak	,56154	,12241	,000	
		Ağaç	,5000	,12241	,000	
		Kaba doku	1,16154	,12241	,000	
		Ince doku	,42308	,12241	,000	
		Dağınık	Sütun	-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak			Sarkık	-,93077	,12241	,000
			Dağınık	,44615	,12241	,000
			Otsu	-,68462	,12241	,000
		Geniş yaprak	-,7000	,12241	,000	
		Sıcak renkli çiçek	-,93846	,12241	,000	
		Soğuk renkli çiçek	-,76923	,12241	,000	
		Yerörtücü	-,93077	,12241	,000	
		Çalı	-,84615	,12241	,000	
		Ağaç	-,43077	,12241	,000	
		Orta doku	-1,15385	,12241	,000	
		Kaba doku	-,50769	,12241	,000	
Otsu		Sütun	,56923	,12241	,000	
		Dağınık	1,13077	,12241	,000	
		Yuvarlak	,68462	,12241	,000	
		Odunsu	,72308	,12241	,000	
		Kaba doku	,91538	,12241	,000	
		Orta doku	-,46923	,12241	,000	
Odunsu		Sarkık	-,96923	,12241	,000	
		Otsu	-,72308	,12241	,000	
		Geniş yaprak	-,73846	,12241	,000	
		Sıcak renkli çiçek	-,97692	,12241	,000	
		Soğuk renkli çiçek	-,80769	,12241	,000	
		Yerörtücü	-,96923	,12241	,000	
			Çalı	-,88462	,12241	,000

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
Iğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241	,000
	Dağınık	1,14615	,12241	,000
	Yuvarlak	,7000	,12241	,000
	Odunsu	,73846	,12241	,000
	Kaba doku	,93077	,12241	,000
	Orta doku	-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	Iğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-48

TUKEY HSD , KARMAŞIK-SADE	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık	Sütun		,81538	,12241	,000	
	Dağınık		1,37692	,12241	,000	
	Yuvarlak		,93077	,12241	,000	
	Odunsu		,96923	,12241	,000	
	Iğne yaprak		,56154	,12241	,000	
	Ağaç		,5000	,12241	,000	
	Kaba doku		1,16154	,12241	,000	
	Ince doku		,42308	,12241	,000	
	Dağınık	Sütun		-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak		Sarkık		-,93077	,12241	,000
		Dağınık		,44615	,12241	,000
	Otsu		-,68462	,12241	,000	
	Geniş yaprak		-,7000	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,93846	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,76923	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,93077	,12241	,000	
	Çalı		-,84615	,12241	,000	
	Ağaç		-,43077	,12241	,000	
	Orta doku		-1,15385	,12241	,000	
	Kaba doku		-,50769	,12241	,000	
Otsu	Sütun		,56923	,12241	,000	
	Dağınık		1,13077	,12241	,000	
	Yuvarlak		,68462	,12241	,000	
	Odunsu		,72308	,12241	,000	
	Kaba doku		,91538	,12241	,000	
	Orta doku		-,46923	,12241	,000	
Odunsu	Sarkık		-,96923	,12241	,000	
	Otsu		-,72308	,12241	,000	
	Geniş yaprak		-,73846	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,97692	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,80769	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,96923	,12241	,000	
Çalı		-,88462	,12241	,000		

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
Iğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241	,000
	Dağınık	1,14615	,12241	,000
	Yuvarlak	,7000	,12241	,000
	Odunsu	,73846	,12241	,000
	Kaba doku	,93077	,12241	,000
	Orta doku	-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	Iğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-49

TUKEY HSD MONOTON-HAREKETLİ	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Bitkilerin yapısal ve görsel özelliği	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig	
	SÜTUN	Sarkık		-,81538	,12241	,000
Dağınık			,56154	,12241	,000	
Otsu			-,56923	,12241	,000	
Geniş yaprak			-,58462	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,82308	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-,65385	,12241	,000	
yerörtücü			-,81538	,12241	,000	
çalı			-,73077	,12241	,000	
Orta doku			-1,03846	,12241	,000	
Sarkık	Sütun		,81538	,12241	,000	
	Dağınık		1,37692	,12241	,000	
	Yuvarlak		,93077	,12241	,000	
	Odunsu		,96923	,12241	,000	
	Iğne yaprak		,56154	,12241	,000	
	Ağaç		,5000	,12241	,000	
	Kaba doku		1,16154	,12241	,000	
	Ince doku		,42308	,12241	,000	
	Dağınık	Sütun		-,56154	,12241	,000
Sarkık			-,1,37692	,12241	,000	
Yuvarlak			-,44615	,12241	,000	
Otsu			-1,13077	,12241	,000	
Iğne yaprak			-,81538	,12241	,000	
Geniş yaprak			-1,14615	,12241	,000	
Sıcak renkli çiçek			-,1,38462	,12241	,000	
Soğuk renkli çiçek			-1,29231	,12241	,000	
Yerörtücü			-,87692	,12241	,000	
Çalı			-1,6000	,12241	,000	
Ağaç			-,95385	,12241	,000	
Yuvarlak		Sarkık		-,93077	,12241	,000
		Dağınık		,44615	,12241	,000
	Otsu		-,68462	,12241	,000	
	Geniş yaprak		-,7000	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,93846	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,76923	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,93077	,12241	,000	
	Çalı		-,84615	,12241	,000	
	Ağaç		-,43077	,12241	,000	
	Orta doku		-1,15385	,12241	,000	
	Kaba doku		-,50769	,12241	,000	
Otsu	Sütun		,56923	,12241	,000	
	Dağınık		1,13077	,12241	,000	
	Yuvarlak		,68462	,12241	,000	
	Odunsu		,72308	,12241	,000	
	Kaba doku		,91538	,12241	,000	
	Orta doku		-,46923	,12241	,000	
Odunsu	Sarkık		-,96923	,12241	,000	
	Otsu		-,72308	,12241	,000	
	Geniş yaprak		-,73846	,12241	,000	
	Sıcak renkli çiçek		-,97692	,12241	,000	
	Soğuk renkli çiçek		-,80769	,12241	,000	
	Yerörtücü		-,96923	,12241	,000	
Çalı		-,88462	,12241	,000		

	Ağaç	-,46923	,12241	,000
	Orta doku	-1,19231	,12241	,000
	Ince doku	-,54615	,12241	,000
Iğne yaprak	Sarkık	-,56154	,12241	,000
	Dağınık	,81538	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,56923	,12241	,000
	Yerörtücü	-,56154	,12241	,000
	çalı	-,47692	,12241	,000
	Kaba doku	-,06154	,12241	,000
	Orta doku	-,78462	,12241	,000
Geniş yaprak	Sütun	,58462	,12241	,000
	Dağınık	1,14615	,12241	,000
	Yuvarlak	,7000	,12241	,000
	Odunsu	,73846	,12241	,000
	Kaba doku	,93077	,12241	,000
	Orta doku	-,45385	,12241	,000
Sıcak renkli çiçek	Sütun	,82308	,12241	,000
	Dağınık	1,38462	,12241	,000
	Yuvarlak	,93846	,12241	,000
	Odunsu	,97692	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56923	,12241	,000
	Ağaç	,50769	,12241	,000
	Kaba doku	1,16923	,12241	,000
	Ince doku	,43077	,12241	,000
Soğuk renkli çiçek	Sütun	,65385	,12241	,000
	Dağınık	1,21538	,12241	,000
	Yuvarlak	,76923	,12241	,000
	Odunsu	,80769	,12241	,000
	Kaba doku	1,000	,12241	,000
Yerörtücü	Sütun	,81538	,12241	,000
	Dağınık	1,37692	,12241	,000
	Yuvarlak	,93077	,12241	,000
	Odunsu	,96923	,12241	,000
	Iğne yaprak	,56154	,12241	,000
	ağaç	,50000	,12241	,000
	Kaba doku	1,16154	,12241	,000
	Ince doku	,42308	,12241	,000
Çalı	Sütun	,26923	,12241	,000
	Dağınık	,03846	,12241	,000
	Yuvarlak	,61538	,12241	,000
	Odunsu	,89231	,12241	,000
	Iğne yaprak	-,73846	,12241	,000
	Kaba doku	-,54615	,12241	,000
Ağaç	yuvarLAK	,67692	,12241	,000
	Odunsu	,95385	,12241	,000
	Yerörtücü	-,67692	,12241	,000
Kaba doku	Otsu	-,63846	,12241	,000
	Odunsu	-,69231	,12241	,000
	Sıcak renkli çiçek	-,91538	,12241	,000
	yerörtücü	-,66154	,12241	,000
	orta doku	-,66154	,12241	,000
	Kaba doku	-,72308	,12241	,000

EK-50

	Mean	Varyans	Skewness	Kurtosis
Sıkıcı-ilginç	3,587122	,081	-,237	-,402
Sıradan-özgün	3,5351396	,071	,211	,141
Etkilenmeme-etkilenme	3,5517160	,076	-,057	-,032
İtici-çekici	3,55976	,048	-,324	-,267
Çirkin- güzel	3,6289736	,062	,028	,484
Bunaltıcı-huzurverici	3,6118338	,054	-,243	-,402
Algılanmasıgüç-algılanabilir	3,5511130	,062	-,638	,409
Yorucu-dinlendirici	3,5915210	,055	,232	-,033
Yapay-doğal	3,6564625	,049	,153	,183
Mutsuzluk-mutluluk	3,6386802	,073	-,325	-,058
Düzensiz-düzenli	3,5999031	,056	-,293	,288
Süresiz-sürekli	3,5775245	,073	-,146	-,402
Karmaşık-sade	3,5155682	,060	,065	,060
Monoton-hareketli	3,4414637	,101	2,330	12,827
Ortalamalar arasındaki fark 0,05 önem düzeyinde anlamlıdır.				

EK-51

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	,2218658	,0752601	,052
	3	,1880660	,0661808	,070
	4	,2244506*	,0596765	,004
	5	,1519769	,0688196	,293
	6	,1114881	,0685387	,665
	7	,1245351	,0587808	,343
	2	1	-,2218658	,0752601
3		-,0337998	,0645913	,999
4		,0025849	,0579088	1,000
5		-,0698889	,0672925	,945
6		-,1103777	,060052	,652
7		-,0973307	,0569853	,611
3	1	-,1880660	,0661808	,070
	2	,0337998	,0645913	,999
	4	,0363847	,0454888	,985
	5	-,0360891	,0569568	,996
	6	-,0765779	,0566172	,826
	7	-,0635309	,0443072	,783
	4	1	-,2244506*	,0596765
3		-,0025849	,*579088	1,000
4		-,0363847	,0454888	,985
5		-,0724738	,0492490	,762
6		-,1129625	,0488558	,240
7		-,0999156	,0338306	,051
5		1	-,1519769	,0688196
	2	,0698889	,0672925	,945
	3	,0360891	,0569568	,996
	4	,0724738	,0492490	,762
	6	-,04044888	,0596803	,994
	7	-,02744418	,0481598	,998
	6	1	-,1114881	,0685387
2		,1103777	,0670052	,652
3		,0765779	,0566172	,826
4		,1129625	,0488558	,240
5		,0404888	,0596803	,994
7		,0130470	,0477576	1,000
7		1	-,1245351	,0587808
	2	,0973307	,0569853	,611
	3	,0635309	,0443072	,783
	4	,0999156	,0338372	,051
	5	,0274418	,0338306	,998
	6	-,0130470	,0477576	1,000

TUKEY HSD , SIKICI-ILGINÇ

EK-52

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	,1782922	,0688205	
	3	-,1163739	,0605180	
	4	,1530921	,0545703	
	5	,1504605	,0629310	
	6	,1453869	,0626742	
	7	1615063*	,0537512	
	2	1	-,1782922	,0688205
3		-,294662*	,0590646	
4		-,0252001	,0529538	
5		-,0278317	,0612719	
6		-,0329053	,0521093	
7		-,0167860	,0605180	
3		1	,1163739	,0590646
	2	,294662*	,0415965	
	4	,2694660*	,0520833	
	5	,2668345*	,0517727	
	6	,2617608*	,0405160	
	7	,2778802*	,0545703	
	4	1	-,1530921	,0529538
3		,0252001	,0529538	
4		-,2694660*	,0415965	
5		-,0026315	,0450350	
6		-,0077052	,044675	
7		,2778802	,0309359	
5		1	-,1530921	,0629310
	2	,0252001	,0615346	
	3	-,2694660*	,0520833	
	4	-,0026315	,0450350	
	6	-,0077052	,0545738	
	7	,0084142	,0440390	
	6	1	-,1504605	,0629310
2		,0278317	,0615346	
3		-,2668345*	,0520833	
4		,0026315	,0450350	
5		-,0050736	,0545738	
7		,0110457	,0440390	
7		1	-,1615063*	,0626742
	2	,0167860	,0612719	
	3	-,2778802*	,0517727	
	4	-,0084142	,0446755	
	5	-,0110457	,0545738	
	6	-,0161194	,0436712	

TUKEY HSD , SIRADAN-ÖZGÜN

EK-53

		H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , ETKİLENMEME-ETKİLENME	1	2		,1063738	,0752963	,795
		3		,1068550	,0662126	,673
		4		,0541905	,0597052	,971
		5		,0190216	,0688526	1,000
		6		,1320833	,0685717	,464
		7		,0526679	,0588090	,973
	2	1		-,1068550	,0752963	,795
		3		-,0004812	,0646224	1,000
		4		-,0526645	,0579366	,972
		5		-,0878334	,0673248	,853
		6		,0252283	,0670374	1,00,6730
		7		-,0541871	,0570127	,965
	3	1		-,541905	,0662126	,673
		2		,0521833	,0646224	1,000
		4		,0526645	,04551107	,910
		5		-,0351690	,0569842	,720
		6		,0778928	,0566444	,999
		7		-,0015226	,0443285	,885
	4	1		-,0541905	,0597052	,971
		3		,0521833	,0579366	,972
		4		,0526645	,0455107	,910
		5		-,0351690	,0492727	,992
		6		,0778928	,0488793	,687
		7		-,0015226	,0338469	1,000
	5	1		-,0190216	,0688526	1,000
		2		,0873522	,0673248	,853
		3		,0878334	,0569842	,720
		4		,0351690	,0492727	,992
		6		,1130618	,0597090	,486
		7		,0336464	,0481829	,993
	6	1		-,1320833	,0685717	,464
		2		-,0257095	,0670374	1,000
		3		-,0252283	,056644	,999
		4		-,0778928	,0488793	,687
		5		-,1130618	,0597090	,486
		7		-,0794154	,0477806	,642
	7	1		-,0526679	,0588090	,973
		2		,0537059	,0570127	,965
		3		,0541871	,0443285	,885
		4		,0015226	,0338469	1,000
		5		-,0336464	,0481829	,993
		6		,0794154	,0477806	,642

EK-54

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , İTİCİ-ÇEKİCİ	1	2	-,0080331	,0555941	1,000
		3	,0039032	,0488873	1,000
		4	,1284033	,0440826	,057
		5	,119547	,0508365	,296
		6	-,0096726	,0506291	1,000
		7	-,0613916	,0434209	,794
	2	1	,0080331	,0555941	1,000
		3	,0119363	,0477131	1,000
		4	,1364364*	,0427768	,025
		5	,1199878	,0497084	,195
		6	-,0016395	,0494963	1,000
		7	-,0533585	,0420946	,866
	3	1	-,0039032	,0488873	1,000
		2	-,0119363	,0477131	1,000
		4	,1245001*	,0336022	,004
		5	,1080515	,0420736	,138
		6	,1080515	,0418227	1,000
		7	-,0652948	,0327294	,419
	4	1	-,1284033	,0440826	,057
		3	-,1364364*	,0427768	,025
		4	-,1245002*	,0336022	,004
		5	-,0164486	,0363799	,999
		6	-,1380759*	,0360894	,003
		7	-,1897949*	,0249904	,000
	5	1	-,1119547	,0508365	2,96
		2	-,1199878	,0497084	,195
		3	-,1080515	,0420736	,138
		4	,0164486	,0363799	,999
		6	-,1216273	,0440854	,087
		7	-,1733463*	,0355753	,000
	6	1	,0096726	,0506291	1,000
		2	,0016395	,0494963	1,000
		3	,0135758	,0418227	1,000
		4	,1380759*	,0360894	,003
		5	,1216273	,0440854	,087
		7	-,0517190	,0352782	,765
	7	1	,0613916	,0434209	,794
		2	,0533585	,0420949	,866
		3	,0652948	,0327294	,419
		4	,1897949*	,0249904	,000
		5	,1733463*	,0355753	,000
		6	,0517190	,0352782	,765

EK-55

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	-,1220475	,0663693	,522
	3	-,0201649	,0583625	1,000
	4	,0128230	,0526266	1,000
	5	,0922684	,0606896	,733
	6	-,0463988	,0604419	,988
	7	-,0655971	,0518367	,867
	2	1	,1220475	,0663693
3		,1018826	,0569608	,556
4		,1348705	,0510677	,116
5		,2143159*	,0593429	,006
6		,0756487	,0590896	,861
7		,0564504	,0502533	,921
3	1	,0201649	,0583625	1,000
	2	-,1018826	,0569608	,556
	4	,0329879	,0401150	,983
	5	,1124333	,0502283	,277
	6	-,0262339	,0499287	,998
	7	-,0454322	,0390730	,908
	4	1	-,0128230	,0526266
3		-,1348705	,0510677	,116
4		-,0329879	,0401150	,983
5		,0794454	,0434310	,529
6		-,0592218	,043043	,815
7		-,0784201	,0298341	,120
5		1	-,0922684	,0606896
	2	-,2143159*	,0593429	,006
	3	-,1124333	,0502283	,277
	4	-,07944454	,0434310	,529
	6	-,138872	,0526300	,118
	7	-,1578655*	,0424704	,004
	6	1	,0463988	,0604419
2		-,0756487	,0590896	,861
3		,0262339	,0499287	,998
4		,0592218	,0430843	,815
5		,1386672	,0526300	,118
7		-,0191983	,0421158	,999
7		1	,0655971	,0518367
	2	-,0564504	,0502533	,921
	3	,0454322	,0390730	,908
	4	,0784201	,0298341	,120
	5	,1578655*	,0424704	,004
	6	,0191983	,0421158	,999

TUKEY HSD , ÇİRKİN-GÜZEL

EK-56

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	,2399020*	,0614574	,002
	3	,1558694	,0540432	,062
	4	,1559684*	,0487318	,025
	5	,1747589*	,0561980	,032
	6	,1570536	,0559687	,077
	7	,0860207	,0480003	,554
	2	1	-,2399020*	,0614574
3		-,0840326	,0527452	,687
4		-,0839336	,0472882	,566
5		-,0651432	,0549510	,899
6		-,0828485	,0547154	,736
7		-,1538813*	,0465341	,017
3		1	-,1558694	,0540432
	2	,0840326	,0527452	,687
	4	,0000989	,0371461	1,000
	5	,01888894	,0465109	1,000
	6	,0011841	,0462335	1,000
	7	-,0698488	,0361812	,461
	4	1	-,1559684*	,0487318
3		,0839336	,0472882	,566
4		-,0000989	,0371461	1,000
5		,0187905	,0402167	,999
6		,00108852	,03989956	1,000
7		-,0699477	,0276261	,150
5		1	-,1747589*	,0661980
	2	,0651432	,0549510	1,000
	3	-,01888894	,0465109	,999
	4	-,0187905	,0402167	1,000
	6	-,0177053	,0487349	,298
	7	-,0887382	,0393272	,268
	6	1	-,1570536	,0559687
2		,0828485	,0547164	,736
3		-,0011841	,0462335	,1000
4		-,0010852	,0398956	1,000
5		,0177053	,0487349	1,000
7		-,07110329	,0389988	,534
7		1	-,0860207	,0480003
	2	,1538813*	,0465341	,017
	3	,0698488	,0361812	,461
	4	,0699477	,0276261	,150
	5	,0887382	,03899988	,268
	6	,0710329	,0393272	,534

TUKEY HSD , BUNALTI CI-HUZURVERICI

EK-57

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD, YORUCU-DİNLENDİRİCİ	1	2	-,1019991	,0637851	,683
		3	-,0593970	,0560901	,940
		4	-,1033650	,0505775	,389
		5	,1206856	,0583266	,373
		6	,2226847	,0580885	,963
		7	,0949887	,0498184	,477
	2	1	,101991	,0637851	,683
		3	,0426021	,0547430	,987
		4	-,0013659	,0490794	1,000
		5	,2226847*	,0570323	,002
		6	,1573562	,0567889	,084
		7	,1969878*	,0482967	,001
	3	1	,0593970	,0560901	,940
		2	-,0426021	,0547430	,987
		4	-,0439680	,0385531	,915
		5	,1800826*	,0482726	,004
		6	,1147541	,0479847	,204
		7	,1543857*	,0375515	,001
	4	1	,1033650	,050775	,389
		2	,0013659	,0490794	1,000
		3	,0439680	,0385531	,915
		5	,2240506*	,0417400	,000
		6	,1587221*	,0414067	,003
		7	,1983537*	,0286724	,000
	5	1	-,1206856	,0583266	,373
		2	-,226847*	,0570323	,002
		3	-,1800826*	,0482726	,004
		4	-,2240506*	,0417400	,000
		6	-,0653285	,0505808	,856
		7	-,0256969	,0408168	,996
	6	1	-,0553571	,0505775	,963
		2	-,1573562	,0490794	,084
		3	-,1147541	,0385531	,204
		4	-,158721*	,0417400	,003
		5	,0653285	,0414067	,856
		7	,0396316	,0286724	,958
	7	1	-,0949887	,0583266	,477
		2	-,1969878*	,0570323	,001
		3	-,1543857*	,0482627	,001
		4	-,1983537*	,0414700	,000
		5	,0256969	,0505808	,996
		6	-,0396316	,0408168	,958

EK-58

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD, YAPAY-DOĞAL	1	2	-,1019991	,0637851	,683
		3	-,0593970	,0560901	,940
		4	-,1033650	,0505775	,389
		5	,1206856	,0583266	,373
		6	,2226847	,0580885	,963
		7	,0949887	,0498184	,477
	2	1	,101991	,0637851	,683
		3	,0426021	,0547430	,987
		4	-,0013659	,0490794	1,000
		5	,2226847*	,0570323	,002
		6	,1573562	,0567889	,084
		7	,1969878*	,0482967	,001
	3	1	,0593970	,0560901	,940
		2	-,0426021	,0547430	,987
		4	-,0439680	,0385531	,915
		5	,1800826*	,0482726	,004
		6	,1147541	,0479847	,204
		7	,1543857*	,0375515	,001
	4	1	,1033650	,050775	,389
		2	,0013659	,0490794	1,000
		3	,0439680	,0385531	,915
		5	,2240506*	,0417400	,000
		6	,1587221*	,0414067	,003
		7	,1983537*	,0286724	,000
	5	1	-,1206856	,0583266	,373
		2	-,226847*	,0570323	,002
		3	-,1800826*	,0482726	,004
		4	-,2240506*	,0417400	,000
		6	-,0653285	,0505808	,856
		7	-,0256969	,0408168	,996
	6	1	-,0553571	,0505775	,963
		2	-,1573562	,0490794	,084
		3	-,1147541	,0385531	,204
		4	-,158721*	,0417400	,003
		5	,0653285	,0414067	,856
		7	,0396316	,0286724	,958
	7	1	-,0949887	,0583266	,477
		2	-,1969878*	,0570323	,001
		3	-,1543857*	,0482627	,001
		4	-,1983537*	,0414700	,000
		5	,0256969	,0505808	,996
		6	-,0396316	,0408168	,958

EK-59

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD , MUTSUZLUK-MUTLULUK	1	2	-,1019991	,0637851	,683
		3	-,0593970	,0560901	,940
		4	-,1033650	,0505775	,389
		5	,1206856	,0583266	,373
		6	,2226847	,0580885	,963
		7	,0949887	,0498184	,477
	2	1	,101991	,0637851	,683
		3	,0426021	,0547430	,987
		4	-,0013659	,0490794	1,000
		5	,2226847*	,0570323	,002
		6	,1573562	,0567889	,084
		7	,1969878*	,0482967	,001
	3	1	,0593970	,0560901	,940
		2	-,0426021	,0547430	,987
		4	-,0439680	,0385531	,915
		5	,1800826*	,0482726	,004
		6	,1147541	,0479847	,204
		7	,1543857*	,0375515	,001
	4	1	,1033650	,050775	,389
		2	,0013659	,0490794	1,000
		3	,0439680	,0385531	,915
		5	,2240506*	,0417400	,000
		6	,1587221*	,0414067	,003
		7	,1983537*	,0286724	,000
	5	1	-,1206856	,0583266	,373
		2	-,226847*	,0570323	,002
		3	-,1800826*	,0482726	,004
		4	-,2240506*	,0417400	,000
		6	-,0653285	,0505808	,856
		7	-,0256969	,0408168	,996
	6	1	-,0553571	,0505775	,963
		2	-,1573562	,0490794	,084
		3	-,1147541	,0385531	,204
		4	-,158721*	,0417400	,003
		5	,0653285	,0414067	,856
		7	,0396316	,0286724	,958
	7	1	-,0949887	,0583266	,477
		2	-,1969878*	,0570323	,001
		3	-,1543857*	,0482627	,001
		4	-,1983537*	,0414700	,000
		5	,0256969	,0505808	,996
		6	-,0396316	,0408168	,958

EK-60

	H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
TUKEY HSD, DÜZENLİ- DÜZENLİ	1	2	-,1019991	,0637851	,683
		3	-,0593970	,0560901	,940
		4	-,1033650	,0505775	,389
		5	,1206856	,0583266	,373
		6	,2226847	,0580885	,963
		7	,0949887	,0498184	,477
	2	1	,101991	,0637851	,683
		3	,0426021	,0547430	,987
		4	-,0013659	,0490794	1,000
		5	,2226847*	,0570323	,002
		6	,1573562	,0567889	,084
		7	,1969878*	,0482967	,001
	3	1	,0593970	,0560901	,940
		2	-,0426021	,0547430	,987
		4	-,0439680	,0385531	,915
		5	,1800826*	,0482726	,004
		6	,1147541	,0479847	,204
		7	,1543857*	,0375515	,001
	4	1	,1033650	,050775	,389
		2	,0013659	,0490794	1,000
		3	,0439680	,0385531	,915
		5	,2240506*	,0417400	,000
		6	,1587221*	,0414067	,003
		7	,1983537*	,0286724	,000
	5	1	-,1206856	,0583266	,373
		2	-,226847*	,0570323	,002
		3	-,1800826*	,0482726	,004
		4	-,2240506*	,0417400	,000
		6	-,0653285	,0505808	,856
		7	-,0256969	,0408168	,996
	6	1	-,0553571	,0505775	,963
		2	-,1573562	,0490794	,084
		3	-,1147541	,0385531	,204
		4	-,158721*	,0417400	,003
		5	,0653285	,0414067	,856
		7	,0396316	,0286724	,958
	7	1	-,0949887	,0583266	,477
		2	-,1969878*	,0570323	,001
		3	-,1543857*	,0482627	,001
		4	-,1983537*	,0414700	,000
		5	,0256969	,0505808	,996
		6	-,0396316	,0408168	,958

EK-61

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	-,1019991	,0637851	,683
	3	-,0593970	,0560901	,940
	4	-,1033650	,0505775	,389
	5	,1206856	,0583266	,373
	6	,2226847	,0580885	,963
	7	,0949887	,0498184	,477
	2	1	,101991	,0637851
3		,0426021	,0547430	,987
4		-,0013659	,0490794	1,000
5		,2226847*	,0570323	,002
6		,1573562	,0567889	,084
7		,1969878*	,0482967	,001
3	1	,0593970	,0560901	,940
	2	-,0426021	,0547430	,987
	4	-,0439680	,0385531	,915
	5	,1800826*	,0482726	,004
	6	,1147541	,0479847	,204
	7	,1543857*	,0375515	,001
4	1	,1033650	,050775	,389
	2	,0013659	,0490794	1,000
	3	,0439680	,0385531	,915
	5	,2240506*	,0417400	,000
	6	,1587221*	,0414067	,003
	7	,1983537*	,0286724	,000
	5	1	-,1206856	,0583266
2		-,226847*	,0570323	,002
3		-,1800826*	,0482726	,004
4		-,2240506*	,0417400	,000
6		-,0653285	,0505808	,856
7		-,0256969	,0408168	,996
6		1	-,0553571	,0505775
	2	-,1573562	,0490794	,084
	3	-,1147541	,0385531	,204
	4	-,158721*	,0417400	,003
	5	,0653285	,0414067	,856
	7	,0396316	,0286724	,958
7	1	-,0949887	,0583266	,477
	2	-,1969878*	,0570323	,001
	3	-,1543857*	,0482627	,001
	4	-,1983537*	,0414700	,000
	5	,0256969	,0505808	,996
	6	-,0396316	,0408168	,958

TUKEY HSD , SÜREKSİZ-SÜREKLİ

EK-62

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	-,1019991	,0637851	,683
	3	-,0593970	,0560901	,940
	4	-,1033650	,0505775	,389
	5	,1206856	,0583266	,373
	6	,2226847	,0580885	,963
	7	,0949887	,0498184	,477
	2	1	,101991	,0637851
3		,0426021	,0547430	,987
4		-,0013659	,0490794	1,000
5		,2226847*	,0570323	,002
6		,1573562	,0567889	,084
7		,1969878*	,0482967	,001
3		1	,0593970	,0560901
	2	-,0426021	,0547430	,987
	4	-,0439680	,0385531	,915
	5	,1800826*	,0482726	,004
	6	,1147541	,0479847	,204
	7	,1543857*	,0375515	,001
	4	1	,1033650	,050775
2		,0013659	,0490794	1,000
3		,0439680	,0385531	,915
5		,2240506*	,0417400	,000
6		,1587221*	,0414067	,003
7		,1983537*	,0286724	,000
5		1	-,1206856	,0583266
	2	-,226847*	,0570323	,002
	3	-,1800826*	,0482726	,004
	4	-,2240506*	,0417400	,000
	6	-,0653285	,0505808	,856
	7	-,0256969	,0408168	,996
	6	1	-,0553571	,0505775
2		-,1573562	,0490794	,084
3		-,1147541	,0385531	,204
4		-,158721*	,0417400	,003
5		,0653285	,0414067	,856
7		,0396316	,0286724	,958
7		1	-,0949887	,0583266
	2	-,1969878*	,0570323	,001
	3	-,1543857*	,0482627	,001
	4	-,1983537*	,0414700	,000
	5	,0256969	,0505808	,996
	6	-,0396316	,0408168	,958

TUKEY HSD , KARMAŞIK -SADE

EK-63

H. kodu	H. kodu	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
1	2	-,1019991	,0637851	,683
	3	-,0593970	,0560901	,940
	4	-,1033650	,0505775	,389
	5	,1206856	,0583266	,373
	6	,2226847	,0580885	,963
	7	,0949887	,0498184	,477
	2	1	,101991	,0637851
3		,0426021	,0547430	,987
4		-,0013659	,0490794	1,000
5		,2226847*	,0570323	,002
6		,1573562	,0567889	,084
7		,1969878*	,0482967	,001
3		1	,0593970	,0560901
	2	-,0426021	,0547430	,987
	4	-,0439680	,0385531	,915
	5	,1800826*	,0482726	,004
	6	,1147541	,0479847	,204
	7	,1543857*	,0375515	,001
	4	1	,1033650	,050775
2		,0013659	,0490794	1,000
3		,0439680	,0385531	,915
5		,2240506*	,0417400	,000
6		,1587221*	,0414067	,003
7		,1983537*	,0286724	,000
5		1	-,1206856	,0583266
	2	-,226847*	,0570323	,002
	3	-,1800826*	,0482726	,004
	4	-,2240506*	,0417400	,000
	6	-,0653285	,0505808	,856
	7	-,0256969	,0408168	,996
	6	1	-,0553571	,0505775
2		-,1573562	,0490794	,084
3		-,1147541	,0385531	,204
4		-,158721*	,0417400	,003
5		,0653285	,0414067	,856
7		,0396316	,0286724	,958
7		1	-,0949887	,0583266
	2	-,1969878*	,0570323	,001
	3	-,1543857*	,0482627	,001
	4	-,1983537*	,0414700	,000
	5	,0256969	,0505808	,996
	6	-,0396316	,0408168	,958

TUKEY HSD , MONOTON-AHAREKETLİ

EK-64

	Yaş	Yaş	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
	TUKEY HSD , KARMAŞIK-SADE	60-64	65-69	-,15500	,05739
		70-74	,00024	,06185	1,000
		75-79	,11706	,07233	,489
		80 ve üstü	-,06977	,08325	,918
65-69		60-64	,15500	,05739	,060
		70-74	,15524*	,05370	,036
		75-79	,27206*	,06550	,001
		80 ve üstü	,08523	,07739	,806
70-74		60-64	-,00024	,06185	1,000
		65-69	-,15524*	,05370	,036
		75-79	,11682	,06944	,449
		80 ve üstü	-,07001	,08075	,908
75-79		60-64	-,11706	,07233	,489
		65-69	-,27206*	,0650	,001
		70-74	-,11682	,06944	,449
		80 ve üstü	-,18683	,08903	,227
80 ve üstü		60-64	,06977	,08325	,918
		65-69	-,08523	,07739	,806
		70-74	,07001	,08075	,908
		75-79	,18663	,08903	,227

EK-65

	Yaş	Yaş	Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
	TUKEY HSD , MONOTON- HAREKETLİ	60-64	65-69	-,28139*	,06945
		70-74	-,16347	,07484	,193
		75-79	-,10500	,08752	,752
		80 ve üstü	-,12773	,10073	,711
65-69		60-64	,28139*	,06945	,001
		70-74	,11792	,06498	,370
		75-79	,17639	,07926	,177
		80 ve üstü	,15366	,09364	,474
70-74		60-64	,16347	,07484	,193
		65-69	-,11792	,06498	,370
		75-79	,05847	,08402	,957
		80 ve üstü	,03574	,09771	,996
75-79		60-64	,10500	,08752	,752
		65-69	-,17639	,07926	,177
		70-74	-,05847	,08402	,957
		80 ve üstü	-,02273	,10773	1,000
80 ve üstü		60-64	,12773	,10073	,711
		65-69	-,15366	,09364	,474
		70-74	-,03574	,09771	,996
		75-79	,02273	,10773	1,000

EK-66

	TUKEY HSD , ÇİRKİN VE GÜZEL		Ortalama farkı (i-j)	Standart hata	Sig
	Eğitim Durumu	Eğitim Durumu			
Okur Yazar Değil	Okur yazar		,07691	,06656	,867
	İlkokul		,12500	,06770	,440
	Lise		-,11892	,07312	,583
	Önlisans		,26389	,14624	,467
	Lisans		-,08247	,09965	,962
Okur yazar	Okur yazar değil		-,07691	,06656	,857
	İlkokul		,04809	,05387	,948
	Lise		-,19583*	,06055	,019
	Önlisans		,18698	,14038	,767
	Lisans		-,15937	,09082	,499
İlkokul	Okur yazar değil		-,12500	,06770	,440
	Okur yazar		-,04809	,05387	,948
	Lise		-,24392*	,06180	,002
	Önlisans		,13889	,14092	,922
	Lisans		-,20747	,09166	,217
Lise	Okur yazar değil		,11892	,07312	,583
	Okur yazar		,19583*	,06055	,019
	İlkokul		,24392*	,06180	,002
	Önlisans		,38281	,14360	,090
	Lisans		,03646	,09574	,099
Önlisans	Okur yazar değil		-,26389	,14624	,467
	Okur yazar		-,18698	,14038	,767
	İlkokul		-,13889	,14092	,922
	Lise		-,38281	,14360	,090
	Lisans		-,34635	,15876	,254
Lisans	Okur yazar değil		,08247	,09965	,962
	Okur yazar		,15937	,09082	,499
	İlkokul		,20747	,09166	,217
	Lise		-,03646	,09574	,999
	Önlisans		,34635	,15876	,254

ÖZGEÇMİŞ

1986 yılında Trabzon'da doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini Trabzon'da yaptı, 2004 yılında başladığı K.T.Ü. Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümündeki öğrenimini onur öğrencisi olarak 2008 yılında tamamladı. Aynı yıl K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans eğitimini 2012 yılında tamamladı. 2012 yılında başladığı doktora eğitimine devam etti.

2010 yılından beri K.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. İyi düzeyde İngilizce bilmektedir.

